

Károli Gáspár Református Egyetem
Hittudományi Kar

SZEMESZTERFÜZET

2016/2017. tanév

I. félév

Tartalomjegyzék

- I. Teológia osztatlan képzés, nappali munkarend – lelkész szakirány**
- II. Teológia osztatlan képzés, nappali munkarend – teológus szakirány**
- III. Református hittanoktató alapképzés (BA), nappali munkarend**
- IV. Hittanár-nevelő osztatlan tanárszak, egyszakos, nappali munkarend**
- V. Hittanár-nevelő osztatlan tanárszak, szakpáros, nappali munkarend**
- VI. Protestáns teológia osztatlan képzés, esti munkarend**
- VII. MA református hittanár-nevelő, levelező munkarend
(lelkész alapképzéssel)**
- VIII. MA református hittanár-nevelő, levelező munkarend
(hittanoktató alapképzéssel)**
- IX. Kötelezően választható tanegységek**
 - 1. Szemináriumok
 - 2. Szaknyelvi kurzusok
- X. Szabadon választható tanegységek**
 - 3. Értelmiségi tanegységek
 - 4. Idegen nyelvi blokk

I. Teológia osztatlan képzés, nappali munkarend – lelkész szakirány

I. évfolyam:

HT ÓSZB010 – Héber nyelv 1

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 60	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan alapjainak elsajátítása. Ez magába foglalja a héber szövegek olvasási technikáját, az olvasás és nyelvtani gondolkodás alapjait, valamint a nyelvtani ismereteket, különös tekintettel a héber igeragozásra. A tantárgy végcélja a Biblia olvasása és fordítása, ezért folyamatosan figyelemmel kísérjük a bibliai anyagot, ill. a nyelvtanulás is speciálisan írott anyag értelmezésére irányul majd. Hangsúlyos a morfológia, a syntaxis a nyelvgyakorlat során kerül előtérbe.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A sémi nyelvek: „sémi”, a sémi nyelvek felosztása, a héber nyelv helye.
2. Rövid héber nyelvtörténet: a héber nyelv négy korszakai, a bibliai héber jellemzői, Biblián kívüli nyelvmelék.
3. A héber írás és olvasás: az alefbét kialakulása, spirantizáció, a magánhangzók, az olvasás szabályai, akcentusok.
4. Névmások: személyes névmások, mutató ~, kérdő ~, a vonatkozó ~, a határozatlan ~.
5. A főnevek: nem, szám, személy, rendhagyó főnevek.
6. Birtokos ragozás: status absolutus és construstus, birtokragok.
7. Melléknevek: a jelzős szerkezet, a melléknevek fokozása.
8. Prepozíciók: csoportosításuk, ragozásuk.
9. Kötőszók, határozószók.
10. Számnevek (tőszámnevek, sorszámnevek, törtszámnevek).
11. Igeragozás. Szerkezeti tudnivalók: gyök, igerörzs, binján. Az erős igeik ragozása, a wáw consecutivum, imperativus energicus, nun paragogicum etc.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok

Kötelező irodalom:

- Dr. Egeresi László Sándor: *A bibliai héber nyelv tankönyve*, Bibliophilia, 2010.
- Tóth Kálmán (1998): *A héber nyelvtan elemi szabályai*. KRE-HTK, Bp.

- Karasszon Dezső (1994): *Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan*. KRE-HTK, Bp.
- az előadó által összeállított „handout”-ok

Ajánlott irodalom:

Elmélet nyelvtanok közül:

- Joüon, P. – Muraoka, T.(1993.): *A Grammar of Biblical Hebrew*, vol. I-II. Pontificio Istituto Biblico, Róma;
- Kautzsch, E. (szerk., 1988¹⁹): *Gesenius' Hebrew Grammar* Oxford: Clarendon Press, Oxford.

Gyakorlati nyelvtanok közül:

- Jenni, E. (1981): *Lehrbuch der hebräischen Sprache des Alten Testaments*. (Helbing & Lichtenhahn, Bazel);
- Seow, C.L.(1995² jav. kiadás): *A Grammar for Biblical Hebrew*. Abingdon Press, Nashville;
- Bergman, Nava (2005): *The Cambridge Biblical Hebrew Workbook*. Cambridge University Press, Cambridge.
- H-D. Neef, *Arbeitsbuch Hebräisch* (UTB 2429; Mohr Siebeck, 2006².)

HT ÚSZB030 – GÖRÖG NYELV 1

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: 1. Szerda 10,00- 10,30 2. Csütörtök 8,15- 9,45	Előtanulmányi kötelezettségek: ----	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Balla Péter 2. Pataki András Dávid	N: 60			
Előadók fogadóórái: 1. Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu) 2. Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pataki.andras@kre.hu)	4 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: zh./teszt/szöbeli felelet

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Az Újszövetség görög nyelven való tanulmányozásához szükséges tudnivalók elsajátítása, a görög írásrendszer megismerése és begyakorlása, az olvasási készség megszerzése, az alapvető szókincs elsajátítása, a nyelv rendszerének és struktúrájának megismerése, ragozási táblázatok, nyelvtani szabályok megtanulása, alapvető nyelvtani, mondattani ismeretek megszerzése, tankönyvi olvasmányok és rövid bibliai szövegek megismerése, memoriterek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az alábbi nyelvtani (tankönyvi) anyag főként keddenként kerül előadásra. Emellett átfogó előadások is elhangzanak, főként a szerdai alkalmakon, valamint válogatott újszövetségi szakaszokat olvasunk.

1-6. hét: A görög írás; Varga Zsigmond TK 1-3. olvasmánya és nyelvtani anyaga

7. hét: I. összefoglaló zárthelyi dolgozat

8-13. hét: Varga Zsigmond TK 4-6. olvasmánya és nyelvtani anyaga

14. hét: II. összefoglaló zárthelyi dolgozat.

15. hét: ismétlés, szóbeli feleletekre lehetőség

A tanegység teljesítésének nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása, sikeres lezárásának feltétele a félévközi rövid tesztek és a két összefoglaló zárthelyi dolgozat megírása.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Rövid tesztek minden héten

- Két összefoglaló zárthelyi dolgozat (a szorgalmi idő közepe és vége felé)
- Szóbeli feleletek lehetősége a félév végén

Kötelező irodalom:

Tankönyv (TK): Varga Zsigmond J. – Györi István: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospatak: SRTA, 2010. (negyedik kiadás)

Ajánlott irodalom:

Nyelvtanok és nyelvkönyvek:

- Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Bp.: Argumentum, 2000.
- E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999.
- Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990. (2. Auflage)
- John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991. (orig.: 1965)
- Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987. (orig. 1958)
- Szabó Mária: *Bevezetés az Újszövetség görög nyelvébe*. Szeged: Agapé Ferences Nyomda és Könyvkiadó, 1997. (második, változatlan kiadás)

Szótárak:

- Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Bp. Kálvin Kiadó, 1992.
- Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: *Ógörög-magyar szótár*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (új kiadása is megjelent 2007-ben).

HT BTHB050 – Bibliaismeret 1

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó				
Előadók fogadóórái: egyeztetés alapján: (opecsuk@yahoo.com)	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés az Ószövetségbe: az Ószövetség népének története, Izrael vallása, könyvei, kánon- és szövegtörténet, irodalmi műfajai, régészet és Ószövetség
2. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története, József (1Móz)

3. Izrael Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, honfoglalás (2Móz-Józs)
4. A bírák kora, harc a filiszteusokkal, Sámuel, Saul, Dávid, a királyság kialakulása (Bír-Ruth-1-2Sám)
5. Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli országrész története (1-2Kir, 1-2Krón)
6. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezsdrás és Nehémiás)
7. Eszter-Jób-Zsoltárok
8. Péld-Préd-Énekek
9. A próféták 1. (Ézs)
10. A próféták 2. (Jer-JSir)
11. A próféták 3. (Ez-Mal)
12. Apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek
13. Összefoglalás, értékelés, jegybeírás

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek)
- Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása
- A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó (bizonytalanra álló) hallgatók, akik nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról

Kötelező irodalom:

- *Biblia – Magyarázó jegyzetekkel.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996.
- Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliaismereti kézikönyv.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004.
- Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), *Bibliai iránytű.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó,
- Kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek

Ajánlott irodalom:

- Dér Katalin – Horváth Pál, *Bibliaismeret.* Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999.
- Herczeg Pál, *Érted is, amit olvasol?* Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991.
- Pákozdy László Márton, *Bibliaiskola.* Budapest: Kálvin Kiadó, 2007.
- C. Westermann – G. Gloege, *A Biblia titkai.* Budapest: Kálvin Kiadó, 1997.

HT BTHB061 – Ókori vallástörténet

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József Gyula				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja az, hogy a hallgatók megismerjék a vallástudomány alapfogalmait, módszereit, eredményeit; a vallástudomány, illetve vallástörténet és a teológia összefüggéseit és esetleges különbözőségeit; a vallástudomány, ill. vallásfenomenológia teológiai alkalmazásának lehetőségeit és korlátait. Az ókori vallások részletes megismertetése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A diszciplína helye, jelentősége a teológiai tanulmányok között. Vallástudomány és keresztyén teológia. Vallástörténet és bibliai teológia. Mi a vallás? Elméletek a vallás eredetéről. A Kijelentés
2. Vallásos fogalmak és életjelenségek. Manaizmus, fétiszizmus, animizmus, totemizmus, tabu, mágia. Természeti jelenségek istenítése. Az istenfogalom fejlődésének főbb állomásai
3. Vallásos életmód – az élet megszentelése. Szent személyek. Szent helyek. Szent idők. Szent szavak. Szent cselekmények
4. A sumér, asszír-babiloni, kánaáni (nyugat-sémi), egyiptomi, perzsa, a görög-római vallások részletes ismertetése

Évközi tanulmányi követelmények:

- Az ajánlott irodalomból egy az oktatóval előre egyeztetett könyv kijelölt részének önálló feldolgozása házi dolgozat formájában.

Kötelező irodalom:

- Herczeg Pál (1991 és újabb kiadásai): *Vallástörténet*. Budapest.
- M. Eliade (1994): *Vallási hiedelmek és eszmék története I-II-III*. Századvég Kiadó, Budapest. = M. Eliade (2006): *Vallási hiedelmek és eszmék története* (egy kötetben). Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- R. Otto (1997): *A Szent*. Osiris Kiadó, Budapest
- G. van der Leeuw (2001): *A vallás fenomenológiája*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Voigt Vilmos (2004): *A vallási élmény története. Bevezetés a vallástudományba*. Timp Kiadó, Budapest.; Voigt Vilmos (2006): *A vallás megnyilvánulásai. Bevezetés a vallástudományba*. Timp Kiadó, Budapest.
- J. Ries (2003, szerk.): *A szent antropológiája. A Homo religiosus eredete és problémája*. Typotex Kiadó, Budapest.; J. Ries (2006, szerk.): *A hívő ember a zsidó, a keresztyén és az iszlám vallásban*. Typotex Kiadó, Budapest.
- G. Widengren (1969): *Religionsphänomenologie*. De Gruyter, Berlin.
- D. Cupitt (én.): *Eltűnt istenek nyomában. A vallásosság jövője*. Kulturtrade Kiadó.
- Pais István (1988): *Ember és vallás. Adalékok a vallás kritikájához és struktúrájához*. Budapest.
- G. J. Bellinger (1993): *Nagy valláskalauz*. Akadémia Kiadó, Budapest.;
- Bodrogi T. et al. (1978): *Mitológiai ABC*. Gondolat Kiadó, Budapest.;
- R. Graves(1985): *Görög mítoszok*. Európa Kiadó, Budapest;
- E. Hamilton (1992): *Görög és római mitológia*. Holnap Kiadó, Budapest.;
- Kerényi K. (1977): *Görög mitológia*. Gondolat Kiadó, Budapest.;
- H. Ringgren (1979): *Die Religionen des Alten Orients*. Göttingen.

HT BTHB064 – Proszeminárium

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József Dr. Pecsuk Ottó	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Előadók fogadóórái: megbeszélés szerint	Típusa: Kötelező	őszi	1	Értékelés módszere: zárthelyi dolgozat
Oktatás nyelve: magyar				

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A proszeminárium célja, hogy a hallgatót bevezesse az egyetemi tanulás és teológiai tudományos munka módszertanába. Megismerteti a hallgatókat a teológiai tudományok rendszerével, felépítésével, a jegyzetelés, könyvtározás és dolgozatírás módjaival, követelményeivel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A teológiai tudományok és a teológus hallgató 1
2. A teológiai tudományok és a teológus hallgató 2
3. Tanulásmódszertan A
4. Tanulásmódszertan B
5. Könyvtárismeret
6. Könyvtárhasználat
7. Írásbeli munkák
8. A szemináriumi dolgozat
9. A TDK dolgozat
10. A szakdolgozat
11. Tudományos írások műfajai
12. ZH

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív órai munka + zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

Siegfried Zimmer: Árt-e a hitnek a bibliatudomány? (Budapest: Kálvin Kiadó, 2009)
Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? (Budapest: Kairosz 2005)
Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve (Budapest: Osiris 2005)

Ajánlott irodalom:

- Karner Károly: Bevezetés a teológiába (Budapest: 1954)
- Kocsis Elemér: Bevezetés a teológiába (Debrecen. 1979)
- Horváth Tibor-Papp István: Könyvtárosok kézikönyve 1-5 (Budapest: Osiris 1999-2003)

HT DOER010 – HITVALLÁSISMERET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szabó István	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Hit és hitvallás. HK 21-24
2. Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II
3. Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5
4. Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX
5. A szabadító személye. HK 15-19, HH XI

6. A Szentháromság Isten HK 25, HH III
7. A teremtő, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI
8. A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI
9. Krisztus hármassága a miénk HK 31-34
10. Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52

Évközi tanulmányi követelmények:

- A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók

Kötelező irodalom:

- Szűcs Ferenc: *Hitvallásismeret*. Budapest, 1995
- *A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás*. Budapest, 1981

Ajánlott irodalom:

- John N.D. Kelly: *Early Christian Creeds*. London, 1972
- Szent Ágoston: *A hit és hitvallás*. Kolozsvár, 1999
- Philip Melancton: *Loci communes 1521*. Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997
- *Luther Márton négy hitvallása*. Budapest, 1983.
- Zwingli Ulrik: *Commentarius vavgyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525*. Budapest, 1999
- Kálvin János: *A Genfi egyház kátéja 1545*. Pápa, 1907
- Kálvin János: *Tanítás a keresztyén vallásra 1559*. Rövidített formában. Budapest, 1986
- Heinrich Bullinger: *A keresztyén vallás summája 1556*. Szentendre, 1997.
- *Belga Hitvallás*. Kolozsvár, 1998.
- *Skót Hitvallás*. Kolozsvár, 1999.
- *Westminsteri Hitvallás*. Kolozsvár, 1999.
- *Ír Hitvallás*, Kolozsvár, 1999.
- *La Rochelle-i Hitvallás*, Kolozsvár, 2000.
- *Doedrecht Kánonok*, Kolozsvár, 2000.
- *Bekentnisse der Kirche. Bekentnistexte aus zwantig Jahrhunderten*. Wuppertal, 1997
- *Reformierte Zeugnis huete*. Eine Sammlung neuerer Bekentnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.

HT DOER012 – Teológiai enciklopédia

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A teológiai diszciplínák és segédtudományaik rendszerének ismerete, teológia történet rövid áttekintése. A tantárgy további célja a hallgatók tudományos munkára való felkészítése, az ehhez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek, jártasságok elsajátítása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Témakörök:

- 1.1. A teológia tudománya, feladata. A teológiai iskolák történeti áttekintése (A Budapesti Ref. Teológia és a KRE HTK rövid története)
- 1.2. A teológia szaktárgyainak bemutatása: a bibliai tudományok
- 1.3. A rendszeres teológia tárgyai
- 1.4. Az egyháztörténet és segédtudományai
- 1.5. A gyakorlati teológia és szaktárgyai
- 2.1. A teológiatörténet vázlatosan: a keresztyén ókor és a patrisztikus irodalom
- 2.2. Teológia a Középkorban
- 2.3. Reformáció, a protestáns ortodoxia és a pietizmus
- 2.4. Teológia a Felvilágosodás kora óta
- 3.1. A teológia és az egyházi szolgálatok személyi feltételei (Vocatio interna és externa)

Évközi tanulmányi követelmények:

- egy választott témában gépelt formában könyv- és cikkjegyzéket kell benyújtani
- A félév során el kell sajátítani a tudományos munkához szükséges alapismereteket is (pl. könyvtárhasználat, szakértekezés elkészítésének módja)

Kötelező irodalom:

- Az előadásokon túl A. McGrath, *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Bp. Osiris 1995. 27-126.o.

Ajánlott irodalom:

- Karner Károly, *Bevezetés a teológiába*, Bp. 1954.
- Dr. Kocsis Elemér, *Bevezetés a teológiába*, Debrecen 1979 (ill. a későbbi kiadások)
- S.C. Guthrie, Jr., *Christian Doctrine*, Atlanta 1968.p.11-49
- Karl Barth, *Einführung in die evangelische Theologie*, Zürich 1962-Berlin

HT FILR030 – Bevezetés a filozófiába

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 15	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy kifejezetten propedeutikai jellegű. Elsődleges célja, hogy a hallgatót megismertesse a nyugati filozófiai gondolkodás alapkategóriáival, történetének fontosabb korszakaival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus során a hallgatók elsajátíthatják a filozófiai gondolkodás alapelemeit, megismerkedhetnek a filozófia fontosabb területeivel, betekintést nyerhetnek az e területeken megfogalmazódott legfontosabb problémákba, illetve a velük kapcsolatos kérdésekre adott meghatározó jellegű válaszokra.

Évközi tanulmányi követelmények:

- az órákon való aktív részvétel
- részvétel a forrásirodalom feldolgozásában

Kötelező irodalom:

Kötelező:

- Azenbacher: Bevezetés a filozófiába. Budapest, 1993. 15-56, 252-295, 358-383.o.
- Nigel Warburton, A filozófia világa, Budapest, 1993.

Kötelező forrásirodalom:

- A Bevezetés a filozófiába (Szöveggyűjtemény), (szerk. Steiger Kornél), Budapest, 1992 egészében, különös tekintettel az alábbi részekre:
 - 21-24.old. Hérakleitosz B1
 - 48-64.old. Platón, Phaidón, 95b-107b.
 - 78-82.old. Arisztotelész, Politika III,1,6,7. fejezet.
 - 119-121.old. Augustinus, Vallomások, VII,5, 10-11; 8,19. 9-22.
 - 132-133.old. Anzelm, Proslogion, 2. fejezet.
 - 152-159.old. Th. Hobbes, Leviatán, (részletek)
 - 231-237.old. J.J. Rousseau, A társadalmi szerződésről (részlet)
 - 280-282.old. G.W.Fr. Hegel, A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai (részlet).
 - 294-297.old. K. Marx, Tézisek Feuerbachról.
 - 301-304. old. H. Bergson, Bevezetés a metafizikába (részlet)
 - 325-332. old. K. Jaspers, Bevezetés a filozófiába (részlet)

Ajánlott irodalom:

- A hallgatók érdeklődésnek megfelelően az órán, vagy külön egyeztetett időpontban kerül kiadásra.

HT GYKG065 – Beszédtechnika 1

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Lohnné Strigens Erika				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédképesség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.

Évközi tanulmányi követelmények:

- órákon való aktív részvétel
- gyakorlati feladatok megoldása
- egy szabadon választott prózai és verses mű előadása

Kötelező irodalom:

- Montágh Imre: Tiszta beszéd, Holnap Kiadó Kft., 2012

Ajánlott irodalom:

- Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam? Szó-Hang-Gesztus, Holnap Kiadó, 2009.

HT GYKG067 – Ekkleziasztika

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	1	Értékelés módszere: Órai munka, házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók tekintélyes része erősen szekularizált háttérből érkezik és nincs kellő ismeretük a Magyar Református Egyház életéről. A stúdium célja, hogy leíró tájékoztatást adjon egyházunk életéről.

Az ekkleziasztika tudománya az egyház adott pillanatában vizsgálja az egyházi életet, azaz egyház a jelenben.

A tantárgyi követelmények is erre irányulnak, hogy a Református Egyház helyzetét a jelenben vizsgálja meg.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az ekkleziasztika a gyakorlati teológia körébe tartozik és megkülönböztetendő az ekkleziológiától, amely rendszeres teológiai tárgy.

A hallgatóknak szükséges, hogy alapvető egyházi ismereteket elsajátítsanak, mert csak így lehetséges a gyülekezetben végzett szolgálat eredményességére legalább kísérletet tenni.

Az évközi követelmények szűkülő körben vizsgálják az egyház és benne a lelkészek helyzetét a társadalmi kerettől indulva, a teológia tudományán keresztül a gyülekezeti, sőt családi kerethez megérkezve.

1. A Magyar Református Egyház és a mai társadalom (posztmodern és magyar helyzetkép)
2. A Magyar Református Egyház szervezeti felépítése és története
3. A gyakorlati teológia preskriptív és proskriptív jellege
4. Egyházunk igehirdetési gyakorlata
5. Egyházunk diakóniája és missziója
6. A gyülekezet teológiai és ekkleziisztikai szempontból
7. A presbitérium munkája
8. A gyülekezeti éneklés helyzete
9. Kiscsoportok működése a gyülekezetben
10. Egyház és iskolaügy

11. A Budapesti Református Teológia története és a teológus diák „útja”
 12. A lelkipásztor helyzete a gyülekezetben

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Nagy István: A magyar református ekkléziasztika nagy vonalakban, 1970-2000 Budapest 2003
- Imre Lajos: Ekkléziasztika, 1941
 - Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában Budapest 2000
 - Douglass: Új reformáció Budapest 2002
 - Douglass: Isten szeretetének ünnepe, Kálvin és Luther Kiadó 2005
 - Kádár Ferenc: Egyház itt és most, Az ekkléziasztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei, Doktori kézirat, Sárospatak 2006.
 - Makkai Sándor: Az egyház bűnei; és Egyházi életünk Válsága. Kálvin Kiadó 2005

Ajánlott irodalom:

HT HIMG068 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 1

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stiláris, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről
- ismerje meg, melyek Csomasz Tóth Kálmán szerint a helyes egyházi ének ismertetőjegyei
- ismerje meg a genfi zsoltároskönyv kialakulásának történetét
- ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- ismerje meg a 16. században keletkezett magyar énekköltés legfontosabb darabjait

Tematika:

1. Az egyházi ének ismertetőjegyei
- 2-3. Biblia és ének:

- Az Ószövetség tanítása az éneklésről
 - A Zsoltárok Könyve
 - Az Újszövetség tanítása az éneklésről
4. A reformátorok tanítása az éneklésről
5-6. A genfi zsoltároskönyv keletkezése
7. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században
8. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században
9-10. A 16. századi históriás énekstílus
11-12. A 16. századi egyházi énekstílus

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 8 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

447, 146, 161, 475, 380, 220, 256, 236, 286, 450, 258, 254, 399, 255, 379, 257, 242, 241, 311, 240, 369, 317, 213, 273, 353, 205, 372, 368, 162, 408. Az Éneklő Egyházból (katolikus énekes könyv): 72, 190.

Kottából: 5 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

402, 403, 404, 386, 476, 387, 237, 163, 486, 260, 318, 339, 244, 378.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. 9–44.

Módis László: A gyülekezeti éneklés bibliai alapjai. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 10–23.

Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. *Magyar Egyházzene* I (1993/1994), 12-17.

Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. *Zsoltár* I/4. (1994) 2-3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: Zsoltárok 1565. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6-8.

„...eleitől #ogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. ReZeM 1993. 7–12, 33–35. (47–52).

Bourgeois, Loys: *A muzsika igaz útja*. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65–68.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvételek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 491-519.

Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.

Dobszay László: *A magyar egyházzenetörténet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8.

Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Luther Márton: A muzsika dicsérete. *Zsoltár* I/3. (1994) 2-3.

Papp Anette: *A 16. századi metrikus énekek. A genfi zsoltár.* (A magyar népének II. 3 A) Egyházzenei Füzetek I/18. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: *A 16. század magyar eredetű népénekei.* (A magyar népének II. 2.) Egyházzenei Füzetek I/17. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: *”Inter sollicitudines”*, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.

Papp Anette: A XVI–XVII. századi református gyülekezeti énekeskönyvek szerkezete, éneksorrendje. in: *„A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretek” – Népénektáraink tegnap és ma.* Az „Éneklő Egyház” megjelenésének 20. évfordulóján tartott tudományos ülészak és emlékülés előadásai. Budapest, 2005. december 8–10, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport 2011. 283–292.

II. évfolyam:

HT ÓSZB012 – Héber nyelv 3

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan elsajátított alapjainak az átisméltése és begyakorlása. Ez magába foglalja az olvasási, ragozási és egyéb nyelvtani ismeretek átisméltését és számon kérését, továbbá begyakorlását. Bibliai szövege(ke)n gyakoroljuk a tanultakat. Minden nyelvi ismeret annyit ér, amennyire használni lehet a gyakorlatban. Cél: otthonosan bánni a bibliai szöveggel. Új anyagként jelentkezik a mondatok alapjainak megtanulása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az I. és II. szemeszter anyagának átisméltése két nagy blokkban, ezekből zh. Ezzel egyidejűleg az olvasás gyakorlása véletlenszerűen választott bibliai szövegeken.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok

Kötelező irodalom:

- *Biblia Hebraica Stuttgartensia.* Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart; 1984.
- Dr. Egeresi László Sándor: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia, 2010.
- W. Dennis Tucker: *Jonah – A Handbook on the Hebrew Text* (Baylor Univ. Press, 2006). A kifejezetten ilyen kurzusokra összeállított tankönyvet a kurzus minden hallgatója megkapja pdf-ben az oktatótól

- Davidson, B. (1848): *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon*. S. Bagster & Sons, London, valamint a standard héber szótárak (Gesenius, BDB, HALOT – utóbbi CD formátumban is megvásárolható). Bibelworks használata didaktikai megfontolásból nem javasolt!
- Mondattanok (Davidson, Brockelmann, Williams, Michel, Joüon-Muraoka, Waltke & O'Connor).

Ajánlott irodalom:

HT ÓSZB014 – Ószövetségi bevezetés 1

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítse az önálló exegetikai munka elkészítésére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- J.A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.

Ajánlott irodalom:

- N.K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.
- Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.
- E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.
- Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallásstanárok számára*, Komárom, 2006.
- R. G. Kratz, *Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000
- T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), *Introduction à l'Ancien Testament*, Genève: Labor et Fides, 2004
- J.J. Collins, *Introduction to the Hebrew Bible*, Minneapolis: Fortress Press, 2004
- H-C. Schmitt, *Arbeitsbuch zum Alten Testament*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007²
- W. Dietrich/H.-P. Mathys/T. Römer/R. Smend, *Die Entstehung des Alten Testaments*, Stuttgart: Kohlhammer, 2014

HT ÚSZB032 – GÖRÖG NYELV 3

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Balla Péter és 2. Dr. Pap Ferenc	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: 1. Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu) 2. Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pap.ferenc@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: gyakorlat követelményei, zh./ teszt/ szóbeli felelet

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A már megszerzett nyelvi és nyelvtani ismereteket tovább mélyíteni. Az újszövetségi szövegeken túl a Septuaginta, az ókeresztény irodalom nyelvezetébe is betekintést nyújtani. Az Újszövetség eredeti görög nyelven való önálló olvasására, (szótár segítségével való) fordítására felkészíteni. Alapszókincs továbbfejlesztése, memoriterek. Mondattani ismeretek tovább mélyítése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A **Thesszalonikaiakhoz írt első levél (1Thessz 1-5)** fejezeteinek olvasása, nyelvi elemzése, a felmerülő nyelvtani jelenségek ismételése, ismeretének elmélyítése, újabb ismeretek elsajátítása (mi mindent lehet kifejezni a különböző esetekkel, igei akciókkal, igenevekkkel, stb.). Újabb memoriterek. A **Thesszalonikaiakhoz írt első levél (1Thessz 1-5)** nyelvi elemzésével párhuzamosan a nyelvtan módszeres ismételése és rövid tesztek:

1. hét: főnévragozás, névmások, 2-5. hét: melléknevek, prepozíciók, igeragozás, 6-10. hét: mondattan, a további hetek során mód van szóbeli feleletekre, valamint sor kerül írásbeli zárthelyi dolgozatokra. Az utolsó két héten jegylezáró feleletek.

A gyakorlat elfogadásának nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása. (Lásd SZMSZ!)
A szóbeli feleletekre a gyakorlati jegy megszerzése érdekében a szorgalmi időszak utolsó két hetében kerül sor.

Évközi tanulmányi követelmények:

- előre szótárazás a köv. órai anyaghoz
- tesztek, zh-k
- a jegylezáró felelethez mindenki hozza magával a kézzel írott kiszótározását a tanegység tárgyleírásában megadott újszövetségi fejezeteknek – ez a jegy megszerzésének feltétele

Kötelező irodalom:

Varga Zsigmond J. – Győri István: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospatak: SRTA, 2010 (negyedik kiadás).

Ajánlott irodalom:

Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Bp.: Argumentum, 2000; E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999; Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990 (2. Auflage); John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991 (orig.: 1965); Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987 (orig. 1958); Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Bp. Kálvin Kiadó, 1992; Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: *Ógörög-magyar szótár*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (megjelent új kiadása is 2007-ben); Szabó Mária: *Bevezetés az Újszövetség*

*görög nyelv*be. Szeged: Agapé Ferences Nyomda és Könyvkiadó, 1997 (második, változatlan kiadás); J. Lust – E. Eynikel – K. Hauspie: *A Greek-English Lexicon of the Septuagint*, 2 vols, vol. 1: 1992, vol. 2: 1996, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft; J. H. Moulton – Nigel Turner: *A Grammar of New Testament Greek*, 4 vols (latest impressions of the volumes: 1: 1983, 2: 1986, 3: 1980, 4: 1986), Edinburgh: T&T Clark; J. Harold Greenlee: *A New Testament Greek Morpheme Lexicon*, Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1983, Nigel Turner: *Grammatical Insights into the New Testament*, Edinburgh: T&T Clark, 1983 (orig. 1965); David Alan Black: *Linguistics for Students of New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Baker, 1988; Újgörög nyelvtan: Manolis A. Triandaphyllidis, *Kleine neugriechische Grammatik*, Thessaloniki, 1996 – ennek van angol változata is; Az újgörög nyelvtani táblázatokat is tartalmazza az alábbi szótár: Mohay András: *Újgörög-magyar kéziszótár*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1988 (változatlan utánnomás: 2007); valamint az internetről letölthető Görög nyelvi jelenségek (Balla Péter önálló weblapján, www.kre.hu, Karok, HTK, Tanszékek, Újszövetségi Tanszék; vagy: <http://www.peterballa.eoldal.hu/>)

HT ÚSZB034 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Pataki András Dávid	N: 30	Ld. órarend		
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pataki.andras@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Az Újszövetség lelkészi és hittanoktatói-vallásánári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a szövegtörténetről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon, hittanoktató és vallásánár szakon nem). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzetek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Bevezetéstán tárgyköre, főbb problémái, alpművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: az eretnység szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának okai és fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a tudomány történetének főbb állomásai; a főbb kéziratok; a szövegvariánsok összehasonlításának szempontjai. A Nestle-Aland 27. vagy 28. kiadású és az USB 3. vagy 4. görög Úsz-kiadás kritikai apparátusának használata (ez a hittanoktató és vallásánár szakosok számára nincs). A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzetek, az egyes iratok jellegzetességei, a bevezetéstán szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum (önálló jelentkezés alapján)

Kötelező irodalom:

- Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008.
- D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
- Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot *a vizsga elején kell átadni* a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani *az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!*

Ajánlott irodalom:

Újszövetségi bevezetések:

- Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
- Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress
- Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
- Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
- Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utánnomásokkal)
- Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: Inter-Varsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykovács: KRE TFK
- Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Theológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)

- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

- Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), az első, az ókeresztény irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

- Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3. fejezete foglalkozik a kánontörténettel
- Bartha Tibor (szerk.): *Keresztény Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin
- Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge
- Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary 1-6*. 1992, New York: Doubleday
- Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press
- Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat
- Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press
- Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT BT HB054 – Bibliai kortörténet 1

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József Gyula				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra)
2. Az államiság előtti Izrael
3. Izrael és Júda királyságai
4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, Asszírnia, Babilon, Perzsia)
5. Restauráció (Fogság és visszatérés)
6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor)

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozat az első három témakörből

Kötelező irodalom:

- Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991.
- Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991.
- Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.
- Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003.

Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004.

Ajánlott irodalom:

- Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffild, 1993.
- Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987.
- Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969.
- Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.
- Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986.
- Ghirsman, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985.
- Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973.
- Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991.
- Kákosy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o.
- Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiában. Budapest, 1985.
- Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998.
- McNutt, P.: Reconsructing the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999.
- Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954.
- Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o

Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992.

HT DOER014 - DOGMATÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szűcs Ferenc	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A keresztyén gondolkodás történeti forrásai. A hagyományozódás az ősegyházban. Az apostoli kor krisztológiai, trinitárius formulái. Korai krisztológiai herezisek (ebionitizmus, doketizmus)
2. Az apostoli atyák. Az antiochiai és az alexandriai iskolák.
3. A gnoszticizmus és hatása a teológiára. Markion. Montanizmus.

4. Az apologeták. Pogány támadások a keresztyénség ellen (Kelszosz, Porphyrius)
5. Az első dogmatikai rendszerek: Irenaeus, Órigenész
6. Krisztológiai dogmafejlődés. Arianizmus, Athanásziosz, az I. Nikaiai Zsinat. A Szentlélek személye: Konstantinápolyi Zsinat
7. Krisztus kettős természetének vitái: az Efézusi és Kalkedóni Zsinatok
8. Kappadókiai atyák és a keleti trinitástan
9. Augustinus
10. Keleti és nyugati tanfejlődés a kora középkorban. Ikonológia, sakramentológia
11. A korai skolasztika, Canterbury Anselmus

Évközi tanulmányi követelmények:

- 2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról

Kötelező irodalom:

- Jonathan Hill: *A keresztyén gondolkodás története* Atheneum, Budapest, 2000.
- Tony Lane, *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Harmat-Kálvin, 2000.
- A. McGrath, *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Osiris, Budapest
- Vanyó László (szerk.) *Ókeresztyén írók* sorozat kijelölt szövegei
- Kálvin János, *Tanítás a keresztyén vallásra*, MRE Zsinati Iroda, Budapest 1986. 1-151.o olvasmánynapló szerű kijegyzetelés
- Az előadásokhoz küldött szöveg, jegyzet

Ajánlott irodalom:

- A. von Harnack, *Dogmatörténet*, Szentendre
- Bengt Haeglund, *Geschichte der Theologie*, Berlin, E. V.
- Louis Berkhof, *The History of Christian Doctrines*, Grand Rapids, Mich. 1988.
- Bernhard Lohse, *A Short History of Christian Doctrine*, Fortress, Philadelphia, 1985.
- Órigenész, *Kelszosz ellen*, Kairosz, Budapest, 2008.
- Szent Ágoston, *Vallomásai*
- Szent Ágoston, *Isten városáról* I-IV.

HT FILR032 – Filozófiatörténet 2

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus közvetlenül a Filozófiatörténet 1 kurzusra épül. Annak tematikáját folytatja, és az ott elsajátítandó ismereteket előfeltételezi. Célja, hogy a hallgatóságot az új és legújabbkor európai filozófiatörténetének főbb irányzataival, azok legfontosabb képviselőivel megismertesse, egyszersmind lehetővé tegye, hogy a téma forrás és másodlagos irodalmában önállóan tájékozódni tudjanak. A kurzus a vallásfilozófia kurzus bevezetésül is szolgál.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A reneszánsz és reformáció korának filozófiája
2. R. Descartes és a kartézianizmus

3. B. Spinoza és az azonosság filozófiája
4. G.W. Leibniz
5. Empirizmus és szkepticizmus (J. Locke. D. Hume, J. Stuart Mill)
6. I. Kant és az észkritika
7. G.W.Fr. Hegel
8. S. Kierkegaard és az egzisztencia-filozófia kezdetei
9. Fr. Nietzsche
10. Martin Heidegger és az egzisztencializmus
11. L. Wittgenstein és a logikai pozitivizmus
12. K. Jaspers és a vallásos egzisztencializmus

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Giordano Bruno, Az okról, az elvről, és az egyről. In: G. Bruno, Két párbeszéd (ford. Szemere Samu), Budapest, 1972, 5-139.o.
- N. Machiavelli, A fejedelem (több kiadásban, több fordításban is elérhető, bármelyik használható).
- R. Descartes, Értekezés az ész helyes vezetésének és a tudományos igazság kutatásának módszeréről. In: Descartes Válogatott művei (ford. Szemere Samu), Budapest, 1980,167-215.o.
- Spinoza, Etika V. könyv (fordította Szemere Samu), Budapest, 1979, 353-403.o.
- G.W. Leibniz, Metafizikai értekezés. In: Leibniz Válogatott művei (ford. Endreffy Zoltán és Nyíri Tamás), Budapest,1886, 5-57.o.
- J. Locke, Értekezés az emberi értelemről (ford. Dienes Valéria), I, kötet Első könyv 23-91.o.
- I. Kant, A tiszta ész kritikája, Budapest , 1913 (reprintben), Bevezetés, 28-45.o.
- G.W.Fr.A szellem fenomenológiája (ford. Szemere Samu) Budapest, 1979, 9-47.o.
- S Kierkegaard: Félelem és reszketés. In: S. Kiekegaard válogatott művei (ford. Dani Tivadar et al), Budapest,1982, 266-321.o.
- Fr. Nietzsche, Így szólott Zarathustra. In. Nietzsche válogatott írásai (ford. Szabó Ede), Budapest, 1984, 219-297.o. Uő. Az antikrisztus (ford. Csejtei Dezső), Budapest, 2005.
- M. Heidegger, Lét és idő (ford. Vajda Mihály et al), Budapest, 1987, 87-106.o.
- L. Wittgenstein, Tractatus logico-philosohicus (több kiadásban hozzáférhető. Csak az órán is tárgyalt problémák kerülnek számonkérésre).
- K. Jaspers, A Filozófiai hit (ford. Csejtei Dezső est al), Gödöllő, 2004, 60-91.o.

Ajánlott irodalom:

- A hallgatók érdeklődésnek megfelelően az órán, vagy külön egyeztetett időpontban kerül kiadásra.

HT ETRR050 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 1 – KERESZTYÉN ÓKOR ÉS KÖZÉPKOR TÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a keresztyén egyház születésétől kezdve a reformáció hajnaláig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik a keresztyénség első másfél évezredét meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azon eseményekkel, amelyek kialakították az ókori és középkori egyház arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, illetve amelyek a protestáns reformáció előkészítőiül szolgáltak.

A tantárgy programja:

1. Bevezetés – Miért fontos múltunk ismerete? Az egyháztörténetírás története
2. Keresztyénség a pogány Római Birodalomban (Római Birodalom az 1. században; a keresztyén egyházszerkezet kialakulása; a keresztyénség terjedése, belső élete)
3. Keresztyénüldözések kora
4. Constantinus és utódjainak egyházpolitikája
5. Eretnekségek és szakadások a korai egyházban (gnoszticizmus, Marcion, Montanus), teológiai iskolák, ökumenikus zsinatok
6. Ambrosius és Aurelius Augustinus élete, munkássága, hatása
7. A keleti keresztyénség története, I. Justinianus és utódai, az iszlám felemelkedése
8. A szerzetesség kialakulása (Antonius, Pachomius, Nursiai Benedek)
9. A pápaság felemelkedése, a Karoling-kor
10. A pápai hatalom megerősödése és fénykora, az investitúraharc, III. Ince pápasága
11. A középkori egyház egyházszerkezete, belső élete, új szerzetesi mozgalmak (dominikánusok, ferencesek, ágostonosok)
12. A pápai hatalom hanyatlása, VIII. Bonifác pápasága, a nagy nyugati egyházszakadás, keresztes háborúk
13. Reformgondolatok az egyház szárnyai alatt - reformzsinatok
14. Alternatív reformgondolatok – az előreformátorok (Wald, Wicliff, Husz) és Savonarola
15. A reformáció lelki, kulturális előkészítői - a humanizmus és a reneszánsz

Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból

Kötelező irodalom:

Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
Alföldi András: *Keresztyén császárok, pogány Róma*, Attraktor, 2005
Augustinus, Aurelius: *Isten városáról*, Budapest: Kairosz, 2005
Billings, Malcolm: *A keresztes hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1099*, Debrecen: Hajja, 2007
Bozsóki Pál Gerő: *Keresztes hadjáratok*, Szeged: Agapé, 1995
Brandt, Hartwin: *Nagy Konstantin, az első keresztyén uralkodó*, Budapest: Gabo, 2007
Brown, Peter: *Az európai keresztyénség kialakulása 200-1000*, Budapest: Atlantisz, 1999
Brown, Peter: *Szent Ágoston élete*, Budapest: Osiris, 2003
Canterbury Szent Anzelm: *Filozófiai és teológiai művek I.*, Budapest: Osiris, 2001
Chadwick, Henry: *A korai egyház*, Budapest: Osiris, 2003
Classen, Peter- Cremonai Liudprand: *A Nyugat és Bizánc a 8-10. században*, Bizantológiai Intézet, 2005
Csohány János: *A keresztyénség első évezrede: 1073-ig*, Debrecen: Református Teológiai Akadémia, 1990
Deér József: *A pápaság és a normannok*, Attraktor, 2010
Egres, J. Odo: *Szent Bernát élete és tanítása*, Budapest: Szent István, 1990
Félegyházy József: *Az egyház a korai középkorban*, Budapest: Szent István, 1967

- Fergusson, Everett: *A keresztyénség bölcsője*, Budapest: Osiris, 1999
 Fiala Endre: *Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán*, Jászberény, 1937
 Fischer-Fabian, Siegfried: *Nagy Károly, az első európai*, Budapest: Corvina Kiadó, 2000
 Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
 Kármán Miklós: *Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága*, 1909
 Johnson, Paul: *A keresztyénség története*, Budapest: Európa, 2001
 Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Leclercq, Jean: *Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré*, Budapest, Kairosz Kiadó, 2006
 McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
 Molnár Tamás: *Az egyház, évszázadok záradoka*, Budapest: Szent István Társulat, 1997
 Pieper, Dietmar - Johannes Saltzwedel (szerk.): *Nagy Károly (742–814)*, Budapest: Gabo, 2014
 Rácz Jenő Ferenc: *Aurelius Augustinus világnézete*, Gyula, 1937
 Runciman, Steven: *A keresztes hadjáratok története*, Budapest: Osiris, 2002
 Southern, R. W. *A nyugati társadalom és az egyház a középkorban*, Budapest: Gondolat, 1987
 Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
 Vargha Dezső: *VII. Gergely és az egyházi reform*, Esztergom, 1901
 Warga Lajos: *A keresztyén egyház történelme*, Sárospatak, 1906

HT GYKG012 – Homiletikai gyakorlat 1

Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	3	Értékelés módszere: Az elmondott és megbeszélte ígihirdetések alapján.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előző félévben és a jelen félévben párhuzamosan elsajátított elméleti homiletikai ismertek birtokában önálló prédikáció készítése és elmondása szabadon választott textusok alapján, amelyet elő kell adni, s a csoport tagjai közösen az oktató vezetése mellett szakszerű bírálatot fogalmaznak meg.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A gyakorlat célja, hogy a prédikáló egyház prédikációjának színvonala emelkedjék, és a hallgatók minél jobb ígihirdetőkké váljanak.

Ezt gyakoroljuk több féléven keresztül. Ebben a folyamatban a hallgatóknak el kell jutniuk oda, hogy a megszerzett ismereteik alapján tudják értékelni az elmondott ígihirdetést, felismerjék annak értékeit és a hiányosságait.

Előre egyeztetett rendben történik a prédikáció elkészítése, elmondása – a gyakorlat megtartása.

Anyaga: Szabadon választott textusok, az őszi szemeszterben ószövetségi, a tavaszi szemeszterben újszövetségi textusok választhatók.

Évközi tanulmányi követelmények:

- A megbeszélte rend szerint prédikációk készítése, elmondása, bírálata
- Órai jelenlét

Kötelező irodalom:

- Lsd. a Homiletika elmélet kapcsán használt szakirodalmat.

Ajánlott irodalom:

HT GYKG020 – Liturgia 1

Tantárgy felelőse: Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A liturgia a református istentisztelet és egyéni lelki élet alapja. Ennek megismerése és gyakorlati hasznának megértése a kegyességi élet egyik eleme.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Liturgiátörténeti ismeretek elsajátítása a kezdetektől napjainkig, az általánostól (egyetemes keresztyéntől) a magyar református liturgiáig.

Kitekintés az újabb liturgiai törekvésekre nemzetközi és hazai szinten.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Órai jelenlét
- A kiadott irodalom elsajátítása
- Szóbeli / írásbeli vizsga

Kötelező irodalom:

- Leeuwen, M. van: Ünnepről ünnepre, EXIT Kiadó 2009.
- Magyar református istentiszteleti rendtartás
- Kádár Ferenc: Liturgia, Sárospataki Teológiai Műhely 2013.
- Pásztor János: Liturgia, Komárom – KRE HTK Kurzustára

Ajánlott irodalom:

- Hafenscher Károly: Liturgia Luther Kiadó, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszék, 2010.

HT GYKG034 – Homiletika II

Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A homiletika-történet nagy korszakainak, továbbá a prédikáció történetének vázlatos, illetve kiemelkedő prédikátorok prédikációinak megismerése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A prédikáció története szorosan beágyazódik az adott korszak egyházi, teológiai, társadalmi és filozófiai kontextusába, azaz adott paradigmán belül értelmezhetőek. Ezeknek a paradigmáknak az ismertetőjegyeit kell megbízhatóan felismerni és a mai korba is átemelhető elemeit alkalmazni. Ezek mellett pedig az elmúlt évszázad magyar és idegen nyelvű prédikációtörténetének ma is ható irányainak megismerése.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Órai munka és házi dolgozatok.

Kötelező irodalom:

- Nagy István: Szemelvények a keresztyén prédikáció történetéből. Bp. 2009
- Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete. Homiletika. Pápa 1915.

Ajánlott irodalom:

HT HIMG070 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 3

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

1. A hallgató ismerje meg ezeréves múltunk közös értékeit: a liturgikus zene kialakulását és fejlődését az ókeresztény kortól a középkorig.

2. A középkori hagyomány folytatásának, a már meglévő liturgikus műfajok és liturgikus formák továbbvitelének gondolata ugyan nem a magyar reformáció sajátja, de a hazai alkotómunka mind intenzitását, mind önállóságát tekintve jelentősebb más európai protestáns egyházak munkájához képest. Elmondhatjuk, hogy a magyar reformáció a hagyományozott középkori anyag gyakran önálló alkalmazásával illetve adaptációjával egyedi művészi értéket hozott létre. Mivel a protestáns egyházzenei múlt e becses értékének megismerése mind egyház- és liturgiátörténetünk, mind pedig

egyházzenetörténetünk szempontjából kiemelten fontos, a hallgatók ismerjék meg magyar óprotestáns egyházzenénk örökségét.

Tematika:

1. GREGORIÁN

1.a A gregorián ének története

1. A vértanúk kora (I-IV. század)
2. Az egyházatyák kora (IV-VII. század)
3. Európa megkeresztelkedésének kora (VII-VIII; IX-XI. század)
4. A gótikus katedrálisok kora (XII-XV. század)

1.b A gregorián ének műfajai

1. A recitatív műfajok
 - Olvasó-tónusok
 - Ima-tónusok
 - Zsoltár-tónusok
2. A neumatikus-melodikus műfajok
 - Zsolozsmaantifónák
 - Miseantifónák
 - A himnusz
3. A melizmatikus műfajok
 - Tractus
 - Graduale
 - Responzorium prolixum
 - Alleluja
 - Offertorium
4. Új műfajok
 - Sequentia
 - Tropus
 - A liturgikus dráma
 - A mise-ordináriumok

1.c A gregorián ének és a liturgia – Liturgikus struktúrák

- A mise szerkezete
- A zsolozsma szerkezete

2. GRADUÁL

1. A könyvek keletkezése
2. A könyvek használata
3. A legfontosabb forrásokról
4. A graduálkönyvek műfajai:
 - A főistentisztelet műfajai: Introitus, Kyrie, Gloria, Próza, Credo, Prefáció, Sanctus.
 - A mellékistentisztelet: műfajai: antifóna, himnusz, responzorium, verzikulusz, benedicamus, invitatórium
 - Speciális nagyheti műfajok: Litánia, Kyrie puerorum, Passió, Lamentáció
5. Kutatótörténet

3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN

1. Gregorián énekek a középkori használatban

2. Gregorián énekek a népzeneben
3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népzene között
4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről:

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 15 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

151, 183, 192, 233, 301, 302, 310, 330, 373, 500. EE: 20. EvÉK: 108. 6 db graduál-ének.

Kottából: 11 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

157, 158, 176, 177, 178, 218, 243, 344, 351.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. *Theológiai szemle* 1971.

Czegléd Sándor: Megifjodó öreg graduálok, *Confessio* 2 (1978) 4.sz. 68–78.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, *Református Egyház* 1955, 342–348.

(Csomasz Tóth Kálmán:) *graduálok*. Címző, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63.

Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 435–438.

Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). *Magyar Egyházzene* 1993/1994, 21–30.

Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, *Zsoltár* I/2 (1994) 9–13.

http://silver.drk.hu/zsoltar/Zsolt%C3%A1r/album/Zsolt%C3%A1r_1994/2.%20sz%C3%A1m/slides/Zsoltar_1994_2_009.html

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: A 16. század magyar dallamai. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.

Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.

Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, *Magyar Zene* 1976. 119–133.

Botta István: Huszár Gál élete, művei és kora (1512?–1575). Akadémiai Kiadó Budapest 1991.

Czegléd Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.

Czegléd Sándor: „Emberi hagyományok ostorozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.

Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve* II (1981), 57–73.

Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: *Magyarország*

- zenetörténete II*, 1541–1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.
- Dávid László: Az éneklőszék, *Magyar Egyházzene VIII* (2000/2001), 431–434.
- Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, *Magyar Könyvszemle* 98., 1982. 100–112.
- Dobszay László: *Bevezetés a gregorián énekbe*. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzenei Társaság, 1995.
- Dobszay László: *A zsolozsma*. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzenei Társaság, 1995.
- Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Öreg Graduál somorjai példányának kéziratossági pótlékai alapján, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 207–355.
- Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. *Magyar Egyházzene* 1999/2000. 275–282.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII*. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.
- Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): *Öreg Gradual, mely mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztésben, s-mind pedig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásokat szorgalmasan meg tisztogattatott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbíttetett*. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.
- Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.
- H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), *Magyar Egyházzene VII* (1999/2000), 327–366.
- H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóparend, *Magyar Egyházzene VI* (1998/1999), 251–258.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek. Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561*. Borsos Gedeon tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 12, Budapest 1983.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek és imádságok, Komjáti 1574*. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.
- Karasszon Dezső: Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 139–206.
- Kurta József: *Az Öreg Graduál századai Erdélyben*. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.
- Papp Anette: A magyar graduálforrások introitusai ádventtől vízkeresztig. *Magyar Zene*, 2006/I. 53–72.
- Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: „*Inter sollicitudines*”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.
- Papp Anette: Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán. *Zsoltár X/1*. (2004), 6–9.
- Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai*. Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Papp Anette: *Gregorián eredetű népénekek*. Budapest 2013. [A magyar népének II. 1 A. Egyházzenei Füzetek I/16. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra*. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.
- Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten*. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.

Szendrei Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténehez I.* Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.

Szendrei Janka: Első hangjegyes népénkünk. A Te Deum-dallam magyarországi története, in: *Népzene és Zenetörténet III.* Budapest 1977, 102–133.

III. évfolyam:

HT ÓSZB016 – Ószövetségi írásmagyarázat 1 - EZSDRÁS KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	5	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja egyrészt a könyv olvasása és magyarázása. Ezen túl azonban a könyv jelentősége a babiloni fogság utáni helyzet alakulására nézve is kiterjed, de a korai zsidóság előállításának részleteit is kiolvashatjuk belőle. Nem utolsó sorban pedig a fogság utáni teológiai reflexiók feltérképezéséhez nyerhetünk támpontot a könyv magyarázatában. Összességében tehát nyelvi, történeti és teológiai ismeretek szerzését remélhetjük a kurzustól.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kommentárok: K. Galling (1954), J. M. Myers (1965), F. C. Fensham (1994), A. H. J. Gunneweg (1985), J. Blenkinsopp (1989), C.-L. Seow (1999)

Tanulmányok: S. Grätz, *Das Edikt des Artaxerxes* (BZAW 334), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; K. Min, *The Levitical Authorship of Ezra-Nehemia* (JSOTS 409), London/New York: T. & T. Clark, 2004; J. Pakkala, *Ezra the Scribe* (BZAW 347), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; Karasszon István, Ezdrás személye és műve, *Studia Nova* 1 (1994/2), 35-64.

HT ÚSZB036 – Újszövetségi írásmagyarázat 1

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Balla Péter	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium

(balla.peter@kre.hu)			IX.	
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész és teológus szakon teljesítendőek, a hittanoktató és vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.

A **Thesszalonikaiakhoz írt első és második levél (1Thessz 1-5; 2Thessz 1-3)** fejezeteinek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon. Hittanoktató és vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom

2-13. hét: Exegézis: **Thesszalonikaiakhoz írt első és második levél (1Thessz 1-5; 2Thessz 1-3)**

14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárról referátum tartására van lehetőség
- Lelkész és teológus szakon: görög szószedet és olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján)
- Hittanoktató és vallástanár szakon: olvasónapló készítése (lásd Balla Péter honlapját; a szószedet ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak)

Kötelező irodalom, vizsgaanyag:

- Órai anyag

Ajánlott irodalom:

Kommentárok

- Magyar nyelven: Kálvin János: *Kommentár Pál apostol Thesszalonikabeliekhez írt leveleihez*. Felsőörs, 2003.; Geréb Zsolt: *A Thesszalonikabeliekhez írott levelek magyarázata*. Kolozsvár, 2004.
- Angol nyelven: F. F. Bruce (WBC); Ch. Wanamaker (NIGTC); R. Jewett, L. Morris (NICNT)
- Német nyelven: az 1Thessz-hez T. Holtz (EKK), a 2Thessz-hez W. Trilling (EKK); 1-2Thessz-hez W. Marxsen (ZBK)

HT BTHB056 – Bibliai teológia 1 (Ósz.)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József Gyula				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium

Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	5	Értékelés módszere:
---------------------------	---------------------	-----	---	---------------------

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

- egyrészt, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, hogy eligazítást adjon az Ószövetség különböző teológiai megközelítéseiről, azok lehetőségeiről és korlátairól;
- másrészt, a kiadott szakirodalom alapján átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről;
- harmadrészt, hogy egy-egy adott teológiai témát részletesen bemutasson

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek
- Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája
- Egyes teológiai gondolatok és változásai az Ószövetségben
- Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozat: Von Rad I. (30%)
- Zárthelyi dolgozat: Von Rad II. (30%)

Kötelező irodalom:

- G. von Rad (2000, 2001): *Az Ószövetség teológiája I-II.* Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- Tóth Kálmán (1979): *Ószövetségi bibliai teológia* (jegyzet). Budapest.;
- H. W. Wolff (2001): *Az Ószövetség antropológiája.* Harmat-PRTA, Budapest.
- W. Brueggemann (1997): *Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy.* Fortress Press, Minneapolis.
- R. Albertz (1992): *Religionsgeschichte Israels.* Vandenhoeck & Ruprecht
- Uó. (1994): *A History of Israelite Religion in the Old Testament.* Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky.
- James Barr: *The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective,* London, 1999
- Brevard S. Childs: *Old Testament Theology in a Canonical Context,* London, 1985
- Brevard S. Childs: *Biblical Theology of the Old and New Testaments,* London, 1992
- Hartmut Gese: *Zur biblischen Theologie,* München, 1977
- W. Eichrodt (1933-39): *Theologie des Alten Testaments I-III.* Klotz Verlag, Stuttgart / *Old Testament Theology I-II.* Louisville, Kentucky.
- W. H. Schmidt (1987⁶), *Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte.* Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn.
- Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT DOER016 – DOGMATIKA 1

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szabó István	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium

		őszi	V.	Értékelés módszere:
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világról.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika
2. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák
3. A teremtő és gondviselő Isten
4. A láthatatlan világ és az ember
5. Jézus Krisztus személye

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum

Kötelező irodalom:

- Barth Károly: Kis dogmatika. Budapest, é.n.
- Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995.
- Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994.
- Alister McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába. Budapest, 1995.
- Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985.
- Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom:

- M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995.
- Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969.
- Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.
- Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.

HT FILR035 – Vallásfilozófia

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 45	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	5	Értékelés módszere:

A Vallásfilozófia című kurzus célja, hogy bevezetést nyújtson a nyugati vallásfilozófiai gondolkodás alapkategóriáiba, megismertessen legfontosabb képviselőivel, azok munkásságának fontosabb eredményeivel, illetve a tudomány fejlődésének főbb korszakaival. A tudomány történeti és szisztematikus részei egyszerre, egymást kiegészítő módon kerülnek oktatásra. Az óra típusa alapvetően előadás, ám ezt a formát a vallásfilozófia művelésének módszertanát megalapozó órai szövegelemzések egészítik ki.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Vallásfilozófia tantárgy féléves oktatás részét képezi. Ennek megfelelően olyan alapozó ismeretek kerülnek átadásra, melyek a tudomány alapfogalmainak megismertetésére korlátozódnak, és ezen túl bevezetés nyújtanak a tudomány történetébe, elősegítve ezzel, hogy a hallgató tájékozódni tudjon a tudomány területének alapvető irodalmában. A kurzus további célja, hogy a Hittudományi Karon hallgatók számára kiegészítő ismereteket nyújtson rendszeres teológiai tanulmányaikhoz, más irányból elősegítse, hogy a kortárs vallásfilozófiai irányzatok eredményeit későbbi munkájuk során felhasználják. Fontos elérendő célja a kurzusoknak, hogy a hallgatók eredeti vallásfilozófiai forrásszövegekkel is találkozzanak. E téren a Vallásfilozófia kurzus egyszersmind azt is célul tűzi, hogy a hallgatókat bevezesse a vallásfilozófia szövegolvasás és forráselemzés módszertani kérdéseibe, és az ennek során elsajátított ismereteket konkrét, vallásfilozófiai szövegek olvasása során elmélyítse.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Az előadásokon való rendszeres és aktív részvétel

Kötelező irodalom:

Kötelező filozófiatörténeti munka:

- E. Coreth, Isten a filozófiai gondolkodásban, Budapest, 2004, 5-157. o. illetve 162-277. o. (a tételek szerinti kihagyásokkal).

Kötelező másodlagos irodalom:

- L. Schaeffler, A vallásfilozófia kézikönyve. Budapest, 2003, 21-38. o. 77-141. o. (a tételek szerinti kihagyásokkal).
- B. Davis, Bevezetés a vallásfilozófiába. Budapest, 1999 69-88, 89-109,110-139, 162-193,243-269. o.

Kötelező forrásirodalom:

- G. S. Kirk, J.E. Raven, M. Schofield, A preszókratikus filozófusok, Budapest, 1998,142-150.o., 303-311 o., 347-350, 493-498. o.
- Homérosz, Íliász, I, Odüsszeia, I, XI,
- Hésziodosz, Az istenek születése (ford. Trencsényi-Waldapfel Imre), Budapest, 1974.
- Platón, Kritón, In: Platón Összes Művei, I. köt., Budapest, 1984, 441-469.o.
- Platón, Az állam, X, 614b-619d In: Platón Összes Művei, II. köt., 699-710. o.
- Arisztotelész, Az álomjóslat. In. Arisztotelész, Lélektudományi írások (ford. Steiger Kornél), Budapest, 1988, 265-275.o.
- Plótinosz, Az Egyről, a szellemről és a lélekről (ford. Horváth Judit és Perczel István), Budapest,1986, I,8, 19-48.o.
- Anzelm, Proslogion. In: Proslogion, Monologion (ford. Dér Katalin), Budapest, 1991.
- Aquinoi Tamás: A létezőről és a lényegről.(fordította és kommentálta Klima Gyula) Bp. Helikon 1990. 55-77.o.
- Spinoza, Etika, I. könyv. (ford. Szemere Samu), Bp.7-67.o.
- I. Kant, Vallás a pusztaság határain belül és más írások I. fejezet, (ford. Vidrányi Katalin). Bp.,1980,129-181.o.
- Kant: A gyakorlati ész kritikája (ford. Berényi Gábor) 147-174.o.
- G. W. Leibniz, Monadológia. In: Leibniz Válogatott írásai, (ford. Endreffy Zoltán et al.). Bp., 1986, 305-358.o.
- G. W. F. Hegel, A keresztény vallás pozitívítása. In: Ifjúkori írások, (ford. Révai Gábor). Bp, 1982, 55-108.o.
- S. Kierkegaard, A szorongás fogalma. In: S. Kierkegaard Írásaiból. Bp.,1982, 327-349.o.
- Fr. Nietzsche, Az Antikrisztus. (ford. Csejtei Dezső) Bp., 2005. 7-117.o.
- K. Jaspers, A filozófiai hit. Bp., 2004, 60-91.o.
- M. Heidegger, Nietzsche mondása: „Isten halott”. In: Rejtektutak, (ford. Ábrahám Zoltán et al.). Budapest, 183-233.o.

Ajánlott irodalom:

- A hallgatók érdeklődésének megfelelően az órán kerül kiadásra.

HT ETRR052 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 3 – AZ ELLENREFORMÁCIÓ ÉS A FELVILÁGOSODÁS KORÁNAK EGYHÁZTÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	4	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a 17. század elejétől a 18. század végéig, reformáció kiteljesedésétől a francia forradalomig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik az ellenreformáció és a felvilágosodás korát meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azokkal az eseményekkel és mozgalmakkal, amelyek döntő mértékben befolyásolták a protestáns egyházak és a katolicizmus arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, mint például a pietizmus és a metodizmus.

A tantárgy programja:

1. Protestáns reformáció és katolikus restauráció – bevezető előadás
2. Loyola Ignác és a jezsuita rend
3. A trienti zsinat
4. Az ellenreformáció harcai a kontinensen (A harmincéves háború, hugenották, Németalföld)
5. Anglia az ellenreformáció korában (angol polgári forradalom, az independensek, Cromwell, Stuart-restauráció és dicsőséges forradalom)
6. A protestantizmus belső fejlődése az ellenreformáció korában (protestáns ortodoxia kialakulása, remonstráns-kontraremonstráns küzdelem, a dordrehti zsinat)
7. A felvilágosodás általános jellemzése, keresztyénségre gyakorolt hatása
8. A katolicizmus belső fejlődése 17-18. században (janzenizmus, febronianizmus, jozefinizmus)
9. A pietizmus Angliában és Németalföldön (Perkins, Amesius, Nadere Reformatie, Voetius, Coccejus)
10. A pietizmus német kultúrterületen (Spener, Francke, Zinzendorf)
11. Metodizmus (John és Charles Wesley, George Whitefield)
12. Amerikai keresztyénség a 17-18. században (puritánok, kvékerek, Jonathan Edwards, a Nagy Ébredés)
13. A jezsuita rend további története, etikája, missziói és betiltása
14. A Francia Forradalom és az egyházak
15. Keresztyénség a modernitás küszöbén – összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból

Kötelező irodalom:

Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
 Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
 Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991

Ajánlott irodalom:

- Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
 Bangert, William: *A jezsuiták története*, Budapest: Osiris, 2002
 Czákó Jenő: *A janzenizmus. Egyetemes egyháztörténelmi tanulmány*, Cegléd, 1943
 Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
 Furet, Francois, *A francia forradalom története*, Budapest: Osiris, 1996
 Jedin, Hubert: *A zsinatok története*, Budapest: Ecclesia, 2009
 Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001
 Lányi Gábor: *Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom*, in Confessio 2009/1, 111-123. o.
 Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Loyolai Ignác: *Lelkigyakorlatok*, Budapest: Korda, 2011
 McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
 Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
 Wallmann, Johannes: *A pietizmus*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2000
 Zoványi Jenő: *A coccejanizmus története*, Budapest, 1890

HT ETRR055 – Magyar egyháztörténet 2

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	N: 30	Ld. óraraend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	5	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Megismerni a magyar reformátusok harcát megmaradásukért a csendes ellenreformáció, majd a dualizmus idején, építve gyülekezeteiket, egyházukat szellemileg, lelkileg, ahogy lehetett.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A "csendes (vértelen) ellenreformáció" kora (1712-1780) - a protestantizmus vallásügyi helyzete a királyi Magyarországon a XVIII. században.
- III. Károly kora (1712-1740), vallásügyi helyzet a szatmári béke után – I. és II. Carolina Resolutio -; III. Károly vallásügyi rendeletei; - az 1712-es és az 1714-1715-ös országgyűlés vallásügyi végzése, a Pesti Vallásügyi Vegyes Bizottság (Mixta Religionaria Commissio), a "decretalis eskü".
2. A "világi elem" részvétele az egyházkormányzásában; az "egyetemes főgondnok"; Ráday Pál és egyházpolitikai tevékenysége, az ágensi hivatal, a Bodrogkeresztúri Konvent (1734).
3. Mária Terézia uralkodása (1740-1780), a protestantizmus vallásügyi helyzete Mária Terézia uralkodása idején; - Mária Terézia valláspolitikája, vallásügyi rendeletei, - Mária Terézia iskolapolitikája és ennek hatása a református iskolákra és külföldi tanulmányutakra.
4. II. József (1780-1790), II. Lipót uralkodása (1790-1792), a protestantizmus vallásügyi helyzetének alakulása II. József és II. Lipót uralkodása idején. II. József valláspolitikája és ennek gyökerei, a "josefinizmus", a Türelmi Rendelet és ennek hatása.
5. Az 1790/91. évi országgyűlés végzéseinek vallásügyi vonatkozásai, a magyar protestantizmus törvényes alapokra való visszahelyezése. A magyarországi protestáns egyházak közjogi, vallásügyi helyzetének alakulása az 1791. évi XXVI. törvénycikk után.

6. A protestáns egyházak belső élete a XVIII. század végén, az 1791. évi budai református és a pesti evangélikus zsinat, a világi és lelkesítő elem küzdelmei az egyház vezetéséért, a Sinai- ügy.

Uniós törekvések, közös protestáns egyetem terve, református iskolázás és külföldi tanulmányutak.

7. Az 1848-49. évi szabadságharc a nemzet és a református egyház szabadságáért vívott küzdelem, s annak egyházat érintő intézkedései, a pápens.

8. A kiegyezés és annak hatása a magyar reformátusok életére. A református egyház szervezeti élete a dualizmus korában, az 1881. évi debreceni zsinat, új egyházalkotmány, szervezetileg egységes református egyház, a közalap, a nyugdíjintézet, özvegy - és árvaegylet,

9. Az ébresztő teológia, a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, - egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, - a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelőssége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt. Kísérlet a katolikus-protestáns reünóra, a református-evangélikus uniós törekvések. Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában).

10. A dualizmus korának kiemelkedő egyházi személyei: Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Szabó Aladár, Szikszai György, Szilassy Aladár,

11. Az I. világháború és a református egyház.

12. A tanácsköztársaság kikiáltása, intézkedései. Reformátusok a „forradalomban” és utána.

Évközi tanulmányi követelmények:

óralátogatás, forráselemzés

Kötelező irodalom:

BUCSAY Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945, Gondolat, Bp. 1985. 143-236.

BÍRÓ Sándor - BUCSAY Mihály - TÓTH Endre - VARGA Zoltán: A magyar református egyház története. Kossuth Könyvkiadó, Bp. 1949. 512. 177-409, 451-462,

NAGY Sándor Béla (szerk.): A Bodrogheresztúri Konvent" 200 éves jubileumának emlékkönyve 1734-1934. Sáropatak, 1934.

BUCSAY Mihály, a Türelmi Rendelet, Th. Szemle, 1980. 325-330.

CSOHÁNY JÁNOS, Magyar protestáns egyháztörténet 1711-1849. Debrecen, 1979.

LADÁNYI Sándor: Ráday Pál vallásügyi tevékenysége a szatmári béke után - Ráday Pál szerepe a magyarországi protestáns egyházak életében. Ráday Nyomda, Bp. 1997. 117.

Ajánlott irodalom:

ALMÁSI Tibor, DRASKÓCZY István..., A magyar történelem kronológiája, Pannonica, Bp. 2001. 284.

BARTA János ifj., A tizenharmadik század története, Pannonica, Bp, 2000. 252.

BODOKY Richárd, Anyaházi diakónia az egyházban, Bp. 1942.

DIENES Dénes: az első püspökválasztás a Tiszáninnyi Református Egyházkerületben, Tanulmányok a Tiszáninnyi Református Egyházkerület történetéből. Sáropatak, 1998.

GALGÓCZY Károly, Népesedési mozgalmak a helvéthitvallásúak közt 1861-ben, Statisztikai Közlemények 1864. 280-299.

GALÁNTAI József, Magyarország az első világháborúban 1914-1918, Akadémia Kiadó, Bp.1974.453.

Gergely András: *Magyarország története a 19. században*. Bp. Osiris Kiadó, 2003.

GERGELY András, Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon: A kezdetektől 1918-ig. Bp. Argumentum Kiadó, 2014.

GERGELY András, Egy nemzet születése 1790-1848, Bp. Kossuth Kiadó, 2009. 112.

GYULAY Lajos Napló I.II. 1848-1849., ELTE Román Filológiai Tanszék Központi Statisztikai Hivatal Levéltára, Bp. 2003. 323., 410.

- KISS József, Magyarországi diákok a bécsi egyetemen 1715-1789. 1.2. ELTE Levéltára, Bp. 2000. 143.
- KOSÁRY Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon, 3. kiad. Akadémiai Kiadó, Bp. 1996.
- MÁLYUSZ Elemér: A Türelmi Rendelet, II. József és a magyar protestantizmus, Bp. 1939.
- MÁLYUSZ Elemér: Iratok a Türelmi Rendelet történetéhez, Bp. 1940.
- RÁDAY Pál, Lelki hódolás, Bp. 1977.
- RÉVÉSZ Imre: Sinai Miklós és kora. Adalékok a XVIII. századvégi magyar irodalom történetéhez, Bp. 1959.
- RÉVÉSZ Imre, A magyarországi protestantizmus története, Bp. 1925.
- RÉVÉSZ Imre, Fejezetek a Bach-korszak egyházpolitikájáról, Bp.1957.
- RÉVÉSZ Imre, Bécs Debrecen ellen. Vázlatok Domokos Lajos (1728–1803) életéből és működéséből, Bp.1966.
- SOMOGYI Éva, Hagyomány és átalakulás, Állam és bürokrácia a dualista Habsburg Monarchiában, L'Harmattan, Bp. 2006. 255.
- SZABAD György, A társadalmi átalakulás folyamatának előrehaladása Magyarországon, 1849-1867. Valóság, 1976/5. 5.
- SZABÓ Aladár, A keresztyén egyház eszményképe, Bp. 1905.
- ZLINSZKY Mihály, Az 1848-iki vallásügyi törvények története, Bp. 1908.
- PEIL idevonatkozó cikkei
 Új Reformáció 1919

HT GYKG014 – Homiletikai gyakorlat 3

Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	N: 30		Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A homiletikai elmélet átültetése a prédikációírás gyakorlatába.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgatók kijelölt textusok alapján írnak úrnapi és szabadon választott textusok alapján ünnepnap-i prédikációkat (sermo), majd ezeket közös megbeszélés és értékelés követi.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Nagy István: Helyesen hasogatni az igazság beszédét Nagykőrös, 2002.
- Szathmáry Sándor: Ünnepeink üzenete, Nagykőrös, 2011.

Ajánlott irodalom:

HT VPPG046 – VALLÁSDIDAKTIKA 1

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: egyéni egyeztetés alapján: siba.balazs@kre.hu	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcs tanterv oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismerteti a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezeti a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A vallásdidaktika feladata
2. Főbb didaktikai koncepciók I.
3. Főbb didaktikai koncepciók II.
4. A tanár szerepe az oktatásban
5. Oktatási célok a vallás tanításban
6. A tantervkészítés alapelvei
7. Az óra-előkészítés lépései, az óra felépítése
8. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai I.
9. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai II.
10. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I.
11. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II.
12. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III.

Évközi tanulmányi követelmények:

- egy óravázlat készítése
- házi dolgozat megadott szempontok alapján 10%
- egy óravázlat 10 %
- illetve szóbeli kollokvium 80%

Kötelező irodalom:

- Németh Dávid: Vallásdidaktika (egyetemi jegyzet)
- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- Tóth László, Pszichológia a tanításban, Debrecen, Pedellus Kiadó, 2000
- Siba Balázs: Isten és élettörténet, Budapest, Loisir Kiadó, 2010.

Ajánlott irodalom:

- Fehér Erzsébet: Az oktatás és nevelés története Nemzeti tankönyvkiadó Budapest 2002
- Ferencz Árpád: Fejezetek a valláspedagógia történetéből, Stúdium Kiadó Kolozsvar, 2000
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Budapest, 2001.
- H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996
- F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997
- J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992

- R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.

HT HIMG072 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 5

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	V. IX.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a református énekeskönyvek történetét a 18. századtól napjainkig. Református énekeskönyvünk vonatkozó tételein keresztül ismerje meg a legjelentősebb dallam- és szövegszerzők munkáját. A félév során először a XVIII. század hagyományos anyagával foglalkozunk, majd a magyar református egyházi éneklésben két évszázad alatt végbement válságfolyamat történelmi, egyháztörténeti és zeneműveltségi okait tárjuk fel. Végül az 1948-as énekeskönyv létrejöttének körülményeit ismerjük meg.

Tematika:

1. A 18. század:

- Történelmi áttekintés
- Hagománytisztelet és újítás:
 - a. 18. század régies dallamai
 - b. Barokk és klasszicista énekek
- A 18. századi korál

2. A 19. század:

- Történelmi áttekintés
- 1806/11 és következményei

3. A 20. század:

- Az ébredési mozgalmak és énekeik
- Az 1921-es énekeskönyv
- A „jugoszláviai énekeskönyv”

- Az 1948-as énekeskönyv
- „Találkozó énekeskönyv”

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről 10 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

172, 174, 226, 228, 243, 263, 299, 326, 329, 338, 345, 397, 398, 422, 455, 459, 460, 471, 478, 479, 511. EE 6.

Kottából az alábbi dicsérek:

210, 229, 230, 238, 252, 343, 392, 394, 395, 421, 425, 426, 445, 457, 458, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 488, 502.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Csomasz Tóth Kálmán: „Nos Franciscus Primus...” Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 544–547.

Csomasz Tóth Kálmán: Az énekanyag megrostálásának szempontja (1943). Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 27–31.

Csomasz Tóth Kálmán: A zene válsága és az egyház. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 669–691.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk és a gyülekezeti éneklés időszerű kérdései. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 176–182.

Csomasz Tóth Kálmán: Megjelent a Próbaénekeskönyv. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 98–101.

Csomasz Tóth Kálmán: Az új énekeskönyv vitájához. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 94–97.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk megújításának szempontjai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 80–82.

Csomasz Tóth Kálmán: Testvéri szó az énekügyről. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 45–47.

Ajánlott irodalom:

Árokháty Béla: A zsoltárok és dicsérek zenei szempontból. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 124–136.

Árokháty Béla: Megjegyzések az Új Énekeskönyvhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 60 (1917) 502–503.

Árokháty Béla: A II. Próbaénekeskönyv dallamaihoz (Válasz Szügyi Józsefnek) A zsinat figyelmébe. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 61 (1918) 299–301.

Árokháty Béla: Énekeskönyvünk, gyülekezeti éneklésünk és a Magyar Református Kántorkönyv. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 369–374.

Árokháty Béla: 1932/2. A Magyar Református Kántorkönyv és egyházi énekügyünk. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 641–646.

Árokháty Béla: Egyházzenei előadások - a MPIT kiadása P. 1937. 77. lap

- Árokháty Béla: Az igazi békekonferencia. *Zeneközlöny* 11/4 (1937) 1.
- Árokháty Béla: A református gyülekezeti éneklés. A jugoszláviai református új énekeskönyv lelki képe. Bp., 1940.
- Bartalus István: Könyvismertetés. Egyházi énektár... készítette Ivánka Sámuel,... *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 22 (1863) 470.
- Benkő István: Korabeli vita az 1744-es kolozsvári énekeskönyvről. *Református Szemle* 84 (1991) 219–237.
- Bódiss Tamás: Csomasz Tóth Kálmán himnológiai öröksége. Az 1948-as magyar református énekeskönyv szerkesztési munkáinak megindulása, elvi alapvetése. *Magyar Egyházzene* 8 (2000/2001) 229–235. és *Református Egyház* 54 (2002) 34–36.
- Bódiss Tamás: Énekeskönyvek a mérlegen. Csomasz Tóth Kálmán születésének 100. évfordulóján. *Református Egyház* 54 (2002) 200–203.
- Bódiss Tamás: Reformtörekvések a református énekeskönyv megújításáért a XX. század első felében. In: *Socia exsultatione* A Reajeczky Benamin születésének 100. évfordulóján tartott tudományos ülészak előadásai. Bp., 2003. 217–224.
- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár, 25. Bp., 1950.
- Csáji Pál: Énekeskönyv-revizíó kísérlet 1729-ben. *Egyháztörténet* 1 (1958) 166–173.
- Czanik Gyula: Néhány szó az énekeskönyvről *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 55 (1912) 484., 502.
- Dávid István: Erdély XVIII. századi orgonaépítészete és hatása a magyar református egyházban. DLA értekezés. Bp., 2001.
- Denke Gergely Balla Péter (1908–1984) In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.
- Erdélyi János: A reformált énekeskönyv és az énekügy. *Sárospataki Füzetek* (1864) 846–858.
- Fejes István: A próba-énekeskönyv ügy. Részlet az egyetemes énekügyi bizottság elnökének jelentéséből. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 48 (1905) 401–404.
- Fekete Csaba: Az Öreg Debreceni Énekeskönyv keltezése. *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97)
- Fekete Csaba: Éneklés tilalma? *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97) 319–324.
- Fekete Csaba: Találkozás énekeskönyv. Istentiszteleti életünk paraméterei. *Zsoltár* 3/4 (1996) 2–14.
- Fekete Csaba: Három tétel református istentiszteletünk értelmezéséhez. *Zsoltár* 4/2 (1997) 6.
- Fekete Csaba: Mi urunk, édes Atyánk és Atya, Fiú, Szentlélek [Énektörténet]. *Zsoltár* 4/3 (1997) 11–13.
- Fekete Csaba: Hendrik Hasper és Csomasz Tóth Kálmán levelezése. *Zsoltár* 10 (2003) 50–67.
- Fekete Károly: Makkai Sándor részvétele a magyar református liturgia megújításában. *Magyar Egyházzene* 3 (1995/1996) 147–154.,
- Fekete Károly: A Református liturgiánk története a XIX–XX. században. *Magyar Egyházzene* 7 (1999/2000) 468–480.
- Fekete Károly: Orgonánk szerepének újragondolója. *Zsoltár* 10 (2003) 17–33.
- Gárdonyi Zoltán: Széljegyzetek a magyar református énekeskönyvhöz. *Református Egyház* XLIV (1992) 200–203., valamint „...eleitől #ogva...” Tanulmányok, dolgozatok... Bp., 1993. 7–12.
- Gáty Ferenc: *Új magyar református énekeskönyv*. Pápa, 1941.
- Gönczy Lajos: Egyházi énekeskönyvünk története. *Református Szemle* 71 (1978) 433.
- Havas Gábor–Kulifay Albert: *A Soli Deo Gloria Szövetség története*. Bp., 1992.
- Ivánka Sámuel: Összinté szó új énekeink érdekében. *PEIL* 42 (1883) 1159. ssk.
- Karácsony Sándor: Mostani és leendő énekeskönyvünk esztétikai és irodalomtörténeti szempontból. *Zsoltár* 2/2 (1995) 2–10.
- A komáromi helvét hitvallású egyházmegye közgyűlése által elfogadott és egyházkerületi közgyűlésre terjesztett vélemény. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 16 (1863) 1280–1285.
- Kósa László: A belmisszió irányzatai és főbb képviselői. In: *Egyháztörténet II*. Bp., 1998. 96–98.
- Kálmán Farkas: Az énekes könyvről. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 21 (1878) 1997–1207.
- Kálmán Farkas: Nyílt levél a szerkesztőkhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 208.
- Kövendi Dénes: Karácsony Sándor és zsoltáréneklésünk megújulása. (Emlékek és gondok). In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.

- Ladányi Sándor: A református egyház az I. világháború végén. *Egyháztörténet 2. – tankönyv és tanári kézikönyv*. Református Pedagógiai Intézet Budapest, 1998
- Lajtha László: Egyházzenei vitánk margójára. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 27–32.
- Molnár Antal: A magyar református kántorkönyv ankétjához. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 57–63.
- Nagy Ignác: Néhány szó az énekgyártásról. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 546.
- Nagy Ignác: Az énekügyi bizottság munkálatairól. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 25 (1882) 141.
- Pálffy Károly: Éneklésünk legbecsesebb forrása az 1744-es kolozsvári impressum. *Református Szemle* 74 (1981) 202.
- Pálffy Károly: Gyülekezeti éneklésünk vázlatos története. *Református Szemle* 76 (1983) 207–208.
- Id. Révész Imre: *A Magyarországi Ref. Egyház közönséges énekeskönyvéről*. Debrecen, 1866.
- Révész Imre: Mostani és leendő énekeskönyvünk egyházi teológiai szempontból. *Igazság és Élet* 7 (1941) 22.skk; valamint *Zsoltár* 2/1. (1995) 2–5.
- Révész Imre: *Egy fejezet a magyar református ébredés történetéből*. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: *Az új énekeskönyv felé*. Szerkesztette Révész Imre. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: Jelenlegi énekeskönyvünk dicsérete és egyéb anyagának teológiai átvizsgálása. *Theológiai Szemle* 19 (1943) 46.skk, 94.skk, 135.skk
- Szabó Csaba: *Erdélyi magyar harmóniás énekek a XVIII. századból*. Budapest-Szombathely, 2001. CD-ROM
- Seprődi János: A reformátusok próba-énekeskönyvének bírálata. Bp, 1904.
- Seprődi János: A próbaénekeskönyv dallamai. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 47 (1904) 647. skk, 663. skk.
- Seprődi János–Balthazár Dezső: Az egyetemes ref. énekeskönyv ügyében. *Református Szemle* 6 (1912) 747–750.
- Szügyi József: Énekeskönyvünk ügyében. *Zeneközlöny* 1906 március. Az írás megjelent: *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 49 (1906) 195. skk és 211. skk.,
- Szűcs Endre: Csomasz Tóth Kálmán (1902–1988) munkásságának bibliográfiája. *Magyar Egyházzene* 6 (1998/1999) 93–116.
- Zalánfy Aladár: Az orgona mint liturgikus hangszer. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 169–176.
- Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén*. „A Kálvin János Társaság kiadványai 10. szám” Budapest, 1941.

IV. évfolyam:

HT GYKG023 – Gyülekezetépítési blokk

Tantárgy felelőse: Dr.Kocsev Miklós	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Bölcskei Elvira Dr. Kocsev Miklós Dr. Literáty Zoltán Dr. Tomka János Tóth János Hegedűs Béla	F: 120			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	7	Értékelés módszere: Aktív jelenlét/szövegi vizsga (a vezetés bibliai alapjai blokk kapcsán) 30 % Írásbeli dolgozat (gyülekezetépítési blokk kapcsán) 30 % Gyülekezeti gazdasági

				ismeretek 30% Aktív részvétel a szupervíziós üléseken 10 %
--	--	--	--	--

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A vezetés bibliai alapjai terén:

A teológushallgatók tanulmányaik befejezése után összetett szervezetekbe kerülnek, és közülük sokaknak néhány év múlva vezető szerepet kell betölteniük gyülekezetekben vagy intézményekben. A blokk célja, hogy a hallgatók betekintést kapjanak a szervezetek és azok menedzselésének alapvető fogalmaiba és összefüggéseibe. Az itt megszerzett alapokra építve bővíthetik tanulmányuk további éveiben és munkájuk során a szolgálatuk jó ellátásához nélkülözhetetlen vezetési ismereteiket és készségeiket.

Azt is be kívánjuk mutatni, hogy a Biblia alapos tanulmányozása biztos alapot nyújt a vezetés különböző aspektusainak megértéséhez. Az egyes témákat Jetró és Mózes ismert dialógusa foglalja egységes keretbe.

A gyülekezetépítés terén:

Fontos alapvető elméleti ismeretek megismerése és azok gyakorlatban való megvalósításának elsajátítása. A gyülekezetben szerzett tapasztalatok alapján különböző gyülekezetépítési modellek megbeszélése.

A gyülekezeti gazdasági ismeretek terén:

Pénzügyi döntések információrendszere. Pénzügyi döntések számviteli információs rendszere. Az EU-s pályázati projektek legfőbb jellemzői, a támogatások elszámolására vonatkozó szabályok. Beszámolók fajtái. A mérleg fogalma, a mérleg felépítése, jellemzői, tagolása és a mérleg összeállítása. A vagyonelemek mérlegbe történő besorolása. A mérleg és eredmény kimutatás kapcsolata. Vagyoni helyzet elemzése a kiegészítő melléklet felhasználásával. Pénzügyi helyzet elemzése. Likviditási mérlegek, likviditást jellemző mutatószámok. A jövedelmi helyzet elemzése, célja, területei.

A szupervíziós ülések alkalmával:

A szupervíziós módszertan megismerése és alkalmazása a gyakorlatok során átélt események reflexiójában.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A vezetés bibliai alapjai modul (Dr. Tomka János, 24 óra):

1. Menedzsment- és szervezeti alapok
2. Hatalom és befolyás
3. Közösségvállalás és -építés
4. Motiválás és a tanulás elősegítése
5. Tehetségek és talentumok
6. A bizalom menedzselése
7. Jellemformálás
8. Erők és szervezeti formák
9. Együttműködés és verseny
10. Vezetési stílusok és döntéshozatal
11. Lehetséges változni?
12. Helytállás és békesség

Gyülekezetépítés modul (Kocsev Miklós, 24 óra):

13. A gyülekezetépítés, mint gyakorlati teológiai tudományág kialakulása.
14. A gyülekezetépítés teológiai alapja különböző értelmezések szerint.
15. Gyülekezetépítési modellek áttekintése.
16. Gyülekezetépítési modellek és a magyar református gyülekezetek.
17. A gyülekezet vezetése – vissza a lényeghez!
18. Egy 'átlagos' gyülekezet gyülekezetépítési szempontok szerint való elemzése.

Gyülekezeti gazdasági ismeretek (20 óra):

Gyülekezeti gazdasági ismeretek (20 óra): Viszonyunk a pénzhez (4 óra) - Szemléletformálás	Dr. Literáty Zoltán
Gazdasági alapismeretek I. (4 óra) - A gazdaság működésének elvei és rendszere	Dr. Bölskei Elvira
Gazdasági alapismeretek II. (4 óra) - Kettős könyvelés - Pályázatok	Dr. Böcskei Elvira
Gazdálkodás intézményfenntartó gyülekezetben (4 óra) - Egyházi gazdasági törvény - Különböző gyülekezeti típusok gazdálkodása	Hegedűs Béla
Gazdálkodás kis költségvetésű gyülekezetben (4 óra) - Költségvetés készítés - Zárszámadás - Ariadne rendszer	Dr. Literáty Zoltán

Esetmegbeszélő szupervíziós ülések (Kocsev Miklós, Tóth János, 20 óra):

- Két kiscsoportban a blokkhetek alkalmával 4 óra/hét.

Egyéni felkészülés (34 óra)

Évközi tanulmányi követelmények:

A vezetés bibliai alapjai hoz kapcsolódóan:

- Aktív részvétel a három nap közös munkájában.
- Szóbeli vizsga abban az esetben, ha valaki négy óránál többet távol marad a foglalkozásokról.

A gyülekezetépítési blokkhoz kapcsolódóan:

- Elméleti ismeretek elsajátítása az órai közös és egyéni tanulmányi munka alapján.
- A gyakorlatnak helyet biztosító református egyházköztség írásos elemzése gyülekezetépítési szempontok alapján.

Az írásos elemzés leadásának határideje: az őszi szemesztert követő január 20.

Gyülekezeti gazdasági ismeretek:

- Aktív részvétel az üléseken. Max. hiányzás 4 óra

Szupervíziós esetmegbeszélések:

- Aktív részvétel az üléseken. Max. hiányzás 4 óra

Kötelező irodalom:

Vezetéstudományból:

- Tomka János/Bögel György: Vezetés egykor és most. A Biblia és a menedzsment, Budapest 2010 (Nemzeti Tankönyvkiadó).

Gyülekezetépítésből:

- Püski Lajos: Érdeklődéstől az elköteleződésig. Misszió és gyülekezetépítés: koncepciónk és gyakorlatunk, Kálvin Kiadó 2013.
- Gaál Sándor: „A kezdeményez egyház” Victor János egyházépítő szolgálata különös tekintettel a misszióra és a gyülekezetépítésre (PDF)
- Kocsev Miklós: Ezredvégi színek (ebből a középső, a gyülekezetépítésre vonatkozó rész)
- Kocsev Miklós (szerk.): Ami szükséges, és ami lehetséges (Selye RTK tanulmánykötet 2010.)

Szupervízióból:

- Weiss, H.: Lelkigondozás, szupervízió, pasztorálpszichológia. Exit Kiadó, Kolozsvár, 2011.
- Majsainé Hideg Tünde: Az egyházi kontextusban végzett szupervízió jellegzetes elemei. In: Szupervízió. Egyén – csoport – szervezet. (Supervisio Hungarica IV.). Supervisio Hungarica, Budapest, 2005.

Ajánlott irodalom:

- Warren, Robert: The Healthy Churches' Handbook: A Process for Revitalizing Your Church, Church House, Publishing London, 2004.
- Warren, Rick: Céltudatos gyülekezet. Új Remény Alapítvány, Debrecen, 2006.
- A gyülekezet dinamikája. Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest 2001.
- Barrs, Jerram: Kinek a döntése? Harmat kiadó, Budapest, 2003.
- Boross Géza: Biblia és gyülekezetépítés Ráday Nyomda, Budapest, 1992.
- Boross Géza: A gyülekezetépítés – mint a gyakorlati teológia új diszciplínája, in: “Fölbuzog szívem szép beszédre”. Tanulmányok D. Dr. Tóth Kálmán tiszteletére 80. születésnapja alkalmából. KRE HTK, Budapest, 1997.
- Csiha Kálmán: Gyülekezetépítés. Gyöngyösi Református Egyházközség, Kolozsvár, 2003.
- Douglass, Klaus: Az új reformáció. Kálvin Kiadó, Budapest, 2002.
- Douglass, Klaus: Isten szeretetének ünnepe. Kálvin Kiadó, Luther Kiadó, Budapest, 2005.
- Fazakas Sándor: Új egyház felé? Dissertationes Theologicae 4, Debrecen, 2000.
- Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában. Lux Kiadó, Budapest, 2000.
- Finzel, Hans: A vezetők tíz leggyakoribb hibája. Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2001.
- Frame, John M.: Isten imádása lélekben és igazságban. Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2001.
- Getz, Gene A.: A gyülekezetépítés alapelvei. Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 1998.
- Hybels, Bill: Légy bátor, és vezess! Új Remény Alapítvány, Debrecen, 2004.
- Kumlehn, Martin: Kircheim Zeitalter der Pluralisierung von Religion. Ein Beitrag zur praktisch-theologischen Kirchentheorie. Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh, 2000.
- MacArthur, John F.: A Mester terve szerinti gyülekezet. Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 1999.
- Makkai Sándor: Az élő gyülekezet. Ref. Egyetemes Konvent, Budapest, 1948.
- Roloff, Jürgen: Die Kircheim Neuen Testament. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1993.
- Möller, Christian: Lehrevom Gemeindeaufbau, Bd. 1., Konzepte – Programme – Wege, 2. Aufl. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1987.
- Schwarz, Christian A.: A gyülekezet természetes fejlődése olyan elvek alapján, amelyeket Isten maga helyezett teremtett világába. BMSZ, Jánoshalma, 1998.
- Stott, John: Az élő gyülekezet. Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2009.

HT GYKG029 – 2 hetes diakóniai gyakorlat (intézményi)

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	F: -			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 7	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A diakóniai gyakorlat egyik célja, hogy a diakónia bibliai, teológiai alapvetését követően a MRE korunkban végzett diakóniai tevékenységének bemutatása és értékelése a gyakorlat alapján is megtörténhessen.

A gyakorlat során olyan diakóniai intézmények működésével ismerkedünk meg, amelyek szerves részét képezik egyházunk diakóniai munkájának, ill. azok modell értékűek egyházunk jövője szempontjából is.

Továbbá, hogy a hallgató szakmai (gyakorlati) ismeretekben gazdagodjon és tájékozódjon, tapasztalatot szerezzen a diakónia kapcsán egy-egy adott diakóniai intézet mindennapi életét követve.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Ez a képzési fázis lehetőséget kínál a gyakornok hallgatóknak arra, hogy ráérezzenek és tudatosítsák a gyakorlati idejükben azt, hogy:

- a teológia akkor igazán teológia, ha az „publikus teológia” – azaz a gyakorlat a publikummal / az adott világgal való kommunikáció tere és lehetősége;
- a teológia tudománya egy „dialógust ösztönző és kereső tudomány” különböző személyek, csoportok, érdekek és tradíciók között az adott gyülekezetben;
- a teológiában eddig megszerzett tudományuk egy „kultúra orientált” tudomány, mert annak megértése nélkül légtüres térben mozog minden egyes gyülekezet;
- a teológia „inspiráló teológia” tudjon maradni az adott gyülekezet tágabb életközegében. Ennek eredményeként pedig ne csak visszafele, hanem előre is tekintsen az adott gyülekezeti közösségre és annak világban végzett munkájára vonatkozóan.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel (hospitálás) és reflexiós napló megadott szempontok alapján.
- A gyakorlatnak helyet biztosító református diakóniai intézetek írásban történő elemzése.
A beszámoló 5-7 oldal terjedelemben kell leadni december 15-ig a gyakorlatért felelős tanáránál.

Szempontok a reflexiós naplóhoz:

Az elemzésben fény kell derülnön:

- a diakóniai intézmény sajátosságaira (gondozottak köre területi összefüggéseket is figyelembe véve, intézményhálózati kapcsolatok, stb.);
- hogy milyen fő szempontok mentén rendeződik a diakóniai munka,
- hogy milyenek az intézmény gyülekezeti, egyéb egyházi kapcsolatai;
- a munkatársakkal szemben támasztott elvárásokra (képzettség, hitélet stb);
- milyenek az adott intézménynek, mint gyülekezetnek az életjelei (istentiszteletek, egyéb lelki programok, stb.);
- milyen az infrastruktúra, a gazdasági helyzet, stb.;
- az adott intézmény pozitívumaira és negatívumaira a tapasztaltak alapján.

Az elemzés lezárását kövesse egy személyes önreflexió is, amihez néhány szempont:

- Milyen kérdések fogalmazódtak meg bennem gyakorlat során?
- Milyen személyes tanulságokkal szolgált ez a diakónia terén való közvetlen tájékozódás?

- Mi az, amit a látottakból beépítenék későbbi munkámba?

A dolgozatot tudományos igényességgel kell elkészíteni (pld. felhasznált irodalom, ahol releváns), 12-es betűméret, 1,5-es sorköz, stb.

- Jelenléti igazolások a gyakorlati helyekről.
- Maximális hiányzás: 3 nap.
- Hely és időpont: blokkosítva (különböző református egyházi diakóniai intézményekben)

Kötelező irodalom:

- Nagy István: Diakónika. KRE, Budapest, 2009.
- Szabó Lajos: Élet a gyülekezetben / Alapvető és aktuális kérdések a gyülekezetépítés tárgykörében. Luther Kiadó, Budapest, 2011.
- Fazakas Sándor (Szerk.): Vezetés és menedzsment az egyházban és a diakóniában. Kálvin Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

- Szabó Lajos (szerk.): Gyakorlati teológiai kézikönyv lelkészeknek és nem lelkészeknek, Luther Kiadó, Budapest, 2010.
- Boross, Géza. Diakónika. Ráday Kollégium, Budapest, 1995.
- Fruttus, István L. Napjaink Diakóniája, Nagykovács, 2001.
- Gregorios, Paulos Mar. "A diakónia jelentése és természete." Theológiai Szemle XXXIII, no. 3: 129-40. , 1990.
- Dizséri, Zoltán. "Diakónia a Gyülekezetben és az Egyházmegyében." Théma 3, no. 2-3: 42-50., 2001.
- Alfred Jäger: Diakónia, mint keresztyén vállalkozás. Nonprofit egyházi intézmények menedzselése, Debrecen, 2003.
- Studienbuch, Diakonien: Neukirchener, 2006.

HT GYKG070 – Kazuális hospitálás

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	F: -			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 7	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyülekezeti gyakorlati célja, hogy a hallgató szakmai (gyakorlati) ismeretekben gazdagodjon és hospitáljon 2 temetésen, 1 esküvői- és 1 keresztlői felkészítésen.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Ez a képzési fázis lehetőséget kínál a gyakornok hallgatóknak arra, hogy betekintést nyerjenek a kazuális alkalmak előkészítésébe és gyakorlati menetébe.

Évközi tanulmányi követelmények:

- 2 temetés, 1 esküvői- és 1 keresztlői felkészítés hospitálás, a kazuális alkalmakon való részvétel és reflexió napló írása.

A beszámolót 4-5 oldal terjedelemben kell leadni január 15-ig a gyakorlatért felelős tanáránál. A beszámolót tudományos igényességgel kell elkészíteni (pld. felhasznált irodalom, ahol releváns), 12-es betűméret, 1,5-es sorköz, stb.

- Teljesítés 2015 június és 2016 január között, szabadon választott gyülekezet(ek)ben

Hely és időpont: blokkosítva (2 hét vidéki és 2 hét budapesti gyülekezetben)

- Gyülekezeti gyakorlat I. – 2-3. tanítási hetek (szeptember)
- Gyülekezeti gyakorlat II. – 5-6. tanítási hetek (október)

Kötelező irodalom:

- Nagy István: A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös 2004.
- Hézsér Gábor: Pasztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez. Elméletek és gyakorlati lehetőségek, Budapest 2007.

Ajánlott irodalom:

- Baumgartner, I.: Pasztorálpszichológia, Bp. 2003.
- Bukowski, P.: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Bp. 1999.
- Piper, H.-Ch.: Beszélgetés-elemzések, Debrecen 1998.
- Szabó Lajos (szerk.): A lelkigondozás órája, Bp. 2000.
- Tringer L.: Gyógyító beszélgetés, Bp. 1992.

HT GYKG071 – Gyülekezeti diakóniai gyakorlat

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	F: -			
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 7	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy bevezetést nyújt a különböző roma/cigány közösségek között végzett missziói munka gyakorlatába. A rövid missziológiai bevezetés mellett a kurzus során betekintést és személyes élményt kapnak a hallgatók különböző cigány közösségek életébe, tapasztalati úton szerezhetnek ismereteket a szociális és társadalmi helyzetükről. Cél, hogy a hallgatók gyakorlati segítséget, ismereteket és eszközöket kapjanak a cigánysággal való találkozáshoz, a cigány közösségben végzett szolgálathoz.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Tereplátogatás:

1. nap: Kecskemét/Kiskunhalas/Pátka (utazás 3 kiscsoportban, közös szállás Igalon)
2. nap: Büssü (Somogy megye)
3. nap: Kaposfő

Missziológiai hangsúlyok és gyakorlati kihívások a cigányok közötti szolgálatban.

A cigánymisszió lehetséges és szükséges együttműködése a szociális háló szereplőivel.

Évközi tanulmányi követelmények:

- aktív részvétel
- a kijelölt szakirodalom elolvasása és értelmezése és reflexiós dolgozat írása min. 5 oldal terjedelemben.

Kötelező irodalom:

- MEGBÉKÉLÉS – EGÉSZSÉG – REMÉNYSÉG A Magyarországi Református Egyház cigányok közötti szolgálatának koncepciója – 2013.
- Lesslie Newbiggin (2006): Evangélium a pluralista társadalomban Harmat, Budapest (A 9-12 fejezetek, 127. oldaltól a 183. oldalig.)
- Dr. Wayne L. Gordon: The Eight Components of Christian Community Development (kézirat 7 oldal)
- Csepregi Botond–Landauer Attila (2012): Beszélgetés Nagy Pál történésszel (1.–3.). In: reformatus.hu
- Források a Kárpát-medencei egyházak és a cigányság kapcsolatainak történetéhez (2015). Kézirat.
- Lukács Ágnes (2013): Interjú Landauer Attilával. In: Gereben Ferenc–Lukács Ágnes (szerk.): Fogom a kezét, és együtt emelkedünk: Tanulmányok és interjúk a roma integrációról. Budapest: Jezsuita Könyvek. 45–62.

Ajánlott irodalom:

- Nagy Pál (2007): Cigány csoportok és az együttélési modellek változásai a Kárpát-medencében a 15–20. században. Történelemtanárók (17.) Országos Konferenciája, 2007. október 13–14.
- Szuhay Péter (1999): A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája. Budapest: Panoráma. (A 11-től a 18. oldalig.)
- Tálósi Endre: A cigány és a beás nyelv Magyarországon. In.: Kovalcsik Katalin (szerk.): Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. Budapest: IFA–OM–ELTE. 317–324.
- Augustini Ab Hortis Sámuel (2009): A magyarországi cigányok mai állapotáról, különös szokásairól és életmódjáról, valamint egyéb tulajdonságairól és körülményeiről. Budapest–Gödöllő: Györffy István Néprajzi Egyesület–Magyar Néprajzi Társaság–Szent István Egyetem.
- Barthelemy, André (1992): Cigányország útjain. Abaliget: Lämpás Kiadó.
- Cigánymissziós Módszertani Füzetek I. Találkozások 2014. Cigány Módszertani és kutatóközpont
- Demeter Zayzon Mária (szerk.) (1994): „Egy igaz történet részletekben...”: Cigány-magyar kapcsolatok határon innen és túl. Budapest: Kőbányai Önkormányzat.
- Diósi Ágnes (1988): Cigányút. Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó.
- Diósi Ágnes (1990): Szűz Mária zsebkendője. Budapest: Kozmosz Könyvek.
- Diósi Ágnes (2002): Szemtől szemben a magyarországi cigánysággal. Budapest: Pont Kiadó.
- Forray R. Katalin (szerk.) (2000): Ciganológia – Romológia. Budapest–Pécs: Dialóg Campus Kiadó.
- Gereben Ferenc–Lukács Ágnes (szerk.) (2013): Fogom a kezét, és együtt emelkedünk: Tanulmányok és interjúk a roma integrációról. Budapest: Jezsuita Könyvek.
- Kemény István–Janky Béla–Lengyel Gabriella (2004): A magyarországi cigányság 1971–2003. Budapest: Gondolat.
- Kovalcsik Katalin (szerk.) (2001): Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. Budapest: IFA–OM–ELTE.
- Nagy Attila–Péterfi Rita (szerk.) (2004): A feladatra készülni kell: A cigányság kulturális beilleszkedése és a közkönyvtár. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár–Gondolat Kiadó.
- Nagy Attila–Péterfi Rita (szerk.) (2007): Hídszerepek: Cigány integrációs kérdések. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár–Gondolat Kiadó.
- Réger Zita (1990): Utak a nyelvhez: Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány. Budapest: Akadémia Kiadó.
- Szuhay Péter (1999): A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája. Budapest: Panoráma.
- Tóth Károly (szerk.) (2010): Örömhír cigányoknak is. Budapest: Ökumenikus Tanulmányi Központ.

HT VPPG040 – KATECHETIKA

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A katechetika tárgy a gyülekezetben folyó olyan pedagógiai tevékenységek elméleti és gyakorlatikérdéseit taglalja, amelyek az iskolai és iskola-rendszerű gyülekezeti hitoktatás feladatkörén kívül esnek. Ide tartoznak a gyermekmunka, a konfirmációi előkészítő, az ifjúsági munka és a felnőttoktatás legkülönbözőbb alkalmai. Ezeknek a feladatoknak a szakszerű ellátásához nyújt elméleti és gyakorlati ismereteket a kurzus. Ma gyülekezetpedagógiának nevezik ezt a gyakorlati részdiszciplínát.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A gyülekezet pedagógiai feladatai
2. Gyermek a családban (rendszereszelem)
3. Kisgyermek kor
4. A „Godly play” módszertana, kreativitás, képzelőerő és a játék szerepe
5. Óvodai hittanfoglalkozás
6. Gyermek-istentisztelet, az ünnepek szerepe
7. Kathechézis kisiskolás korban
8. Katechézis a felső tagozatos korosztályban
9. A konfirmáció története és aktuális problémái
10. Az ifjúság vallásossága, csoportmódszerek az ifjúsági munkában
11. A felnőttoktatás alkalmi a gyülekezetben, tanítványság
12. Összefoglalás, egyéni beszámoló

Évközi tanulmányi követelmények:

- a szorgalmi időszakban óravázlatok készítése megbeszélte szempontok alapján
- félév végén kollokvium a kötelező irodalom alapján

Kötelező irodalom:

- Órai jegyzet
- Fodorné Nagy Sarolta: A katechézis kommunikációs problémái, Budapest: Kálvin Kiadó, 1995.
- Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998.
- „Gyermekmunkás-segítő képzés” Tanfolyami háttéranyagok a képzés résztvevő számára, Budapest, RPI, 2014. (kézirat)
- Pángyánszky Ágnes: Tanítás és tanulás felnőttkorban – Szemléletváltás a felnőttkatekézisben, Budapest, Evangélikus Hittudományi Egyetem, 2015.

Ajánlott irodalom:

- Gyermek az egyházban – Magyar Református Nevelés XII. évfolyam 2. szám, Budapest, RPI, 2011.
- Hodossy Sándor disszertációja a felnőttképzésről
- Kalevi Tamminen, Laulikki Vesa, Markku Pyysiainen: Hogyan tanítsunk hittant? Budapest: Teológiai Irodalmi Egyesület. 1998.
- Gyökössy Endre, Hogyan tartsunk gyermek-bibliaórát? Kis módszertan. Kálvin Kiadó, Budapest, 2001.

- Péterfia Gáborné: Karácsony Sándor pedagógiai és katekétikai elvei, Stúdium Kiadó, Kolozsvár, 2000
- Pukánszky Béla: A gyermekkor története, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001
- Dr. Gyökössi Endre, Pszichokatechetikai problémák, Theológiai Szemle 1980, 39kk.
- Dr. Boross Géza, Katechetika (jegyzet)
- Imre Lajos, Katechetika, Budapest 1941.
- Enyedy Andor, A magyar református kátéirodalom, Budapest, 1928.
- Farkas Ignác, Katechetikai alapvetés, Csikesz Sándor emlékkönyv 3.
- Csikesz Sándor, A valláspedagógia igazi válsága, Csikesz Sándor emlékkönyv 3.
- Ch. Grethlein, Gemeindepädagogik, Berlin-New York, 1994.
- K. Wegenast/G. Lämmermann, Gemeindepädagogik, Stuttgart 1994.

HT VPPG066 – GYÜLEKEZETI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	N: -	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	7 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: VII.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyülekezeti gyakorlati célja, hogy a hallgató szakmai (gyakorlati) ismeretekben gazdagodjon és hospitáljon a következő területeken:

- igehirdetésen részvétel (gyülekezeti istentisztelet és bibliaóra keretében, valamint kazuális alkalmakon),
- hittan oktatás gyakorlata gyülekezeti kereteken belül,
- családlátogatás a lelkésszel (lehetőség szerint)
- ifjúsági munka,
- egyházi adminisztráció gyakorlata,
- gyülekezeti ügyintézés gyakorlata,
- a gyülekezetépítés gyakorlata a gyülekezeti sajátosságok figyelembevételével,
- az ökumenikus kapcsolatok és a társadalmi érintkezés lehetőségeivel való élés
- szakmai beszélgetés lelkésszel, gyülekezeti munkatársakkal/presbiterekkel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Ez a képzési fázis lehetőséget kínál a gyakorlathoz hallgatóknak arra, hogy ráérezzenek és tudatosítsák a gyakorlati idejükben azt, hogy:

- a teológia akkor igazán teológia, ha az „publikus teológia” – azaz a gyakorlat a publikummal / az adott világgal való kommunikáció tere és lehetősége;
- a teológia tudománya egy „dialógust ösztönző és kereső tudomány” különböző személyek, csoportok, érdekek és tradíciók között az adott gyülekezetben;
- a teológiában eddig megszerzett tudományuk egy „kultúra orientált” tudomány, mert annak megértése nélkül légtüres térben mozog minden egyes gyülekezet;
- a teológia „inspiráló teológia” tudjon maradni az adott gyülekezeti közegben. Ennek eredményeként pedig ne csak visszafelé, hanem előre is tekintsen az adott gyülekezeti közösségre vonatkoztatva.

Évközi tanulmányi követelmények:

- A gyülekezeti gyakorlat 30-40 óra/hét (benne vasárnapi jelenléttel).
- Aktív részvétel (hospitálás) és reflexiós napló megadott szempontok alapján. A gyakorlatnak helyet biztosító református egyházköztség írásban történő elemzése.

A beszámoló 5-7 oldal terjedelemben kell leadni január 10-ig a gyakorlatért felelős tanáránál.

Szempontok a reflexiós naplóhoz:

Az analízisben fény kell, hogy derüljön a település sajátosságaira (szociológiai, gazdasági faktorok, intézményhálózat stb.), a református gyülekezet jellegére (az előbbi kérdéskörhöz kapcsolódva), a gyülekezet szerveire és munkatársaira, a gyülekezeti élet jellegére (istentiszteletek, csoportok, programok stb.), a gyülekezet kapcsolataira, a gyülekezeti munka körülményeire (infrastruktúra, gazdasági helyzet stb.).

- Kapcsolatfelvétel és a kapcsolatok alakítása
- Az adott szervezet, mint „rendszer” rövid bemutatása
- Milyen vezető módszereket volt módomban megfigyelni?
- Milyen a lelkesi szereppel kapcsolatos kihívásokat volt módomban megfigyelni?
- Milyen benyomásokat kelthettem a megjelenésemkor majd a távozásomkor?
- Milyen kérdések fogalmazódtak meg bennem gyakorlat során?
- Milyen személyes tanulságokkal szolgált ez a terepmegfigyelés?
- Mi az, amit a látottakból beépítenék későbbi munkámba?

A dolgozatot tudományos igényességgel kell elkészíteni (pld. felhasznált irodalom, ahol releváns), 12-es betűméret, 1,5-es sorköz, stb.

- Jelenléti igazolás a gyülekezetek lelkeszeitől.
- Maximális hiányzás: 3 nap.

Kötelező irodalom:

- Püski Lajos: Érdeklődéstől elköteleződésig. Kálvin Kiadó, Budapest, 2013.
- Czövek Tamás (szerk.): Írd meg, amiket láttál - Hét lakótelepi gyülekezet. Kálvin Kiadó, Budapest, 2010.
- Szabó Lajos: Élet a gyülekezetben / Alapvető és aktuális kérdések a gyülekezetépítés tárgykörében. Luther Kiadó, Budapest, 2013.

Ajánlott irodalom:

- Boross Géza: Biblia és gyülekezetépítés. Ráday Nyomda, Budapest, 1992. A közösségépítő lelkész.
- Douglass, Klaus: Az új reformáció. Kálvin Kiadó, Budapest, 2002.
- Szabó Lajos (szerk.): Gyakorlati teológiai kézikönyv lelkészeknek és nem lelkészeknek. Luther Kiadó, Budapest, 2010.

HT VPPG071 – KATECHETIKAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	N: 120			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az alapvető csoportfolyamatok megismerése a vonatkozó szakirodalom feldolgozásával és csoportos feladatokon keresztül sajátélményű tapasztalatok szerzése. Mindezek kommunikációs vonatkozásainak elemzése. A hallgató a kurzus során képessé válik a hatékony vezetés kommunikációs eszközeinek megértésére és kompetens gyakorlására

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tárgy segít a fenti technikák alkalmazásához szükséges sajátos módszertani aspektusok megértésében és gyakoroltatásában, mely fejleszti a konfliktuskezelés, az egyezkedés, a meggyőzés és más vitarendezési készségek és kompetenciák alkalmazását.

A félév órái:

- I. Szakmai önismeret modul (3 napos blokk, 24 óra)
 - Az önismeret helye a teológiai képzésben
 - A külső és belső elhívás összefüggései
 - A lelkesedés mint szerep és mint hivatás
 - Az élettörténet teológiai reflexiója
 - Az önbizalom kérdései
 - Időgazdálkodás
 - Kiegészítés megelőzése és stresszkezelés
- II. Kommunikációs készségfejlesztés modul (3 napos blokk, 24 óra)
 - Erősségeink/gyengeségeink a kommunikációban
 - Nonverbális kommunikáció
 - Asszertív kommunikáció
 - Konfliktuskezelés
 - Prezentációs technikák
 - Tárgyalástechnika
- III. Csoportvezetési ismeretek modul (3 napos blokk, 24 óra)
 - Az egyén és a csoport
 - Csoportfejlődés fázisai
 - Csoportdinamika
 - Csoporton belüli szerepek
 - Szociometria
 - Vezető és vezetettek
 - Konfliktuskezelés a csoportban
 - Megbeszélések facilitálása
- IV. Hittan hospitálás egyházi iskolában (4 nap / 16 tanóra)
 - A félév első óráján megbeszéltek szempontok alapján
 - Leadási határidő: december 15.
- V. Egyéni reflexiós munka és készülés (32 óra)

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív órai részvétel, egyéni fejlődési terv, reflexiós napló megadott szempontok alapján, hospitálási napló, zárthelyi dolgozat a vizsgaidőszakban.
- Érdemjegy számítás:
 - Az órán nyújtott szakmai teljesítmény – 10%
 - Egyéni fejlődési terv – 10%
 - Reflexiós napló – 10 %
 - Hospitálási napló – 10 %
 - Egy óratervezés a lelkészképzés vizsga szempontjai szerint a félév elején megadott témából 10%
 - Zárthelyi dolgozat – 50 %
- Ha ezek közül bármelyik hiányzik, az a félév nem teljesítését jelenti.
- Maximális hiányzás: 3 nap

Kötelező irodalom:

- König, Oliver - Schattenhofer, Karl: Bevezetés a csoportdinamikába. In Dynamics Consulting Kft., Budapest, 2014.

- Gellert, M. – Nowak, C., A csapatépítés nagykönyve – Csapatépítés, csapatmunka, csoporttanácsadás elmélete és gyakorlata. Z-Press, Miskolc. 2010. 19-27, 58-75, 188-197, 314-332. oldalak
- Schulz Von Thun, F.: A kommunikáció zavarai és feloldásuk. Háttér Kiadó, Budapest, 2012.
- Siba Balázs – Siba-Rohn Hilda: Élettérkép – Az élettörténeti munka elmélete és gyakorlata. Kálvin Kiadó, Budapest, 2013.

Ajánlott irodalom:

- Belbin, M.: A team – avagy az együttműködő csoport. Edge 2000. Bp. 2003.
- Em Griffin: Együtt-lét. Harmat Kiadó. Bp. 2003.
- Forgas, Joseph P.: A társas érintkezés pszichológiája, Kairos Kiadó, Budapest, 2007.
- Goleman, Daniel: Érzelmi intelligencia a munkahelyen. Edge, Budapest, 2000.
- Mérei Ferenc: Közösségek rejtett hálózata. Osiris K. Bp.2004.
- Mewaldt,A.- Gailius,Z.:Ifjúsági csoportvezetők gyakorlati kézikönyve. Nagyító Alapítvány
- Németh Erzsébet: Közszerelés, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
- Pease, Allan: Testbeszéd - Gondolatolvasás gesztusokból, Park Kiadó, Budapest, 2010.
- Peel, Malcolm: Kommunikációs készségünk fejlesztése, Trivium Kiadó, Budapest, 1999.
- Rogers, Carl: Emberré válás. Edge 2000. Budapest. 2003.
- Rudas János: Delfi örökösei. Animula, Budapest. 2000. 14-134.o.
- Rudas János: Javne örökösei. Lélekben Otthon Kiadó, Budapest. 2009.
- Szabó Katalin: Kommunikáció felsőfokon, Kossuth Kiadó, Budapest, 2002. 251-342. oldalak
- Wacha Imre: Nem csak szóból ért az ember – A nonverbális kommunikáció eszköztára, Tinta Kiadó, Budapest, 2011.

V. évfolyam:

HT ÓSZB020 – Ószövetségi írásmagyarázat 5 - EZSDRÁS KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	F: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	9	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja egyrészt a könyv olvasása és magyarázása. Ezen túl azonban a könyv jelentősége a babiloni fogság utáni helyzet alakulására nézve is kiterjed, de a korai zsidóság előállításának részleteit is kiolvashatjuk belőle. Nem utolsó sorban pedig a fogság utáni teológiai reflexiók feltérképezéséhez nyerhetünk támpontot a könyv magyarázatában. Összességében tehát nyelvi, történeti és teológiai ismeretek szerzését remélhetjük a kurzustól.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kommentárok: K. Galling (1954), J. M. Myers (1965), F. C. Fensham (1994), A. H. J. Gunneweg (1985), J. Blenkinsopp (1989), C.-L. Seow (1999)

Tanulmányok: S. Grätz, *Das Edikt des Artaxerxes* (BZAW 334), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; K. Min, *The Levitical Authorship of Ezra-Nehemia* (JSOTS 409), London/New York: T. & T. Clark, 2004; J. Pakkala, *Ezra the Scribe* (BZAW 347), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; Karasszon István, Ezdrás személye és műve, *Studia Nova* 1 (1994/2), 35-64.

HT ÚSZB040 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 5.

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Balla Péter	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: IX.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókinccének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész és teológus szakon teljesítendőek, a hittanoktató és vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.

A **Thesszalonikaiakhoz írt első és második levél (1Thessz 1-5; 2Thessz 1-3)** fejezeteinek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon. Hittanoktató és vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom

2-13. hét: Exegézis: **Thesszalonikaiakhoz írt első és második levél (1Thessz 1-5; 2Thessz 1-3)**

14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárról referátum tartására van lehetőség
- Lelkész és teológus szakon: görög szöveget és olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján)
- Hittanoktató és vallástanár szakon: olvasónapló készítése (lásd Balla Péter honlapját; a szöveget ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak)

Kötelező irodalom, vizsgaanyag:

- Órai anyag

Ajánlott irodalom:

Kommentárok

- Magyar nyelven: Kálvin János: *Kommentár Pál apostol Thesszalonikabeliekhez írt leveleihez*. Felsőörs, 2003.; Geréb Zsolt: *A Thesszalonikabeliekhez írott levelek magyarázata*. Kolozsvár, 2004.
- Angol nyelven: F. F. Bruce (WBC); Ch. Wanamaker (NIGTC); R. Jewett, L. Morris (NICNT)
- Német nyelven: az 1Thessz-hez T. Holtz (EKK), a 2Thessz-hez W. Trilling (EKK); 1-2Thessz-hez W. Marxsen (ZBK)

HT DOER001 – Rendszeres teológiai szigorlat (hitvallásismeret, dogmatörténet, dogmatika, etika)

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: F: -	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója:				
Előadók fogadóórái:	0 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 9	Értékelés módja: Szigorlat
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT DOER015 – Szimbolika

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Szerda 13:00-tól	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: László Emőke				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 9	Értékelés módja: Gyakorlat
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere: zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja a hitvallások kialakulásának és szerepének vizsgálata az egyház életében, valamint a reformáció egyházai által is elfogadott egyetemes hitvallások teológiai vizsgálata.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- A hitvallás definíciója. A hitvallás, mint hitszabály.
- Hitvallási elemek az Újszövetségben.
- Hitvallás és katechézis
- Az ősi római keresztelés hitvallás tanítása

- Nyugati és keleti hitvallások
- A niceai hitvallás mögött húzódó teológiai vita és a hitvallás használata
- A konstantinápolyi hitvallás tanítása
- Az efézusi hitvallás
- A kalcedoni hitvallás tanítása és értelmezése a református úrvacsoratan szempontjából
- Apostoli hitvallás

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

J.N.D.Kelly: *Early Christian Creeds*. London/New York/Toronto.1950.
J. Pelina: *Credo*. New Haven/London. 2003.

HT DOER019 – Etika 2

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 9	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezete mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdései kerülnek szóba.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat)
2. A beszéd etikája (III. parancsolat)
3. Ünnepek és munka (IV. parancsolat)
4. A tisztelet etikája (V. parancsolat)
5. Az élet tisztelete (VI. parancsolat)
6. Szexualitás és házasság (VII. parancsolat)
7. Gazdaság etikája (VIII. parancsolat)
8. Hazugság, vád, árulás, hamis tanúzás (IX. parancsolat)
9. A bűnös vágy (X. parancsolat)

Évközi tanulmányi követelmények:

- házi dolgozat
- Zh

Kötelező irodalom:

- Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993
- Török István: Etika. Kolozsvár, 1997
- Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, 1982

- Douma, J.: A Tízparancsolat. Budapest, 1994
- Lochman, Jan Milic: A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz. Budapest, 1993

Ajánlott irodalom:

A parancsolatok által meghatározott témák tárgyalásánál az órán külön kerül kiadásra az az irodalomlista, amelyet a hallgatók felhasználhatnak házi dolgozatuk elkészítéséhez.

HT GYKG017 – Homiletikai gyakorlat 6

Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	9	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók kátémagyarázatos igehirdetést készítenek és azt a Kálvin téri Református Egyházközségben mondják el csütörtökönként istentisztelet keretén belül, majd ezt közös értékelés követi. Cél a szószéki igehirdetés és káté magyarázatos igehirdetések elkészítése módszerének gyakorlása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Heidelbergi Káté válogatott kérdés-feleleteinek feldolgozása prédikációban a beosztás szerint. A kátémagyarázatos prédikáció sajátos prédikációforma, amelynek szabályait el kell sajátítani.

Évközi tanulmányi követelmények:

- A beosztás szerint prédikációt készítenek a hallgatók, s az alapján kapnak osztályzatot, helyi, közös értékelés után.

Kötelező irodalom:

- *...Jézus Krisztusnak a tulajdona vagyok...* Válogatás az Érdligeti Református Egyházközségben 2013-ban elhangzott kátémagyarázatos prédikációkból. Érdligeti Református Templom Alapítvány, Érd, 2014. 160 old. ISBN 978-963-08-9087-8

Ajánlott irodalom:

- Református Egyház folyóirat kátémagyarázatai
- Ablonczy Dániel: A Heidelbergi Káté magyarázata
- Békefi Benő: Mi hasznod belőle?

VPPG045 – PASZTORÁLPSZICHÓGIAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Németh Dávid	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: zárthelyi dolgozat, házi

		őszi		dolgozatok
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező		IX.	Értékelés módszere: összesített érdemjegy

A tantárgy szakmai tartalma és céljai:

A gyakorlat kezdetén a hallgatók zárthelyi dolgozat formájában adnak számot D. Mearns/ B. Thorne: A személyközpontú pszichoterápia és a tanácsadás a gyakorlatban c. könyv tartalmának ismeretéről. Ezt követően a Budai Irgalmasrendi Kórházban lelkigondozói gyakorlaton vesznek részt (15 óra időtartamban a kórház beosztása szerint) a kórház vezető lelkigondozója, Búza Patrik szakmai felügyelete mellett. A gyakorlat alatt végzett beszélgetésekből kettőről írásos feljegyzést kell készíteniük (az 1. melléklet szerint). A feljegyzések egyike csoportos beszélgetés keretében a szaktanár vezetésével kerül elemzésre, a másik feljegyzést a hallgatók egymással kicserélik és kölcsönösen elemzik házi dolgozat formájában (elemzési útmutató a 2. mellékletben).

A gyakorlat célja, hogy a hallgatók elméletben elsajátított pasztorálszichológiai és poimenikai ismereteiket a gyakorlatban is alkalmazzák és az így szerzett tapasztalataikat szupervíziós körülmények között reflektálják.

1. Melléklet: Lelkigondozói beszélgetés-feljegyzés készítésének szabályai

1. A lelkigondozói titoktartás és a személyes adatok védett volta megköveteli a személy-, helység- és intézménynevek, valamint más felismerhetőséget elősegítő adat vagy közlés rejtjelezését/megváltoztatását. Az anonimizált beszélgetés-feljegyzések sem kerülhetnek illetéktelen személyek kezébe. Az esetmegbeszélő csoportfoglalkozásokon is mindenkit kötelez a lelkigondozói titoktartás követelménye.

2. A feljegyzés tartalmi elemei:

- A kapcsolatfelvétel módja: ki kezdeményezett, hogyan jött létre a találkozás, mi kínálkozott a beszélgetés témájául, megfogalmazódott-e valamilyen megoldásra váró kérdés, gond? mit tudott A lelkigondozó előzetesen a beszélgetőtársról, voltak-e előfeltevései, esetleg előítéletei?
- A beszélgetés helye és ideje: a helyszín bemutatása, mennyire vannak biztosítva a nyugodt, zavarásmentes beszélgetés feltételei?
- Első benyomások a beszélgetőtársról: pl. a feszültség, érdeklődés, bizonytalanság, magabiztosság jelei, rokonszenvedés, ellenszenvedés.
- A beszélgetés tartalmának folyamatszerű lejegyzése
- A beszélgetés hangsúlyos (pl. a beszélgetőtárs egzisztenciális kérdéseinek vagy problémáinak megfogalmazását, és a kiváltott lelkigondozói reakciókat tartalmazó; a lelkigondozóban feszültségeket hagyó) részletének szó szerinti lejegyzése a megnyilatkozások megfelelő jelölésével és számozásával:
 1. L. (Lelkigondozó):.....
 1. B. (Beszélgetőtárs):.....
 2. L. :.....
 2. B. :.....

A szó szerinti leírásnak legalább 6-6 megnyilvánulást kell tartalmaznia.

Különös figyelmet érdemelnek a gyakran visszatérő kifejezések, szemléletes megfogalmazások, különleges kérdések, nyelvi fordulatok.

- A beszélgetés nem verbális/metakommunikációs jeleinek figyelemmel követése, s a megfelelő vonatkozásoknál történő lejegyzése: a feljegyzésnek zárójelben tartalmaznia kell az érzelmi megnyilvánulásokat (pl. nyugtalanság, ingerültség, agresszió, szomorúság, félelem stb.) és az ezekre utaló non-verbális jelzéseket, valamint a szüneteket, zavaró körülményeket és a lelkigondozó pillanatnyi benyomásait.
- A beszélgetés lezárásának módja: pl. rövid összefoglalás a lelkigondozó vagy a beszélgetőtárs részéről, kényszerűségből történt megszakítás.
- A lelkigondozó benyomásainak, érzéseinek, meggondolásainak, a jövőre (esetleg a következő beszélgetésre) vonatkozó tanulságainak és elképzeléseinek a feljegyzése.

2. Melléklet: Útmutató/segítség a beszélgetés-feljegyzés elemzéséhez

Cél: A beszélgetés-feljegyzés elemzése által azt a célt igyekszünk megközelíteni, hogy a lelkigondozó képessé váljon saját és mások beszélgetés-vezetési gyakorlatának *kritikai reflexiójára, ezáltal a hibák felismerésére, korrekciójára, ill. kiküszöbölésére.*

A megtörtént beszélgetés háttérfolyamatainak vizsgálata és elemzése révén azt a központi kérdést vizsgáljuk, hogy a lelkigondozó szóbeli megnyilvánulásai és viselkedése milyen hatást gyakoroltak a beszélgetőtársra, ill. hogy a lelkigondozónak sikerült-e valóban megértenie beszélgetőtársa megnyilvánulásait.

AZ ELEMZÉST SEGÍTŐ KÉRDÉSEK

a) A beszélgetés folyamata/lefolyása

1. Hasznos aláhúzni a *fontosabb kifejezéseket*, jelölni a beszélgetés *tagozódását*, a beszélgetés folyamatában bekövetkezett töréseket és fordulópontokat.
2. Milyen *érzelmi-kapcsolati* üzenetek kísérik a szóbeli közléseket? Hol maradnak ezek rejtve és hol térnek el a szavakban mondottaktól?
3. Hogyan *strukturálja a beszélgetőtárs* a beszélgetést? Milyen szándékokat nyilvánít ki? Milyen kérdések foglalkoztatják? Felvetődik-e (kimondva vagy kimondatlanul) valamely központi jelentőségű kérdés, és milyen jelek utalnak rá?
4. Hogyan *strukturálja a lelkigondozó* a beszélgetést? Milyen eszközökkel vezeti tovább (összefoglalás, témamegerősítés, érzelmi megerősítés, kérdések, non-verbális reakciók, direkt témafelvetések, stb.), vagy akasztja meg a beszélgetés folyamatát?
5. Hogyan viszonyul egymáshoz a 3. és a 4. pont?
6. Milyen saját példákat és tapasztalatokat *visz be a lelkigondozó* a beszélgetésbe?
7. Hol jelenik meg a *fő téma*? Mi a fő téma? Mi lesz a sorsa a beszélgetésben? Milyen *témaváltások* figyelhetők meg? Indokoltak-e és miért történnek?
8. Milyen jelentést hordoznak a *szünetek* és az *érzelmi megnyilvánulások* (sírás, nevetés), ezek hogyan befolyásolják a beszélgetés menetét?

b) A beszélgetőtárs

1. Milyen elsődleges pszichikus *szükségletek és konfliktusok* ismerhetők fel nála? Ezek hogyan jelennek meg és miként hatnak a beszélgetésben?
2. Milyen szellemi-egzisztenciális kérdések és *szükségletek merülnek fel* benne pillanatnyi állapotával és élete egészével kapcsolatban? Mi az egyéni életfilozófiájának központi dogmája? Hogyan hat *hitére pszichikus struktúrája*? A hite mennyire színezi a lelkigondozóval kialakuló kapcsolatát?
3. Milyenek az embertársi *kapcsolatai* (családtagok, barátok, munkatársak, kórházi betegtársak és a személyzet, az egyház stb. felé – amennyiben és amennyire ez a beszélgetésből kiderül)? Hogyan befolyásolja ez a lelkigondozóval való kapcsolatát?
4. Milyen *kegyességi formák* kapcsolódnak hitéhez? Milyen szerep jut ezeknek a probléma megoldásában a beszélgetőtárs jelenlegi helyzetében? Mennyiben képes hitét életté alakítani? Hol mutatkoznak akadályok?
5. Miben kapott *segítséget* a lelkigondozótól, és erről milyen visszajelzést adott?

c) A lelkigondozó

1. Felismerhetők-e egy bizonyos *lelkigondozói alapmagatartás* jellemzői? Mekkora teret enged a beszélgetőtárs kibontakozásának? Mennyire direktív *saját elképzelései* keresztülvitelében?
2. Mennyire és hol érvényesül az *elfogadó, beleérző és hiteles* lelkigondozói attitűd?
3. Milyen *kapcsolatzavaró tényezők* figyelhetők meg a lelkigondozó oldalán (félelem, szimpátia, ellenszenv, időzavar, szereptévesztés, stb.)?
4. Milyen teológiai és *etikai kérdések/problémák* kapnak szerepet a beszélgetésben? Mennyiben segíti vagy akadályozza a megértést a *lelkigondozó teológiai meggyőződése*? Összhangban van-e a hitbeli meggyőződése és a viselkedése?
5. Szükség lenne-e *újabb beszélgetésre*? Mire kellene különösen odafigyelnie a lelkigondozónak?
6. *Alternatív javaslatok* a hibás lelkigondozói megnyilvánulásokhoz.

VI. évfolyam:**HT GYKG023 – Gyülekezetépítési blokk**

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	F: -	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái: megbeszélés szerint	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 11	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

- A lelkipásztori szakmai gyakorlat körülményeit biztosító gyülekezet helyzetének reflektálása;
- A magyar missziológia és gyülekezetépítés múltbeli és mai helyzetének megismerése;
- A gyülekezetben szerzett tapasztalatok alapján különböző gyülekezetépítési modellek megvitatása;
- A kontextuális gyülekezetépítés kérdéseinek tematizált megbeszélése;
- Megvizsgálni a különböző társadalmi rétegek elérésének, valamint a gyülekezeti közösségbe való bevonásának lehetőségeit;
- A gyülekezet vezetése és adminisztrációja folyamatában felmerülő gyakorlati kérdések megtárgyalása;
- Az ún. „Team-munka” alapvető sajátosságainak megismerése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A református egyház gyülekezetépítési gyakorlatának előzményei és jelenkori állapota
2. A kontextuális gyülekezetépítés
3. Az egyház és a társadalom érintkezési pontjainak feltérképezése és azok alkalmazása a gyülekezetépítésben
4. Egyházi adminisztráció
5. Gyülekezetépítés tanyán és szórványban, falun, kisvárosban
6. Nagyvárosi gyülekezetépítés
7. Gyülekezetépítői munka a lakótelepen
8. Menedzseri ismeretek a lelkész gyülekezetépítői szolgálatában
9. Bevezetés az egyházi pályázatkészítésbe
10. A több lelkészt foglalkoztató gyülekezet sajátosságai
11. Gyülekezeti munkások képzése és munkájuk koordinálása a nagy gyülekezetekben

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel.
- A gyakorlatnak helyet biztosító református egyházközség írásban történő elemzése.

Az elemzésben / analízisben fény kell, hogy derüljön:

- a település sajátosságaira (szociológiai, gazdasági faktorok, intézményhálózat stb.),
- a református gyülekezet jellegére (az előbbi kérdéskörhöz kapcsolódva),
- a gyülekezet szerveire és munkatársaira,
- a gyülekezeti élet jellegére (istentisztelet, csoportok, programok stb.),
- a gyülekezet kapcsolataira, a gyülekezeti munka körülményeire (infrastruktúra, gazdasági helyzet stb.).

A megszerzett információk fényében szükséges a gyülekezetekben tapasztalható gyülekezetépítési tendenciák elemzését (kitekintéssel a jövő lehetőségeire) elvégezni.

Az írásos elemzés elkészítés után leadandó a blokk első napján.

Kötelező irodalom:

- Lsd. ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

- A gyülekezet dinamikája, Budapest 2001 (KIA).
- Barrs, Jerram: Kinek a döntése?, Budapest 2003 (Harmat).
- Boross Géza: Biblia és gyülekezetépítés, Budapest 1992 (Ráday Nyomda).
- Boross Géza: A gyülekezetépítés – mint a gyakorlati teológia új diszciplínája, in: “Fölbuzog szívem szép beszédre”. Tanulmányok D. Dr. Tóth Kálmán tiszteletére 80. születésnapja alkalmából, Budapest 1997 (KRE HTK).
- Csiha Kálmán: Gyülekezetépítés, Kolozsvár 2003.
- Douglass, Klaus: Az új reformáció, Budapest 2002 (Kálvin Kiadó).
- Douglass, Klaus: Isten szeretetének ünnepe, Budapest 2005 (Kálvin Kiadó, Luther Kiadó).
- Fazakas Sándor: Új egyház felé? Debrecen 2000.
- Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában, Budapest 2000.
- Finzel, Hans: A vezetők tíz leggyakoribb hibája, Budapest 2001 (KIA).
- Frame, John M.: Isten imádása lélekben és igazságban, Budapest 2001 (KIA).
- Getz, Gene A.: A gyülekezetépítés alapelvei, Budapest 1998 (KIA)
- Hybels, Bill: Légy bátor, és vezess!, Debrecen 2004 (Új Remény Alapítvány)
- Kumlehn, Martin: Kirche im Zeitalter der Pluralisierung von Religion. Ein Beitrag zur praktisch- theologischen Kirchentheorie, Gütersloh 2000.
- MacArthur, John F.: A Mester terve szerinti gyülekezet, Budapest 1999 (KIA).
- Makkai Sándor: Az élő gyülekezet, Budapest 1948.
- Roloff, Jürgen: Die Kirche im Neuen Testament, Göttingen 1993 (Vandenhoeck & Ruprecht).
- Möller, Christian: Lehre vom Gemeindeaufbau, Bd. 1., Konzepte – Programme – Wege, 2. Aufl., Göttingen 1987 (Vandenhoeck & Ruprecht).
- Petersen, Jim: Az evangelizálás, mint életstílus, 2. kiadás, Budapest 2000 (KIA)
- Sanders, J. Oswald: Lelki vezetés, Budapest 2003 (KIA).
- Schwarz, Christian A.: A gyülekezet természetes fejlődése olyan elvek alapján, amelyeket Isten maga helyezett teremtett világába, Jánoshalma 1998 (BMSZ).
- Stott, John: Az élő gyülekezet, Budapest 2009 (KIA).
- Tomka János/Bögel György: Vezetés egykor és most. A Biblia és a menedzsment, Budapest 2010 (Nemzeti Tankönyvkiadó).
- Warren, Rick: Céltudatos gyülekezet, Debrecen 2006 (Új Remény Alapítvány)

HT GYKG027 – Lelkipásztori (szakmai) gyakorlat 1

Tantárgy felelőse: Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	F: -	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	10 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	11	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók felügyelt szakmai gyakorlati oktatásának célja a mindennapi gyülekezeti élethez kötődően a lelkipásztori munkával kapcsolatos ismeretek elsajátítása, ill. elmélyítése.

A hallgató a gyakorlat ideje alatt a gyülekezeti munka számos összetevőjével megismerkedve, a gyakorlatvezető felügyelete mellett több gyülekezeti csoporttal foglalkozva, alkalmazza is a megszerzett tudását.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Minden olyan ismeret és szakmai jártasság megszerzése, ami egy gyülekezet mindennapi életének szerves részeként megtapasztalható, egy adott gyakorlati helyen.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel

Kötelező irodalom:

Boross Géza: Pásztoráltheológia, Budapest 1997.

Ajánlott irodalom:

- Csiky Lajos: Lelkipásztorokodástan (Theologia Pastoralis), Budapest 1908.
- Josuttis, Manfred: Der Pfarrer ist anders. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie (2. Aufl.), München 1983.
- Josuttis, Manfred: Der Traum des Theologen. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie 2, München 1988.
- Shedd, William G. T.: Homiletics and Pastoral Theology, Eugene (Oregon) 2000.
- Szabó Lajos (szerk.): A közösségépítő lelkész - Gyakorlati teológiai kézikönyv lelkészeknek és nem lelkészeknek, Luther Kiadó, 2010.
- Szabó Lajos: Élet a gyülekezetben, Luther Kiadó 2011.

HT VPPG048 – HITOKTATÁS GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	N: -			
Előadók fogadóórái: Hétfő 11,30-13,00	7 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: XI.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az elméleti kérdések újragondolása, a gyakorlatra nézve hasznos ismeretek áttekintése és kiegészítése, megoldási lehetőségek közös kidolgozása, metodikai felkészültség fejlesztése a hallgatók saját hittanórávázatainak kiértékelése nyomán.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Saját hittanórávázlatok készítése és kiértékelése, zárthelyi órávázlat-készítés.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi órávázlat-készítés

Kötelező irodalom:

- Ld.: Ajánlott irodalom.

Ajánlott irodalom:

- A Kálvin Kiadó, és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok.
- Adam, G./Lachmann, R.: Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht, Bände 1-2, Göttingen 2002.
- Adam, G./Schweitzer, F. (Szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest 2005.
- Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest 1988.
- Berg, H. K.: Altes Testament unterrichten, München 1999.
- Grom, B.: Methoden für Religionsunterricht, Jugendarbeit und Erwachsenenbildung, Düsseldorf/Göttingen 1996.
- Niehl, F./Tömmes, A: 212 Methoden für den Religionsunterricht, München 1999.
- Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.

HT VPPG049 – HITOKTATÁSI BLOKK

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	N: -	2016. november 23-27.	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: Hétfő 11,30-13,00	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: XI.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az elméleti kérdések újragondolása, a gyakorlat szempontjából hasznos ismeretek áttekintése és kiegészítése, megoldási lehetőségek közös kidolgozása, metodikai felkészültség fejlesztése a hallgatók saját hittanórávázlatainak kiértékelése nyomán.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hittanórávázlatok készítése és megtartott hittanórák elemző kiértékelése, zárthelyi órávázlat-készítés.

nov.14. Hétfő	Időpont	nov.15. Kedd	nov.16. Szerda	nov.17. Csütörtök	nov.18. Péntek
	8.30-10.00	Bölcsföldiné Türk Emese: Gyermek-munka és gyermek- istentisztelet a gyülekezetben	Dömötörné Molnár Krisztina: Nehéz esetek és a fegyelmezés kérdései	Fodorné Ablonczy Margit: A konfirmációi oktatás (didaktikai és módszertani) kérdései	Bölcsföldi András: A gyülekezeti ifjúsági munka gyakorlati kérdései
Siba Balázs: Bevezetés, keretek tisztázása, szakdolgozatok és az órávázlatok kérdései	10.00-10.30 10.30-12.00	Szünet	Szünet	Szünet	Szünet
		Bölcsföldiné Türk Emese: Óvodások és kisiskolások hittanoktatása a gyülekezetben	Dömötörné Molnár Krisztina: Nehéz esetek és a fegyelmezés kérdései	Fodorné Ablonczy Margit: Konfirmációs oktatás hagyományos rendben	Bölcsföldi András: Ifjúsági munka a gyakorlatban
<i>Áhítat</i>	<i>12.00-12.45</i>	<i>Áhítat</i>	<i>Áhítat</i>	<i>Exhortáció</i>	<i>Áhítat</i>
<i>Ebédészünet</i>	<i>12.45-13.30</i>	<i>Ebédészünet</i>	<i>Ebédészünet</i>	<i>Ebédészünet (14.00-ig)</i>	<i>Ebédészünet</i>
Tóth János / Siba Balázs: Tevékenységek	13.30-15.00	Bölcsföldiné Türk Emese: Hittanoktatás az általános iskolában	Thoma László Róbert: Hittanoktatás és ifjúsági munka a gimnazisták	Fodorné Ablonczy Margit: A (felnőtt-) konfirmáció	Siba Balázs: Nemzetközi trendek a konfirmációs és ifjúsági

Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar
SZEMESZTERFÜZET
2016-2017-1

			korosztályában	tapasztalataink tükrében	munkában
Szünet	15.00-15.15	Szünet	Szünet	Szünet	Szünet
Tóth János / Siba Balázs: Tevékenységek kiegészítése	15.15-16.45	Beszélgetés az előadóval, felmerült kérdések tisztázása	Thoma László Róbert: Hogyan közelíthetjük meg a gimnazista korosztályt?	Beszélgetés az előadóval, felmerült kérdések tisztázása	Siba Balázs: Katechetika és felnőttoktatás a gyülekezeti munkában

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel
- Egy felsőtagozatos (vagy középiskolás) óra írásban részletesen kidolgozott tervének leadása 2016. november 15-ig

Kötelező irodalom:

- Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

- A Kálvin Kiadó, és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok.
- Adam, G./Lachmann, R.: Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht, Bände 1-2, Göttingen 2002.
- Adam, G./Schweitzer, F. (Szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest 2005.
- Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest 1988.
- Berg, H. K.: Altes Testament unterrichten, München 1999.
- Grom, B.: Methoden für Religionsunterricht, Jugendarbeit und Erwachsenenbildung, Düsseldorf/Göttingen 1996.
- Niehl, F./Tömmes, A.: 212 Methoden für den Religionsunterricht, München 1999.
- Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.

II. Teológia osztatlan képzés, nappali munkarend – teológus szakirány

I. évfolyam:

HT ÓSZB010 – Héber nyelv 1

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 60	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan alapjainak elsajátítása. Ez magába foglalja a héber szövegek olvasási technikáját, az olvasás és nyelvtani gondolkodás alapjait, valamint a nyelvtani ismereteket, különös tekintettel a héber igeragozásra. A tantárgy végcélja a Biblia olvasása és fordítása, ezért folyamatosan figyelemmel kísérjük a bibliai anyagot, ill. a nyelvtanulás is speciálisan írott anyag értelmezésére irányul majd. Hangsúlyos a morfológia, a syntaxis a nyelvgyakorlat során kerül előtérbe.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

12. A sémi nyelvek: „sémi”, a sémi nyelvek felosztása, a héber nyelv helye.
13. Rövid héber nyelvtörténet: a héber nyelv négy korszakai, a bibliai héber jellemzői, Biblián kívüli nyelvmlékek.
14. A héber írás és olvasás: az alefbét kialakulása, spirantizáció, a magánhangzók, az olvasás szabályai, akcentusok.
15. Névmások: személyes névmások, mutató ~, kérdő ~, a vonatkozó ~, a határozatlan ~.
16. A főnevek: nem, szám, személy, rendhagyó főnevek.
17. Birtokos ragozás: status absolutus és construstus, birtokragok.
18. Melléknevek: a jelzős szerkezet, a melléknevek fokozása.
19. Prepozíciók: csoportosításuk, ragozásuk.
20. Kötőszók, határozószók.
21. Számnevek (tőszámnevek, sorszámnevek, törtszámnevek).
22. Igeragozás. Szerkezeti tudnivalók: gyök, igerzrs, binján. Az erős ige ragozása, a wáv consecutivum, imperativus energicus, nun paragomicum etc.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok

Kötelező irodalom:

- Dr. Egeresi László Sándor: *A bibliai héber nyelv tankönyve*, Bibliophilia, 2010.
- Tóth Kálmán (1998): *A héber nyelvtan elemi szabályai*. KRE-HTK, Bp.
- Karasszon Dezső (1994): *Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan*. KRE-HTK, Bp.
- az előadó által összeállított „handout”-ok

Ajánlott irodalom:

Elmélet nyelvtanok közül:

- Joüon, P. – Muraoka, T.(1993.): *A Grammar of Biblical Hebrew*, vol. I-II. Pontificio Istituto Biblico, Róma;
- Kautzsch, E. (szerk., 1988¹⁹): *Gesenius' Hebrew Grammar* Oxford: Clarendon Press, Oxford.

Gyakorlati nyelvtanok közül:

- Jenni, E. (1981): *Lehrbuch der hebräischen Sprache des Alten Testaments*. (Helbing & Lichtenhahn, Bázél);
- Seow, C.L.(1995² jav. kiadás): *A Grammar for Biblical Hebrew*. Abingdon Press, Nashville;
- Bergman, Nava (2005): *The Cambridge Biblical Hebrew Workbook*. Cambridge University Press, Cambridge.
- H-D. Neef, *Arbeitsbuch Hebräisch* (UTB 2429; Mohr Siebeck, 2006².)

HT ÚSZB030 – GÖRÖG NYELV 1

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: 1. Szerda 10,00- 10,30 2. Csütörtök 8,15- 9,45	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Balla Péter 2. Pataki András Dávid	N: 60			
Előadók fogadóórái: 1. Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu) 2. Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pataki.andras@kre.hu)	4 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: zh./teszt/szóbeli felelet

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Az Újszövetség görög nyelven való tanulmányozásához szükséges tudnivalók elsajátítása, a görög írásrendszer megismerése és begyakorlása, az olvasási készség megszerzése, az alapvető szókincs elsajátítása, a nyelv rendszerének és struktúrájának megismerése, ragozási táblázatok, nyelvtani szabályok megtanulása, alapvető nyelvtani, mondattani ismeretek megszerzése, tankönyvi olvasmányok és rövid bibliai szövegek megismerése, memoriterek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az alábbi nyelvtani (tankönyvi) anyag főként keddenként kerül előadásra. Emellett átfogó előadások is elhangzanak, főként a szerdai alkalmakon, valamint válogatott újszövetségi szakaszokat olvasunk.

1-6. hét: A görög írás; Varga Zsigmond TK 1-3. olvasmánya és nyelvtani anyaga

7. hét: I. összefoglaló zárthelyi dolgozat

8-13. hét: Varga Zsigmond TK 4-6. olvasmánya és nyelvtani anyaga

14. hét: II. összefoglaló zárthelyi dolgozat.

15. hét: ismétlés, szóbeli feleletekre lehetőség

A tanegység teljesítésének nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása, sikeres lezárásának feltétele a félévközi rövid tesztek és a két összefoglaló zárthelyi dolgozat megírása.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Rövid tesztek minden héten
- Két összefoglaló zárthelyi dolgozat (a szorgalmi idő közepe és vége felé)
- Szóbeli feleletek lehetősége a félév végén

Kötelező irodalom:

Tankönyv (TK): Varga Zsigmond J. – Győri István: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospatak: SRTA, 2010. (negyedik kiadás)

Ajánlott irodalom:

Nyelvtanok és nyelvkönyvek:

- Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Bp.: Argumentum, 2000.
- E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999.
- Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990. (2. Auflage)
- John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991. (orig.: 1965)
- Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987. (orig. 1958)
- Szabó Mária: *Bevezetés az Újszövetség görög nyelvébe*. Szeged: Agapé Ferences Nyomda és Könyvkiadó, 1997. (második, változatlan kiadás)

Szótárak:

- Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Bp. Kálvin Kiadó, 1992.
- Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: *Ógörög-magyar szótár*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (új kiadása is megjelent 2007-ben).

HT BTHB050 – Bibliaismeret 1

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengeller József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó				
Előadók fogadóórái: egyeztetés alapján: (opecsuk@yahoo.com)	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés az Ószövetségbe: az Ószövetség népének története, Izráel vallása, könyvei, kánon- és szövegtörténet, irodalmi műfajai, régészet és Ószövetség
2. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története, József (1Móz)
3. Izráel Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, honfoglalás (2Móz-Józs)

4. A bírák kora, harc a filiszteusokkal, Sámuel, Saul, Dávid, a királyság kialakulása (Bír-Ruth-1-2Sám)
5. Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli országrész története (1-2Kir, 1-2Krón)
6. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezsdrás és Nehémiás)
7. Eszter-Jób-Zsoltárok
8. Péld-Préd-Énekek
9. A próféták 1. (Ézs)
10. A próféták 2. (Jer-JSir)
11. A próféták 3. (Ez-Mal)
12. Apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek
13. Összefoglalás, értékelés, jegybeírás

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek)
- Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása
- A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó (bizonytalanra álló) hallgatók, akik nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról

Kötelező irodalom:

- *Biblia – Magyarázó jegyzetekkel.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996.
- Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliaismereti kézikönyv.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004.
- Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), *Bibliai iránytű.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó,
- Kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek

Ajánlott irodalom:

- Dér Katalin – Horváth Pál, *Bibliaismeret.* Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999.
- Herczeg Pál, *Érted is, amit olvasol?* Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991.
- Pákozdy László Márton, *Bibliaiskola.* Budapest: Kálvin Kiadó, 2007.
- C. Westermann – G. Gloege, *A Biblia titkai.* Budapest: Kálvin Kiadó, 1997.

HT BTHB061 – Ókori vallástörténet

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József Gyula				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja az, hogy a hallgatók megismerjék a vallástudomány alapfogalmait, módszereit, eredményeit; a vallástudomány, illetve vallástörténet és a teológia összefüggéseit és esetleges különbözőségeit; a vallástudomány, ill. vallásfenomenológia teológiai alkalmazásának lehetőségeit és korlátait. Az ókori vallások részletes megismertetése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

5. A diszciplína helye, jelentősége a teológiai tanulmányok között. Vallástudomány és keresztyén teológia. Vallástörténet és bibliai teológia. Mi a vallás? Elméletek a vallás eredetéről. A Kijelentés
6. Vallásos fogalmak és életjelenségek. Manaizmus, fétiszizmus, animizmus, totemizmus, tabu, mágia. Természeti jelenségek istenítése. Az istenfogalom fejlődésének főbb állomásai
7. Vallásos életmód – az élet megszentelése. Szent személyek. Szent helyek. Szent idők. Szent szavak. Szent cselekmények
8. A sumér, asszír-babiloni, kánaáni (nyugat-sémi), egyiptomi, perzsa, a görög-római vallások részletes ismertetése

Évközi tanulmányi követelmények:

- Az ajánlott irodalomból egy az oktatóval előre egyeztetett könyv kijelölt részének önálló feldolgozása házi dolgozat formájában.

Kötelező irodalom:

- Herczeg Pál (1991 és újabb kiadásai): *Vallástörténet*. Budapest.
- M. Eliade (1994): *Vallási hiedelmek és eszmék története I-II-III*. Századvég Kiadó, Budapest. = M. Eliade (2006): *Vallási hiedelmek és eszmék története* (egy kötetben). Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- R. Otto (1997): *A Szent*. Osiris Kiadó, Budapest
- G. van der Leeuw (2001): *A vallás fenomenológiája*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Voigt Vilmos (2004): *A vallási élmény története. Bevezetés a vallástudományba*. Timp Kiadó, Budapest.; Voigt Vilmos (2006): *A vallás megnyilvánulásai. Bevezetés a vallástudományba*. Timp Kiadó, Budapest.
- J. Ries (2003, szerk.): *A szent antropológiája. A Homo religiosus eredete és problémája*. Typotex Kiadó, Budapest.; J. Ries (2006, szerk.): *A hívő ember a zsidó, a keresztyén és az iszlám vallásban*. Typotex Kiadó, Budapest.
- G. Widengren (1969): *Religionsphänomenologie*. De Gruyter, Berlin.
- D. Cupitt (én.): *Eltűnt istenek nyomában. A vallásosság jövője*. Kulturtrade Kiadó.
- Pais István (1988): *Ember és vallás. Adalékok a vallás kritikájához és struktúrájához*. Budapest.
- G. J. Bellinger (1993): *Nagy valláskalauz*. Akadémia Kiadó, Budapest.;
- Bodrogi T. et al. (1978): *Mitológiai ABC*. Gondolat Kiadó, Budapest.;
- R. Graves(1985): *Görög mítoszok*. Európa Kiadó, Budapest;
- E. Hamilton (1992): *Görög és római mitológia*. Holnap Kiadó, Budapest.;
- Kerényi K. (1977): *Görög mitológia*. Gondolat Kiadó, Budapest.;
- H. Ringgren (1979): *Die Religionen des Alten Orients*. Göttingen.

HT BTHB064 – Proszeminárium

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Kedd 10,00-11,30 125-ös terem	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József Dr. Pecsuk Ottó	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Előadók fogadóórái: megbeszélés szerint	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere: zárthelyi dolgozat
Oktatás nyelve: magyar				

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A proszeminárium célja, hogy a hallgatót bevezesse az egyetemi tanulás és teológiai tudományos munka módszertanába. Megismerteti a hallgatókat a teológiai tudományok rendszerével, felépítésével, a jegyzetelés, könyvtározás és dolgozatírás módjaival, követelményeivel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A teológiai tudományok és a teológus hallgató 1
2. A teológiai tudományok és a teológus hallgató 2
3. Tanulásmódszertan A
4. Tanulásmódszertan B
5. Könyvtárismeret
6. Könyvtárhasználat
7. Írásbeli munkák
8. A szemináriumi dolgozat
9. A TDK dolgozat
10. A szakdolgozat
11. Tudományos írások műfajai
12. ZH

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív órai munka + zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

Siegfried Zimmer: Árt-e a hitnek a bibliatudomány? (Budapest: Kálvin Kiadó, 2009)
 Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? (Budapest: Kairosz 2005)
 Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve (Budapest: Osiris 2005)

Ajánlott irodalom:

- Karner Károly: Bevezetés a theológiába (Budapest: 1954)
- Kocsis Elemér: Bevezetés a theológiába (Debrecen. 1979)
- Horváth Tibor-Papp István: Könyvtárosok kézikönyve 1-5 (Budapest: Osiris 1999-2003)

HT DOER010 – HITVALLÁSISMERET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Szücs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szabó István	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

11. Hit és hitvallás. HK 21-24
12. Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II
13. Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5
14. Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX
15. A szabadító személye. HK 15-19, HH XI

16. A Szentháromság Isten HK 25, HH III
17. A teremtő, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI
18. A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI
19. Krisztus hármassága a miénk HK 31-34
20. Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52

Évközi tanulmányi követelmények:

- A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók

Kötelező irodalom:

- Szűcs Ferenc: *Hitvallásismeret*. Budapest, 1995
- *A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás*. Budapest, 1981

Ajánlott irodalom:

- John N.D. Kelly: *Early Christian Creeds*. London, 1972
- Szent Ágoston: *A hit és hitvallás*. Kolozsvár, 1999
- Philip Melancton: *Loci communes 1521*. Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997
- *Luther Márton négy hitvallása*. Budapest, 1983.
- Zwingli Ulrik: *Commentarius vavis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525*. Budapest, 1999
- Kálvin János: *A Genfi egyház kátéja 1545*. Pápa, 1907
- Kálvin János: *Tanítás a keresztyén vallásra 1559*. Rövidített formában. Budapest, 1986
- Heinrich Bullinger: *A keresztyén vallás summája 1556*. Szentendre, 1997.
- *Belga Hitvallás*. Kolozsvár, 1998.
- *Skót Hitvallás*. Kolozsvár, 1999.
- *Westminsteri Hitvallás*. Kolozsvár, 1999.
- *Ír Hitvallás*, Kolozsvár, 1999.
- *La Rochelle-i Hitvallás*, Kolozsvár, 2000.
- *Doedrecht Kánonok*, Kolozsvár, 2000.
- *Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten*. Wuppertal, 1997
- *Reformierte Zeugnis huete*. Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.

HT DOER012 – Teológiai enciklopédia

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A teológiai diszciplínák és segédtudományaik rendszerének ismerete, teológia történet rövid áttekintése. A tantárgy további célja a hallgatók tudományos munkára való felkészítése, az ehhez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek, jártasságok elsajátítása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Témakörök:

- 1.1. A teológia tudománya, feladata. A teológiai iskolák történeti áttekintése (A Budapesti Ref. Teológia és a KRE HTK rövid története)
- 1.2. A teológia szaktárgyainak bemutatása: a bibliai tudományok
- 1.3. A rendszeres teológia tárgyai
- 1.4. Az egyháztörténet és segédtudományai
- 1.5. A gyakorlati teológia és szaktárgyai
- 2.1. A teológiatörténet vázlatosan: a keresztyén ókor és a patrisztikus irodalom
- 2.2. Teológia a Középkorban
- 2.3. Reformáció, a protestáns ortodoxia és a pietizmus
- 2.4. Teológia a Felvilágosodás kora óta
- 3.1. A teológia és az egyházi szolgálatok személyi feltételei (Vocatio interna és externa)

Évközi tanulmányi követelmények:

- egy választott témában gépelt formában könyv- és cikkjegyzéket kell benyújtani
- A félév során el kell sajátítani a tudományos munkához szükséges alapismereteket is (pl. könyvtárhasználat, szakértekezés elkészítésének módja)

Kötelező irodalom:

- Az előadásokon túl A. McGrath, *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Bp. Osiris 1995. 27-126.o.

Ajánlott irodalom:

- Karner Károly, *Bevezetés a teológiába*, Bp. 1954.
- Dr. Kocsis Elemér, *Bevezetés a teológiába*, Debrecen 1979 (ill. a későbbi kiadások)
- S.C. Guthrie, Jr., *Christian Doctrine*, Atlanta 1968.p.11-49
- Karl Barth, *Einführung in die evangelische Theologie*, Zürich 1962-Berlin

HT FILR030 – Bevezetés a filozófiába

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 15	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy kifejezetten propedeutikai jellegű. Elsődleges célja, hogy a hallgatót megismertesse a nyugati filozófiai gondolkodás alapkategóriáival, történetének fontosabb korszakaival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus során a hallgatók elsajátíthatják a filozófiai gondolkodás alapelemeit, megismerkedhetnek a filozófia fontosabb területeivel, betekintést nyerhetnek az e területeken megfogalmazódott legfontosabb problémákba, illetve a velük kapcsolatos kérdésekre adott meghatározó jellegű válaszokra.

Évközi tanulmányi követelmények:

- az órákon való aktív részvétel
- részvétel a forrásirodalom feldolgozásában

Kötelező irodalom:

Kötelező:

- Azenbacher: Bevezetés a filozófiába. Budapest, 1993. 15-56, 252-295, 358-383.o.
- Nigel Warburton, A filozófia világa, Budapest, 1993.

Kötelező forrásirodalom:

- A Bevezetés a filozófiába (Szöveggyűjtemény), (szerk. Steiger Kornél), Budapest, 1992 egészében, különös tekintettel az alábbi részekre:
 - 21-24.old. Hérakleitosz B1
 - 48-64.old. Platón, Phaidón, 95b-107b.
 - 78-82.old. Arisztotelész, Politika III,1,6,7. fejezet.
 - 119-121.old. Augustinus, Vallomások, VII,5, 10-11; 8,19. 9-22.
 - 132-133.old. Anzelm, Proslogion, 2. fejezet.
 - 152-159.old. Th. Hobbes, Leviatán, (részletek)
 - 231-237.old. J.J. Rousseau, A társadalmi szerződésről (részlet)
 - 280-282.old. G.W.Fr. Hegel, A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai (részlet).
 - 294-297.old. K. Marx, Tézisek Feuerbachról.
 - 301-304. old. H. Bergson, Bevezetés a metafizikába (részlet)
 - 325-332. old. K. Jaspers, Bevezetés a filozófiába (részlet)

Ajánlott irodalom:

- A hallgatók érdeklődésnek megfelelően az órán, vagy külön egyeztetett időpontban kerül kiadásra.

HT GYKG065 – Beszédtechnika 1

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Lohnné Strigens Erika				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédképesség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.

Évközi tanulmányi követelmények:

- órákon való aktív részvétel
- gyakorlati feladatok megoldása
- egy szabadon választott prózai és verses mű előadása

Kötelező irodalom:

- Montágh Imre: Tiszta beszéd, Holnap Kiadó Kft., 2012

Ajánlott irodalom:

- Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam? Szó-Hang-Gesztus, Holnap Kiadó, 2009.

HT GYKG067 – Ekkleziasztika

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere: Órai munka, házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók tekintélyes része erősen szekularizált háttérből érkezik és nincs kellő ismeretük a Magyar Református Egyház életéről. A stúdium célja, hogy leíró tájékoztatást adjon egyházunk életéről. Az ekkleziasztika tudománya az egyház adott pillanatában vizsgálja az egyházi életet, azaz egyház a jelenben.

A tantárgyi követelmények is erre irányulnak, hogy a Református Egyház helyzetét a jelenben vizsgálja meg.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az ekkleziasztika a gyakorlati teológia körébe tartozik és megkülönböztetendő az ekkleziológiától, amely rendszeres teológiai tárgy.

A hallgatóknak szükséges, hogy alapvető egyházi ismereteket elsajátítsanak, mert csak így lehetséges a gyülekezetben végzett szolgálat eredményességére legalább kísérletet tenni.

Az évközi követelmények szűkülő körben vizsgálják az egyház és benne a lelkészek helyzetét a társadalmi kerettől indulva, a teológia tudományán keresztül a gyülekezeti, sőt családi kerethez megérkezve.

1. A Magyar Református Egyház és a mai társadalom (posztmodern és magyar helyzetkép)
2. A Magyar Református Egyház szervezeti felépítése és története
3. A gyakorlati teológia preskriptív és proskriptív jellege
4. Egyházunk igehirdetési gyakorlata
5. Egyházunk diakóniája és missziója
6. A gyülekezet teológiai és ekkleziisztikai szempontból
7. A presbitérium munkája
8. A gyülekezeti éneklés helyzete
9. Kiscsoportok működése a gyülekezetben
10. Egyház és iskolaügy

11. A Budapesti Református Teológia története és a teológus diák „útja”
 12. A lelkipásztor helyzete a gyülekezetben

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Nagy István: A magyar református ekkleziaszтика nagy vonalakban, 1970-2000 Budapest 2003

- Imre Lajos: Ekkleziaszтика, 1941
- Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában Budapest 2000
- Douglass: Új reformáció Budapest 2002
- Douglass: Isten szeretetének ünnepe, Kálvin és Luther Kiadó 2005
- Kádár Ferenc: Egyház itt és most, Az ekkleziaszтика művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei, Doktori kézirat, Sárospatak 2006.
- Makkai Sándor: Az egyház bűnei; és Egyházi életünk Válsága. Kálvin Kiadó 2005

Ajánlott irodalom:

HT HIMG068 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 1

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stiláris, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről
- ismerje meg, melyek Csomasz Tóth Kálmán szerint a helyes egyházi ének ismertetőjegyei
- ismerje meg a genfi zsoltároskönyv kialakulásának történetét
- ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- ismerje meg a 16. században keletkezett magyar énekköltés legfontosabb darabjait

Tematika:

1. Az egyházi ének ismertetőjegyei
- 2-3. Biblia és ének:

- Az Ószövetség tanítása az éneklésről
 - A Zsoltárok Könyve
 - Az Újszövetség tanítása az éneklésről
4. A reformátorok tanítása az éneklésről
5-6. A genfi zsoltároskönyv keletkezése
7. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században
8. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században
9-10. A 16. századi históriás énekstílus
11-12. A 16. századi egyházi énekstílus

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 8 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

447, 146, 161, 475, 380, 220, 256, 236, 286, 450, 258, 254, 399, 255, 379, 257, 242, 241, 311, 240, 369, 317, 213, 273, 353, 205, 372, 368, 162, 408. Az Éneklő Egyházból (katolikus énekes könyv): 72, 190.

Kottából: 5 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

402, 403, 404, 386, 476, 387, 237, 163, 486, 260, 318, 339, 244, 378.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. 9–44.

Módis László: A gyülekezeti éneklés bibliai alapjai. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 10–23.

Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. *Magyar Egyházzene* I (1993/1994), 12-17.

Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. *Zsoltár* I/4. (1994) 2-3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: Zsoltárok 1565. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6-8.

„...eleitől #ogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. ReZeM 1993. 7–12, 33–35. (47–52).

Bourgeois, Loys: *A muzsika igaz útja*. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65–68.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvételek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 491-519.

Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.

Dobszay László: *A magyar egyházzenetörténet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8.

Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Luther Márton: A muzsika dicsérete. *Zsoltár* I/3. (1994) 2-3.

Papp Anette: *A 16. századi metrikus énekek. A genfi zsoltár.* (A magyar népének II. 3 A) Egyházzenei Füzetek I/18. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: *A 16. század magyar eredetű népénekei.* (A magyar népének II. 2.) Egyházzenei Füzetek I/17. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: *„Inter sollicitudines”*, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.

Papp Anette: A XVI–XVII. századi református gyülekezeti énekeskönyvek szerkezete, éneksorrendje. in: *„A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretek” – Népénektáraink tegnap és ma.* Az „Éneklő Egyház” megjelenésének 20. évfordulóján tartott tudományos ülészak és emlékülés előadásai. Budapest, 2005. december 8–10, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport 2011. 283–292.

HT ÓSZB012 – Héber nyelv 3

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan elsajátított alapjainak az átisméltése és begyakorlása. Ez magába foglalja az olvasási, ragozási és egyéb nyelvtani ismeretek átisméltését és számon kérését, továbbá begyakorlását. Bibliai szövege(ke)n gyakoroljuk a tanultakat. Minden nyelvi ismeret annyit ér, amennyire használni lehet a gyakorlatban. Cél: otthonosan bánni a bibliai szöveggel. Új anyagként jelentkezik a mondattan alapjainak megtanulása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az I. és II. szemeszter anyagának átisméltése két nagy blokkban, ezekből zh. Ezzel egyidejűleg az olvasás gyakorlása véletlenszerűen választott bibliai szövegeken.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok

Kötelező irodalom:

- *Biblia Hebraica Stuttgartensia.* Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart; 1984.
- Dr. Egeresi László Sándor: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia, 2010.
- W. Dennis Tucker: *Jonah – A Handbook on the Hebrew Text* (Baylor Univ. Press, 2006). A kifejezetten ilyen kurzusokra összeállított tankönyvet a kurzus minden hallgatója megkapja pdf-ben az oktatótól
- Davidson, B. (1848): *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon.* S. Bagster & Sons, London, valamint a standard héber szótárak (Gesenius, BDB, HALOT – utóbbi CD formátumban is megvásárolható). Bibelworks használata didaktikai megfontolásból nem javasolt!
- Mondattanok (Davidson, Brockelmann, Williams, Michel, Joüon-Muraoka, Waltke & O'Connor).

Ajánlott irodalom:

II. évfolyam:

HT ÓSZB014 – Ószövetségi bevezetés 1

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítse az önálló exegetikai munka elkészítésére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- J.A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.

Ajánlott irodalom:

- N.K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.
- Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.
- E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.
- Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára*, Komárom, 2006.
- R. G. Kratz, *Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000
- T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), *Introduction à l'Ancien Testament*, Genève: Labor et Fides, 2004
- J.J. Collins, *Introduction to the Hebrew Bible*, Minneapolis: Fortress Press, 2004
- H-C. Schmitt, *Arbeitsbuch zum Alten Testament*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007²
- W. Dietrich/H.-P. Mathys/T. Römer/R. Smend, *Die Entstehung des Alten Testaments*, Stuttgart: Kohlhammer, 2014

HT ÚSZB032 – GÖRÖG NYELV 3

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:
Tantárgy előadója: 1. Dr. Balla Péter és 2. Dr. Pap Ferenc	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!

Előadók fogadóórái: 1. Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu) 2. Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pap.ferenc@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: gyakorlat követelményei, zh./ teszt/ szóbeli felelet

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A már megszerzett nyelvi és nyelvtani ismereteket tovább mélyíteni. Az újszövetségi szövegeken túl a Septuaginta, az ókeresztyén irodalom nyelvezetébe is betekintést nyújtani. Az Újszövetség eredeti görög nyelven való önálló olvasására, (szótár segítségével való) fordítására felkészíteni. Alapszókincs továbbfejlesztése, memoriterek. Mondattani ismeretek tovább mélyítése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A **Thesszalonikaiakhoz írt első levél (1Thessz 1-5)** fejezeteinek olvasása, nyelvi elemzése, a felmerülő nyelvtani jelenségek ismételése, ismeretének elmélyítése, újabb ismeretek elsajátítása (mi mindent lehet kifejezni a különböző esetekkel, igei akciókkal, igenevekkkel, stb.). Újabb memoriterek. A **Thesszalonikaiakhoz írt első levél (1Thessz 1-5)** nyelvi elemzésével párhuzamosan a nyelvtan módszeres ismételése és rövid tesztek:

1. hét: főnévragozás, névmások, 2-5. hét: melléknevek, prepozíciók, igeragozás, 6-10. hét: mondattan, a további hetek során mód van szóbeli feleletekre, valamint sor kerül írásbeli zárthelyi dolgozatokra. Az utolsó két héten jegylezáró feleletek.

A gyakorlat elfogadásának nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása. (Lásd SZMSZ!)
A szóbeli feleletekre a gyakorlati jegy megszerzése érdekében a szorgalmi időszak utolsó két hetében kerül sor.

Évközi tanulmányi követelmények:

- előre szótárazás a köv. órai anyaghoz
- tesztek, zh-k
- a jegylezáró felelethez mindenki hozza magával a kézzel írott kiszótárazását a tanegység tárgyleírásában megadott újszövetségi fejezeteknek – ez a jegy megszerzésének feltétele

Kötelező irodalom:

Varga Zsigmond J. – Győri István: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospatak: SRTA, 2010 (negyedik kiadás).

Ajánlott irodalom:

Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Bp.: Argumentum, 2000; E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999; Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990 (2. Auflage); John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991 (orig.: 1965); Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987 (orig. 1958); Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Bp. Kálvin Kiadó, 1992; Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: *Ógörög-magyar szótár*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (megjelent új kiadása is 2007-ben); Szabó Mária: *Bevezetés az Újszövetség görög nyelvébe*. Szeged: Agapé Ferences Nyomda és Könyvkiadó, 1997 (második, változatlan kiadás); J. Lust – E. Eynikel – K. Hauspie: *A Greek-English Lexicon of the Septuagint*, 2 vols, vol. 1: 1992, vol. 2: 1996, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft; J. H. Moulton – Nigel Turner: *A Grammar of New Testament Greek*, 4 vols (latest impressions of the volumes: 1: 1983, 2: 1986, 3: 1980, 4: 1986), Edinburgh: T&T Clark; J. Harold Greenlee: *A New Testament Greek Morpheme Lexicon*, Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1983, Nigel Turner: *Grammatical Insights into the New Testament*,

Edinburgh: T&T Clark, 1983 (orig. 1965); David Alan Black: *Linguistics for Students of New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Baker, 1988; Újgörög nyelvtan: Manolis A. Triandaphyllidis, *Kleine neugriechische Grammatik*, Thessaloniki, 1996 – ennek van angol változata is; Az újgörög nyelvtani táblázatokat is tartalmazza az alábbi szótár: Mohay András: *Újgörög-magyar kéziszótár*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1988 (változatlan utányomás: 2007); valamint az internetről letölthető Görög nyelvi jelenségek (Balla Péter önálló weblapján, www.kre.hu, Karok, HTK, Tanszékek, Újszövetségi Tanszék; vagy: <http://www.peterballa.eoldal.hu/>)

HT ÚSZB034 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Pataki András Dávid	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pataki.andras@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Az Újszövetség lelkészi és hittanoktatói-vallásánári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a szövegtörténetről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon, hittanoktató és vallásánár szakon nem). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzettek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Bevezetéstán tárgyköre, főbb problémái, alpművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: az eretnység szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának okai és fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a tudomány történetének főbb állomásai; a főbb kéziratok; a szövegvariánsok összehasonlításának szempontjai. A Nestle-Aland 27. vagy 28. kiadású és az USB 3. vagy 4. görög Úsz-kiadás kritikai apparátusának használata (ez a hittanoktató és vallásánár szakosok számára nincs). A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzettek, az egyes iratok jellegzetességei, a bevezetéstán szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum (önálló jelentkezés alapján)

Kötelező irodalom:

- Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008.
- D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
- Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

A vizgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot *a vizsga elején kell átadni* a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani *az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!*

Ajánlott irodalom:

Újszövetségi bevezetések:

- Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
- Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress
- Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
- Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
- Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utánnomásokkal)
- Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: Inter-Varsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK
- Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Theológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

- Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), az első, az ókeresztényen irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

- Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3. fejezete foglalkozik a kánontörténettel
- Bartha Tibor (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin
- Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge
- Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary 1-6*. 1992, New York: Doubleday
- Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press
- Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat
- Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press
- Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT BTHB054 – Bibliai kortörténet 1

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József Gyula				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra)
2. Az államiság előtti Izrael
3. Izrael és Júda királyságai
4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, Asszíria, Babilon, Perzsia)
5. Restauráció (Fogság és visszatérés)
6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor)

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozat az első három témakörből

Kötelező irodalom:

- Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991.
- Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991.

- Bright, J.: Izráel története. Budapest., 1983.
 - Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003.
- Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004.

Ajánlott irodalom:

- Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffield, 1993.
 - Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987.
 - Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969.
 - Bright, J.: Izráel története. Budapest., 1983.
 - Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986.
 - Ghirsman, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985.
 - Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973.
 - Jagersma, H.: Izráel története I. Budapest., 1991.
 - Kákosy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o.
 - Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiában. Budapest, 1985.
 - Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998.
 - McNutt, P.: Reconstructing the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999.
 - Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954.
 - Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o
- Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992.

HT DOER014 – DOGMATÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szűcs Ferenc	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történelmi háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

12. A keresztyén gondolkodás történelmi forrásai. A hagyományozódás az ősegyházban. Az apostoli kor krisztológiai, trinitárius formulái. Korai krisztológiai herezisek (ebionitizmus, doketizmus)
13. Az apostoli atyák. Az antiochiai és az alexandriai iskolák.
14. A gnoszticizmus és hatása a teológiára. Markion. Montanizmus.
15. Az apologéták. Pogány támadások a keresztyénség ellen (Kelszosz, Porphyrius)
16. Az első dogmatikai rendszerek: Irenaeus, Órigenész
17. Krisztológiai dogmafejlődés. Arianizmus, Athanásziosz, az I. Nikaiai Zsinat. A Szentlélek személye: Konstantinápolyi Zsinat
18. Krisztus kettős természetének vitái: az Efézusi és Kalkedóni Zsinatok
19. Kappadóki atyák és a keleti trinitástan
20. Augustinus

21. Keleti és nyugati tanfejlődés a kora középkorban. Ikonológia, sakramentológia
22. A korai skolasztika, Canterbury Anselmus

Évközi tanulmányi követelmények:

- 2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról

Kötelező irodalom:

- Jonathan Hill: *A keresztény gondolkodás története* Atheneum, Budapest, 2000.
- Tony Lane, *A keresztény gondolkodás rövid története*, Harmat-Kálvin, 2000.
- A. McGrath, Bevezetés a keresztény teológiába, Osiris, Budapest
- Vanyó László (szerk.) *Ókeresztény írók* sorozat kijelölt szövegei
- Kálvin János, *Tanítás a keresztényen vallásra*, MRE Zsinati Iroda, Budapest 1986. 1-151.o olvasmánynapló szerű kijegyzetelés
- Az előadásokhoz küldött szöveg, jegyzet

Ajánlott irodalom:

- A. von Harnack, *Dogmatörténet*, Szentendre
- Bengt Haeglund, *Geschichte der Theologie*, Berlin, E. V.
- Louis Berkhof, *The History of Christian Doctrines*, Grand Rapids, Mich. 1988.
- Bernhard Lohse, *A Short History of Christian Doctrine*, Fortress, Philadelphia, 1985.
- Órigenész, *Kelsozsz ellen*, Kairosz, Budapest, 2008.
- Szent Ágoston, *Vallomásai*
- Szent Ágoston, *Isten városáról I-IV.*

HT FILR032 – Filozófiatörténet 2

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus közvetlenül a Filozófiatörténet 1 kurzusra épül. Ennek tematikáját folytatja, és az ott elsajátítandó ismereteket előfeltételezi. Célja, hogy a hallgatóságot az új és legújabbkor európai filozófiatörténetének főbb irányzataival, azok legfontosabb képviselőivel megismertesse, egyszersmind lehetővé tegye, hogy a téma forrás és másodlagos irodalmában önállóan tájékozódni tudjanak. A kurzus a vallásfilozófia kurzus bevezetéséül is szolgál.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

13. A reneszánsz és reformáció korának filozófiája
14. R. Descartes és a kartézianizmus
15. B. Spinoza és az azonosság filozófiája
16. G.W. Leibniz
17. Empirizmus és szkepticizmus (J. Locke. D. Hume, J. Stuart Mill)
18. I. Kant és az észkritika
19. G.W.Fr. Hegel
20. S. Kierkegaard és az egzisztencia-filozófia kezdetei
21. Fr. Nietzsche

22. Martin Heidegger és az egzisztencializmus
23. L. Wittgenstein és a logikai pozitivizmus
24. K. Jaspers és a vallásos egzisztencializmus

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Giordano Bruno, Az okról, az elvről, és az egyről. In: G. Bruno, Két párbeszéd (ford. Szemere Samu), Budapest, 1972, 5-139.o.
- N. Machiavelli, A fejedelem (több kiadásban, több fordításban is elérhető, bármelyik használható).
- R. Descartes, Értekezés az ész helyes vezetésének és a tudományos igazság kutatásának módszeréről. In: Descartes Válogatott művei (ford. Szemere Samu), Budapest, 1980,167-215.o.
- Spinoza, Etika V. könyv (fordította Szemere Samu), Budapest, 1979, 353-403.o.
- G.W. Leibniz, Metafizikai értekezés. In: Leibniz Válogatott művei (ford. Endreffy Zoltán és Nyíri Tamás), Budapest,1886, 5-57.o.
- J. Locke, Értekezés az emberi értelemről (ford. Dienes Valéria), I, kötet Első könyv 23-91.o.
- I. Kant, A tiszta ész kritikája, Budapest , 1913 (reprintben), Bevezetés, 28-45.o.
- G.W.Fr.A szellem fenomenológiája (ford. Szemere Samu) Budapest, 1979, 9-47.o.
- S Kierkegaard: Félelem és reszketés. In: S. Kierkegaard válogatott művei (ford. Dani Tivadar et al), Budapest,1982, 266-321.o.
- Fr. Nietzsche, Így szólott Zarathustra. In. Nietzsche válogatott írásai (ford. Szabó Ede), Budapest, 1984, 219-297.o. Uő. Az antikrisztus (ford. Csejtei Dezső), Budapest, 2005.
- M. Heidegger, Lét és idő (ford. Vajda Mihály et al), Budapest, 1987, 87-106.o.
- L. Wittgenstein, Tractatus logico-philosophicus (több kiadásban hozzáférhető. Csak az órán is tárgyalt problémák kerülnek számonkérésre).
- K. Jaspers, A Filozófiai hit (ford. Csejtei Dezső et al), Gödöllő, 2004, 60-91.o.

Ajánlott irodalom:

- A hallgatók érdeklődésnek megfelelően az órán, vagy külön egyeztetett időpontban kerül kiadásra.

HT ETRR050 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 1 – KERESZTYÉN ÓKOR ÉS KÖZÉPKOR TÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a keresztyén egyház születésétől kezdve a reformáció hajnaláig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik a keresztyénség első másfél évezredét meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azon eseményekkel, amelyek kialakították az ókori és középkori egyház arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, illetve amelyek a protestáns reformáció előkészítőiül szolgáltak.

A tantárgy programja:

16. Bevezetés – Miért fontos múltunk ismerete? Az egyháztörténetírás története
17. Keresztyénség a pogány Római Birodalomban (Római Birodalom az 1. században; a keresztyén egyházszervezet kialakulása; a keresztyénség terjedése, belső élete)
18. Keresztyénüldözések kora
19. Constantinus és utódjainak egyházpolitikája
20. Eretnekségek és szakadások a korai egyházban (gnoszticizmus, Marcion, Montanus), teológiai iskolák, ökumenikus zsinatok
21. Ambrosius és Aurelius Augustinus élete, munkássága, hatása
22. A keleti keresztyénség története, I. Justinianus és utódai, az iszlám felemelkedése
23. A szerzetesség kialakulása (Antonius, Pachomius, Nursiai Benedek)
24. A pápaság felemelkedése, a Karoling-kor
25. A pápai hatalom megerősödése és fénykora, az invesztitúraharc, III. Ince pápasága
26. A középkori egyház egyházszervezete, belső élete, új szerzetesi mozgalmak (dominikánusok, ferencesek, ágostonosok)
27. A pápai hatalom hanyatlása, VIII. Bonifác pápasága, a nagy nyugati egyházszakadás, keresztes háborúk
28. Reformgondolatok az egyház szárnyai alatt - reformzsinatok
29. Alternatív reformgondolatok – az előreformátorok (Wald, Wicliff, Husz) és Savonarola
30. A reformáció lelki, kulturális előkészítői - a humanizmus és a reneszánsz

Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból

Kötelező irodalom:

- Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991

Ajánlott irodalom:

- Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
Alföldi András: *Keresztény császárok, pogány Róma*, Attraktor, 2005
Augustinus, Aurelius: *Isten városáról*, Budapest: Kairosz, 2005
Billings, Malcolm: *A keresztes hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1798*, Debrecen: Hajja, 2007
Bozsóki Pál Gerő: *Keresztes hadjáratok*, Szeged: Agapé, 1995
Brandt, Hartwin: *Nagy Konstantin, az első keresztény uralkodó*, Budapest: Gabo, 2007
Brown, Peter: *Az európai keresztyénség kialakulása 200-1000*, Budapest: Atlantisz, 1999
Brown, Peter: *Szent Ágoston élete*, Budapest: Osiris, 2003
Canterbury Szent Anzelm: *Filozófiai és teológiai művek I.*, Budapest: Osiris, 2001
Chadwick, Henry: *A korai egyház*, Budapest: Osiris, 2003
Classen, Peter- Cremonai Liudprand: *A Nyugat és Bizánc a 8-10. században*, Bizantológiai Intézet, 2005
Csohány János: *A kereszténység első évezrede: 1073-ig*, Debrecen: Református Teológiai Akadémia, 1990
Deér József: *A pápaság és a normannok*, Attraktor, 2010
Egres, J. Odo: *Szent Bernát élete és tanítása*, Budapest: Szent István, 1990
Félegyházy József: *Az egyház a korai középkorban*, Budapest: Szent István, 1967
Fergusson, Everett: *A keresztyénség bölcsője*, Budapest: Osiris, 1999
Fiala Endre: *Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán*, Jászberény, 1937
Fischer-Fabian, Siegfried: *Nagy Károly, az első európai*, Budapest: Corvina Kiadó, 2000
Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
Kármán Miklós: *Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága*, 1909
Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001

- Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Leclercq, Jean: *Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré*, Budapest, Kairosz Kiadó, 2006
 McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
 Molnár Tamás: *Az egyház, évszázadok zárándoka*, Budapest: Szent István Társulat, 1997
 Pieper, Dietmar - Johannes Saltzwedel (szerk.): *Nagy Károly (742–814)*, Budapest: Gabo, 2014
 Rácz Jenő Ferenc: *Aurelius Augustinus világnézete*, Gyula, 1937
 Runciman, Steven: *A keresztes hadjáratok története*, Budapest: Osiris, 2002
 Southern, R. W. *A nyugati társadalom és az egyház a középkorban*, Budapest: Gondolat, 1987
 Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
 Vargha Dezső: *VII. Gergely és az egyházi reform*, Esztergom, 1901
 Warga Lajos: *A keresztyén egyház történelme*, Sárospatak, 1906

HT GYKG020 – Liturgia 1

Tantárgy felelőse: Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A liturgia a református istentisztelet és egyéni lelki élet alapja. Ennek megismerése és gyakorlati hasznának megértése a kegyességi élet egyik eleme.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Liturgiátörténeti ismeretek elsajátítása a kezdetektől napjainkig, az általánostól (egyetemes keresztyéntől) a magyar református liturgiáig.

Kitekintés az újabb liturgiai törekvésekre nemzetközi és hazai szinten.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Órai jelenlét
- A kiadott irodalom elsajátítása
- Szóbeli / írásbeli vizsga

Kötelező irodalom:

- Leeuwen, M. van: *Ünnepről ünnepre*, EXIT Kiadó 2009.
- Magyar református istentiszteleti rendtartás
- Kádár Ferenc: *Liturgia*, Sárospataki Teológiai Műhely 2013.
- Pásztor János: *Liturgia*, Komárom – KRE HTK Kurzustára

Ajánlott irodalom:

- Hafenschner Károly: *Liturgia* Luther Kiadó, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszék, 2010.

HT GYKG034 – Homiletika II

Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:
-------------------------------------	---------------------	--------------------	--------------------------------

Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A homiletika-történet nagy korszakainak, továbbá a prédikáció történetének vázlatos, illetve kiemelkedő prédikátorok prédikációinak megismerése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A prédikáció története szorosan beágyazódik az adott korszak egyházi, teológiai, társadalmi és filozófiai kontextusába, azaz adott paradigmán belül értelmezhetőek. Ezeknek a paradigmáknak az ismertetőjegyeit kell megbízhatóan felismerni és a mai korba is áttemelhető elemeit alkalmazni. Ezek mellett pedig az elmúlt évszázad magyar és idegen nyelvű prédikációtörténetének ma is ható irányainak megismerése.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Órai munka és házi dolgozatok.

Kötelező irodalom:

- Nagy István: Szemelvények a keresztyén prédikáció történetéből. Bp. 2009
- Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete. Homiletika. Pápa 1915.

Ajánlott irodalom:

HT HIMG070 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 3

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

1. A hallgató ismerje meg ezeréves múltunk közös értékeit: a liturgikus zene kialakulását és fejlődését az ókeresztény kortól a középkorig.
2. A középkori hagyomány folytatásának, a már meglévő liturgikus műfajok és liturgikus formák továbbvitelének gondolata ugyan nem a magyar reformáció sajátja, de a hazai alkotómunka mind intenzitását, mind önállóságát tekintve jelentősebb más európai protestáns egyházak munkájához képest. Elmondhatjuk, hogy a magyar reformáció a hagyományozott középkori anyag gyakran önálló alkalmazásával illetve adaptációjával egyedi művészi értéket hozott létre. Mivel a protestáns egyházzenei múlt e becses értékének megismerése mind egyház- és liturgiátörténetünk, mind pedig egyházzenei történetünk szempontjából kiemelten fontos, a hallgatók ismerjék meg magyar óprotestáns egyházzenei örökségét.

Tematika:

1. GREGORIÁN

1.a A gregorián ének története

1. A vértanúk kora (I-IV. század)
2. Az egyházatyák kora (IV-VII. század)
3. Európa megkeresztelkedésének kora (VII-VIII; IX-XI. század)
4. A gótikus katedrálisok kora (XII-XV. század)

1.b A gregorián ének műfajai

1. A recitatív műfajok
 - Olvasó-tónusok
 - Ima-tónusok
 - Zsoltár-tónusok
2. A neumatikus-melodikus műfajok
 - Zsolozsmaantifónák
 - Miseantifónák
 - A himnusz
3. A melizmatikus műfajok
 - Tractus
 - Graduale
 - Responzorium prolixum
 - Alleluja
 - Offertorium
4. Új műfajok
 - Sequentia
 - Tropus
 - A liturgikus dráma
 - A mise-ordináriumok

1.c A gregorián ének és a liturgia – Liturgikus struktúrák

- A mise szerkezete
- A zsolozsma szerkezete

2. GRADUÁL

1. A könyvek keletkezése
2. A könyvek használata
3. A legfontosabb forrásokról
4. A graduálkönyvek műfajai:
 - A főistentisztelet műfajai: Introitus, Kyrie, Gloria, Próza, Credo, Prefáció, Sanctus.

- A mellékistentisztelet: műfajai: antifóna, himnusz, rezponzorium, verzikus, benedicamus, invitatorium
 - Speciális nagyheti műfajok: Litánia, Kyrie puerorum, Passió, Lamentáció
5. Kutatástörténet

3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN

1. Gregorián énekek a középkori használatban
2. Gregorián énekek a népzeneben
3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népénekek között
4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről:

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 15 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

151, 183, 192, 233, 301, 302, 310, 330, 373, 500. ÉE: 20. EvÉK: 108. 6 db graduál-ének.

Kottából: 11 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

157, 158, 176, 177, 178, 218, 243, 344, 351.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. *Theológiai szemle* 1971.

Czeglédy Sándor: Megifjodó öreg graduálok, *Confessio* 2 (1978) 4.sz. 68–78.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, *Református Egyház* 1955, 342–348.

(Csomasz Tóth Kálmán:) *graduálok*. Címszó, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63.

Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 435–438.

Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). *Magyar Egyházzene* 1993/1994, 21–30.

Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, *Zsoltár* I/2 (1994) 9–13.

http://silver.drk.hu/zsoltar/Zsolt%C3%A1r/album/Zsolt%C3%A1r_1994/2.%20sz%C3%A1m/slides/Zsoltar_1994_2_009.html

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: A 16. század magyar dallamai. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.

Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.

Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, *Magyar Zene* 1976. 119–133.

Botta István: Huszár Gál élete, művei és kora (1512?–1575). Akadémiai Kiadó Budapest 1991.

- Czeplédy Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.
- Czeplédy Sándor: „Emberi hagyományok ostorozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.
- Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve II* (1981), 57–73.
- Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: *Magyarország zenetörténete II, 1541–1686*. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.
- Dávid László: Az éneklőszék, *Magyar Egyházzene VIII* (2000/2001), 431–434.
- Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, *Magyar Könyvszemle* 98., 1982. 100–112.
- Dobszay László: *Bevezetés a gregorián énekbe*. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Dobszay László: *A zsolozsma*. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Öreg Graduál somorjai példányának kéziratos pótlékai alapján, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 207–355.
- Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. *Magyar Egyházzene* 1999/2000. 275–282.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII*. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.
- Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): *Öreg Gradual, mely mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztésben, s-mind pedig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásoktól szorgalmason meg tisztogatott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbíttetett*. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.
- Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.
- H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), *Magyar Egyházzene VII* (1999/2000), 327–366.
- H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóparend, *Magyar Egyházzene VI* (1998/1999), 251–258.
- Huszár Gál: A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretet. Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561*. Borsa Gedeon tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 12, Budapest 1983.
- Huszár Gál: A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretet és imádságok, Komjáti 1574*. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.
- Karasszon Dezső: Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 139–206.
- Kurta József: *Az Öreg Graduál századai Erdélyben*. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.
- Papp Anette: A magyar graduálforrások introitusai ádventtől vízkeresztig. *Magyar Zene*, 2006/I. 53–72.
- Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: „*Inter sollicitudines*”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.
- Papp Anette: Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán. *Zsoltár X/1*. (2004), 6–9.
- Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai*. Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Papp Anette: *Gregorián eredetű népelemek*. Budapest 2013. [A magyar népének II. 1 A. Egyházzenei Füzetek I/16. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.

Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten*. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.

Szendrei Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténethez I*. Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.

Szendrei Janka: Első hangjegyes népünkünk. A Te Deum-dallam magyarországi története, in: *Népzene és Zenetörténet III*. Budapest 1977, 102–133.

III. évfolyam:

HT ÓSZB016 – Ószövetségi írásmagyarázat 1 - EZSDRÁS KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	Értékelés módszere:	

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja egyrészt a könyv olvasása és magyarázása. Ezen túl azonban a könyv jelentősége a babiloni fogság utáni helyzet alakulására nézve is kiterjed, de a korai zsidóság előállításának részleteit is kiolvashatjuk belőle. Nem utolsó sorban pedig a fogság utáni teológiai reflexiók feltérképezéséhez nyerhetünk támpontot a könyv magyarázatában. Összességében tehát nyelvi, történeti és teológiai ismeretek szerzését remélhetjük a kurzustól.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kommentárok: K. Galling (1954), J. M. Myers (1965), F. C. Fensham (1994), A. H. J. Gunneweg (1985), J. Blenkinsopp (1989), C.-L. Seow (1999)

Tanulmányok: S. Grätz, *Das Edikt des Artaxerxes* (BZAW 334), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; K. Min, *The Levitical Authorship of Ezra-Nehemia* (JSOTS 409), London/New York: T. & T. Clark, 2004; J. Pakkala, *Ezra the Scribe* (BZAW 347), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; Karasszon István, Ezsdrás személye és műve, *Studia Nova* 1 (1994/2), 35-64.

HT ÚSZB036 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Balla Péter				
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: IX.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókinccsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész és teológus szakon teljesítendőek, a hittanoktató és vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.

A **Thesszalonikaiakhoz írt első és második levél (1Thessz 1-5; 2Thessz 1-3)** fejezeteinek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon. Hittanoktató és vallástanár szakon csak az exegézis elvart, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom

2-13. hét: Exegézis: **Thesszalonikaiakhoz írt első és második levél (1Thessz 1-5; 2Thessz 1-3)**

14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárról referátum tartására van lehetőség
- Lelkész és teológus szakon: görög szöveget és olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján)
- Hittanoktató és vallástanár szakon: olvasónapló készítése (lásd Balla Péter honlapját; a szöveget ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak)

Kötelező irodalom, vizsgaanyag:

- Órai anyag

Ajánlott irodalom:

Kommentárok

- Magyar nyelven: Kálvin János: *Kommentár Pál apostol Thesszalonikabeliekhez írt leveleihez*. Felsőörs, 2003.; Geréb Zsolt: *A Thesszalonikabeliekhez írott levelek magyarázata*. Kolozsvár, 2004.
- Angol nyelven: F. F. Bruce (WBC); Ch. Wanamaker (NIGTC); R. Jewett, L. Morris (NICNT)
- Német nyelven: az 1Thessz-hez T. Holtz (EKK), a 2Thessz-hez W. Trilling (EKK); 1-2Thessz-hez W. Marxsen (ZBK)

HT BTHB056 – Bibliai teológia 1 (Ősz.)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József Gyula				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

- egyrészt, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, hogy eligazítást adjon az Ószövetség különböző teológiai megközelítéseiről, azok lehetőségeiről és korlátairól;
- másrészt, a kiadott szakirodalom alapján átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről;
- harmadrészt, hogy egy-egy adott teológiai témát részletesen bemutasson

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek
- Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája
- Egyes teológiai gondolatok és változásai az Ószövetségben
- Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozat: Von Rad I. (30%)
- Zárthelyi dolgozat: Von Rad II. (30%)

Kötelező irodalom:

- G. von Rad (2000, 2001): *Az Ószövetség teológiája I-II*. Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- Tóth Kálmán (1979): *Ószövetségi bibliai teológia* (jegyzet). Budapest.;
- H. W. Wolff (2001): *Az Ószövetség antropológiája*. Harmat-PRTA, Budapest.
- W. Bruegemann (1997): *Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy*. Fortress Press, Minneapolis.
- R. Albertz (1992): *Religionsgeschichte Israels*. Vandenhoeck & Ruprecht
- Uő. (1994): *A History of Israelite Religion in the Old Testament*. Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky.
- James Barr: *The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective*, London, 1999
- Brevard S. Childs: *Old Testament Theology in a Canonical Context*, London, 1985
- Brevard S. Childs: *Biblical Theology of the Old and New Testaments*, London, 1992
- Hartmut Gese: *Zur biblischen Theologie*, München, 1977
- W. Eichrodt (1933-39): *Theologie des Alten Testaments I-III*. Klotz Verlag, Stuttgart / *Old Testament Theology I-II*. Louisville, Kentucky.
- W. H. Schmidt (1987⁶), *Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte*. Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn.
- Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT DOER016 – DOGMATIKA 1

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szabó István	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világról.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

6. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika
7. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák
8. A teremtő és gondviselő Isten
9. A láthatatlan világ és az ember
10. Jézus Krisztus személye

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum

Kötelező irodalom:

- Barth Károly: Kis dogmatika. Budapest, é.n.
- Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995.
- Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994.
- Alister McGrath: Bevezetés a keresztyény teológiába. Budapest, 1995.
- Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985.
- Szücs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom:

- M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995.
- Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969.
- Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.
- Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.

HT FILR035 – Vallásfilozófia

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 45	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	5	Értékelés módszere:

A Vallásfilozófia című kurzus célja, hogy bevezetést nyújtson a nyugati vallásfilozófiai gondolkodás alapkategóriáiba, megismertessen legfontosabb képviselőivel, azok munkásságának fontosabb eredményeivel, illetve a tudomány fejlődésének főbb korszakaival. A tudomány történeti és szisztematikus részei egyszerre, egymást kiegészítő módon kerülnek oktatásra. Az óra típusa alapvetően előadás, ám ezt a formát a vallásfilozófia művelésének módszertanát megalapozó órai szövegelemzések egészítik ki.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Vallásfilozófia tantárgy féléves oktatás részét képezi. Ennek megfelelően olyan alapozó ismeretek kerülnek átadásra, melyek a tudomány alapfogalmainak megismertetésére korlátozódnak, és ezen túl bevezetés nyújtanak a tudomány történetébe, elősegítve ezzel, hogy a hallgató tájékozódni tudjon a tudomány területének alapvető irodalmában. A kurzus további célja, hogy a Hittudományi Karon hallgatók számára kiegészítő ismereteket nyújtson rendszeres teológiai tanulmányaikhoz, más irányból elősegítse, hogy a kortárs vallásfilozófiai irányzatok eredményeit későbbi munkájuk során felhasználják. Fontos elérendő célja a kurzusoknak, hogy a hallgatók eredeti vallásfilozófiai forrásszövegekkel is találkozzanak. E téren a Vallásfilozófia kurzus egyszersmind azt is célul tűzi, hogy a hallgatókat bevezesse a vallásfilozófia szövegolvasás és forráselemzés módszertani kérdéseibe, és az ennek során elsajátított ismereteket konkrét, vallásfilozófiai szövegek olvasása során elmélyítse.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Az előadásokon való rendszeres és aktív részvétel

Kötelező irodalom:

Kötelező filozófiatörténeti munka:

- E. Coreth, Isten a filozófiai gondolkodásban, Budapest, 2004, 5-157. o. illetve 162-277. o. (a tételek szerinti kihagyásokkal).

Kötelező másodlagos irodalom:

- L. Schaeffler, A vallásfilozófia kézikönyve. Budapest, 2003, 21-38. o. 77-141. o. (a tételek szerinti kihagyásokkal).
- B. Davis, Bevezetés a vallásfilozófiába. Budapest, 1999 69-88, 89-109,110-139, 162-193,243-269. o.

Kötelező forrásirodalom:

- G. S. Kirk, J.E. Raven, M. Schofield, A preszókratikus filozófusok, Budapest, 1998,142-150.o., 303-311 o., 347-350, 493-498. o.
- Homérosz, Íliász, I, Odüsszeia, I, XI,
- Héziódosz, Az istenek születése (ford. Trencsényi-Waldapfel Imre), Budapest, 1974.
- Platón, Kritón, In: Platón Összes Művei, I. köt., Budapest, 1984, 441-469.o.
- Platón, Az állam, X, 614b-619d In: Platón Összes Művei, II. köt., 699-710. o.
- Arisztotelész, Az álomjóslat. In. Arisztotelész, Lélefilozófiai írások (ford. Steiger Kornél), Budapest, 1988, 265-275.o.
- Plótinosz, Az Egyről, a szellemről és a lélekről (ford. Horváth Judit és Perczel István), Budapest,1986, I,8, 19-48.o.
- Anzelm, Proslogion. In: Proslogion, Monologion (ford. Dér Katalin), Budapest, 1991.
- Aquinoi Tamás: A létezőről és a lényegről.(fordította és kommentálta Klima Gyula) Bp. Helikon 1990. 55-77.o.
- Spinoza, Etika, I. könyv. (ford. Szemere Samu), Bp.7-67.o.
- I. Kant, Vallás a pusztaság határain belül és más írások I. fejezet, (ford. Vidrányi Katalin). Bp.,1980,129-181.o.
- Kant: A gyakorlati ész kritikája (ford. Berényi Gábor) 147-174.o.
- G. W. Leibniz, Monadológia. In: Leibniz Válogatott írásai, (ford. Endreffy Zoltán et al.). Bp., 1986, 305-358.o.
- G. W. F. Hegel, A keresztény vallás pozitívítása. In: Ifjúkori írások, (ford. Révai Gábor). Bp, 1982, 55-108.o.
- S. Kierkegaard, A szorongás fogalma. In: S. Kierkegaard Írásaiból. Bp.,1982, 327-349.o.

- Fr. Nietzsche, Az Antikrisztus. (ford. Csejtei Dezső) Bp., 2005. 7-117.o.
- K. Jaspers, A filozófiai hit. Bp., 2004, 60-91.o.
- M. Heidegger, Nietzsche mondása: „Isten halott”. In: Rejtekkutak, (ford. Ábrahám Zoltán et al.). Budapest, 183-233.o.

Ajánlott irodalom:

- A hallgatók érdeklődésének megfelelően az órán kerül kiadásra.

HT FILR041 – KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Lázár Imre	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója:	N: 30	Ld. órarend!	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy átfogó képet adjon a kulturális antropológia történetéről, fejlődéséről, témáiról és szakágairól, különös tekintettel azoknak a kommunikáció elméletével és gyakorlatával való kapcsolatára. Az oktatás során kiemelt hangsúlyt kap a nyelvészeti antropológia, a vallás és a szertartások, illetve a média antropológiája. A tárgy oktatása során a hallgató elsajátítja a kulturális antropológia szemléletét, kutatási módszereit, és képessé válik önálló terepmunka végzésére

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tárgy oktatása során a hallgató képessé válik önálló terepmunka végzésére, és a kulturális antropológia alkalmazására a segítő és a szervezeti kommunikáció gyakorlatában és a média területén.

Tematika:

1. A kulturális antropológia története és irányzatai.
2. A „karosszék antropológia”, Az evolucionárius elméletek és a kulturális relativizmus fordulata és a terepmunka, Boas és Malinowski: a történeti partikularizmus és a biopszichológiai.
3. Funkcionalizmus: Boas tanítványai: Mead, Sapir, Kroeber.
4. A strukturális funkcionális antropológia és az antropológia akadémiai intézményesülése: A brit antropológia gyarmati korszaka.
5. A kultúrák holisztikus, rendszerszerű megértése. Ökológiai szemlélet az antropológiában.
6. Környezeti antropológia, kulturális materializmus, neoevolúciós iskolák.
7. A strukturalista antropológia és hatása a kortárs szellemi életre.
8. „Idealista” antropológiák. A kognitív, a szimbolikus és az interpretív antropológia.
9. Az alkalmazott antropológiák kialakulása és gyakorlata.
10. A nyelv antropológiája. A vallások antropológiája.
11. A művészetek antropológiája; Vizuális antropológia.
12. Média antropológia I. Média mint terep, a média mint szöveg.
13. A médiagyártás etnográfiaja és a befogadó antropológiája.
14. Kvalitatív kutatás: felkészülés a terepmunkára. Összefoglalás, konzultáció

Évközi tanulmányi követelmények: --

Kötelező irodalom:

- Hollós Marida: Bevezetés a kulturális antropológiába. MTA Pol. Tud. Int. Bp. 1996.

- P. Bohannon – Mark Glazer: Mérföldkövek a kulturális antropológiában. Panem K. Bp. 1997

Ajánlott irodalom:

- Peterson M.A. (2003) Anthropology and Mass Communication Berghahn Books
- Császi Lajos: A kommunikáció rítusai ELTE – Osiris, 2004

HT ETRR052 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 3 – AZ ELLENREFORMÁCIÓ ÉS A FELVILÁGOSODÁS KORÁNAK EGYHÁZTÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	4	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a 17. század elejétől a 18. század végéig, reformáció kiteljesedésétől a francia forradalomig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik az ellenreformáció és a felvilágosodás korát meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azokkal az eseményekkel és mozgalmakkal, amelyek döntő mértékben befolyásolták a protestáns egyházak és a katolicizmus arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, mint például a pietizmus és a metodizmus.

A tantárgy programja:

1. Protestáns reformáció és katolikus restauráció – bevezető előadás
2. Loyola Ignác és a jezsuita rend
3. A trienti zsinat
4. Az ellenreformáció harcai a kontinensen (A harmincéves háború, hugenották, Németalföld)
5. Anglia az ellenreformáció korában (angol polgári forradalom, az independensek, Cromwell, Stuart-restauráció és dicsőséges forradalom)
6. A protestantizmus belső fejlődése az ellenreformáció korában (protestáns ortodoxia kialakulása, remonstráns-kontraremonstráns küzdelem, a dordrehti zsinat)
7. A felvilágosodás általános jellemzése, keresztyénségre gyakorolt hatása
8. A katolicizmus belső fejlődése 17-18. században (janzenizmus, febronianizmus, jozefinizmus)
9. A pietizmus Angliában és Németalföldön (Perkins, Amesius, Nadere Reformatie, Voetius, Coccejus)
10. A pietizmus német kultúrterületen (Spener, Francke, Zinzendorf)
11. Metodizmus (John és Charles Wesley, George Whitefield)
12. Amerikai keresztyénség a 17-18. században (puritánok, kvékerek, Jonathan Edwards, a Nagy Ébredés)
13. A jezsuita rend további története, etikája, missziói és betiltása
14. A Francia Forradalom és az egyházak
15. Keresztyénség a modernitás küszöbén – összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból

Kötelező irodalom:

Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
Bangert, William: *A jezsuiták története*, Budapest: Osiris, 2002
Czakó Jenő: *A janzenizmus. Egyetemes egyháztörténeti tanulmány*, Cegléd, 1943
Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
Furet, Francois, *A francia forradalom története*, Budapest: Osiris, 1996
Jedin, Hubert: *A zsinatok története*, Budapest: Ecclesia, 2009
Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001
Lányi Gábor: *Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom*, in Confessio 2009/1, 111-123. o.
Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
Loyolai Ignác: *Lelkigyakorlatok*, Budapest: Korda, 2011
McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
Wallmann, Johannes: *A pietizmus*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2000
Zoványi Jenő: *A coccejanizmus története*, Budapest, 1890

HT ETRR055 – Magyar egyháztörténet 2

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	N: 30	Ld. óraraend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	Értékelés módszere:	

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Megismerni a magyar reformátusok harcát megmaradásukért a csendes ellenreformáció, majd a dualizmus idején, építve gyülekezeteiket, egyházukat szellemileg, lelkiileg, ahogy lehetett.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A "csendes (vértelen) ellenreformáció" kora (1712-1780) - a protestantizmus vallásügyi helyzete a királyi Magyarországon a XVIII. században.
III. Károly kora (1712-1740), vallásügyi helyzet a szatmári béke után – I. és II. Carolina Resolutio -;
III. Károly vallásügyi rendeletei; - az 1712-es és az 1714-1715-ös országgyűlés vallásügyi végzései, a Pesti Vallásügyi Vegyes Bizottság (Mixta Religionaria Commissio), a "decretalis eskü".
2. A "világi elem" részvétele az egyházkormányzásában; az "egyetemes főgondnok"; Ráday Pál és egyházpolitikai tevékenysége, az ágensi hivatal, a Bodrogeresztúri Konvent (1734).
3. Mária Terézia uralkodása (1740-1780), a protestantizmus vallásügyi helyzete Mária Terézia uralkodása idején; - Mária Terézia valláspolitikája, vallásügyi rendeletei, - Mária Terézia iskolapolitikája és ennek hatása a református iskolákra és külföldi tanulmányutakra.

4. II. József (1780-1790), II. Lipót uralkodása (1790-1792), a protestantizmus vallásügyi helyzetének alakulása II. József és II. Lipót uralkodása idején. II. József valláspolitikája és ennek gyökerei, a "josefinizmus", a Türelmi Rendelet és ennek hatása.

5. Az 1790/91. évi országgyűlés végzéseinek vallásügyi vonatkozásai, a magyar protestantizmus törvényes alapokra való visszahelyezése. A magyarországi protestáns egyházak közjogi, vallásügyi helyzetének alakulása az 1791. évi XXVI. törvénycikk után.

6. A protestáns egyházak belső élete a XVIII. század végén, az 1791. évi budai református és a pesti evangélikus zsinat, a világi és lelkesi elem küzdelmei az egyház vezetéséért, a Sinai- ügy.

Uniós törekvések, közös protestáns egyetem terve, református iskolázás és külföldi tanulmányutak.

7. Az 1848-49. évi szabadságharc a nemzet és a református egyház szabadságáért vívott küzdelem, s annak egyházat érintő intézkedései, a pátens.

8. A kiegyezés és annak hatása a magyar reformátusok életére. A református egyház szervezeti élete a dualizmus korában, az 1881. évi debreceni zsinat, új egyházalkotmány, szervezetileg egységes református egyház, a közalap, a nyugdíjintézet, özvegy - és árvaegylet,

9. Az ébresztő teológia, a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, - egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, - a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelőssége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt. Kísérlet a katolikus-protestáns reunióra, a református-evangélikus uniós törekvések. Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában).

10. A dualizmus korának kiemelkedő egyházi személyei: Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Szabó Aladár, Szikszai György, Szilassy Aladár,

11. Az I. világháború és a református egyház.

12. A tanácsköztársaság kikiáltása, intézkedései. Reformátusok a „forradalomban” és utána.

Évközi tanulmányi követelmények:

óralátogatás, forráselemzés

Kötelező irodalom:

BUCSAY Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945, Gondolat, Bp. 1985. 143-236.

BÍRÓ Sándor - BUCSAY Mihály - TÓTH Endre - VARGA Zoltán: A magyar református egyház története. Kossuth Könyvkiadó, Bp. 1949. 512. 177-409, 451-462,

NAGY Sándor Béla (szerk.): A Bodrogkeresztúri Konvent" 200 éves jubileumának emlékkönyve 1734-1934. Sárospatak, 1934.

BUCSAY Mihály, a Türelmi Rendelet, Th. Szemle, 1980. 325-330.

CSOHÁNY JÁNOS, Magyar protestáns egyháztörténet 1711-1849. Debrecen, 1979.

LADÁNYI Sándor: Ráday Pál vallásügyi tevékenysége a szatmári béke után - Ráday Pál szerepe a magyarországi protestáns egyházak életében. Ráday Nyomda, Bp. 1997. 117.

Ajánlott irodalom:

ALMÁSI Tibor, DRASKÓCZY István...., A magyar történelem kronológiája, Pannonica, Bp. 2001. 284.

BARTA János ifj., A tizennyolcadik század története, Pannonica, Bp, 2000. 252.

BODOKY Richárd, Anyaházi diakónia az egyházban, Bp. 1942.

DIENES Dénes: az első püspökválasztás a Tiszáninneri Református Egyházkerületben, Tanulmányok a Tiszáninneri Református Egyházkerület történetéből. Sárospatak, 1998.

GALGÓCZY Károly, Népesedési mozgalmak a helvéthitvallásúak közt 1861-ben, Statisztikai Közlemények 1864. 280-299.

- GALÁNTAI József, Magyarország az első világháborúban 1914-1918, Akadémia Kiadó, Bp.1974.453.
- Gergely András: *Magyarország története a 19. században*. Bp. Osiris Kiadó, 2003.
- GERGELY András, Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon: A kezdetektől 1918-ig. Bp. Argumentum Kiadó, 2014.
- GERGELY András, Egy nemzet születése 1790-1848, Bp. Kossuth Kiadó, 2009. 112.
- GYULAY Lajos Naplói I.II. 1848-1849., ELTE Román Filológiai Tanszék Központi Statisztikai Hivatal Levéltára, Bp. 2003. 323., 410.
- KISS József, Magyarországi diákok a bécsi egyetemen 1715-1789. 1.2. ELTE Levéltára, Bp. 2000. 143.
- KOSÁRY Domokos: *Művelődés a XVIII. századi Magyarországon*, 3. kiad. Akadémiai Kiadó, Bp. 1996.
- MÁLYUSZ Elemér: *A Türelmi Rendelet, II. József és a magyar protestantizmus*, Bp. 1939.
- MÁLYUSZ Elemér: *Iratok a Türelmi Rendelet történetéhez*, Bp. 1940.
- RÁDAY Pál, *Lelki hódolás*, Bp. 1977.
- RÉVÉSZ Imre: *Sinai Miklós és kora. Adalékok a XVIII. századvégi magyar irodalom történetéhez*, Bp. 1959.
- RÉVÉSZ Imre, *A magyarországi protestantizmus története*, Bp. 1925.
- RÉVÉSZ Imre, *Fejezetek a Bach-korszak egyházpolitikájáról*, Bp.1957.
- RÉVÉSZ Imre, *Bécs Debrecen ellen. Vázlatok Domokos Lajos (1728–1803) életéből és működéséből*, Bp.1966.
- SOMOGYI Éva, *Hagyomány és átalakulás, Állam és bürokrácia a dualista Habsburg Monarchiában*, L'Harmattan, Bp. 2006. 255.
- SZABAD György, *A társadalmi átalakulás folyamatának előrehaladása Magyarországon, 1849-1867. Valóság*, 1976/5. 5.
- SZABÓ Adár, *A keresztyén egyház eszményképe*, Bp. 1905.
- ZLINSZKY Mihály, *Az 1848-iki vallásügyi törvények története*, Bp. 1908.
- PEIL idevonatkozó cikkei
Új Reformáció 1919

HT ETRR061 – Művelődéstörténet 1

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó András	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	5	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy bevezet a 16–17. századi református művelődés, azon belül is a külföldi tanulás, a külföldi kapcsolatok világába.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Magyar diákok Wittenbergben (1613-ig).
2. Melanchthon és a magyarországi diákok.
3. Magyar diákok Svájcban, kapcsolat Zürichhel, Genffel és Bázellel.
4. Magyar diákok Heidelbergben (1622-ig).
5. David Pareus és a magyarországi diákok.

6. Magyar diákok a herborni főiskolán (Szenci Molnár Albert).
7. Rámizmus, enciklopédizmus, pedagógiai reformok Herbornban.
8. Herborni tanárok a gyulafehérvári főiskolán.
9. Magyar diákok holland egyetemeken a 17. században.
10. William Ames (Amesius) és magyar tanítványai Franekerben.
11. Magyar diákok angol egyetemeken a 17. században.
12. Az angol puritanizmus és Magyarország

Évközi tanulmányi követelmények: –

Kötelező irodalom:

SZABÓ András, *Respublica litteraria. Irodalom- és művelődéstörténeti tanulmányok a késő humanizmus koráról*, Balassi Kiadó, Budapest, 1999, (Régi Magyar Könyvtár. Tanulmányok, 2).
Szenci Molnár Albert naplója, közléteszi SZABÓ András, Universitas Könyvkiadó, Budapest, 2003 (Historia Litteraria, 13).

HELTAI János, *Alvinczi Péter és a heidelbergi peregrinusok*, Balassi Kiadó, Budapest, 1994 (Humanizmus és reformáció, 21).

SZENTPÉTERI Márton – VISKOLCZ Noémi, *1655. Egyetemes tudomány Erdélyben: Alsted, Bisterfeld és Comenius = A magyar irodalom története*, I. kötet, *A kezdetektől 1800-ig*, szerk. JANKOVITS László, ORLOVSZKY Géza, Bp., 2007, 501–514.

BÁN Imre, *Apáczai Csere János*, Bp., Akadémiai, 1958. (Reprint: 2003.)

Ajánlott irodalom:

Iter Germanicum. Deutschland und die Ungarländische Reformierte Kirche im 16–17. Jahrhundert, herausgegeben von András SZABÓ, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999, 243 l.

PETRÓCZI Éva, *Puritans and Puritanicals (angol nyelvű tanulmánykötet)*, Balassi Kiadó, Budapest, 2005 (Studia Humanitatis, 13).

HT VPPG046 – VALLÁSDIDAKTIKA 1

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs			Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: egyéni egyeztetés alapján: siba.balazs@kre.hu	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

13. A vallásdidaktika feladata
14. Főbb didaktikai koncepciók I.
15. Főbb didaktikai koncepciók II.
16. A tanár szerepe az oktatásban

17. Oktatási célok a vallástanításban
18. A tantervkészítés alapelvei
19. Az óra-előkészítés lépései, az óra felépítése
20. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai I.
21. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai II.
22. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I.
23. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II.
24. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III.

Évközi tanulmányi követelmények:

- egy óravázlat készítése
- házi dolgozat megadott szempontok alapján 10%
- egy óravázlat 10 %
- illetve szóbeli kollokvium 80%

Kötelező irodalom:

- Németh Dávid: Vallásdidaktika (egyetemi jegyzet)
- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- Tóth László, Pszichológia a tanításban, Debrecen, Pedellus Kiadó, 2000
- Siba Balázs: Isten és élettörténet, Budapest, Loisir Kiadó, 2010.

Ajánlott irodalom:

- Fehér Erzsébet: Az oktatás és nevelés története Nemzeti tankönyvkiadó Budapest 2002
- Ferencz Árpád: Fejezetek a valláspedagógia történetéből, Stúdium Kiadó Kolozsvar, 2000
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Budapest, 2001.
- H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996
- F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997
- J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992
- R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.

HT HIMG072 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 5

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	V. IX.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a református énekeskönyvek történetét a 18. századtól napjainkig. Református énekeskönyvünk vonatkozó tételein keresztül ismerje meg a legjelentősebb dallam- és szövegszerzők munkáját. A félév során először a XVIII. század hagyományos anyagával foglalkozunk, majd a magyar református egyházi éneklésben két évszázad alatt végbement válságfolyamat történelmi, egyháztörténeti és zeneműveltségi okait tárjuk fel. Végül az 1948-as énekeskönyv létrejöttének körülményeit ismerjük meg.

Tematika:

1. A 18. század:

- Történelmi áttekintés
- Hagománytisztelet és újítás:
 - c. 18. század régies dallamai
 - d. Barokk és klasszicista énekek
- A 18. századi korál

2. A 19. század:

- Történelmi áttekintés
- 1806/11 és következményei

3. A 20. század:

- Az ébredési mozgalmak és énekeik
- Az 1921-es énekeskönyv
- A „jugoszláviai énekeskönyv”
- Az 1948-as énekeskönyv
- „Találkozó énekeskönyv”

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről 10 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

172, 174, 226, 228, 243, 263, 299, 326, 329, 338, 345, 397, 398, 422, 455, 459, 460, 471, 478, 479, 511. ÉE 6.

Kottából az alábbi dicsérek:

210, 229, 230, 238, 252, 343, 392, 394, 395, 421, 425, 426, 445, 457, 458, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 488, 502.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Csomasz Tóth Kálmán: „Nos Franciscus Primus...” Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 544–547.

Csomasz Tóth Kálmán: Az énekanyag megrostálásának szempontja (1943). Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 27–31.

Csomasz Tóth Kálmán: A zene válsága és az egyház. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 669–691.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk és a gyülekezeti éneklés időszerű kérdései. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 176–182.

Csomasz Tóth Kálmán: Megjelent a Próbaénekeskönyv. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 98–101.

Csomasz Tóth Kálmán: Az új énekeskönyv vitájához. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 94–97.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk megújításának szempontjai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 80–82.

Csomasz Tóth Kálmán: Testvéri szó az énekügyről. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 45–47.

Ajánlott irodalom:

Árokháty Béla: A zsoltárok és dicséretnek zenei szempontból. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 124–136.

Árokháty Béla: Megjegyzések az Új Énekeskönyvhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 60 (1917) 502–503.

Árokháty Béla: A II. Próbaénekeskönyv dallamaihoz (Válasz Szügyi Józsefnek) A zsinat figyelmébe. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 61 (1918) 299–301.

Árokháty Béla: Énekeskönyvünk, gyülekezeti éneklésünk és a Magyar Református Kántorkönyv. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 369–374.

Árokháty Béla: 1932/2. A Magyar Református Kántorkönyv és egyházi énekügyünk. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 641–646.

Árokháty Béla: Egyházzenei előadások - a MPIT kiadása P. 1937. 77. lap

Árokháty Béla: Az igazi békekonferencia. *Zeneközlöny* 11/4 (1937) 1.

Árokháty Béla: A református gyülekezeti éneklés. A jugoszláviai református új énekeskönyv lelki képe. Bp., 1940.

Bartalus István: Könyvismertetés. Egyházi énektár... készítette Ivánka Sámuel,... *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 22 (1863) 470.

Benkő István: Korabeli vita az 1744-es kolozsvári énekeskönyvről. *Református Szemle* 84 (1991) 219–237.

Bódiss Tamás: Csomasz Tóth Kálmán himnológiai öröksége. Az 1948-as magyar református énekeskönyv szerkesztési munkáinak megindulása, elvi alapvetése. *Magyar Egyházzene* 8 (2000/2001) 229–235. és *Református Egyház* 54 (2002) 34–36.

Bódiss Tamás: Énekeskönyvek a mérlegen. Csomasz Tóth Kálmán születésének 100. évfordulóján. *Református Egyház* 54 (2002) 200–203.

Bódiss Tamás: Reformtörekvések a református énekeskönyv megújításáért a XX. század első felében. In: *Socia exsultatione* A Reajeczky Benamin születésének 100. évfordulóján tartott tudományos ülészak előadásai. Bp., 2003. 217–224.

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár, 25. Bp., 1950.

Csáji Pál: Énekeskönyv-revizíó kísérlet 1729-ben. *Egyháztörténet* 1 (1958) 166–173.

Czanik Gyula: Néhány szó az énekeskönyvről *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 55 (1912) 484., 502.

Dávid István: Erdély XVIII. századi orgonaépítészete és hatása a magyar református egyházban. DLA értekezés. Bp., 2001.

Denke Gergely Balla Péter (1908–1984) In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.

Erdélyi János: A reformált énekeskönyv és az énekügy. *Sárospataki Füzetek* (1864) 846–858.

- Fejes István: A próba-énekeskönyv ügy. Részlet az egyetemes énekügyi bizottság elnökének jelentéséből. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 48 (1905) 401–404.
- Fekete Csaba: Az Öreg Debreceni Énekeskönyv keltezése. *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97)
- Fekete Csaba: Éneklés tilalma? *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97) 319–324.
- Fekete Csaba: Találkozó énekeskönyv. Istentiszteleti életünk paraméterei. *Zsoltár* 3/4 (1996) 2–14.
- Fekete Csaba: Három tétel református istentiszteletünk értelmezéséhez. *Zsoltár* 4/2 (1997) 6.
- Fekete Csaba: Mi urunk, édes Atyánk és Atya, Fiú, Szentlélek [Énektörténet]. *Zsoltár* 4/3 (1997) 11–13.
- Fekete Csaba: Hendrik Hasper és Csomasz Tóth Kálmán levelezése. *Zsoltár* 10 (2003) 50–67.
- Fekete Károly: Makkai Sándor részvétele a magyar református liturgia megújításában. *Magyar Egyházzene* 3 (1995/1996) 147–154.,
- Fekete Károly: A Református liturgiánk története a XIX–XX. században. *Magyar Egyházzene* 7 (1999/2000) 468–480.
- Fekete Károly: Orgonáink szerepének újragondolója. *Zsoltár* 10 (2003) 17–33.
- Gárdonyi Zoltán: Széljegyzetek a magyar református énekeskönyvhöz. Református Egyház XLIV (1992) 200–203., valamint „...eleitől #ogva...” Tanulmányok, dolgozatok... Bp., 1993. 7–12.
- Gáty Ferenc: *Új magyar református énekeskönyv*. Pápa, 1941.
- Gönczy Lajos: Egyházi énekeskönyvünk története. *Református Szemle* 71 (1978) 433.
- Havas Gábor–Kulifay Albert: *A Soli Deo Gloria Szövetség története*. Bp., 1992.
- Ivánka Sámuel: Őszinte szó új énekeink érdekében. *PEIL* 42 (1883) 1159. skk.
- Karácsony Sándor: Mostani és leendő énekeskönyvünk esztétikai és irodalomtörténeti szempontból. *Zsoltár* 2/2 (1995) 2–10.
- A komáromi helvét hitvallású egyházmegye közgyűlése által elfogadott és egyházkerületi közgyűlésre terjesztett vélemény. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 16 (1863) 1280–1285.
- Kósa László: A belmisszió irányzatai és főbb képviselői. In: *Egyháztörténet II*. Bp., 1998. 96–98.
- Kálmán Farkas: Az énekes könyvről. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 21 (1878) 1997–1207.
- Kálmán Farkas: Nyílt levél a szerkesztőkhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 208.
- Kövendi Dénes: Karácsony Sándor és zsoltáreneklésünk megújulása. (Emlékek és gondok). In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.
- Ladányi Sándor: A református egyház az I. világháború végén. *Egyháztörténet 2. – tankönyv és tanári kézikönyv*. Református Pedagógiai Intézet Budapest, 1998
- Lajtha László: Egyházzenei vitánk margójára. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 27–32.
- Molnár Antal: A magyar református kántorkönyv ankétjához. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 57–63.
- Nagy Ignác: Néhány szó az énekgyártásról. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 546.
- Nagy Ignác: Az énekügyi bizottság munkálatairól. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 25 (1882) 141.
- Pálffy Károly: Éneklésünk legbecsesebb forrása az 1744-es kolozsvári impressum. *Református Szemle* 74 (1981) 202.
- Pálffy Károly: Gyülekezeti éneklésünk vázlatos története. *Református Szemle* 76 (1983) 207–208.
- Id. Révész Imre: *A Magyarországi Ref. Egyház közönséges énekeskönyvéről*. Debrecen, 1866.
- Révész Imre: Mostani és leendő énekeskönyvünk egyházi teológiai szempontból. *Igazság és Élet* 7 (1941) 22.skk; valamint *Zsoltár* 2/1. (1995) 2–5.
- Révész Imre: *Egy fejezet a magyar református ébredés történetéből*. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: *Az új énekeskönyv felé*. Szerkesztette Révész Imre. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: Jelenlegi énekeskönyvünk dicsérete és egyéb anyagának teológiai átvizsgálása. *Theológiai Szemle* 19 (1943) 46.skk, 94.skk, 135.skk
- Szabó Csaba: *Erdélyi magyar harmóniás énekek a XVIII. századból*. Budapest-Szombathely, 2001. CD-ROM
- Seprődi János: A reformátusok próba-énekeskönyvének bírálata. Bp., 1904.
- Seprődi János: A próbaénekeskönyv dallamai. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 47 (1904) 647. skk, 663. skk.
- Seprődi János–Balthazár Dezső: Az egyetemes ref. énekeskönyv ügyében. *Református Szemle* 6 (1912) 747–750.
- Szűgyi József: Énekeskönyvünk ügyében. *Zeneközlöny* 1906 március. Az írás megjelent: *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 49 (1906) 195. skk és 211. skk.,

Szűcs Endre: Csomasz Tóth Kálmán (1902–1988) munkásságának bibliográfiája. *Magyar Egyházzene* 6 (1998/1999) 93–116.

Zalánfy Aladár: Az orgona mint liturgikus hangszer. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 169–176.

Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. „A Kálvin János Társaság kiadványai 10. szám” Budapest, 1941.

V. évfolyam:

HT ÓSZB020 – Ószövetségi írásmagyarázat 5 - EZSDRÁS KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	9	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja egyrészt a könyv olvasása és magyarázása. Ezen túl azonban a könyv jelentősége a babiloni fogság utáni helyzet alakulására nézve is kiterjed, de a korai zsidóság előállításának részleteit is kiolvashatjuk belőle. Nem utolsó sorban pedig a fogság utáni teológiai reflexiók feltérképezéséhez nyerhetünk támpontot a könyv magyarázatában. Összességében tehát nyelvi, történeti és teológiai ismeretek szerzését remélhetjük a kurzustól.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kommentárok: K. Galling (1954), J. M. Myers (1965), F. C. Fensham (1994), A. H. J. Gunneweg (1985), J. Blenkinsopp (1989), C.-L. Seow (1999)

Tanulmányok: S. Grätz, *Das Edikt des Artaxerxes* (BZAW 334), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; K. Min, *The Levitical Authorship of Ezra-Nehemia* (JSOTS 409), London/New York: T. & T. Clark, 2004; J. Pakkala, *Ezra the Scribe* (BZAW 347), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; Karasszon István, Ezsdrás személye és műve, *Studia Nova* 1 (1994/2), 35-64.

HT ÚSZB040 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 5.

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Balla Péter	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: IX.	Értékelés módja: Kollokvium

Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező		Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
---------------------------	---------------------	--	---------------------------------------

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész és teológus szakon teljesítendőek, a hittanoktató és vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.

A **Thesszalonikaiakhoz írt első és második levél (1Thessz 1-5; 2Thessz 1-3)** fejezeteinek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon. Hittanoktató és vallástanár szakon csak az exegézis elvart, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom

2-13. hét: Exegézis: **Thesszalonikaiakhoz írt első és második levél (1Thessz 1-5; 2Thessz 1-3)**

14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárról referátum tartására van lehetőség
- Lelkész és teológus szakon: görög szöveget és olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján)
- Hittanoktató és vallástanár szakon: olvasónapló készítése (lásd Balla Péter honlapját; a szöveget ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak)

Kötelező irodalom, vizsgaanyag:

- Órai anyag

Ajánlott irodalom:

Kommentárok

- Magyar nyelven: Kálvin János: *Kommentár Pál apostol Thesszalonikabeliekhez írt leveleihez*. Felsőörs, 2003.; Geréb Zsolt: *A Thesszalonikabeliekhez írott levelek magyarázata*. Kolozsvár, 2004.
- Angol nyelven: F. F. Bruce (WBC); Ch. Wanamaker (NIGTC); R. Jewett, L. Morris (NICNT)
- Német nyelven: az 1Thessz-hez T. Holtz (EKK), a 2Thessz-hez W. Trilling (EKK); 1-2Thessz-hez W. Marxsen (ZBK)

HT DOER001 – Rendszeres teológiai szigorlat (hitvallásismeret, dogmatörténet, dogmatika, etika)

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója:	F: -		Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	0 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Szigorlat
Oktatás nyelve:	Típusa:		9	Értékelés módszere:

magyar	Kötelező	ősz		
--------	----------	-----	--	--

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT DOER015 – Szimbolika

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: László Emőke	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlat
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	9	Értékelés módszere: zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja a hitvallások kialakulásának és szerepének vizsgálata az egyház életében, valamint a reformáció egyházai által is elfogadott egyetemes hitvallások teológiai vizsgálata.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- A hitvallás definíciója. A hitvallás, mint hitszabály.
- Hitvallási elemek az Újszövetségben.
- Hitvallás és katechézis
- Az ősi római keresztelés hitvallás tanítása
- Nyugati és keleti hitvallások
- A niceai hitvallás mögött húzódó teológiai vita és a hitvallás használata
- A konstantinápolyi hitvallás tanítása
- Az efézusi hitvallás
- A kalcedoni hitvallás tanítása és értelmezése a református úrvacsoratan szempontjából
- Apostoli hitvallás

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

J.N.D.Kelly: *Early Christian Creeds*. London/New York/Toronto.1950.

J. Pelina: *Credo*. New Haven/London. 2003.

HT DOER019 – Etika 2

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	9	Kollokvium
				Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezeté mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdései kerülnek szóba.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

10. Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat)
11. A beszéd etikája (III. parancsolat)
12. Ünnepek és munka (IV. parancsolat)
13. A tisztelet etikája (V. parancsolat)
14. Az élet tisztelete (VI. parancsolat)
15. Szexualitás és házasság (VII. parancsolat)
16. Gazdaság etikája (VIII. parancsolat)
17. Hazugság, vád, árusítás, hamis tanúzás (IX. parancsolat)
18. A bűnös vágy (X. parancsolat)

Évközi tanulmányi követelmények:

- házi dolgozat
- Zh

Kötelező irodalom:

- Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993
- Török István: Etika. Kolozsvár, 1997
- Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, 1982
- Douma, J.: A Tízparancsolat. Budapest, 1994
- Lochman, Jan Milic: A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz. Budapest, 1993

Ajánlott irodalom:

A parancsolatok által meghatározott témák tárgyalásánál az órán külön kerül kiadásra az az irodalomlista, amelyet a hallgatók felhasználhatnak házi dolgozatuk elkészítéséhez.

HT DOER021 – Felekezetiismeret (keresztyén irányzatok)

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: László Emőke	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve:	Típusa:		9	Kollokvium
				Értékelés módszere:

magyar	Kötelező	ősz		
--------	----------	-----	--	--

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja megismertetni a hallgatókkal a református egyházon kívül a különböző keresztyén felekezetek sajátosságait: kialakulásuknak történetét, a magyar történelemben betöltött szerepüket és helyüket, teológiai alaptanításukat, ünnepeiket és istentiszteletüket, liturgiájukat, szervezeti felépítésüket, jellegzetes egyházművészetüket, amennyiben van, szerzetesrendjeiket, illetve szolgálatuknak legjellemzőbb területeit.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Monofizita és Keleti ortodox egyházak
2. A Római Katolikus Egyház; Ókatolikus Egyház.
3. A szerzetesrendek
4. Anglikán Egyház
5. Evangélikus Egyház
6. Unitárius Egyház
7. Magyarországi kisegyházak: Baptista Egyház
8. Metodista Egyház
9. Pünkösdi Egyház
10. Hetednap Adventista Egyház

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel.

Az előadáson elhangzottak és a megadott irodalom alapján történő számonkérés a félév befejeztével.

Kötelező irodalom:

W.Niesel: *Az evangélium és az egyházak*. Kolozsvár. 1979.

Ajánlott irodalom:

Bütösi János: *Tévtanítások pergőtüzében*. Budapest, 1994.

Protestánsok – kis egyházak – szekták. Ökumenikus Tanulmányi Füzetek. 2. szám. 1991.

„Senki titeket meg ne tévesszen...” Ökumenikus Tanulmányi Füzetek. 4. szám. 1992.

R. Thöle: *Bevezetés az ortodoxia világába*. Budapest, 2001.

Rajki Zoltán - Dr. Szigeti Jenő: *Szabadegyházak története Magyarországon 1989-ig*. Gondolat Kiadói Kör, 2012.

Szalai András: *Más Jézus, más Lélek, más Evangélium*. Harmat Kiadó, Budapest, 1998.

Fekete Péter: *Az Egyház és a szekta*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1993.

Szilvási József: *A hetednap adventizmus eredete és fejlődése*. Adventista Teológiai Főiskola, Budapest, 1997.

HT ETRR059 – EGYHÁZJOG 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Ormóshegyi Zoltán	N: 30	Ld. órarend	---	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa:	ősz	IX.	Értékelés módszere: ötfokozatú

	k			
--	---	--	--	--

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A teológus hallgatók jogi alapismeretekre való oktatása, a jog és a teológia közötti kapcsolatok felfedezése, a jogi gondolkodás elsajátítása. Az egyházak, kiemelten a Magyarországi Református Egyház szervezetének történeti bemutatása, a hatályos egyházalkotmány és mindazoknak a világi jogszabályoknak a megismertetése, mellyel a gyakorló lelkészeknek munkájuk ellátása során dolgozniuk kell. Az új egyházügyi törvény (2011. évi CCVI. tv) és rendelkezéseinek megismertetése a hallgatósággal.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A félév tematikájának megbeszélése. A jog és az egyház fogalma
2. Az egyház az állami jogban, a nem állami szervek jogalkotási tevékenysége.
3. A lelkiismereti és vallásszabadság hazai és nemzetközi szabályozása
4. Az egyházjog fogalma, forrásai, az egyház célja és feladatai
5. A katolikus egyház szervezete, hierarchikus felépítése
6. A kálvini egyházszervezet alapelvei, az egyházkormányzás fogalma
7. Az egyháztagság kérdései
8. Az egyházköztség formái
9. Az egyházköztség szervezete és működése
10. Az egyházmegye szervezete és működése
11. Az egyházkerület szervezete és működése
12. A Zsinat szervezete és működése

Évközi tanulmányi követelmények: A hallgatók a félév folyamán egy zárthelyi dolgozatot írnak, amelynek sikeres megírása a vizsgára bocsátás feltétele. Amennyiben bármelyik dolgozat eredménye sikertelen, a hallgatónak a vizsgára bocsátás feltételeként további dolgozatot kell írnia.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Az MRE hatályos Törvénykönyve. www.reformatus.hu /Törvénytár

Az előadásokon elhangzottak.

Szathmáry Béla: Magyar Egyházjog, Századvég Kiadó Budapest, 2004.

Ajánlott irodalom:

Ádám Antal, *Vallás, vallásszabadság és egyház Magyarország Alaptörvényének, továbbá „A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról” szóló 2011. évi C. törvény figyelembe vételével*, In. Jura, 2011 (17. évf.) 2. szám, 7-23.

Ádám Antal, *Bölcsélet, vallás, állami egyházjog*, Dialóg Campus, Budapest-Pécs, 289-292.

Ádám Antal, *Az Alkotmánybíróság egyházakkal kapcsolatos határozatai*, In.: Bitskey Botond, Tíz éves az Alkotmánybíróság, Alkotmánybíróság, Budapest, 2000.

Ádám Antal, *A vallásszabadság összetevői*, In.: Társadalmi Szemle 1994, 5. szám.

Antalóczy Péter, *Az Alaptörvény és az egyházakra vonatkozó legújabb szabályozás dimenziói*, In. Jog, állam, politika, 2012 (4. évf.) 3. szám, 23-38.

Antalóczy Péter, *A vallási közösségek jogállására vonatkozó európai és magyar szabályozás összehasonlító elemzése*, In.: Jog, állam, politika, 5. évfolyam, 3. szám, 2013, 19-44.

Antalóczy Péter, *Felekezeti egyházjog alapjai*, Patrocinium Kft., Budapest, 2012.

Antalóczy Péter, *Az állami egyházjog forrásai*, Patrocinium Kft., Budapest, 2011.

Bajusz Ferenc, *Jegyzetek a református egyházjogról* in: *Felekezeti egyházjog Magyarországon* (Szerkesztő: Rácz Lajos), Unió Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft., Budapest.

Birkás Antal, *Állam és egyház kapcsolata: Csehország, Franciaország és Szlovákia*, kitekinto.hu, 2011. augusztus 11. <http://kitekinto.hu/europa/2011/08/08/allam-es-egyhazi-kapcsolata-csehorszag-franciaorszag-es-szlovakia>

- Csohány János, *A magyar református egyházalkotmány alapelvei*, In: *Egyháztörténeti Írások*, A Debreceni Református Teológiai Akadémia Egyháztörténeti Tanszékének Tanulmányi Füzetek 29, Debrecen, 1994, 11-24.
- Fazakas Sándor, *Új egyház felé, A második világháború utáni református egyházi megújulás ekkleziológiai konzekvenciái*, Református Kollégium, Debrecen, 2000.
- Hegedűs Loránt, *A református egyház bírósági törvényéről*, In: Református Egyház 1997. 11.
- Hesselink John, *Calvin's concept of the Law*, Pickwick Publications, Pennsylvania, 1992, 38.
- Huber, Wolfgang, *Az egyház a korszakváltás idején*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2002.
- Imre Lajos, *Az Ige és a Fegyelem*, Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár, 1934.
- Kérészy Zoltán, *Az egyházjog tankönyve*, 1903.
- Kovács Albert, *Egyházjogtan*, Budapest, 1878.
- Kovács J. István, *A református egyházalkotmány alapvető kérdései*, Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1948.
- Kovács J. István, *A lelkészképzés reformja*, Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1941.
- Kovács J. István, *A keresztyénség és a társadalmi kérdések*, Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1933.
- Novák István, *A magyarországi protestáns egyházak perjoga I. kötet*, Miskolc, 1943.
- Novák István, *A Magyarországi Református Egyház új alkotmánya*, Miskolc, 1936.
- Paczolay Péter, *Lelkiismereti és vallásszabadság*, In.: *Emberi Jogok*, szerkesztette: Halmai Gábor és Tóth Gábor Attila, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
- Schanda Balázs, *A vallási egyesület, mint a közösségi vallásgyakorlás kerete*, In: *Magyar Jog*, 2013 (60.évf.) 5. szám, 272-275.
- Schanda Balázs, *Szakmai koncepció a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény módosítására*, In.: *Magyar Jog*, 2000, 1. szám
- Schanda Balázs, *Egyházi önállóság és vallásszabadság. Válasz Szathmári Béla, az appellatio ab abusu a magyar jogrendszerben című cikkére*, In.: *Magyar Jog* 2011. 3. szám 148-151.
- Schweitzer Gábor - Mink Júlia - Iványi Gábor - Szathmári Béla - Rixer Ádám, *Egyháztörvény*, In: *Fundamentum*, 2011. (15. évf.) 3. sz. 51-70. old.
- Schweitzer Gábor, *Az egyházakra vonatkozó szabályozás alakulása*, MTA Law Working Papers, 2014/44, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 2014. ISSN-2064-4515 <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>. látogatva 2014. 07. 02.
- Szőke Imre, *Bevezetés az egyházkormányzathoz*, Presbiteriánus Kiadó, Miskolc, 2010.
- Szathmári Béla, *Az egyházakra vonatkozó szabályozás átalakulása*, MTA Law Working Papers 2014/11, Budapest, <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>. látogatva 2014.07. 02.
- Szathmári Béla, *A vallási alapú megkülönböztetés jogorvoslatának eszköz- és fórumrendszere, a jogkövetkezmények* In: *Jogtudományi közlöny*, 2011. (66. évf.) 1. sz. 22-27.
- Szathmári Béla, *Az új egyházügyi törvény értékelésének összefoglalója*, In: [Egyházforum](#), 2011. (26. évf.) 2. sz.
- Szathmári Béla, *Vallási esélyegyenlőség, vallási antidiszkrimináció*, In: *Jogtudományi közlöny*, 2010. (65. évf.) 12. sz. 636-645. old.
- Szathmári Béla, *Az appellatio ab abusu a magyar jogrendszerben*, In.: *Magyar Jog*, 2010. 7. szám 416-421.
- Szathmári Béla, *Fejezetek az állami vallás és egyházjogból. Tanulmányi segédlet az V. évfolyamos joghallgatók számára*, Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem 2006.
- Szathmári Béla, *Kálvin a kortársunk?* In: *Kálvin időszerűsége*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2009. pp. 377-413.
- Szathmári Béla, *Keresztyén értékek az emberi jogok világában*, In: *Theológiai Szemle* 2009. 3. 173-183.
- Szathmári Béla, *The Constitutional Background for Governmental Financing of the Church Maintained Institutions and Teachers of Public Education* In: Pusztai G (szerk.) *Religion and Values in Education in Central and Eastern Europe*. Debrecen: Center for Higher Education Research and Development, 2008. pp. 163-172.
- Szathmári Béla, *A református egyház és a felekezeti egyenjogúság: Az 1947. évi XXXIII. törvény értékelése református szemmel*. In: Köbel Szilvia (szerk.) *Egyházak és tolerancia Magyarországon*:

Tudományos konferencia az 1947. évi XXXIII. törvény megszületésének 60. évfordulója alkalmából. Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkársága, Budapest, 2008. pp. 151-166.
Szathmáry Béla, *Az egyházi autonómia határai*, In: Jogtudományi Közlöny LXII:(3) 87-99 (2007)
Szathmáry Béla, *Az állam és az egyház szétválasztása Magyarországon*, In: ZEMPLÉNI MÚZSA 7:(2) 31-41 (2007)

Szathmáry Béla, *Egyházak az államban*, Hernád Kiadó, 2010.

Uitz Renáta, „Hogy ki egyház és ki nem” láttelel a Magyar Állam és az egyházak viszonyáról, In.: Fundamentum, 2011. III. szám, 24.

Welker Michael, *Security of Expectations, Reformulating the Theology of Law and Gospel*, In Journal of Religion 66, (1986). M.Welker, The Holy Spirit, In Theology Today 46, (1989)

Welker Michael (Edited), *Concepts of Law in the Sciences, Legal Studies, and Theology*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013.

Egyházügyi, Vallásszabadsági Tudományos Konferencián elhangzott tudományos előadások, 2011. november 21-én, Budapest, VI. Székely Bertalan utca 13.

14. Vallások Közötti Párbeszéd Konferencia, Az egyházak és a vallások szerepe a Duna régióban című nemzetközi konferencián elhangzott tantárgy szempontjából releváns előadások, 2011. november 10-11, Esztergom.

7 th ASEM Interfaith Dialogue (ASEM-IFD7) „Harnessing the benefits and addressing the challenges of migration through interfaith and inter-cultural dialogue” című nemzetközi konferencián elhangzott tantárgy szempontjából releváns előadások, 2011. október 13-14, Manila, Fülöp Szigetek. (A tantárgy oktatójának jegyzetei alapján)

Ajánlott jogszabályok:

Magyarország Alaptörvénye, megjelent a Magyar Közlöny 2011.évi 43. számában

2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról.

1995. évi CXVII. törvény 1. melléklet 4.8. A személyi jövedelemadóról.

1997. évi CXXIV. törvény 7.§ Az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről.

Alkotmánybírósági határozatok:

4/1993. (IV.12.) AB határozat

164/2011. (XII. 20.) AB határozat

6/2013. (III. 1.) AB határozat

8/1993. (II. 27.) AB határozat, ABH 1993, 99, 100.

32/2003. (VI. 4.) AB határozat

1279/B/2011. AB határozat

1279/2011. AB határozat

Strasbourgi Bíróság határozata:

Magyar Keresztény Mennonita Egyház és mások v. Magyarország (Application nos. 70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12, 41463/12, 41553/12, 54977/12 and 56581/12)

A félév aláírásának feltétele a zárthelyi dolgozat eredményes megírása. Aki a dolgozatot nem írja meg, vagy annak eredménye „nem megfelelt”, vizsgára csak akkor bocsátható, ha előtte a félév anyagából írásban eredményesen beszámol.

HT GYKG074 – Bevezetés a gyakorlati teológiába

Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	N: 45	Ld. órarend!	Ld. mintatanterv

Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	9	Értékelés módszere: szóbeli / írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyakorlati teológia történeti kialakulásának áttekintése, valamint a gyakorlati teológiai elméletalkotás megismerése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Számba venni azokat a folyamatokat, amelyek a gyakorlati teológiát a teológiai tudományon belül önálló teológiai szakággá formálhatták.

Kitekinteni és ismereteket szerezni a gyakorlati teológia nemzetközi szaktekintélyeinek munkáiba. Megismerni a magyar nyelvű gyakorlati teológiai elméletalkotás formálóit.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Órai jelenlét
- A kiadott irodalom elsajátítása
- Szóbeli / írásbeli vizsga

Kötelező irodalom:

- Boross Géza: Bevezetés a gyakorlati teológiába, Budapest 1995.
- Szabó Lajos: Alapozó ismeretek a gyakorlati teológiában, Budapest, Luther Kiadó 2010.

Ajánlott irodalom

- Szabó Lajos (szerk.): A közösségépítő lelkész - Gyakorlati teológiai kézikönyv lelkészeknek és nem lelkészeknek, Luther Kiadó, 2010.
- Kocsev Miklós: Impulzusok a holland gyakorlati teológiából, L'Harmattan 2006.
- Kocsev Miklós: Gyakorlati témák (habil. dolg. Kézirat – 2007.
(<http://www.reformatus.hu/lap/gyakorlatiteologia/>)
- Riess, R. : Pfarrer werden? Zur Motivation von Theologiestudenten, Göttingen 1986.
- Riess, R.: Motivation zu Theologiestudium und Pfarrerberuf: eine empirische Untersuchung an Theologiestudenten im Studieneingangsbereich, Erlangen, 1983.
- Newbigin, Lesslie - Evangélium a pluralista társadalomban, Harmat Kiadó 2005.
- Martin Nicol: Grundwissen Praktische Theologie. Ein Arbeitsbuch. Kohlhammer Verlag, 2000.
- Heitink, G.: Practical Theology, Eerdmans 1999.
- Tomka-Horváth: Gyakorlati teológia. Katolikus teológiai főiskolai jegyzetek. Budapest, 1980. J. Henkys: Praktische Theologie, 1975.
- Osmer, R.R.: Practical Theology: An Introduction, Eerdmans 2008.
- Anderson, R.S.: The Shape of Practical Theology: Empowering Ministry with Theological Praxis, InterVarsity Press 2001.
- Rössler, Dietrich: Grundriß der Praktischen Theologie, Berlin-New York 1986.

HT SPCS001 - SZAKDOLGOZAT 1.

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója:	N: 30			
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy

Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar
SZEMESZTERFÜZET
2016-2017-1

Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező		VII.	Értékelés módszere:
---------------------------	---------------------	--	------	---------------------

III. Református hittanoktató alapképzés (BA), nappali munkarend

II. évfolyam:

HT ÓSZBH14 – Ószövetségi bevezetés 1

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30		Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítse az önálló exegetikai munka elkészítésére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- J.A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.

Ajánlott irodalom:

- N.K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.
- Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.
- E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.
- Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára*, Komárom, 2006.
- R. G. Kratz, *Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000
- T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), *Introduction à l'Ancien Testament*, Genève: Labor et Fides, 2004
- J.J. Collins, *Introduction to the Hebrew Bible*, Minneapolis: Fortress Press, 2004
- H-C. Schmitt, *Arbeitsbuch zum Alten Testament*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007²
- W. Dietrich/H.-P. Mathys/T. Römer/R. Smend, *Die Entstehung des Alten Testaments*, Stuttgart: Kohlhammer, 2014

HT ÚSZBH34 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:
---------------------------------------	---------------------	--------------------	--------------------------------

Tantárgy előadója: Pataki András Dávid	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pataki.andras@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Az Újszövetség lelkészi és hittanoktatói-vallásánári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a szövegtörténetről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon, hittanoktató és vallásánár szakon nem). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzetek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Bevezetéstani tárgyköre, főbb problémái, alpművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: az eretnenség szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának okai és fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a tudomány történetének főbb állomásai; a főbb kéziratok; a szövegvariánsok összehasonlításának szempontjai. A Nestle-Aland 27. vagy 28. kiadású és az USB 3. vagy 4. görög Úsz-kiadás kritikai apparátusának használata (ez a hittanoktató és vallásánár szakosok számára nincs). A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzetek, az egyes iratok jellegzetességei, a bevezetéstani szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum (önálló jelentkezés alapján)

Kötelező irodalom:

- Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008.
- D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
- Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot *a vizsga elején kell átadni* a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani *az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!*

Ajánlott irodalom:

Újszövetségi bevezetések:

- Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
- Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress

- Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
- Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
- Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utánnomásokkal)
- Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: Inter-Varsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK
- Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Theológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

- Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), az első, az ókeresztény irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

- Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3. fejezete foglalkozik a kánontörténettel
- Bartha Tibor (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin
- Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge
- Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary 1-6*. 1992, New York: Doubleday
- Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press
- Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat

- Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press
- Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT BTHBH54 – Bibliai kortörténet 1

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	Értékelés módszere:	

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra)
2. Az államiság előtti Izrael
3. Izrael és Júda királyságai
4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, Asszíria, Babilon, Perzsia)
5. Restauráció (Fogság és visszatérés)
6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor)

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozat az első három témakörből

Kötelező irodalom:

- Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991.
- Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991.
- Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.
- Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003.
- Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004.

Ajánlott irodalom:

- Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffild, 1993.
- Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987.
- Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969.
- Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.
- Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986.
- Ghirsman, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985.

- Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973.
- Jagersma, H.: Izráel története 1. Budapest., 1991.
- Kákosy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o.
- Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiában. Budapest, 1985.
- Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998.
- McNutt, P.: Reconsructing the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999.
- Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954.
- Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o.
- Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992.

HT ETRRH50 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 1 – KERESZTYÉN ÓKOR ÉS KÖZÉPKOR TÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a keresztyén egyház születésétől kezdve a reformáció hajnaláig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik a keresztyénség első másfél évezredét meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azon eseményekkel, amelyek kialakították az ókori és középkori egyház arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, illetve amelyek a protestáns reformáció előkészítőiül szolgáltak.

A tantárgy programja:

1. Bevezetés – Miért fontos múltunk ismerete? Az egyháztörténetírás története
2. Keresztyénség a pogány Római Birodalomban (Római Birodalom az 1. században; a keresztyén egyházszerkezet kialakulása; a keresztyénség terjedése, belső élete)
3. Keresztyénüldözések kora
4. Constantinus és utódjainak egyházpolitikája
5. Eretnekségek és szakadások a korai egyházban (gnoszticizmus, Marcion, Montanus), teológiai iskolák, ökumenikus zsinatok
6. Ambrosius és Aurelius Augustinus élete, munkássága, hatása
7. A keleti keresztyénség története, I. Justinianus és utódai, az iszlám felemelkedése
8. A szerzetesség kialakulása (Antonius, Pachomius, Nursiai Benedek)
9. A pápaság felemelkedése, a Karoling-kor
10. A pápai hatalom megerősödése és fénykora, az investitúraharc, III. Ince pápasága
11. A középkori egyház egyházszerkezete, belső élete, új szerzetesi mozgalmak (dominikánusok, ferencesek, ágostonosok)
12. A pápai hatalom hanyatlása, VIII. Bonifác pápasága, a nagy nyugati egyházzsákadás, keresztes háborúk
13. Reformgondolatok az egyház szárnyai alatt - reformzsinatok
14. Alternatív reformgondolatok – az előreformátorok (Wald, Wicliff, Husz) és Savonarola
15. A reformáció lelki, kulturális előkészítői - a humanizmus és a reneszánsz

Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból

Kötelező irodalom:

Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
 Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
 Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
 Alföldi András: *Keresztény császárok, pogány Róma*, Attraktor, 2005
 Augustinus, Aurelius: *Isten városáról*, Budapest: Kairosz, 2005
 Billings, Malcolm: *A kereszties hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1798*, Debrecen: Hajja, 2007
 Bozsóki Pál Gerő: *Kereszties hadjáratok*, Szeged: Agapé, 1995
 Brandt, Hartwin: *Nagy Konstantin, az első keresztény uralkodó*, Budapest: Gabo, 2007
 Brown, Peter: *Az európai keresztienység kialakulása 200-1000*, Budapest: Atlantisz, 1999
 Brown, Peter: *Szent Ágoston élete*, Budapest: Osiris, 2003
 Canterbury Szent Anzelm: *Filozófiai és teológiai művek I.*, Budapest: Osiris, 2001
 Chadwick, Henry: *A korai egyház*, Budapest: Osiris, 2003
 Classen, Peter- Cremonai Liudprand: *A Nyugat és Bizánc a 8-10. században*, Bizantológiai Intézet, 2005
 Csohány János: *A keresztienység első évezrede: 1073-ig*, Debrecen: Református Teológiai Akadémia, 1990
 Deér József: *A pápaság és a normannok*, Attraktor, 2010
 Egres, J. Odo: *Szent Bernát élete és tanítása*, Budapest: Szent István, 1990
 Félegyházy József: *Az egyház a korai középkorban*, Budapest: Szent István, 1967
 Fergusson, Everett: *A keresztienység bölcsője*, Budapest: Osiris, 1999
 Fiala Endre: *Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán*, Jászberény, 1937
 Fischer-Fabian, Siegfried: *Nagy Károly, az első európai*, Budapest: Corvina Kiadó, 2000
 Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
 Kármán Miklós: *Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága*, 1909
 Johnson, Paul: *A keresztienység története*, Budapest: Európa, 2001
 Lane, Tony: *A keresztien gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Leclercq, Jean: *Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré*, Budapest, Kairosz Kiadó, 2006
 McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztien teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
 Molnár Tamás: *Az egyház, évszázadok zarándoka*, Budapest: Szent István Társulat, 1997
 Pieper, Dietmar - Johannes Saltzwedel (szerk.): *Nagy Károly (742–814)*, Budapest: Gabo, 2014
 Rácz Jenő Ferenc: *Aurelius Augustinus világnézete*, Gyula, 1937
 Runciman, Steven: *A kereszties hadjáratok története*, Budapest: Osiris, 2002
 Southern, R. W. *A nyugati társadalom és az egyház a középkorban*, Budapest: Gondolat, 1987
 Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
 Vargha Dezső: *VII. Gergely és az egyházi reform*, Esztergom, 1901
 Warga Lajos: *A keresztien egyház történelme*, Sárospatak, 1906

HT VPPGH44 – PASZTORÁLPSZICHOLOGIA

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Németh Dávid	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve:	Típusa:	őszi		Értékelés módszere:

magyar	kötelező		III.	
--------	----------	--	------	--

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A pasztorálpszichológia a gyakorlati teológia egyik alapidimenziója, amelynek ismerete segítséget nyújt a lelkipásztori gyakorlat tudatos reflektálásához. A tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a pasztorálpszichológia főbb kutatási területeit, módszereit és eredményeit, és ezáltal elméleti megalapozást kapjanak a lelkigondozói helyzetek, ill. saját lelkigondozói viselkedésük (és attitűdjeik) reflektálásához. A pasztorálpszichológiai ismeretek elsajátítása elősegíti az önismeret, a kommunikációs képességek fejlődését és a – lelkigondozóval, valamint a terápiát végző és terápiás folyamatokat kísérő szakemberekkel való – együttműködés szintjének növekedését.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- a) A pasztorálpszichológia tudománya
 - a) definíciója
 - b) enciklopédikus besorolása
 - c) kérdéskörrelvetései
 - d) teológiai alapjai
- b) A közvetlen emberi kommunikáció
 - a) alapszabályai
 - b) kommunikációs négyzet
 - c) tranzakciók
 - d) csoportdinamika
- c) A pszichoanalízis pasztorálpszichológiai jelentősége
 - a) S. Freud
 - b) a gyermekkori élmények jelentősége
 - c) a lelki élet konfliktusossága
 - d) énvédő mechanizmusok
 - e) terápia
 - f) valláslélektani megállapítások
 - g) tanulságok a lelkigondozás számára
- d) A pasztorálpszichológia és a komplex pszichológia
 - a) C. G. Jungról
 - b) új libidóelmélet
 - c) a kollektív tudattalan felfedezése
 - d) tipológia
 - e) valláslélektani nézetek
 - f) teológiai kritika
- e) A pasztorálpszichológia és a humanista pszichoterápia
 - a) a humanista pszichoterápia és C. R. Rogers
 - b) non-direktivitás
 - c) klienscentrikus szemlélet
 - d) átélésterápia
 - e) a beszélgetésvezetés szabályai
 - f) a beszélgetésvezetésben elkövethető hibák
 - g) kritikai megjegyzések
 - h) tanulságok a lelkigondozás számára
- f) A pasztorálpszichológia és a logoterápia
 - a) V. E. Frankl és a harmadik bécsi iskola
 - b) a szellemi dimenzió elsőse
 - c) az élet értelme
 - d) az értékek
 - e) logoterapiás módszerek
 - f) tanulságok a pasztorálpszichológia számára
- g) A pasztorálpszichológia és a kognitív pszichoterápia
 - a) A. Ellis racionális-emocionális viselkedésterápiája

- irracionális meggyőződések
- terápia
- b) A. T. Beck kognitív pszichoterápiája
 - visszatérő gondolati hibák
 - kognitív átstrukturálás
- 3. Teológiai tanulságok
- h) A test, a lélek és a szellem egysége
 - a) bibliai szemléletmód
 - b) neuropszichológiai kutatások
 - c) antropológiai következtetések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel

Kötelező irodalom:

- Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest 2003.
- Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1995 (3. kiadás).
- H. Weiß: Lelkigondozás, szupervízió, pasztorálpszichológia, Kolozsvár 2011.

Ajánlott irodalom:

- Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe? Budapest 1999.
- Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1995 (3. kiadás)
- Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest 1997.
- Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen 2002.
- Klessmann, Michael: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2004.
- Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkigondozás és prédikálás terén, Debrecen 1999.
- Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest 2000.
- Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest 1992.

HT VPPGH63 - VALLÁSPEDAGÓGIA

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek	
Tantárgy előadója: Dr. Németh Dávid	N: 30	Ld. órarend	Ld. órarend	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	ősz	III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy vizsgálja a vallásosság jelentőségét az egyén és a társadalom életében, a vallásosság alakulásának életkori sajátosságait, valamint a vallási szocializáció hatásait. Rámutat a vallásosság fejlesztésének pedagógiai lehetőségeire, sorra veszi azokat a célokat és feladatokat, amelyeket a keresztyén nevelésnek be kell töltenie.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Vallás és vallásosság
 Vallás és hit

A vallásosság élettörténeti fejlődése I.
A vallásosság élettörténeti fejlődése II.
A vallástanár személye
Vezetői attitűdök
Az érett vallásosság ismervei
Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben I.
Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben II.
A keresztyén nevelés feladatai
A keresztyén nevelés céljai
A valláspedagógia története
A valláspedagógia főbb koncepciói

Évközi tanulmányi kövtelemények:

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Boross G., Bevezetés a valláspedagógiába (jegyzet)
Pálhegyi Ferenc, Pedagógiai kalauz, Budapest 1997.
Németh Dávid, Hit és nevelés, Budapest, 2002.

Ajánlott irodalom:

H. Schmidt, Leitfaden Religionspädagogik, Stuttgart 1991.
G.R. Schmidt, Religionspädagogik, Göttingen 1993.
Ch. Grethlein, Religionspädagogik, Berlin, New York 1998.
J. Kunstmann, Religionspädagogik, Tübingen-Basel 2004.
B. Schröder: Religionspädagogik, Tübingen 2012.

HT HIMGH70 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 3

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

1. A hallgató ismerje meg ezeréves múltunk közös értékeit: a liturgikus zene kialakulását és fejlődését az ókeresztyén kortól a középkorig.
2. A középkori hagyomány folytatásának, a már meglévő liturgikus műfajok és liturgikus formák továbbvitelének gondolata ugyan nem a magyar reformáció sajátja, de a hazai alkotómunka mind

intenzitását, mind önállóságát tekintve jelentősebb más európai protestáns egyházak munkájához képest. Elmondhatjuk, hogy a magyar reformáció a hagyományozott középkori anyag gyakran önálló alkalmazásával illetve adaptációjával egyedi művészi értéket hozott létre. Mivel a protestáns egyházzenei múlt e becses értékének megismerése mind egyház- és liturgiátörténetünk, mind pedig egyházzenei történetünk szempontjából kiemelten fontos, a hallgatók ismerjék meg magyar óprotestáns egyházzenei örökségét.

Tematika:

1. GREGORIÁN

1.a A gregorián ének története

1. A vértanúk kora (I-IV. század)
2. Az egyházatyák kora (IV-VII. század)
3. Európa megkeresztelkedésének kora (VII-VIII; IX-XI. század)
4. A gótikus katedrálisok kora (XII-XV. század)

1.b A gregorián ének műfajai

1. A recitatív műfajok
 - Olvasó-tónusok
 - Ima-tónusok
 - Zsoltár-tónusok
2. A neumatikus-melodikus műfajok
 - Zsolozsmaantifónák
 - Miseantifónák
 - A himnusz
3. A melizmatikus műfajok
 - Tractus
 - Graduale
 - Responzorium prolixum
 - Alleluja
 - Offertorium
4. Új műfajok
 - Sequentia
 - Tropus
 - A liturgikus dráma
 - A mise-ordináriumok

1.c A gregorián ének és a liturgia – Liturgikus struktúrák

- A mise szerkezete
- A zsolozsma szerkezete

2. GRADUÁL

1. A könyvek keletkezése
2. A könyvek használata
3. A legfontosabb forrásokról
4. A graduálkönyvek műfajai:
 - A főistentisztelet műfajai: Introitus, Kyrie, Gloria, Próza, Credo, Prefáció, Sanctus.
 - A mellékistentisztelet: műfajai: antifóna, himnusz, responzorium, verzikulusz, benedicamus, invitatórium
 - Speciális nagyheti műfajok: Litánia, Kyrie puerorum, Passió, Lamentáció
5. Kutatástörténet

3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN

1. Gregorián énekek a középkori használatban
2. Gregorián énekek a népzeneben
3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népelemek között
4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 15 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicséretetek:

151, 183, 192, 233, 301, 302, 310, 330, 373, 500. ÉE: 20. EvÉK: 108. 6 db graduál-ének.

Kottából: 11 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicséretetek:

157, 158, 176, 177, 178, 218, 243, 344, 351.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. *Theológiai szemle* 1971.

Czeglédy Sándor: Megifjodó öreg graduálok, *Confessio* 2 (1978) 4.sz. 68–78.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, *Református Egyház* 1955, 342–348.

(Csomasz Tóth Kálmán:) *graduálok*. Címszó, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63.

Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 435–438.

Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). *Magyar Egyházzene* 1993/1994, 21–30.

Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, *Zsoltár* I/2 (1994) 9–13.

http://silver.drk.hu/zsoltar/Zsolt%C3%A1r/album/Zsolt%C3%A1r_1994/2.%20sz%C3%A1m/slides/Zsoltar_1994_2_009.html

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: A 16. század magyar dallamai. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.

Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.

Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, *Magyar Zene* 1976. 119–133.

Botta István: Huszár Gál élete, művei és kora (1512?–1575). Akadémiai Kiadó Budapest 1991.

Czeglédy Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.

Czeglédy Sándor: „Emberi hagyományok ostromozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.

Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve* II (1981), 57–73.

- Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: *Magyarország zenei története II, 1541–1686*. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.
- Dávid László: Az éneklőszék, *Magyar Egyházzene VIII* (2000/2001), 431–434.
- Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, *Magyar Könyvszemle* 98., 1982. 100–112.
- Dobszay László: *Bevezetés a gregorián énekbe*. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Dobszay László: *A zsolozsma*. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Öreg Graduál somorjai példányának kéziratos pótlékai alapján, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 207–355.
- Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. *Magyar Egyházzene* 1999/2000. 275–282.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII*. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.
- Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): *Öreg Gradual, mely mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztésben, s-mind pedig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásokat szorgalmatosan meg tisztogattatott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbíttetett*. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.
- Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.
- H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), *Magyar Egyházzene VII* (1999/2000), 327–366.
- H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóparend, *Magyar Egyházzene VI* (1998/1999), 251–258.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek. Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561*. Borsá Gedeon tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 12, Budapest 1983.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek és imádságok, Komjáti 1574*. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.
- Karasszon Dezső: Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 139–206.
- Kurta József: *Az Öreg Gradual századai Erdélyben*. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.
- Papp Anette: A magyar graduálforrások introitusai ádventtől vízkeresztig. *Magyar Zene*, 2006/I. 53–72.
- Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: „*Inter sollicitudines*”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.
- Papp Anette: Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán. *Zsoltár X/1*. (2004), 6–9.
- Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai*. Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Papp Anette: *Gregorián eredetű népénekek*. Budapest 2013. [A magyar népének II. 1 A. Egyházzenei Füzetek I/16. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra*. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.

Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten*. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.

Szendrei Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténehez I.* Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.

Szendrei Janka: Első hangjegyes népénkünk. A Te Deum-dallam magyarországi története, in: *Népzene és Zenetörténet III.* Budapest 1977, 102–133.

III. évfolyam:

HT ÓSZBH16 – Ószövetségi írásmagyarázat 1 - EZSDRÁS KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	5	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja egyrészt a könyv olvasása és magyarázása. Ezen túl azonban a könyv jelentősége a babiloni fogság utáni helyzet alakulására nézve is kiterjed, de a korai zsidóság előállításának részleteit is kiolvashatjuk belőle. Nem utolsó sorban pedig a fogság utáni teológiai reflexiók feltérképezéséhez nyerhetünk támpontot a könyv magyarázatában. Összességében tehát nyelvi, történeti és teológiai ismeretek szerzését remélhetjük a kurzustól.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kommentárok: K. Galling (1954), J. M. Myers (1965), F. C. Fensham (1994), A. H. J. Gunneweg (1985), J. Blenkinsopp (1989), C.-L. Seow (1999)

Tanulmányok: S. Grätz, *Das Edikt des Artaxerxes* (BZAW 334), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; K. Min, *The Levitical Authorship of Ezra-Nehemia* (JSOTS 409), London/New York: T. & T. Clark, 2004; J. Pakkala, *Ezra the Scribe* (BZAW 347), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; Karasszon István, Ezdrás személye és műve, *Studia Nova* 1 (1994/2), 35-64.

HT ÚSZBH36 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pap Ferenc	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	

Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pap.ferenc@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókinccsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész és teológus szakon teljesítendőek, a hittanoktató és vallásanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallásanár szakos hallgatók.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon. Hittanoktató és vallásanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom

2-13. hét: Exegézis: a Magyarországi Református Egyház hit- és erkölcsstan kerettanterve (1-8. évfolyam) szerint tanítandó válogatott újszövetségi szakaszok (**Mt 2,1-12; Mt 13; Lk 1-2; Lk 10,25-37; Lk 15; Jn 2,1-12; Jn 6**)

14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az előadásokon
- Lelkész és teológus szakon: görög szöveget készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján; a szöveget a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak)
- Hittanoktató és vallásanár szakon: írásbeli exegézis készítése a szaktanár által meghatározott perikópáról és tartalmi-formai kritériumok szerint (katechetikai kitekintéssel; leadási határidő: a szorgalmi időszak utolsó előtti hete)

Kötelező irodalom:

- Bolyki János: *Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
- Kommentárok magyar és idegen nyelven
- A Magyarországi Református Egyház hit- és erkölcsstan kerettanterve (1-8. évfolyam) http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/Kerettanterv_1-8_2012.pdf
- Hittankönyvek, tanári segédletek <http://refpedi.hu/content/%C3%A1ltal%C3%A1nos-iskola>

Ajánlott irodalom:

- Kommentárok magyar és idegen nyelven

HT DOERH02 – Rendszeres teológiai szigorlat (hitvallásismeret, dogmatörténet, dogmatika, etika)

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv
--------------------	------------------	--------------------	--

Tantárgy előadója:	F: -			
Előadók fogadóórái:	0 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Szigorlat
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT DOERH19 – Etika 2

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezete mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdései kerülnek szóba.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

19. Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat)
20. A beszéd etikája (III. parancsolat)
21. Ünnepek és munka (IV. parancsolat)
22. A tisztelet etikája (V. parancsolat)
23. Az élet tisztelete (VI. parancsolat)
24. Szexualitás és házasság (VII. parancsolat)
25. Gazdaság etikája (VIII. parancsolat)
26. Hazugság, vád, ártulás, hamis tanúzás (IX. parancsolat)
27. A bűnös vágy (X. parancsolat)

Évközi tanulmányi követelmények:

- házi dolgozat
- Zh

Kötelező irodalom:

- Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993

- Török István: Etika. Kolozsvár, 1997
- Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, 1982
- Douma, J.: A Tízparancsolat. Budapest, 1994
- Lochman, Jan Milic: A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz. Budapest, 1993

Ajánlott irodalom:

A parancsolatok által meghatározott témák tárgyalásánál az órán külön kerül kiadásra az az irodalomlista, amelyet a hallgatók felhasználhatnak házi dolgozatuk elkészítéséhez.

HT ETRRH55 – Magyar egyháztörténet 2

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Megismerni a magyar reformátusok harcát megmaradásukért a csendes ellenreformáció, majd a dualizmus idején, építve gyülekezeteiket, egyházukat szellemileg, lelkileg, ahogy lehetett.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A "csendes (vértelen) ellenreformáció" kora (1712-1780) - a protestantizmus vallásügyi helyzete a királyi Magyarországon a XVIII. században.

III. Károly kora (1712-1740), vallásügyi helyzet a szatmári béke után – I. és II. Carolina Resolutio -;
 III. Károly vallásügyi rendeletei; - az 1712-es és az 1714-1715-ös országgyűlés vallásügyi végzése, a Pesti Vallásügyi Vegyes Bizottság (Mixta Religionaria Commissio), a "decretalis eskü".

2. A "világi elem" részvétele az egyházkormányzásában; az "egyetemes főgondnok"; Ráday Pál és egyházpolitikai tevékenysége, az ágensi hivatal, a Bodrogeresztúri Konvent (1734).

3. Mária Terézia uralkodása (1740-1780), a protestantizmus vallásügyi helyzete Mária Terézia uralkodása idején; - Mária Terézia valláspolitikája, vallásügyi rendeletei, - Mária Terézia iskolapolitikája és ennek hatása a református iskolákra és külföldi tanulmányutakra.

4. II. József (1780-1790), II. Lipót uralkodása (1790-1792), a protestantizmus vallásügyi helyzetének alakulása II. József és II. Lipót uralkodása idején. II. József valláspolitikája és ennek gyökerei, a "jozefinizmus", a Türelmi Rendelet és ennek hatása.

5. Az 1790/91. évi országgyűlés végzéseinek vallásügyi vonatkozásai, a magyar protestantizmus törvényes alapokra való visszahelyezése. A magyarországi protestáns egyházak közjogi, vallásügyi helyzetének alakulása az 1791. évi XXVI. törvénycikk után.

6. A protestáns egyházak belső élete a XVIII. század végén, az 1791. évi budai református és a pesti evangélikus zsinat, a világi és lelkészi elem küzdelmei az egyház vezetéséért, a Sinai- ügy.

Uniós törekvések, közös protestáns egyetem terve, református iskolázás és külföldi tanulmányutak.

7. Az 1848-49. évi szabadságharc a nemzet és a református egyház szabadságáért vívott küzdelem, s annak egyházat érintő intézkedései, a pátens.

8. A kiegyezés és annak hatása a magyar reformátusok életére. A református egyház szervezeti élete a dualizmus korában, az 1881. évi debreceni zsinat, új egyházalkotmány, szervezetileg egységes református egyház, a közalap, a nyugdíjintézet, özvegy - és árvaegylet,

9. Az ébresztő teológia, a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, - egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, - a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelőssége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt. Kísérlet a katolikus-protestáns reunióra, a református-evangélikus uniós törekvések. Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában).

10. A dualizmus korának kiemelkedő egyházi személyei: Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Szabó Aladár, Szikszai György, Szilassy Aladár,

11. Az I. világháború és a református egyház.

12. A tanácsköztársaság kikiáltása, intézkedései. Reformátusok a „forradalomban” és utána.

Évközi tanulmányi követelmények:

óralátogatás, forráselemzés

Kötelező irodalom:

BUCSAY Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945, Gondolat, Bp. 1985. 143-236.

BÍRÓ Sándor - BUCSAY Mihály - TÓTH Endre - VARGA Zoltán: A magyar református egyház története. Kossuth Könyvkiadó, Bp. 1949. 512. 177-409, 451-462,

NAGY Sándor Béla (szerk.): A Bodrogeresztúri Konvent" 200 éves jubileumának emlékkönyve 1734-1934. Sárospatak, 1934.

BUCSAY Mihály, a Türelmi Rendelet, Th. Szemle, 1980. 325-330.

CSOHÁNY JÁNOS, Magyar protestáns egyháztörténet 1711-1849. Debrecen, 1979.

LADÁNYI Sándor: Ráday Pál vallásügyi tevékenysége a szatmári béke után - Ráday Pál szerepe a magyarországi protestáns egyházak életében. Ráday Nyomda, Bp. 1997. 117.

Ajánlott irodalom:

ALMÁSI Tibor, DRASKÓCZY István..., A magyar történelem kronológiája, Pannonica, Bp. 2001. 284.

BARTA János ifj., A tizennyolcadik század története, Pannonica, Bp, 2000. 252.

BODOKY Richárd, Anyaházi diakónia az egyházban, Bp. 1942.

DIENES Dénes: az első püspökválasztás a Tiszáninneri Református Egyházkerületben, Tanulmányok a Tiszáninneri Református Egyházkerület történetéből. Sárospatak, 1998.

GALGÓCZY Károly, Népesedési mozgalmak a helvéthitvallásúak közt 1861-ben, Statisztikai Közlemények 1864. 280-299.

GALÁNTAI József, Magyarország az első világháborúban 1914-1918, Akadémia Kiadó, Bp.1974.453.

Gergely András: *Magyarország története a 19. században*. Bp. Osiris Kiadó, 2003.

GERGELY András, Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon: A kezdetektől 1918-ig. Bp. Argumentum Kiadó, 2014.

GERGELY András, Egy nemzet születése 1790-1848, Bp. Kossuth Kiadó, 2009. 112.

GYULAY Lajos Naplói I.II. 1848-1849., ELTE Román Filológiai Tanszék Központi Statisztikai Hivatal Levéltára, Bp. 2003. 323., 410.

KISS József, Magyarországi diákok a bécsi egyetemen 1715-1789. 1.2. ELTE Levéltára, Bp. 2000. 143.

KOSÁRY Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon, 3. kiad. Akadémiai Kiadó, Bp. 1996.

MÁLYUSZ Elemér: A Türelmi Rendelet, II. József és a magyar protestantizmus, Bp. 1939.

MÁLYUSZ Elemér: Iratok a Türelmi Rendelet történetéhez, Bp. 1940.

RÁDAY Pál, Lelki hódolás, Bp. 1977.

RÉVÉSZ Imre: Sinai Miklós és kora. Adalékok a XVIII. századvégi magyar irodalom történetéhez, Bp. 1959.

RÉVÉSZ Imre, A magyarországi protestantizmus története, Bp. 1925.

RÉVÉSZ Imre, Fejezetek a Bach-korszak egyházpolitikájáról, Bp. 1957.

RÉVÉSZ Imre, Bécs Debrecen ellen. Vázlatok Domokos Lajos (1728–1803) életéből és működéséből, Bp. 1966.

SOMOGYI Éva, Hagyomány és átalakulás, Állam és bürokrácia a dualista Habsburg Monarchiában, L'Harmattan, Bp. 2006. 255.

SZABAD György, A társadalmi átalakulás folyamatának előrehaladása Magyarországon, 1849-1867. Valóság, 1976/5. 5.

SZABÓ Aladár, A keresztyén egyház eszményképe, Bp. 1905.

ZLINSZKY Mihály, Az 1848-iki vallásügyi törvények története, Bp. 1908.

PEIL idevonatkozó cikkei

Új Reformáció 1919

HT VPPGH42 – Katechetikai gyakorlat 2

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Thoma László Róbert	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT VPPGH46 – VALLÁSDIDAKTIKA 1 (SZAKMÓDSZERTAN)

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a

didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A vallásdidaktika feladata
2. Főbb didaktikai koncepciók I.
3. Főbb didaktikai koncepciók II.
4. A tanár szerepe az oktatásban
5. Oktatási célok a vallásstanításban
6. A tantervkészítés alapelvei
7. Az óra-előkészítés lépései, az óra felépítése
8. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai I.
9. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai II.
10. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I.
11. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II.
12. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III.

Évközi tanulmányi követelmények:

- házi dolgozat megadott szempontok alapján 10%
- egy óravázlat 10 %
- szóbeli kollokvium 80%

Kötelező irodalom:

- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- Dr. Tóth László, Pszichológia a tanításban, Debrecen, Pedellus Kiadó, 2000
- Fehér Erzsébet: Az oktatás és nevelés története Nemzeti tankönyvkiadó Budapest 2002
- Ferencz Árpád: Fejezetek a valláspedagógia történetéből, Stúdium Kiadó Kolozsvár, 2000
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Budapest, 2001.

Ajánlott irodalom:

- H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996
- F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997
- J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992
- R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.

HT VPPGH55 – Valláspszichológia

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	N: 30	Ld. órarend!	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy

		őszi	V.	
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT HIMGH72 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 5

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	V.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a református énekeskönyvek történetét a 18. századtól napjainkig. Református énekeskönyvünk vonatkozó tételein keresztül ismerje meg a legjelentősebb dallam- és szövegszerzők munkáját. A félév során először a XVIII. század hagyományos anyagával foglalkozunk, majd a magyar református egyházi éneklésben két évszázad alatt végbement válságfolyamat történelmi, egyháztörténeti és zeneműveltségi okait tárjuk fel. Végül az 1948-as énekeskönyv létrejöttének körülményeit ismerjük meg.

Tematika:

1. A 18. század:

- Történelmi áttekintés
- Hagománytisztelet és újítás:
 - e. 18. század régies dallamai
 - f. Barokk és klasszicista énekek
- A 18. századi korál

2. A 19. század:

- Történelmi áttekintés
- 1806/11 és következményei

3. A 20. század:

- Az ébredési mozgalmak és énekeik
- Az 1921-es énekeskönyv
- A „jugoszláviai énekeskönyv”
- Az 1948-as énekeskönyv
- „Találkozó énekeskönyv”

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről 10 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicséretek:

172, 174, 226, 228, 243, 263, 299, 326, 329, 338, 345, 397, 398, 422, 455, 459, 460, 471, 478, 479, 511. EE 6.

Kottából az alábbi dicséretek:

210, 229, 230, 238, 252, 343, 392, 394, 395, 421, 425, 426, 445, 457, 458, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 488, 502.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Csomasz Tóth Kálmán: „Nos Franciscus Primus...” Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 544–547.

Csomasz Tóth Kálmán: Az énekanyag megrostálásának szempontja (1943). Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 27–31.

Csomasz Tóth Kálmán: A zene válsága és az egyház. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 669–691.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk és a gyülekezeti éneklés időszerű kérdései. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 176–182.

Csomasz Tóth Kálmán: Megjelent a Próbaénekeskönyv. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 98–101.

Csomasz Tóth Kálmán: Az új énekeskönyv vitájához. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 94–97.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk megújításának szempontjai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 80–82.

Csomasz Tóth Kálmán: Testvéri szó az énekügyről. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 45–47.

Ajánlott irodalom:

Árokháty Béla: A zsoltárok és dicséret zenei szempontból. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 124–136.

- Árokháty Béla: Megjegyzések az Új Énekeskönyvhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 60 (1917) 502–503.
- Árokháty Béla: A II. Próbaénekeskönyv dallamaihoz (Válasz Szügyi Józsefnek) A zsinat figyelmébe. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 61 (1918) 299–301.
- Árokháty Béla: Énekeskönyvünk, gyülekezeti éneklésünk és a Magyar Református Kántorkönyv. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 369–374.
- Árokháty Béla: 1932/2. A Magyar Református Kántorkönyv és egyházi énekügyünk. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 641–646.
- Árokháty Béla: Egyházzenei előadások - a MPIT kiadása P. 1937. 77. lap
- Árokháty Béla: Az igazi békekonferencia. *Zeneközlöny* 11/4 (1937) 1.
- Árokháty Béla: A református gyülekezeti éneklés. A jugoszláviai református új énekeskönyv lelki képe. Bp., 1940.
- Bartalus István: Könyvismertetés. Egyházi énektár... készítette Ivánka Sámuel,... *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 22 (1863) 470.
- Benkő István: Korabeli vita az 1744-es kolozsvári énekeskönyvről. *Református Szemle* 84 (1991) 219–237.
- Bódiss Tamás: Csomasz Tóth Kálmán himnológiai öröksége. Az 1948-as magyar református énekeskönyv szerkesztési munkáinak megindulása, elvi alapvetése. *Magyar Egyházzene* 8 (2000/2001) 229–235. és *Református Egyház* 54 (2002) 34–36.
- Bódiss Tamás: Énekeskönyvek a mérlegen. Csomasz Tóth Kálmán születésének 100. évfordulóján. *Református Egyház* 54 (2002) 200–203.
- Bódiss Tamás: Reformtörekvések a református énekeskönyv megújításáért a XX. század első felében. In: *Socia exsultatione* A Reajeczky Benamin születésének 100. évfordulóján tartott tudományos ülészek előadásai. Bp., 2003. 217–224.
- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár, 25. Bp., 1950.
- Csáji Pál: Énekeskönyv-revizíó kísérlet 1729-ben. *Egyháztörténet* 1 (1958) 166–173.
- Czanik Gyula: Néhány szó az énekeskönyvről *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 55 (1912) 484., 502.
- Dávid István: Erdély XVIII. századi orgonaépítészete és hatása a magyar református egyházban. DLA értekezés. Bp., 2001.
- Denke Gergely Balla Péter (1908–1984) In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.
- Erdélyi János: A reformált énekeskönyv és az énekügy. *Sárospataki Füzetek* (1864) 846–858.
- Fejes István: A próba-énekeskönyv ügy. Részlet az egyetemes énekügyi bizottság elnökének jelentéséből. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 48 (1905) 401–404.
- Fekete Csaba: Az Öreg Debreceni Énekeskönyv keltezése. *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97)
- Fekete Csaba: Éneklés tilalma? *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97) 319–324.
- Fekete Csaba: Találkozás énekeskönyv. Istentiszteleti életünk paraméterei. *Zsoltár* 3/4 (1996) 2–14.
- Fekete Csaba: Három tétel református istentiszteletünk értelmezéséhez. *Zsoltár* 4/2 (1997) 6.
- Fekete Csaba: Mi urunk, édes Atyánk és Atya, Fiú, Szentlélek [Énektörténet]. *Zsoltár* 4/3 (1997) 11–13.
- Fekete Csaba: Hendrik Hasper és Csomasz Tóth Kálmán levelezése. *Zsoltár* 10 (2003) 50–67.
- Fekete Károly: Makkai Sándor részvétele a magyar református liturgia megújításában. *Magyar Egyházzene* 3 (1995/1996) 147–154.,
- Fekete Károly: A Református liturgiánk története a XIX–XX. században. *Magyar Egyházzene* 7 (1999/2000) 468–480.
- Fekete Károly: Orgonáink szerepének újragondolója. *Zsoltár* 10 (2003) 17–33.
- Gárdonyi Zoltán: Szélgjegyzetek a magyar református énekeskönyvhöz. Református Egyház XLIV (1992) 200–203., valamint „...eleitől #ogva...” Tanulmányok, dolgozatok... Bp., 1993. 7–12.
- Gáty Ferenc: *Új magyar református énekeskönyv*. Pápa, 1941.
- Gönczy Lajos: Egyházi énekeskönyvünk története. *Református Szemle* 71 (1978) 433.
- Havas Gábor–Kulifay Albert: *A Soli Deo Gloria Szövetség története*. Bp., 1992.
- Ivánka Sámuel: Őszinte szó új énekeink érdekében. *PEIL* 42 (1883) 1159. skk.
- Karácsony Sándor: Mostani és leendő énekeskönyvünk esztétikai és irodalomtörténeti szempontból. *Zsoltár* 2/2 (1995) 2–10.

- A komáromi helvét hitvallású egyházmegye közgyűlése által elfogadott és egyházkerületi közgyűlésre terjesztett vélemény. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 16 (1863) 1280–1285.
- Kósa László: A belmisszió irányzatai és főbb képviselői. In: *Egyháztörténet II.* Bp, 1998. 96–98.
- Kálmán Farkas: Az énekes könyvről. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 21 (1878) 1997–1207.
- Kálmán Farkas: Nyílt levél a szerkesztőkhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 208.
- Kövendi Dénes: Karácsony Sándor és zoltáréneklésünk megújulása. (Emlékek és gondok). In: *Himnológiai szöveggyűjtemény.* Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.
- Ladányi Sándor: A református egyház az I. világháború végén. *Egyháztörténet 2. – tankönyv és tanári kézikönyv.* Református Pedagógiai Intézet Budapest, 1998
- Lajtha László: Egyházzenei vitánk margójára. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 27–32.
- Molnár Antal: A magyar református kántorkönyv ankétjához. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 57–63.
- Nagy Ignác: Néhány szó az énekgyártásról. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 546.
- Nagy Ignác: Az énekügyi bizottság munkálatairól. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 25 (1882) 141.
- Pálffy Károly: Éneklésünk legbecsesebb forrása az 1744-es kolozsvári impressum. *Református Szemle* 74 (1981) 202.
- Pálffy Károly: Gyülekezeti éneklésünk vázlatos története. *Református Szemle* 76 (1983) 207–208.
- Id. Révész Imre: *A Magyarországi Ref. Egyház közönséges énekeskönyvéről.* Debrecen, 1866.
- Révész Imre: Mostani és leendő énekeskönyvünk egyházi teológiai szempontból. *Igazság és Élet* 7 (1941) 22.skk; valamint *Zsoltár* 2/1. (1995) 2–5.
- Révész Imre: *Egy fejezet a magyar református ébredés történetéből.* Debrecen, 1943.
- Révész Imre: *Az új énekeskönyv felé.* Szerkesztette Révész Imre. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: Jelenlegi énekeskönyvünk dicsérete és egyéb anyagának teológiai átvizsgálása. *Theológiai Szemle* 19 (1943) 46.skk, 94.skk, 135.skk
- Szabó Csaba: *Erdélyi magyar harmóniás énekek a XVIII. századból.* Budapest-Szombathely, 2001. CD-ROM
- Seprődi János: A reformátusok próba-énekeskönyvének bírálata. Bp, 1904.
- Seprődi János: A próbaénekeskönyv dallamai. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 47 (1904) 647. skk, 663. skk.
- Seprődi János–Balthazar Dezső: Az egyetemes ref. énekeskönyv ügyében. *Református Szemle* 6 (1912) 747–750.
- Szügyi József: Énekeskönyvünk ügyében. *Zeneközlöny* 1906 március. Az írás megjelent: *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 49 (1906) 195. skk és 211. skk.,
- Szűcs Endre: Csomasz Tóth Kálmán (1902–1988) munkásságának bibliográfiája. *Magyar Egyházzene* 6 (1998/1999) 93–116.
- Zalánfy Aladár: Az orgona mint liturgikus hangszer. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 169–176.
- Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén.* „A Kálvin János Társaság kiadványai 10. szám” Budapest, 1941.

HT SPCSH01 – SZAKDOLGOZAT 1

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója:	N: -		Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	5 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
		őszi	V.	Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

IV. Hittanár-nevelő osztatlan tanárszak, egyszakos, nappali munkarend

I. évfolyam:

HT BTHBV50 – Bibliaismeret 1

Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó				
Előadók fogadóórái: egyeztetés alapján: (opecsuk@yahoo.com)	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés az Ószövetségbe: az Ószövetség népének története, Izrael vallása, könyvei, kánon- és szövegtörténet, irodalmi műfajai, régészet és Ószövetség
2. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története, József (1Móz)
3. Izrael Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, honfoglalás (2Móz-Józs)
4. A bírák kora, harc a filiszteusokkal, Sámuel, Saul, Dávid, a királyság kialakulása (Bír-Ruth-1-2Sám)
5. Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli országrész története (1-2Kir, 1-2Krón)
6. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezsdrás és Nehémiás)
7. Eszter-Jób-Zsoltárok
8. Péld-Préd-Énekek
9. A próféták 1. (Ézs)
10. A próféták 2. (Jer-JSir)
11. A próféták 3. (Ez-Mal)
12. Apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek
13. Összefoglalás, értékelés, jegybeírás

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek)
- Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása
- A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó (bizonytalanra álló) hallgatók, akik nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról

Kötelező irodalom:

- *Biblia – Magyarázó jegyzetekkel.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996.
- Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliaismereti kézikönyv.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004.
- Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), *Bibliai iránytű.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó,
- Kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek

Ajánlott irodalom:

- Dér Katalin – Horváth Pál, *Bibliaismeret.* Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999.
- Herczeg Pál, *Érted is, amit olvasol?* Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991.
- Pákozdy László Márton, *Bibliaiskola.* Budapest: Kálvin Kiadó, 2007.
- C. Westermann – G. Gloege, *A Biblia titkai.* Budapest: Kálvin Kiadó, 1997.

HT BTHBV61 – Ókori vallástörténet

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja az, hogy a hallgatók megismerjék a vallástudomány alapfogalmait, módszereit, eredményeit; a vallástudomány, illetve vallástörténet és a teológia összefüggéseit és esetleges különbözőségeit; a vallástudomány, ill. vallásfenomenológia teológiai alkalmazásának lehetőségeit és korlátait. Az ókori vallások részletes megismertetése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A diszciplína helye, jelentősége a teológiai tanulmányok között. Vallástudomány és keresztyén teológia. Vallástörténet és bibliai teológia. Mi a vallás? Elméletek a vallás eredetéről. A Kijelentés
2. Vallásos fogalmak és életjelenségek. Manaizmus, fétiszizmus, animizmus, totemizmus, tabu, mágia. Természeti jelenségek istenítése. Az istenfogalom fejlődésének főbb állomásai
3. Vallásos életmód – az élet megszentelése. Szent személyek. Szent helyek. Szent idők. Szent szavak. Szent cselekmények
4. A sumér, asszír-babiloni, kánaáni (nyugat-sémi), egyiptomi, perzsa, a görög-római vallások részletes ismertetése

Évközi tanulmányi követelmények:

- Az ajánlott irodalomból egy az oktatóval előre egyeztetett könyv kijelölt részének önálló feldolgozása házi dolgozat formájában.

Kötelező irodalom:

- Herczeg Pál (1991 és újabb kiadásai): *Vallástörténet.* Budapest.
- M. Eliade (1994): *Vallási hiedelmek és eszmék története I-II-III.* Századvég Kiadó, Budapest. = M. Eliade (2006): *Vallási hiedelmek és eszmék története* (egy kötetben). Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- R. Otto (1997): *A Szent.* Osiris Kiadó, Budapest
- G. van der Leeuw (2001): *A vallás fenomenológiája.* Osiris Kiadó, Budapest.

- Voigt Vilmos (2004): *A vallási élmény története. Bevezetés a vallástudományba.* Timp Kiadó, Budapest.; Voigt Vilmos (2006): *A vallás megnyilvánulásai. Bevezetés a vallástudományba.* Timp Kiadó, Budapest.
- J. Ries (2003, szerk.): *A szent antropológiája. A Homo religiosus eredete és problémája.* Typotex Kiadó, Budapest.; J. Ries (2006, szerk.): *A hívő ember a zsidó, a keresztény és az iszlám vallásban.* Typotex Kiadó, Budapest.
- G. Widengren (1969): *Religionsphänomenologie.* De Gruyter, Berlin.
- D. Cupitt (én.): *Eltűnt istenek nyomában. A vallásosság jövője.* Kulturtrade Kiadó.
- Pais István (1988): *Ember és vallás. Adalékok a vallás kritikájához és struktúrájához.* Budapest.
- G. J. Bellinger (1993): *Nagy valláskalauz.* Akadémia Kiadó, Budapest.;
- Bodrogi T. et al. (1978): *Mitológiai ABC.* Gondolat Kiadó, Budapest.;
- R. Graves(1985): *Görög mítoszok.* Európa Kiadó, Budapest;
- E. Hamilton (1992): *Görög és római mitológia.* Holnap Kiadó, Budapest.;
- Kerényi K. (1977): *Görög mitológia.* Gondolat Kiadó, Budapest.;
- H. Ringgren (1979): *Die Religionen des Alten Orients.* Göttingen.

HT BTHBV64 – Proszeminárium

Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó Dr. Zsengellér József				
Előadók fogadóórái: egyeztetés alapján: (opecsuk@yahoo.com)	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A proszeminárium célja, hogy a hallgatót bevezesse az egyetemi tanulás és teológiai tudományos munka módszertanába. Megismerteti a hallgatókat a teológiai tudományok rendszerével, felépítésével, a jegyzetelés, könyvtárhasználat és dolgozatírás módjaival, követelményeivel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A teológiai tudományok és a teológus hallgató 1
2. A teológiai tudományok és a teológus hallgató 2
3. Tanulásmódszertan A
4. Tanulásmódszertan B
5. Könyvtárismeret
6. Könyvtárhasználat
7. Írásbeli munkák
8. A szemináriumi dolgozat
9. A TDK dolgozat
10. A szakdolgozat
11. Tudományos írások műfajai
12. ZH

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív órai munka + zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

Siegfried Zimmer: *Árt-e a hitnek a bibliatudomány?* (Budapest: Kálvin Kiadó, 2009)

Umberto Eco: *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* (Budapest: Kairosz 2005)

Gyurgyák János: *Szerzők és szerkesztők kézikönyve* (Budapest: Osiris 2005)

Ajánlott irodalom:

- Karner Károly: *Bevezetés a teológiába* (Budapest: 1954)
- Kocsis Elemér: *Bevezetés a teológiába* (Debrecen. 1979)
- Horváth Tibor-Papp István: *Könyvtárosok kézikönyve 1-5* (Budapest: Osiris 1999-2003)

HT DOERV10 - HITVALLÁSISMERET 1

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szabó István	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Hit és hitvallás. HK 21-24
2. Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II
3. Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5
4. Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX
5. A szabadító személye. HK 15-19, HH XI
6. A Szentháromság Isten HK 25, HH III
7. A teremtő, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI
8. A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI
9. Krisztus hármassága a miénk HK 31-34
10. Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52

Évközi tanulmányi követelmények:

- A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók

Kötelező irodalom:

- Szűcs Ferenc: *Hitvallásismeret*. Budapest, 1995
- *A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás*. Budapest, 1981

Ajánlott irodalom:

- John N.D. Kelly: *Early Christian Creeds*. London, 1972
- Szent Ágoston: *A hit és hitvallás*. Kolozsvár, 1999
- Philip Melancthon: *Loci communes 1521*. Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997
- *Luther Márton négy hitvallása*. Budapest, 1983.
- Zwingli Ulrik: *Commentarius vagis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525*. Budapest, 1999

- Kálvin János: *A Genfi egyház kátéja 1545.* Pápa, 1907
- Kálvin János: *Tanítás a keresztyén vallásra 1559.* Rövidített formában. Budapest, 1986
- Heinrich Bullinger: *A keresztyén vallás summája 1556.* Szentendre, 1997.
- *Belga Hitvallás.* Kolozsvár, 1998.
- *Skót Hitvallás.* Kolozsvár, 1999.
- *Westminsteri Hitvallás.* Kolozsvár, 1999.
- *Ír Hitvallás,* Kolozsvár, 1999.
- *La Rochelle-i Hitvallás,* Kolozsvár, 2000.
- *Doedrehti Kánonok,* Kolozsvár, 2000.
- *Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten.* Wuppertal, 1997
- *Reformierte Zeugnis huete.* Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.

HT FILRV30 – Bevezetés a filozófiába

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 15	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy kifejezetten propedeutikai jellegű. Elsődleges célja, hogy a hallgatót megismertesse a nyugati filozófiai gondolkodás alapkategóriáival, történetének fontosabb korszakaival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus során a hallgatók elsajátíthatják a filozófiai gondolkodás alapelemeit, megismerkedhetnek a filozófia fontosabb területeivel, betekintést nyerhetnek az e területeken megfogalmazódott legfontosabb problémákba, illetve a velük kapcsolatos kérdésekre adott meghatározó jellegű válaszokra.

Évközi tanulmányi követelmények:

- az órákon való aktív részvétel
- részvétel a forrásirodalom feldolgozásában

Kötelező irodalom:

Kötelező:

- Azenbacher: Bevezetés a filozófiába. Budapest, 1993. 15-56, 252-295, 358-383.o.
- Nigel Warburton, A filozófia világa, Budapest, 1993.

Kötelező forrásirodalom:

- A Bevezetés a filozófiába (Szöveggyűjtemény), (szerk. Steiger Kornél), Budapest, 1992 egészében, különös tekintettel az alábbi részekre:
 - 21-24.old. Hérakleitosz B1
 - 48-64.old. Platón, Phaidón, 95b-107b.
 - 78-82.old. Arisztotelész, Politika III,1,6,7. fejezet.
 - 119-121.old. Augustinus, Vallomások, VII,5, 10-11; 8,19. 9-22.
 - 132-133.old. Anzelm, Proslogion, 2. fejezet.
 - 152-159.old. Th. Hobbes, Leviatán, (részletek)
 - 231-237.old. J.J. Rousseau, A társadalmi szerződésről (részlet)

- 280-282.old. G.W.Fr. Hegel, A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai (részlet).
- 294-297.old. K. Marx, Tézisek Feuerbachról.
- 301-304. old. H. Bergson, Bevezetés a metafizikába (részlet)
- 325-332. old. K. Jaspers, Bevezetés a filozófiába (részlet)

Ajánlott irodalom:

- A hallgatók érdeklődésnek megfelelően az órán, vagy külön egyeztetett időpontban kerül kiadásra.

HT GYKGV65 – Beszédtechnika 1

Tantárgy felelőse: Egeresi László Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Lohnné Strigens Erika	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédképesség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.

Évközi tanulmányi követelmények:

- órákon való aktív részvétel
- gyakorlati feladatok megoldása
- egy szabadon választott prózai és verses mű előadása

Kötelező irodalom:

- Montágh Imre: Tiszta beszéd, Holnap Kiadó Kft., 2012

Ajánlott irodalom:

- Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam? Szó-Hang-Gesztus, Holnap Kiadó, 2009.

HT GYKGV67 – Ekkleziasztika (egyházismeret)

Tantárgy felelőse: Literáty Zoltán	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Literáty Zoltán	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók tekintélyes része erősen szekularizált háttérből érkezik és nincs kellő ismeretük a Magyar Református Egyház életéről. A stúdium célja, hogy leíró tájékoztatást adjon egyházunk életéről.

Az ekkleziasztika tudománya az egyház adott pillanatában vizsgálja az egyházi életet, azaz egyház a jelenben.

A tantárgyi követelmények is erre irányulnak, hogy a Református Egyház helyzetét a jelenben vizsgálja meg.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az ekkleziasztika a gyakorlati teológia körébe tartozik és megkülönböztetendő az ekkleziológiától, amely rendszeres teológiai tárgy.

A hallgatóknak szükséges, hogy alapvető egyházi ismereteket elsajátítsanak, mert csak így lehetséges a gyülekezetben végzett szolgálat eredményességére legalább kísérletet tenni.

Az évközi követelmények szűkülő körben vizsgálják az egyház és benne a lelkészek helyzetét a társadalmi kerettől indulva, a teológia tudományán keresztül a gyülekezeti, sőt családi kerethez megérkezve.

1. A Magyar Református Egyház és a mai társadalom (posztmodern és magyar helyzetkép)
2. A Magyar Református Egyház szervezeti felépítése és története
3. A gyakorlati teológia preskriptív és proskriptív jellege
4. Egyházunk igehirdetési gyakorlata
5. Egyházunk diakóniája és missziója
6. A gyülekezet teológiai és ekkleziasztikai szempontból
7. A presbitérium munkája
8. A gyülekezeti éneklés helyzete
9. Kiscsoportok működése a gyülekezetben
10. Egyház és iskolaügy
11. A Budapesti Református Teológia története és a teológus diák „útja”
12. A lelkipásztor helyzete a gyülekezetben

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Nagy István: A magyar református ekkleziasztika nagy vonalakban, 1970-2000 Budapest 2003

- Imre Lajos: Ekkleziasztika, 1941
- Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában Budapest 2000
- Douglass: Új reformáció Budapest 2002
- Douglass: Isten szeretetének ünnepe, Kálvin és Luther Kiadó 2005
- Kádár Ferenc: Egyház itt és most, Az ekkleziasztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei, Doktori kézirat, Sárospatak 2006.
- Makkai Sándor: Az egyház bűnei; és Egyházi életünk Válsága. Kálvin Kiadó 2005

Ajánlott irodalom:

HT VPPGV57 - EGYHÁZI ÉS GYŰLEKEZETI KOMMUNIKÁCIÓ

Tantárgy felelőse: Dr. Tomka János	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné László Lilla	N: 30			
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A vallásánár üzenetközvetítő személy. Küldetését akkor toltheti be eredményesen, ha a közvetlen emberi kommunikáció kínálta lehetőségekkel megtanul tudatosan élni, és képes konstruktívan kezelni, illetve kiküszöbölni az elkerülhetetlenül fellépő kommunikációs zavarokat. Az ehhez szükséges ismeretek gyarapításához és képességek fejlesztéséhez kíván hozzájárulni ez a kurzus. A hallgatók különböző felekezeti istentiszteletein és gyülekezeti alkalmain megadott szempontok szerint megfigyeléseket végeznek a kommunikáció jellegzetességeivel kapcsolatban, melyről írásos beszámolót készítenek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az egyház mint *communio sanctorum*
2. Hitmódok és kommunikációs stílusok a gyülekezetben
3. A gyülekezet (egyház) struktúrája és működése
4. Hallgatói beszámolók
5. A vallásosság nyelvi és rituális kifejezési formái
6. A prédikáció mint kommunikáció
7. Meditáció és imádság
8. Hallgatói beszámolók
9. A lelkigondozói kommunikáció sajátosságai
10. Valláspedagógiai kommunikáció
11. Hallgatói beszámolók

Évközi tanulmányi követelmények:

- Hospitálási jegyzőkönyv beadása
- Zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- H.-Ch. Piper, A kommunikáció tanulása a lelkigondozásban és a prédikálás terén, Debrecen 1999.
- F. Schweitzer, Vallás és életút, Budapest 1999.
- Ch. Thomann/ F. Schulz von Thun, Tisztázó beszélgetések, Budapest 1992.
- J. Ries (szerk.), A szent antropológiája, Bp. 2003.
- Hézszer G., Pasztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez, Bp. 2005.

Ajánlott irodalom:

- R. Otto, A szent, Bp. 1997.
- F. Schulz von Thun, Miteinander reden 1-3. 2002.
- W. Simon, Grundlagen der Kommunikation, Offenbach 2004.
- K.H. Delhees, Soziale Kommunikation, Opladen 1994.
- J.M. Sautter, Spiritualität lernen, Neukirchen-Vluyn 2004.

- R. Hajduk, Die seelsorgliche Dimension der Predigt, St. Ottilien 1995.
- M. Klessmann, Pastoralpsychologie, Neukirchen-Vluyn 2004.

HT VPPGV85 – TANÁRI PÁLYASZOCIALIZÁCIÓ

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója:	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Ajánlott irodalom:

HT HIMGV68 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 1

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről

- ismerje meg, melyek Csomasz Tóth Kálmán szerint a helyes egyházi ének ismertetőjegyei
- ismerje meg a genfi zsoltároskönyv kialakulásának történetét
- ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- ismerje meg a 16. században keletkezett magyar énekköltés legfontosabb darabjait

Tematika:

1. Az egyházi ének ismertetőjegyei

2-3. Biblia és ének:

- Az Ószövetség tanítása az éneklésről
- A Zsoltárok Könyve
- Az Újszövetség tanítása az éneklésről

4. A reformátorok tanítása az éneklésről

5-6. A genfi zsoltároskönyv keletkezése

7. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században

8. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században

9-10. A 16. századi históriás énekstílus

11-12. A 16. századi egyházi énekstílus

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 8 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

447, 146, 161, 475, 380, 220, 256, 236, 286, 450, 258, 254, 399, 255, 379, 257, 242, 241, 311, 240, 369, 317, 213, 273, 353, 205, 372, 368, 162, 408. Az Éneklő Egyházból (katolikus énekes könyv): 72, 190.

Kottából: 5 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

402, 403, 404, 386, 476, 387, 237, 163, 486, 260, 318, 339, 244, 378.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. 9–44.

Módis László: A gyülekezeti éneklés bibliai alapjai. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 10–23.

Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. *Magyar Egyházzene* I (1993/1994), 12–17.

Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. *Zsoltár* 1/4. (1994) 2-3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: Zsoltárok 1565. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6-8.

„...eleitől #ogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. ReZeM 1993. 7–12, 33–35. (47–52).

Bourgeois, Loys: *A muzsika igaz útja*. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65–68.

Ajánlott irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvételek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.
- Csomasz Tóth Kálmán: *A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században*. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 491-519.
- Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.
- Dobszay László: *A magyar egyházzenei történet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Luther Márton: *A muzsika dicsérete. Zsoltár I/3*. (1994) 2-3.
- Papp Anette: *A 16. századi metrikus énekek. A genfi zsoltár*. (A magyar népének II. 3 A) Egyházzenei Füzetek I/18. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.
- Papp Anette: *A 16. század magyar eredetű népénekei*. (A magyar népének II. 2.) Egyházzenei Füzetek I/17. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.
- Papp Anette: *A protestáns graduálok introitus-repertoárja*. in: *"Inter sollicitudines"*, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.
- Papp Anette: *A XVI–XVII. századi református gyülekezeti énekeskönyvek szerkezete, éneksorrendje*. in: *„A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek” – Népénektáraink tegnap és ma*. Az „Éneklő Egyház” megjelenésének 20. évfordulóján tartott tudományos ülészak és emlékülés előadásai. Budapest, 2005. december 8–10, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport 2011. 283–292.

III. évfolyam:

HT ÓSZBV16 – Ószövetségi írásmagyarázat 1 - EZSDRÁS KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	5	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja egyrészt a könyv olvasása és magyarázása. Ezen túl azonban a könyv jelentősége a babiloni fogság utáni helyzet alakulására nézve is kiterjed, de a korai zsidóság előállításának részleteit is kiolvashatjuk belőle. Nem utolsó sorban pedig a fogság utáni teológiai reflexiók feltérképezéséhez nyerhetünk támpontot a könyv magyarázatában. Összességében tehát nyelvi, történeti és teológiai ismeretek szerzését remélhetjük a kurzustól.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kommentárok: K. Galling (1954), J. M. Myers (1965), F. C. Fensham (1994), A. H. J. Gunneweg (1985), J. Blenkinsopp (1989), C.-L. Seow (1999)
 Tanulmányok: S. Grätz, *Das Edikt des Artaxerxes* (BZAW 334), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; K. Min, *The Levitical Authorship of Ezra-Nehemia* (JSOTS 409), London/New York: T. & T. Clark, 2004; J. Pakkala, *Ezra the Scribe* (BZAW 347), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004;
 Karasszon István, Ezdrás személye és műve, *Studia Nova* 1 (1994/2), 35-64.

HT ÚSZBV36 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Kedd 10,00-11,30	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Pap Ferenc	N: 30			
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mail-es egyeztetés alapján (pap.ferenc@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész és teológus szakon teljesítendőek, a hittanoktató és vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon. Hittanoktató és vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom
 2-13. hét: Exegézis: a Magyarországi Református Egyház hit- és erkölcsstan kerettantere (9-12/13. évfolyam) szerint tanítandó válogatott újszövetségi szakaszok (**Mt 1-2-3; 8-9; 13**)
 14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az előadásokon
- Lelkész és teológus szakon: görög szöveget készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján; a szöveget a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak)
- Hittanoktató és vallástanár szakon: írásbeli exegézis készítése a szaktanár által meghatározott perikópáról és tartalmi-formai kritériumok szerint (katechetikai kitekintéssel; leadási határidő: a szorgalmi időszak utolsó előtti hete)

Kötelező irodalom:

- Bolyki János: *Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
- Kommentárok magyar és idegen nyelven
- A Magyarországi Református Egyház hit- és erkölcsstan kerettanterve (9-12/13. évfolyam) http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/Kerettanterv_9-12_13_2012.pdf
- Tanári segédletek és digitális könyvek
<http://rpi.reformatus.hu/content/k%C3%B6z%C3%A9piskola>
<http://rpi.reformatus.hu/let%C3%B6lthet%C5%91-digit%C3%A1lis-form%C3%A1tum%C3%BA-tank%C3%B6nyvek>
<http://rpi.reformatus.hu/tan%C3%A1ri-seg%C3%A9dletek-%C3%A9s-egy%C3%A9b-digit%C3%A1lis-anyagok>

Ajánlott irodalom:

- Kommentárok magyar és idegen nyelven

HT BTHBV56 – Bibliai teológia 1 (Ősz.)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József Gyula				
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

- egyrészt, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, hogy eligazítást adjon az Ószövetség különböző teológiai megközelítéseiről, azok lehetőségeiről és korlátairól;
- másrészt, a kiadott szakirodalom alapján átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről;
- harmadrészt, hogy egy-egy adott teológiai témát részletesen bemutasson

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek
- Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája
- Egyes teológiai gondolatok és változásai az Ószövetségben
- Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozat: Von Rad I. (30%)
- Zárthelyi dolgozat: Von Rad II. (30%)

Kötelező irodalom:

- G. von Rad (2000, 2001): *Az Ószövetség teológiája I-II*. Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- Tóth Kálmán (1979): *Ószövetségi bibliai teológia* (jegyzet). Budapest.;
- H. W. Wolff (2001): *Az Ószövetség antropológiája*. Harmat-PRTA, Budapest.
- W. Bruegemann (1997): *Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy*. Fortress Press, Minneapolis.

- R. Albertz (1992): *Religionsgeschichte Israels*. Vandenhoeck & Ruprecht
- Uő. (1994): *A History of Israelite Religion in the Old Testament*. Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky.
- James Barr: *The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective*, London, 1999
- Brevard S. Childs: *Old Testament Theology in a Canonical Context*, London, 1985
- Brevard S. Childs: *Biblical Theology of the Old and New Testaments*, London, 1992
- Hartmut Gese: *Zur biblischen Theologie*, München, 1977
- W. Eichrodt (1933-39): *Theologie des Alten Testaments I-III*. Klotz Verlag, Stuttgart / *Old Testament Theology I-II*. Louisville, Kentucky.
- W. H. Schmidt (1987⁶), *Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte*. Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn.
- Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT BTHBV69 – Összehasonlító vallástörténet

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	5	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az összehasonlító vallástörténet című tárgy elsődleges célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a vallások kialakulásáról szóló főbb elméletekről, megismerkedjenek a vallási gondolkodás archaikus formáival, világvallások kialakulásának, differenciálódásának főbb útjaival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus elvégzése után a hallgatóknak a fenti ismereteken túl jártasságot kell szerezniük a vallástudományi források kezelésben, ismerniük kell az egyes világvallások történetének főbb szakaszait, fejlődésük fontosabb elágazási pontjait, alapvető tanításait.

Évközi tanulmányi követelmények:

- az órákon való aktív részvétel
- kiadott szakirodalom feldolgozása
- a félév elején kiadott témában otthoni írásbeli munka elkészítése

Kötelező irodalom:

- A vallástörténet klasszikusai (szerk. Simon Róbert), Budapest, 2003. Az alábbi részek: 19-37.o.,89-126.o.149-198.o.,221-261.o.261-290.o.291-317.o.,317-336.o.,337-346.o.,359-433.o.,433-537.o.537-567.o.567-617o.,617-641 o., 641-648-ig.
- M. Eliade, A vallási hiedelmek és eszmék története, Budapest, 2006, 84-105.o., 156-176.o.,176-199.o., 199-238.o., 238-260.o.,276-291.o.,291-319.o.,319-338.o.,338-360.o.,362-382.o., 428-442.o.,442-452.o. 471-490.o., 490-506.o., 506-560.o.,608-621.o.,624-643.o.,643.670.o.,690-713.o., 718-741.o., 747-759.o.
- H. von Glasenapp, Az öt világvallás. Budapest, 1981. (későbbi kiadások is felhasználhatók)
- M. Eliade, Képek és jelképek, Budapest, 1997.

Ajánlott irodalom:

- Evans-Prichard, E.E., Theories of Primitive Religion, Oxford, 1965.
- Masuzawa, T., In Search of Dreamtime: The Quest for the Origin of Religion. Chichago, 1993.
- Lévi-Strauss, C., Strukturális antropológia, II, (ford. Szántó Diana) Budapest, 2001, 99-221.o.

HT DOERV16 - DOGMATIKA 1

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szabó István	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerzi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világról.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

11. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika
12. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák
13. A teremtő és gondviselő Isten
14. A láthatatlan világ és az ember
15. Jézus Krisztus személye

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum

Kötelező irodalom:

- Barth Károly: Kis dogmatika. Budapest, é.n.
- Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995.
- Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994.
- Alister McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába. Budapest, 1995.
- Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985.
- Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom:

- M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995.
- Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969.
- Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.
- Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.

HT ETRRV55 – Magyar egyháztörténet 2

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	5	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Megismerni a magyar reformátusok harcát megmaradásukért a csendes ellenreformáció, majd a dualizmus idején, építve gyülekezeteiket, egyházukat szellemileg, lelkileg, ahogy lehetett.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A "csendes (vértelen) ellenreformáció" kora (1712-1780) - a protestantizmus vallásügyi helyzete a királyi Magyarországon a XVIII. században.

III. Károly kora (1712-1740), vallásügyi helyzet a szatmári béke után – I. és II. Carolina Resolutio -; III. Károly vallásügyi rendeletei; - az 1712-es és az 1714-1715-ös országgyűlés vallásügyi végzése, a Pesti Vallásügyi Vegyes Bizottság (Mixta Religionaria Commissio), a "decretalis eskü".

2. A "világi elem" részvétele az egyházkormányzásában; az "egyetemes főgondnok"; Ráday Pál és egyházpolitikai tevékenysége, az ágensi hivatal, a Bodrogkeresztúri Konvent (1734).

3. Mária Terézia uralkodása (1740-1780), a protestantizmus vallásügyi helyzete Mária Terézia uralkodása idején; - Mária Terézia valláspolitikája, vallásügyi rendeletei, - Mária Terézia iskolapolitikája és ennek hatása a református iskolákra és külföldi tanulmányutakra.

4. II. József (1780-1790), II. Lipót uralkodása (1790-1792), a protestantizmus vallásügyi helyzetének alakulása II. József és II. Lipót uralkodása idején. II. József valláspolitikája és ennek gyökerei, a "jозefinizmus", a Türelmi Rendelet és ennek hatása.

5. Az 1790/91. évi országgyűlés végzéseinek vallásügyi vonatkozásai, a magyar protestantizmus törvényes alapokra való visszahelyezése. A magyarországi protestáns egyházak közjogi, vallásügyi helyzetének alakulása az 1791. évi XXVI. törvénycikk után.

6. A protestáns egyházak belső élete a XVIII. század végén, az 1791. évi budai református és a pesti evangélikus zsinat, a világi és lelkészi elem küzdelmei az egyház vezetéséért, a Sinai- ügy.

Uniós törekvések, közös protestáns egyetem terve, református iskolázás és külföldi tanulmányutak.

7. Az 1848-49. évi szabadságharc a nemzet és a református egyház szabadságáért vívott küzdelem, s annak egyházat érintő intézkedései, a pápens.

8. A kiegyezés és annak hatása a magyar reformátusok életére. A református egyház szervezeti élete a dualizmus korában, az 1881. évi debreceni zsinat, új egyházalkotmány, szervezetileg egységes református egyház, a közalap, a nyugdíjintézet, özvegy - és árvaegylet,

9. Az ébresztő teológia, a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, - egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, - a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelőssége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt. Kíséreltet a katolikus-protestáns reunióra, a református-evangélikus uniós törekvések. Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában).

10. A dualizmus korának kiemelkedő egyházi személyei: Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Szabó Aladár, Szikszai György, Szilassy Aladár,

11. Az I. világháború és a református egyház.

12. A tanácsköztársaság kikiáltása, intézkedései. Reformátusok a „forradalomban” és utána.

Évközi tanulmányi követelmények:

óralátogatás, forráselemzés

Kötelező irodalom:

BUCSAY Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945, Gondolat, Bp. 1985. 143-236.

BÍRÓ Sándor - BUCSAY Mihály - TÓTH Endre - VARGA Zoltán: A magyar református egyház története. Kossuth Könyvkiadó, Bp. 1949. 512. 177-409, 451-462,

NAGY Sándor Béla (szerk.): A Bodrogkeresztúri Konvent" 200 éves jubileumának emlékkönyve 1734-1934. Sárospatak, 1934.

BUCSAY Mihály, a Türelmi Rendelet, Th. Szemle, 1980. 325-330.

CSOHÁNY JÁNOS, Magyar protestáns egyháztörténet 1711-1849. Debrecen, 1979.

LADÁNYI Sándor: Ráday Pál vallásügyi tevékenysége a szatmári béke után - Ráday Pál szerepe a magyarországi protestáns egyházak életében. Ráday Nyomda, Bp. 1997. 117.

Ajánlott irodalom:

ALMÁSI Tibor, DRASKÓCZY István..., A magyar történelem kronológiája, Pannonica, Bp. 2001. 284.

BARTA János ifj., A tizennyolcadik század története, Pannonica, Bp, 2000. 252.

BODOKY Richárd, Anyaházi diakónia az egyházban, Bp. 1942.

DIENES Dénes: az első püspökválasztás a Tiszáninneri Református Egyházkerületben, Tanulmányok a Tiszáninneri Református Egyházkerület történetéből. Sárospatak, 1998.

GALGÓCZY Károly, Népesedési mozgalmak a helvéthitvallásúak közt 1861-ben, Statisztikai Közlemények 1864. 280-299.

GALÁNTAI József, Magyarország az első világháborúban 1914-1918, Akadémia Kiadó, Bp.1974.453.

Gergely András: *Magyarország története a 19. században*. Bp. Osiris Kiadó, 2003.

GERGELY András, Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon: A kezdetektől 1918-ig. Bp. Argumentum Kiadó, 2014.

GERGELY András, Egy nemzet születése 1790-1848, Bp. Kossuth Kiadó, 2009. 112.

GYULAY Lajos Naplói I.II. 1848-1849., ELTE Román Filológiai Tanszék Központi Statisztikai Hivatal Levéltára, Bp. 2003. 323., 410.

KISS József, Magyarországi diákok a bécsi egyetemen 1715-1789. 1.2. ELTE Levéltára, Bp. 2000. 143.

KOSÁRY Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon, 3. kiad. Akadémiai Kiadó, Bp. 1996.

MÁLYUSZ Elemér: A Türelmi Rendelet, II. József és a magyar protestantizmus, Bp. 1939.

MÁLYUSZ Elemér: Iratok a Türelmi Rendelet történetéhez, Bp. 1940.

RÁDAY Pál, Lelki hódolás, Bp. 1977.

RÉVÉSZ Imre: Sinai Miklós és kora. Adalékok a XVIII. századvégi magyar irodalom történetéhez, Bp. 1959.

RÉVÉSZ Imre, A magyarországi protestantizmus története, Bp. 1925.

RÉVÉSZ Imre, Fejezetek a Bach-korszak egyházpolitikájáról, Bp.1957.

RÉVÉSZ Imre, Bécs Debrecen ellen. Vázlatok Domokos Lajos (1728–1803) életéből és működéséből, Bp.1966.

SOMOGYI Éva, Hagyomány és átalakulás, Állam és bürokrácia a dualista Habsburg Monarchiában, L'Harmattan, Bp. 2006. 255.

SZABAD György, A társadalmi átalakulás folyamatának előrehaladása Magyarországon, 1849-1867. Valóság, 1976/5. 5.

SZABÓ Aladár, A keresztyén egyház eszményképe, Bp. 1905.

ZLINSZKY Mihály, Az 1848-iki vallásügyi törvények története, Bp. 1908.
 PEIL idevonatkozó cikkei
 Új Reformáció 1919

HT ETRRV52 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 3 – AZ ELLENREFORMÁCIÓ ÉS A FELVILÁGOSODÁS KORÁNAK EGYHÁZTÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a 17. század elejétől a 18. század végéig, reformáció kiteljesedésétől a francia forradalomig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszervezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik az ellenreformáció és a felvilágosodás korát meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azokkal az eseményekkel és mozgalmakkal, amelyek döntő mértékben befolyásolták a protestáns egyházak és a katolicizmus arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, mint például a pietizmus és a metodizmus.

A tantárgy programja:

1. Protestáns reformáció és katolikus restauráció – bevezető előadás
2. Loyola Ignác és a jezsuita rend
3. A trienti zsinat
4. Az ellenreformáció harcai a kontinensen (A harmincéves háború, hugenották, Németalföld)
5. Anglia az ellenreformáció korában (angol polgári forradalom, az independensek, Cromwell, Stuart-restauráció és dicsőséges forradalom)
6. A protestantizmus belső fejlődése az ellenreformáció korában (protestáns ortodoxia kialakulása, remonstráns-kontraremonstráns küzdelem, a dordrechti zsinat)
7. A felvilágosodás általános jellemzése, keresztyénségre gyakorolt hatása
8. A katolicizmus belső fejlődése 17-18. században (janzenizmus, febronianizmus, jozefinizmus)
9. A pietizmus Angliában és Németalföldön (Perkins, Amesius, Nadere Reformatie, Voetius, Coccejus)
10. A pietizmus német kultúrterületen (Spener, Francke, Zinzendorf)
11. Metodizmus (John és Charles Wesley, George Whitefield)
12. Amerikai keresztyénség a 17-18. században (puritánok, kvékerek, Jonathan Edwards, a Nagy Ébredés)
13. A jezsuita rend további története, etikája, missziói és betiltása
14. A Francia Forradalom és az egyházak
15. Keresztyénség a modernitás küszöbén – összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból

Kötelező irodalom:

Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
 Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
 Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
 Bangert, William: *A jezsuiták története*, Budapest: Osiris, 2002
 Czákó Jenő: *A janzenizmus. Egyetemes egyháztörténeti tanulmány*, Cegléd, 1943
 Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
 Furet, Francois, *A francia forradalom története*, Budapest: Osiris, 1996
 Jedin, Hubert: *A zsinatok története*, Budapest: Ecclesia, 2009
 Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001
 Lányi Gábor: *Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom*, in Confessio 2009/1, 111-123. o.
 Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Loyolai Ignác: *Lelkigyakorlatok*, Budapest: Korda, 2011
 McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
 Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
 Wallmann, Johannes: *A pietizmus*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2000
 Zoványi Jenő: *A coccejanizmus története*, Budapest, 1890

HT ETRRV61 – Egyházzociológia

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy megismertesse résztvevőit a szociológia, azon belül is az egyház- és vallásszociológiai gondolkodás kialakulásával, főbb teoretikusaival, iskoláival és elméleteivel, illetve, hogy képet adjon a mai világ és azon belül kiemelten is a magyarországi vallásosság és a reformátusság jelenlegi állapotáról, főbb tendenciáiról, lehetséges jövőbeli folyamatairól. A megszerzett ismeretek segítik a hallgatót, hogy helyesen értelmezze a vallási jelenségeket, működési jellegzetességeiket és megfelelően tudja értelmezni az egyház és vallás társadalomban elfoglalt helyét. Ezáltal a jövőbeli lelkipásztorok és vallástanárok reálisabb betekintést nyernek abba a társadalmi valóságba, amelyben majd munkájukat végzik, és korszerű ismeretekkel gazdagodnak a profán környezetben végzett egyházi szolgálatuk szociológiai összetevőiről.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Regisztrációs hét, bevezető előadás, a kurzus menetének és a követelményeinek ismertetése
2. Bevezetés a szociológiába: a szociológiai szemlélet, a szociológiai gondolkodás kialakulása, első teoretikusok, mire jó a szociológia? (Kötelező irodalom: Giddens (2008) Mi a szociológia? 23-42. o.)
3. Vallásszociológiai alapismeretek: klasszikus elméletek és alkotói, Karl Marx, Max Weber és Émile Durkheim (Kötelező irodalom: Davie (2010) 2. fejt. 45-72. o., Giddens (2008) 414-420.)
4. A szekularizációs elmélet és kritikája (Kötelező irodalom: Davie (2010) 3. fejt. 73-98. o.)

5. Vallásos piac, a racionális döntés elmélete – (Kötelező irodalom: Davie (2010) 4. fejt. 99-128. o.)
6. Intézmény és karizma feszültsége az egyházban (Tomka Ferenc (1991) II. rész 7-10. fejezet, 44-79. o.; Tomka Miklós (2011) IV. rész 3.1. fejt. 165-168. o.)
7. Fundamentalizmus és új vallási mozgalmak. (Kötelező irodalom: Davie (2010) 8-9. fejt. 217-276. o.)
8. Globalizáció és vallás (Kötelező irodalom: Davie (2010) 10-11. fejt.)
9. Vallások a mai világban, a világ vallási megoszlása, főbb tendenciák (Kötelező irodalom: Tomka (2011) III. rész 1-1.5. fejt. 103-138. o.)
10. A magyarországi vallásosság mai helyzetképe (Kötelező irodalom: Tomka (2010) in Rosta – Tomka szerk. 401-426. o.; Csanády (2013))
11. A magyarországi reformátusság napjainkban (Kötelező irodalom: Csanády (2014b) in Szabó szerk. 32-37. o.; Duráczy (2014) in Szabó szerk. 38-45.o.; Hámori (2014) in Szabó szerk. 46-58. o.)
12. A magyarországi reformátusság jövője (Kötelező irodalom: Hámori (2011); Harkányi (2014) in Szabó szerk. 59-67.)
13. Összefoglaló óra, tanulságok levonása

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív órai részvétel, megadott heti kötelező irodalom rendszeres olvasása, amelynek teljesítéséről a hallgató minden alkalommal rövid óra eleji ZH-ban ad számot (nem osztályzatra, hanem ha a hallgató nem tud számot adni a kötelező olvasmány teljesítéséről az órai hiányzásnak számít. Három hiányzás engedélyezett.). A kurzus témái alapján tartott félórás prezentáció és háromnegyed órás diszkusszió vezetése.

Kötelező irodalom:

Csanády Márton (2013) A vallásosság helyzete Magyarországon a 2011. évi népszámlálási adatok és a 2008-as Európai Értékrend Vizsgálat adatainak fényében, *Confessio* 2013/37. évf. 4. sz. 12-21. o.

Csanády Márton (2014b) Kálvinisták Magyarországon 2014-ben, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus Ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 32-37. o.

Davie, Grace (2010) *A vallás szociológiája*, Pannonhalma: Bencés Kiadó

Duráczy Bálint (2014) Református gyülekezetek taglétszámának változása 2008 és 2013 között, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 38-45. o.

Giddens, Anthony (2008) *Szociológia*, Budapest: Osiris

Hámori Ádám (2011) Református esélyek és kilátások, *Confessio* 2011/37. évf. 4. sz. 6-25. o.

Hámori Ádám (2014) A hitvilág és a hit összefüggése a vallásossággal és a társadalmi háttérrel, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 46-58. o.

Harkányi Ádám Máté (2014): Telefonos gyülekezeti kutatás eredményei – gyülekezeti jövőkép, lelkészi hivatásoképek, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 59-67. o.

Tomka Ferenc (1991) *Intézmény és karizma az egyházban*, Budapest: Országos Lelkipásztori Intézet, = (1997) Budapest: Márton Áron Kiadó, = elektronikus kiadás: <http://www.ppek.hu/k398.htm>

Tomka Miklós (2010) *Vallási helyzetkép – 2009*, in Rosta Gergely – Tomka Miklós szerk. *Mit értékelnek a magyarok?* Budapest: OCIPE Magyarország – JTMR Faludi Ferenc Akadémia, 401-426. o.

Tomka Miklós (2011) A vallás a modern világban: A szekularizáció értelmezése a szociológiában, Budapest: Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány

Ajánlott irodalom:

Berger, Peter L. ([2008] 2009) Meghamisított szekularizáció, Mérleg 2009/1-2.

Bögre Zsuzsa – Kamarás István (2013) Vallásszociológia, Budapest: Luther Kiadó

Casanova, José (2010) A vallás helye a szekuláris Európában, 2000 2010. szeptember

Durkheim, Émile (2002) A vallási élet elemi formái, Budapest: L'Harmattan

Földvári Mónika (2003) A vallásosság típusai a mai magyar társadalom generációiban, Szociológiai Szemle 2003/13. évf. 4. sz. 20-33. o.

Földvári Mónika (2009) Vallásosság és értékek együttjárása a magyar társadalom generációiban, in Gereben Ferenc szerk. Vallásosság és kultúra, Budapest: Faludi Ferenc Akadémia, 11-34. o.

Hamilton, Malcolm B. (1998) Vallás, ember, társadalom: Elméleti és összehasonlító vallásszociológia, Budapest: AduPrint

Hegedűs Rita (2001) A vallásosság a társadalomban, Századvég nyár (21. sz.), 51–68. o.

Kaufmann, Franz-Xaver ([1989] 1996) Vallás és modernitás, Replika 1996/21-22. Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/2122/16kauf.htm>

Luckmann, Thomas (1996) A láthatatlan vallás, Lettre 23. sz. (1996. tél),) Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/lettre/lettre23/02luck.htm>

Robbins, Thomas (1996) Az új vallási mozgalmak és a társadalom: elméletek és magyarázatok, Replika 1996/21-22. Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/2122/12robb.htm>

Rosta Gergely (2008) Szekularizáció vagy privatizáció? A vallásosság változása Magyarországon a rendszerváltás utáni másfél évtizedben, in Császár Melinda – Rosta Gergely szerk. Ami rejtve van s ami látható: Tanulmányok Gereben Ferenc 65. születésnapjára, Budapest – Piliscsaba: PPKE BTK, 441-452. o.

Tomka Miklós (1996) A vallásszociológia új útjai, Replika 1996/21-22. Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/2122/tomka.htm>

Tomka Miklós (1999) A magyar vallási helyzet öt dimenziója, Magyar Tudomány 104, Ú.f. 1999/44. évf. 5. sz. 549-559. o.

Tomka Miklós (2000) Vallásszociológia (jegyzet), Budapest: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont – UNIWORLD, elektronikus kiadás: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm

Weber, Max (1995) A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest: Cserépfalvi

HT TNS5010 – VALLÁSDIDAKTIKA 1

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs				
Előadók fogadóórái:		Meghirdetés féléve:	Ajánlott	Értékelés módja:

egyéni egyeztetés alapján: siba.balazs@kre.hu	2 kredit	őszi	félév: V.	Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

25. A vallásdidaktika feladata
26. Főbb didaktikai koncepciók I.
27. Főbb didaktikai koncepciók II.
28. A tanár szerepe az oktatásban
29. Oktatási célok a vallásstanításban
30. A tantervkészítés alapelvei
31. Az óra-előkészítés lépései, az óra felépítése
32. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai I.
33. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai II.
34. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I.
35. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II.
36. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III.

Évközi tanulmányi követelmények:

- egy óravázlat készítése
- házi dolgozat megadott szempontok alapján 10%
- egy óravázlat 10 %
- illetve szóbeli kollokvium 80%

Kötelező irodalom:

- Németh Dávid: Vallásdidaktika (egyetemi jegyzet)
- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- Tóth László, Pszichológia a tanításban, Debrecen, Pedellus Kiadó, 2000
- Siba Balázs: Isten és élettörténet, Budapest, Loisir Kiadó, 2010.

Ajánlott irodalom:

- Fehér Erzsébet: Az oktatás és nevelés története Nemzeti tankönyvkiadó Budapest 2002
- Ferencz Árpád: Fejezetek a valláspedagógia történetéből, Stúdium Kiadó Kolozsvár, 2000
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Budapest, 2001.
- H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996
- F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997
- J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992
- R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Verlag, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.

HT VPPGV82 – PEDAGÓGIAI PSZICHOLÓGIA

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója:	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	V.	Kollokvium
				Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Ajánlott irodalom:

HT VPPGV88 – AZ ISKOLA BELSŐ VILÁGA

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója:	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	V.	Gyakorlati jegy
				Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Ajánlott irodalom:

HT HIMGV72 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 5

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
				Kollokvium

		ősz	V.	
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a református énekeskönyvek történetét a 18. századtól napjainkig. Református énekeskönyvünk vonatkozó tételein keresztül ismerje meg a legjelentősebb dallam- és szövegszerzők munkáját. A félév során először a XVIII. század hagyományos anyagával foglalkozunk, majd a magyar református egyházi éneklésben két évszázad alatt végbement válságfolyamat történelmi, egyháztörténeti és zeneműveltségi okait tárjuk fel. Végül az 1948-as énekeskönyv létrejöttének körülményeit ismerjük meg.

Tematika:

1. A 18. század:

- Történelmi áttekintés
- Hagománytisztelet és újítás:
 - g. 18. század régies dallamai
 - h. Barokk és klasszicista énekek
- A 18. századi korál

2. A 19. század:

- Történelmi áttekintés
- 1806/11 és következményei

3. A 20. század:

- Az ébredési mozgalmak és énekeik
- Az 1921-es énekeskönyv
- A „jugoszláviai énekeskönyv”
- Az 1948-as énekeskönyv
- „Találkozás énekeskönyv”

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről 10 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

172, 174, 226, 228, 243, 263, 299, 326, 329, 338, 345, 397, 398, 422, 455, 459, 460, 471, 478, 479, 511. ÉE 6.

Kottából az alábbi dicsérek:

210, 229, 230, 238, 252, 343, 392, 394, 395, 421, 425, 426, 445, 457, 458, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 488, 502.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Csomasz Tóth Kálmán: „Nos Franciscus Primus...” Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 544–547.

Csomasz Tóth Kálmán: Az énekanyag megrostálásának szempontja (1943). Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 27–31.

Csomasz Tóth Kálmán: A zene válsága és az egyház. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 669–691.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk és a gyülekezeti éneklés időszerű kérdései. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 176–182.

Csomasz Tóth Kálmán: Megjelent a Próbaénekeskönyv. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 98–101.

Csomasz Tóth Kálmán: Az új énekeskönyv vitájához. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 94–97.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk megújításának szempontjai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 80–82.

Csomasz Tóth Kálmán: Testvéri szó az énekügyről. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 45–47.

Ajánlott irodalom:

Árokháty Béla: A zsoltárok és dicsérek zenei szempontból. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 124–136.

Árokháty Béla: Megjegyzések az Új Énekeskönyvhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 60 (1917) 502–503.

Árokháty Béla: A II. Próbaénekeskönyv dallamaihoz (Válasz Szügyi Józsefnek) A zsinat figyelmébe. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 61 (1918) 299–301.

Árokháty Béla: Énekeskönyvünk, gyülekezeti éneklésünk és a Magyar Református Kántorkönyv. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 369–374.

Árokháty Béla: 1932/2. A Magyar Református Kántorkönyv és egyházi énekügyünk. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 641–646.

Árokháty Béla: Egyházzenei előadások - a MPIT kiadása P. 1937. 77. lap

Árokháty Béla: Az igazi békekonferencia. *Zeneközlöny* 11/4 (1937) 1.

Árokháty Béla: A református gyülekezeti éneklés. A jugoszláviai református új énekeskönyv lelki képe. Bp., 1940.

Bartalus István: Könyvismertetés. Egyházi énektár... készítette Ivánka Sámuel,... *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 22 (1863) 470.

Benkő István: Korabeli vita az 1744-es kolozsvári énekeskönyvről. *Református Szemle* 84 (1991) 219–237.

Bódiss Tamás: Csomasz Tóth Kálmán himnológiai öröksége. Az 1948-as magyar református énekeskönyv szerkesztési munkáinak megindulása, elvi alapvetése. *Magyar Egyházzene* 8 (2000/2001) 229–235. és *Református Egyház* 54 (2002) 34–36.

Bódiss Tamás: Énekeskönyvek a mérlegen. Csomasz Tóth Kálmán születésének 100. évfordulóján. *Református Egyház* 54 (2002) 200–203.

Bódiss Tamás: Reformtörékvések a református énekeskönyv megújításáért a XX. század első felében. In: *Socia exsultatione* A Reajeczky Benamin születésének 100. évfordulóján tartott tudományos ülészek előadásai. Bp., 2003. 217–224.

- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár, 25. Bp., 1950.
- Csáji Pál: Énekeskönyv-revízió kísérlet 1729-ben. *Egyháztörténet* 1 (1958) 166–173.
- Czanik Gyula: Néhány szó az énekeskönyvről *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 55 (1912) 484., 502.
- Dávid István: Erdély XVIII. századi orgonaépítészete és hatása a magyar református egyházban. DLA értekezés. Bp., 2001.
- Denke Gergely Balla Péter (1908–1984) In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.
- Erdélyi János: A reformált énekeskönyv és az énekügy. *Sárospataki Füzetek* (1864) 846–858.
- Fejes István: A próba-énekeskönyv ügy. Részlet az egyetemes énekügyi bizottság elnökének jelentéséből. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 48 (1905) 401–404.
- Fekete Csaba: Az Öreg Debreceni Énekeskönyv keltezése. *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97)
- Fekete Csaba: Éneklés tilalma? *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97) 319–324.
- Fekete Csaba: Találkozás énekeskönyv. Istentiszteleti életünk paraméterei. *Zsoltár* 3/4 (1996) 2–14.
- Fekete Csaba: Három tétel református istentiszteletünk értelmezéséhez. *Zsoltár* 4/2 (1997) 6.
- Fekete Csaba: Mi urunk, édes Atyánk és Atya, Fiú, Szentlélek [Énektörténet]. *Zsoltár* 4/3 (1997) 11–13.
- Fekete Csaba: Hendrik Hasper és Csomasz Tóth Kálmán levelezése. *Zsoltár* 10 (2003) 50–67.
- Fekete Károly: Makkai Sándor részvétele a magyar református liturgia megújításában. *Magyar Egyházzene* 3 (1995/1996) 147–154.,
- Fekete Károly: A Református liturgiánk története a XIX–XX. században. *Magyar Egyházzene* 7 (1999/2000) 468–480.
- Fekete Károly: Orgonáink szerepének újragondolója. *Zsoltár* 10 (2003) 17–33.
- Gárdonyi Zoltán: Széljegyzetek a magyar református énekeskönyvhöz. Református Egyház XLIV (1992) 200–203., valamint „...eleitől #ogva...” Tanulmányok, dolgozatok... Bp., 1993. 7–12.
- Gáty Ferenc: *Új magyar református énekeskönyv*. Pápa, 1941.
- Gönczy Lajos: Egyházi énekeskönyvünk története. *Református Szemle* 71 (1978) 433.
- Havas Gábor–Kulifay Albert: *A Soli Deo Gloria Szövetség története*. Bp., 1992.
- Ivánka Sámuel: Összinté szó új énekeink érdekében. *PEIL* 42 (1883) 1159. skk.
- Karácsony Sándor: Mostani és leendő énekeskönyvünk esztétikai és irodalomtörténeti szempontból. *Zsoltár* 2/2 (1995) 2–10.
- A komáromi helvét hitvallású egyházmegye közgyűlése által elfogadott és egyházkerületi közgyűlésre terjesztett vélemény. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 16 (1863) 1280–1285.
- Kósa László: A belmisszió irányzatai és főbb képviselői. In: *Egyháztörténet II*. Bp., 1998. 96–98.
- Kálmán Farkas: Az énekes könyvről. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 21 (1878) 1997–1207.
- Kálmán Farkas: Nyílt levél a szerkesztőkhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 208.
- Kövendi Dénes: Karácsony Sándor és zsoltáreneklésünk megújulása. (Emlékek és gondok). In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.
- Ladányi Sándor: A református egyház az I. világháború végén. *Egyháztörténet* 2. – tankönyv és tanári kézikönyv. Református Pedagógiai Intézet Budapest, 1998
- Lajtha László: Egyházzenei vitánk margójára. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 27–32.
- Molnár Antal: A magyar református kántorkönyv ankétjához. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 57–63.
- Nagy Ignác: Néhány szó az énekgyártásról. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 546.
- Nagy Ignác: Az énekügyi bizottság munkálatairól. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 25 (1882) 141.
- Pálffy Károly: Éneklésünk legbecsesebb forrása az 1744-es kolozsvári impressum. *Református Szemle* 74 (1981) 202.
- Pálffy Károly: Gyülekezeti éneklésünk vázlatos története. *Református Szemle* 76 (1983) 207–208.
- Id. Révész Imre: *A Magyarországi Ref. Egyház közönséges énekeskönyvéről*. Debrecen, 1866.
- Révész Imre: Mostani és leendő énekeskönyvünk egyházi teológiai szempontból. *Igazság és Élet* 7 (1941) 22.skk; valamint *Zsoltár* 2/1. (1995) 2–5.
- Révész Imre: *Egy fejezet a magyar református ébredés történetéből*. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: *Az új énekeskönyv felé*. Szerkesztette Révész Imre. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: Jelenlegi énekeskönyvünk dicsérete és egyéb anyagának teológiai átvizsgálása. *Theológiai Szemle* 19 (1943) 46.skk, 94.skk, 135.skk

- Szabó Csaba: *Erdélyi magyar harmóniás énekek a XVIII. századból*. Budapest-Szombathely, 2001. CD-ROM
- Seprődi János: A reformátusok próba-énekeskönyvének bírálata. Bp, 1904.
- Seprődi János: A próbaénekeskönyv dallamai. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 47 (1904) 647. skk, 663. skk.
- Seprődi János–Balthazár Dezső: Az egyetemes ref. énekeskönyv ügyében. *Református Szemle* 6 (1912) 747–750.
- Szügyi József: Énekeskönyvünk ügyében. *Zeneközlöny* 1906 március. Az írás megjelent: *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 49 (1906) 195. skk és 211. skk.,
- Szűcs Endre: Csomasz Tóth Kálmán (1902–1988) munkásságának bibliográfiája. *Magyar Egyházzene* 6 (1998/1999) 93–116.
- Zalánfy Aladár: Az orgona mint liturgikus hangszer. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 169–176.
- Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén*. „A Kálvin János Társaság kiadványai 10. szám” Budapest, 1941.

V. Hittanár-nevelő osztatlan tanárszak, szakpáros, nappali munkarend

I. évfolyam:

HT BTHBV50 – Bibliaismeret 1

Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó	N:30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái: egyeztetés alapján: (opecsuk@yahoo.com)	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés az Ószövetségbe: az Ószövetség népének története, Izrael vallása, könyvei, kánon- és szövegtörténet, irodalmi műfajai, régészet és Ószövetség
2. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története, József (1Móz)
3. Izrael Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, honfoglalás (2Móz-Józs)
4. A bírák kora, harc a filiszteusokkal, Sámuel, Saul, Dávid, a királyság kialakulása (Bír-Ruth-1-2Sám)
5. Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli országrész története (1-2Kir, 1-2Krón)
6. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezsdrás és Nehémiás)
7. Eszter-Jób-Zsoltárok
8. Péld-Préd-Énekek
9. A próféták 1. (Ézs)
10. A próféták 2. (Jer-JSir)
11. A próféták 3. (Ez-Mal)
12. Apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek
13. Összefoglalás, értékelés, jegybeírás

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek)
- Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása
- A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó (bizonytalanra álló) hallgatók, akik nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról

Kötelező irodalom:

- *Biblia – Magyarázó jegyzetekkel.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996.
- Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliaismereti kézikönyv.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004.
- Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), *Bibliai iránytű.* Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó,
- Kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek

Ajánlott irodalom:

- Dér Katalin – Horváth Pál, *Bibliaismeret.* Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999.
- Herczeg Pál, *Érted is, amit olvasol?* Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991.
- Pákozdy László Márton, *Bibliaiskola.* Budapest: Kálvin Kiadó, 2007.
- C. Westermann – G. Gloege, *A Biblia titkai.* Budapest: Kálvin Kiadó, 1997.

HT BTHBV61 – Ókori vallástörténet

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja az, hogy a hallgatók megismerjék a vallástudomány alapfogalmait, módszereit, eredményeit; a vallástudomány, illetve vallástörténet és a teológia összefüggéseit és esetleges különbözőségeit; a vallástudomány, ill. vallásfenomenológia teológiai alkalmazásának lehetőségeit és korlátait. Az ókori vallások részletes megismertetése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

5. A diszciplína helye, jelentősége a teológiai tanulmányok között. Vallástudomány és keresztyén teológia. Vallástörténet és bibliai teológia. Mi a vallás? Elméletek a vallás eredetéről. A Kijelentés
6. Vallásos fogalmak és életjelenségek. Manaizmus, fétiszizmus, animizmus, totemizmus, tabu, mágia. Természeti jelenségek istenítése. Az istenfogalom fejlődésének főbb állomásai
7. Vallásos életmód – az élet megszentelése. Szent személyek. Szent helyek. Szent idők. Szent szavak. Szent cselekmények
8. A sumér, asszír-babiloni, kánaáni (nyugat-sémi), egyiptomi, perzsa, a görög-római vallások részletes ismertetése

Évközi tanulmányi követelmények:

- Az ajánlott irodalomból egy az oktatóval előre egyeztetett könyv kijelölt részének önálló feldolgozása házi dolgozat formájában.

Kötelező irodalom:

- Herczeg Pál (1991 és újabb kiadásai): *Vallástörténet.* Budapest.
- M. Eliade (1994): *Vallási hiedelmek és eszmék története I-II-III.* Századvég Kiadó, Budapest. = M. Eliade (2006): *Vallási hiedelmek és eszmék története* (egy kötetben). Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- R. Otto (1997): *A Szent.* Osiris Kiadó, Budapest
- G. van der Leeuw (2001): *A vallás fenomenológiája.* Osiris Kiadó, Budapest.

- Voigt Vilmos (2004): *A vallási élmény története. Bevezetés a vallástudományba.* Timp Kiadó, Budapest.; Voigt Vilmos (2006): *A vallás megnyilvánulásai. Bevezetés a vallástudományba.* Timp Kiadó, Budapest.
- J. Ries (2003, szerk.): *A szent antropológiája. A Homo religiosus eredete és problémája.* Typotex Kiadó, Budapest.; J. Ries (2006, szerk.): *A hívő ember a zsidó, a keresztény és az iszlám vallásban.* Typotex Kiadó, Budapest.
- G. Widengren (1969): *Religionsphänomenologie.* De Gruyter, Berlin.
- D. Cupitt (én.): *Eltűnt istenek nyomában. A vallásosság jövője.* Kulturtrade Kiadó.
- Pais István (1988): *Ember és vallás. Adalékok a vallás kritikájához és struktúrájához.* Budapest.
- G. J. Bellinger (1993): *Nagy valláskalauz.* Akadémia Kiadó, Budapest.;
- Bodrogi T. et al. (1978): *Mitológiai ABC.* Gondolat Kiadó, Budapest.;
- R. Graves(1985): *Görög mítoszok.* Európa Kiadó, Budapest;
- E. Hamilton (1992): *Görög és római mitológia.* Holnap Kiadó, Budapest.;
- Kerényi K. (1977): *Görög mitológia.* Gondolat Kiadó, Budapest.;
- H. Ringgren (1979): *Die Religionen des Alten Orients.* Göttingen.

HT BTHBV64 – Proszeminárium

Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó Dr. Zsengellér József				
Előadók fogadóórái: egyeztetés alapján: (opecsuk@yahoo.com)	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A proszeminárium célja, hogy a hallgatót bevezesse az egyetemi tanulás és teológiai tudományos munka módszertanába. Megismerteti a hallgatókat a teológiai tudományok rendszerével, felépítésével, a jegyzetelés, könyvtárhasználat és dolgozatírás módjaival, követelményeivel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A teológiai tudományok és a teológus hallgató 1
2. A teológiai tudományok és a teológus hallgató 2
3. Tanulásmódszertan A
4. Tanulásmódszertan B
5. Könyvtárismeret
6. Könyvtárhasználat
7. Írásbeli munkák
8. A szemináriumi dolgozat
9. A TDK dolgozat
10. A szakdolgozat
11. Tudományos írások műfajai
12. ZH

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív órai munka + zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

Siegfried Zimmer: *Árt-e a hitnek a bibliatudomány?* (Budapest: Kálvin Kiadó, 2009)
 Umberto Eco: *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* (Budapest: Kairosz 2005)
 Gyurgyák János: *Szerzők és szerkesztők kézikönyve* (Budapest: Osiris 2005)

Ajánlott irodalom:

- Karner Károly: *Bevezetés a teológiába* (Budapest: 1954)
- Kocsis Elemér: *Bevezetés a teológiába* (Debrecen. 1979)
- Horváth Tibor-Papp István: *Könyvtárosok kézikönyve 1-5* (Budapest: Osiris 1999-2003)

HT DOERV10 – HITVALLÁSISMERET 1

Tantárgy felelőse: Dr. Szücs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szabó István	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

11. Hit és hitvallás. HK 21-24
12. Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II
13. Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5
14. Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX
15. A szabadító személye. HK 15-19, HH XI
16. A Szentháromság Isten HK 25, HH III
17. A teremtő, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI
18. A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI
19. Krisztus hármassága a miénk HK 31-34
20. Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52

Évközi tanulmányi követelmények:

- A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók

Kötelező irodalom:

- Szücs Ferenc: *Hitvallásismeret*. Budapest, 1995
- *A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás*. Budapest, 1981

Ajánlott irodalom:

- John N.D. Kelly: *Early Christian Creeds*. London, 1972
- Szent Ágoston: *A hit és hitvallás*. Kolozsvár, 1999
- Philip Melancthon: *Loci communes 1521*. Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997
- *Luther Márton négy hitvallása*. Budapest, 1983.
- Zwingli Ulrik: *Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525*. Budapest, 1999
- Kálvin János: *A Genfi egyház kátéja 1545*. Pápa, 1907

- Kálvin János: *Tanítás a keresztyén vallásra 1559.* Rövidített formában. Budapest, 1986
- Heinrich Bullinger: *A keresztyén vallás summája 1556.* Szentendre, 1997.
- *Belga Hitvallás.* Kolozsvár, 1998.
- *Skót Hitvallás.* Kolozsvár, 1999.
- *Westminsteri Hitvallás.* Kolozsvár, 1999.
- *Ír Hitvallás,* Kolozsvár, 1999.
- *La Rochelle-i Hitvallás,* Kolozsvár, 2000.
- *Doedrehti Kánonok,* Kolozsvár, 2000.
- *Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten.* Wuppertal, 1997
- *Reformierte Zeugnis huete.* Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.

HT GYKGV65 – Beszédtechnika 1

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Lohnné Strigens Erika				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédképesség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.

Évközi tanulmányi követelmények:

- órákon való aktív részvétel
- gyakorlati feladatok megoldása
- egy szabadon választott prózai és verses mű előadása

Kötelező irodalom:

- Montágh Imre: *Tiszta beszéd,* Holnap Kiadó Kft., 2012

Ajánlott irodalom:

- Montágh Imre: *Mondjam vagy mutassam? Szó-Hang-Gesztus,* Holnap Kiadó, 2009.

HT VPPGV57 - EGYHÁZI ÉS GYŰLEKEZETI KOMMUNIKÁCIÓ

Tantárgy felelőse: Dr. Tomka János	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Szabóné László Lilla	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A vallásánár üzenetközvetítő személy. Küldetését akkor töltheti be eredményesen, ha a közvetlen emberi kommunikáció kínálja lehetőségekkel megtanul tudatosan élni, és képes konstruktívan kezelni, illetve kiküszöbölni az elkerülhetetlenül fellépő kommunikációs zavarokat. Az ehhez szükséges ismeretek gyarapításához és képességek fejlesztéséhez kíván hozzájárulni ez a kurzus. A hallgatók különböző felekezeti istentiszteletein és gyülekezeti alkalmain megadott szempontok szerint megfigyeléseket végeznek a kommunikáció jellegzetességeivel kapcsolatban, melyről írásos beszámolót készítenek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

12. Az egyház mint communio sanctorum
13. Hitmódok és kommunikációs stílusok a gyülekezetben
14. A gyülekezet (egyház) struktúrája és működése
15. Hallgatói beszámolók
16. A vallásosság nyelvi és rituális kifejezési formái
17. A prédikáció mint kommunikáció
18. Meditáció és imádság
19. Hallgatói beszámolók
20. A lelkigondozói kommunikáció sajátosságai
21. Valláspedagógiai kommunikáció
22. Hallgatói beszámolók

Évközi tanulmányi követelmények:

- Hospitálási jegyzőkönyv beadása
- Zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- H.-Ch. Piper, A kommunikáció tanulása a lelkigondozásban és a prédikálás terén, Debrecen 1999.
- F. Schweitzer, Vallás és életút, Budapest 1999.
- Ch. Thomann/ F. Schulz von Thun, Tisztázó beszélgetések, Budapest 1992.
- J. Ries (szerk.), A szent antropológiája, Bp. 2003.
- Hézszer G., Pasztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez, Bp. 2005.

Ajánlott irodalom:

- R. Otto, A szent, Bp. 1997.
- F. Schulz von Thun, Miteinander reden 1-3. 2002.
- W. Simon, Grundlagen der Kommunikation, Offenbach 2004.
- K.H. Delhees, Soziale Kommunikation, Opladen 1994.
- J.M. Sautter, Spiritualität lernen, Neukirchen-Vluyn 2004.
- R. Hajduk, Die seelsorgliche Dimension der Predigt, St. Ottilien 1995.

- M. Klessmann, Pastoralpsychologie, Neukirchen-Vluyn 2004.

HT HIMGV68 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 1

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30			
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílusi, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről
- ismerje meg, melyek Csomasz Tóth Kálmán szerint a helyes egyházi ének ismertetőjegyei
- ismerje meg a genfi zsoltároskönyv kialakulásának történetét
- ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- ismerje meg a 16. században keletkezett magyar énekköltés legfontosabb darabjait

Tematika:

1. Az egyházi ének ismertetőjegyei

2-3. Biblia és ének:

- Az Ószövetség tanítása az éneklésről
- A Zsoltárok Könyve
- Az Újszövetség tanítása az éneklésről

4. A reformátorok tanítása az éneklésről

5-6. A genfi zsoltároskönyv keletkezése

7. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században

8. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században

9-10. A 16. századi történelmi énekstílus

11-12. A 16. századi egyházi énekstílus

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 8 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicséreték:

447, 146, 161, 475, 380, 220, 256, 236, 286, 450, 258, 254, 399, 255, 379, 257, 242, 241, 311, 240, 369, 317, 213, 273, 353, 205, 372, 368, 162, 408. Az Éneklő Egyházból (katolikus énekes könyv): 72, 190.

Kottából: 5 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicséreték:

402, 403, 404, 386, 476, 387, 237, 163, 486, 260, 318, 339, 244, 378.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV.

(szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. 9–44.

Módis László: A gyülekezeti éneklés bibliai alapjai. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 10–23.

Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. *Magyar Egyházzene* I (1993/1994), 12-17.

Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. *Zsoltár* I/4. (1994) 2-3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: Zsoltárok 1565. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6-8.

„...eleitől #ogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. ReZeM 1993. 7–12, 33–35. (47–52).

Bourgeois, Loys: *A muzsika igaz útja*. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65–68.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV.

(szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvételek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 491-519.

Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.

Dobszay László: *A magyar egyházzenetörténet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8.

Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Luther Márton: A muzsika dicsérete. *Zsoltár* I/3. (1994) 2-3.

Papp Anette: *A 16. századi metrikus énekek. A genfi zsoltár*. (A magyar népének II. 3 A) Egyházzenei Füzetek I/18. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: *A 16. század magyar eredetű népénekei*. (A magyar népének II. 2.) Egyházzenei Füzetek I/17. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: *”Inter sollicitudines”*, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.

Papp Anette: A XVI–XVII. századi református gyülekezeti énekeskönyvek szerkezete, éneksorrendje. in: *„A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek” – Népénektáraink tegnap és ma*. Az „Éneklő Egyház” megjelenésének 20. évfordulóján tartott tudományos ülészak és emlékülés előadásai.

Budapest, 2005. december 8–10, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport 2011. 283–292.

II. évfolyam:**HT ÓSZBV14 – Ószövetségi bevezetés 1**

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	Értékelés módszere:	

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítse az önálló exegetikai munka elkészítésére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:**Évközi tanulmányi követelmények:****Kötelező irodalom:**

- J.A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.

Ajánlott irodalom:

- N.K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.
- Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.
- E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.
- Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára*, Komárom, 2006.
- R. G. Kratz, *Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000
- T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), *Introduction à l'Ancien Testament*, Genève: Labor et Fides, 2004
- J.J. Collins, *Introduction to the Hebrew Bible*, Minneapolis: Fortress Press, 2004
- H-C. Schmitt, *Arbeitsbuch zum Alten Testament*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007²
- W. Dietrich/H.-P. Mathys/T. Römer/R. Smend, *Die Entstehung des Alten Testaments*, Stuttgart: Kohlhammer, 2014

HT ÚSZBV34 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Nagy József	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium

egyeztetés alapján (pataki.andras@kre.hu)		őszi	III.	
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Az Újszövetség lelkészi és hittanoktatói-vallásánári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a szövegtörténetről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon, hittanoktató és vallásánár szakon nem). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzetek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Bevezetéstani tárgyköre, főbb problémái, alpművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: az eretnenség szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának okai és fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a tudomány történetének főbb állomásai; a főbb kéziratok; a szövegvariánsok összehasonlításának szempontjai. A Nestle-Aland 27. vagy 28. kiadású és az USB 3. vagy 4. görög Úsz-kiadás kritikai apparátusának használata (ez a hittanoktató és vallásánár szakosok számára nincs). A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzetek, az egyes iratok jellegzetességei, a bevezetéstani szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum (önálló jelentkezés alapján)

Kötelező irodalom:

- Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008.
- D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
- Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot a vizsga elején kell átadni a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen meg is tanulandó, a vizsgán el kell tudni mondani az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!

Ajánlott irodalom:

Újszövetségi bevezetések:

- Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
- Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress
- Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
- Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
- Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utánnomásokkal)

- Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: Inter-Varsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK
- Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Theológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

- Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), az első, az ókeresztény irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

- Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3. fejezete foglalkozik a kánontörténettel
- Bartha Tibor (szerk.): *Keresztény Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin
- Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge
- Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary 1-6*. 1992, New York: Doubleday
- Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press
- Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat
- Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press
- Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT BTHBV54 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 1

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra)
2. Az államiság előtti Izrael
3. Izrael és Júda királyságai
4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, Asszíria, Babilon, Perzsia)
5. Restauráció (Fogság és visszatérés)
6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor)

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozat az első három témakörből

Kötelező irodalom:

- Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991.
- Jagersma, H.: Izrael története I. Budapest., 1991.
- Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.
- Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003.
- Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004.

Ajánlott irodalom:

- Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffild, 1993.
- Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987.
- Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969.
- Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.
- Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986.
- Ghirsman, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985.
- Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973.
- Jagersma, H.: Izrael története I. Budapest., 1991.
- Kákosy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o.
- Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiában. Budapest, 1985.

- Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998.
- McNutt, P.: Reconstructing the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999.
- Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954.
- Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o.
- Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992.

HT DOERV14 - DOGMATÖRTÉNET 1

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szűcs Ferenc	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A keresztyén gondolkodás történeti forrásai. A hagyományozódás az ősegyházban. Az apostoli kor krisztológiai, trinitárius formulái. Korai krisztológiai herezisek (ebionitizmus, doketizmus)
2. Az apostoli atyák. Az antiochiai és az alexandriai iskolák.
3. A gnoszticizmus és hatása a teológiára. Markion. Montanizmus.
4. Az apologéták. Pogány támadások a keresztyénség ellen (Kelszosz, Porphyrius)
5. Az első dogmatikai rendszerek: Irenaeus, Órigenész
6. Krisztológiai dogmafejlődés. Arianizmus, Athanásziosz, az I. Nikaiai Zsinat. A Szentlélek személye: Konstantinápolyi Zsinat
7. Krisztus kettős természetének vitái: az Efézusi és Kalkedóni Zsinatok
8. Kappadókiai atyák és a keleti trinitástan
9. Augustinus
10. Keleti és nyugati tanfejlődés a kora középkorban. Ikonológia, sakramentológia
11. A korai skolasztika, Canterbury Anselmus

Évközi tanulmányi követelmények:

- 2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról

Kötelező irodalom:

- Jonathan Hill: *A keresztyén gondolkodás története* Atheneum, Budapest, 2000.
- Tony Lane, *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Harmat-Kálvin, 2000.
- A. McGrath, *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Osiris, Budapest
- Vanyó László (szerk.) *Ókeresztyén írók* sorozat kijelölt szövegei
- Kálvin János, *Tanítás a keresztyén vallásra*, MRE Zsinati Iroda, Budapest 1986. 1-151.o olvasmánynapló szerű kijegyzetelés
- Az előadásokhoz küldött szöveg, jegyzet

Ajánlott irodalom:

- A. von Harnack, *Dogmatörténet*, Szentendre

- Bengt Haeglund, *Geschichte der Theologie*, Berlin, E. V.
- Louis Berkhof, *The History of Christian Doctrines*, Grand Rapids, Mich. 1988.
- Bernhard Lohse, *A Short History of Christian Doctrine*, Fortress, Philadelphia, 1985.
- Órigenész, *Kelsszozs ellen*, Kairosz, Budapest, 2008.
- Szent Ágoston, *Vallomásai*
- Szent Ágoston, *Isten városáról I-IV.*

HT ETRRV50 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 1 – KERESZTYÉN ÓKOR ÉS KÖZÉPKOR TÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a keresztyén egyház születésétől kezdve a reformáció hajnaláig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik a keresztyénség első másfél évezredét meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azon eseményekkel, amelyek kialakították az ókori és középkori egyház arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, illetve amelyek a protestáns reformáció előkészítőiül szolgáltak.

A tantárgy programja:

1. Bevezetés – Miért fontos múltunk ismerete? Az egyháztörténetírás története
2. Keresztyénség a pogány Római Birodalomban (Római Birodalom az 1. században; a keresztyén egyházszerkezet kialakulása; a keresztyénség terjedése, belső élete)
3. Keresztyénüldözések kora
4. Constantinus és utódjainak egyházpolitikája
5. Eretnekségek és szakadások a korai egyházban (gnoszticizmus, Marcion, Montanus), teológiai iskolák, ökumenikus zsinatok
6. Ambrosius és Aurelius Augustinus élete, munkássága, hatása
7. A keleti keresztyénség története, I. Justinianus és utódai, az iszlám felemelkedése
8. A szerzetesség kialakulása (Antonius, Pachomius, Nursiai Benedek)
9. A pápaság felemelkedése, a Karoling-kor
10. A pápai hatalom megerősödése és fénykora, az invesztitúraharc, III. Ince pápasága
11. A középkori egyház egyházszerkezete, belső élete, új szerzetesi mozgalmak (dominikánusok, ferencesek, ágostonosok)
12. A pápai hatalom hanyatlása, VIII. Bonifác pápasága, a nagy nyugati egyházzsákadás, keresztes háborúk
13. Reformgondolatok az egyház szárnyai alatt - reformzsinatok
14. Alternatív reformgondolatok – az előreformátorok (Wald, Wicliff, Husz) és Savonarola
15. A reformáció lelki, kulturális előkészítői - a humanizmus és a reneszánsz

Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból

Kötelező irodalom:

Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
 Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
 Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
 Alföldi András: *Keresztény császárok, pogány Róma*, Attraktor, 2005
 Augustinus, Aurelius: *Isten városáról*, Budapest: Kairosz, 2005
 Billings, Malcolm: *A keresztes hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1798*, Debrecen: Hajja, 2007
 Bozsóki Pál Gerő: *Keresztes hadjáratok*, Szeged: Agapé, 1995
 Brandt, Hartwin: *Nagy Konstantin, az első keresztény uralkodó*, Budapest: Gabo, 2007
 Brown, Peter: *Az európai kereszténység kialakulása 200-1000*, Budapest: Atlantisz, 1999
 Brown, Peter: *Szent Ágoston élete*, Budapest: Osiris, 2003
 Canterbury Szent Anzelm: *Filozófiai és teológiai művek I.*, Budapest: Osiris, 2001
 Chadwick, Henry: *A korai egyház*, Budapest: Osiris, 2003
 Classen, Peter- Cremonai Liudprand: *A Nyugat és Bizánc a 8-10. században*, Bizantológiai Intézet, 2005
 Csohány János: *A kereszténység első évezrede: 1073-ig*, Debrecen: Református Teológiai Akadémia, 1990
 Deér József: *A pápaság és a normannok*, Attraktor, 2010
 Egres, J. Odo: *Szent Bernát élete és tanítása*, Budapest: Szent István, 1990
 Félegyházy József: *Az egyház a korai középkorban*, Budapest: Szent István, 1967
 Fergusson, Everett: *A kereszténység bölcsője*, Budapest: Osiris, 1999
 Fiala Endre: *Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán*, Jászberény, 1937
 Fischer-Fabian, Siegfried: *Nagy Károly, az első európai*, Budapest: Corvina Kiadó, 2000
 Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
 Kármán Miklós: *Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága*, 1909
 Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001
 Lane, Tony: *A keresztény gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Leclercq, Jean: *Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré*, Budapest, Kairosz Kiadó, 2006
 McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
 Molnár Tamás: *Az egyház, évszázadok zarándoka*, Budapest: Szent István Társulat, 1997
 Pieper, Dietmar - Johannes Saltzwedel (szerk.): *Nagy Károly (742–814)*, Budapest: Gabo, 2014
 Rácz Jenő Ferenc: *Aurelius Augustinus világnézete*, Gyula, 1937
 Runciman, Steven: *A keresztes hadjáratok története*, Budapest: Osiris, 2002
 Southern, R. W. *A nyugati társadalom és az egyház a középkorban*, Budapest: Gondolat, 1987
 Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
 Vargha Dezső: *VII. Gergely és az egyházi reform*, Esztergom, 1901
 Warga Lajos: *A keresztény egyház történelme*, Sárospatak, 1906

HT HIMGV70 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 3

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve:	Típusa:			Értékelés módszere:

magyar	kötelező		írásbeli és szóbeli vizsga
--------	----------	--	----------------------------

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

1. A hallgató ismerje meg ezeréves múltunk közös értékeit: a liturgikus zene kialakulását és fejlődését az ókeresztény kortól a középkorig.
2. A középkori hagyomány folytatásának, a már meglévő liturgikus műfajok és liturgikus formák továbbvitelének gondolata ugyan nem a magyar reformáció sajátja, de a hazai alkotómunka mind intenzitását, mind önállóságát tekintve jelentősebb más európai protestáns egyházak munkájához képest. Elmondhatjuk, hogy a magyar reformáció a hagyományozott középkori anyag gyakran önálló alkalmazásával illetve adaptációjával egyedi művészi értéket hozott létre. Mivel a protestáns egyházzenei múlt e becses értékének megismerése mind egyház- és liturgiátörténetünk, mind pedig egyházzenetörténetünk szempontjából kiemelten fontos, a hallgatók ismerjék meg magyar óprotestáns egyházzene örökségét.

Tematika:

1. GREGORIÁN

1.a A gregorián ének története

1. A vértanúk kora (I-IV. század)
2. Az egyházatyák kora (IV-VII. század)
3. Európa megkeresztelkedésének kora (VII-VIII; IX-XI. század)
4. A gótikus katedrálisok kora (XII-XV. század)

1.b A gregorián ének műfajai

1. A recitatív műfajok
 - Olvasó-tónusok
 - Ima-tónusok
 - Zsoltár-tónusok
2. A neumatikus-melodikus műfajok
 - Zsolozsmaantifónák
 - Miseantifónák
 - A himnusz
3. A melizmatikus műfajok
 - Tractus
 - Graduale
 - Responzorium prolixum
 - Alleluja
 - Offertorium
4. Új műfajok
 - Sequentia
 - Tropus
 - A liturgikus dráma
 - A mise-ordináriumok

1.c A gregorián ének és a liturgia – Liturgikus struktúrák

- A mise szerkezete
- A zsolozsma szerkezete

2. GRADUÁL

1. A könyvek keletkezése
2. A könyvek használata
3. A legfontosabb forrásokról
4. A graduálkönyvek műfajai:
 - A főistentisztelet műfajai: Introitus, Kyrie, Gloria, Próza, Credo, Prefáció, Sanctus.
 - A mellékistentisztelet: műfajai: antifóna, himnusz, responzorium, verzikulusz, benedicamus, invitatorium
 - Speciális nagyheti műfajok: Litánia, Kyrie puerorum, Passió, Lamentáció
5. Kutatástörténet

3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN

1. Gregorián énekek a középkori használatban
2. Gregorián énekek a népzeneben
3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népénekek között
4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsolnárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 15 db, a fenti listából választott zsolnár, valamint az alábbi dicsérek:

151, 183, 192, 233, 301, 302, 310, 330, 373, 500. ÉE: 20. EvÉK: 108. 6 db graduál-ének.

Kottából: 11 db, a fenti listából választott zsolnár, valamint az alábbi dicsérek:

157, 158, 176, 177, 178, 218, 243, 344, 351.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. *Theológiai szemle* 1971.

Czeglédy Sándor: Megifjodó öreg graduálok, *Confessio* 2 (1978) 4.sz. 68–78.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, *Református Egyház* 1955, 342–348.

(Csomasz Tóth Kálmán:) *graduálok*. Címzó, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63.

Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 435–438.

Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). *Magyar Egyházzene* 1993/1994, 21–30.

Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, *Zsolnár* I/2 (1994) 9–13.

http://silver.drk.hu/zsolnár/Zsolnár%20I%201r/album/Zsolnár%20I%201r_1994/2.%20sz%20C%201m/slides/Zsolnár_1994_2_009.html

Ajánlott irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: A 16. század magyar dallamai. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.
- Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.
- Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, *Magyar Zene* 1976. 119–133.
- Botta István: Huszár Gál élete, művei és kora (1512?–1575). Akadémiai Kiadó Budapest 1991.
- Czeglédy Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.
- Czeglédy Sándor: „Emberi hagyományok ostorozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.
- Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve* II (1981), 57–73.
- Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541–1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.
- Dávid László: Az éneklőszék, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 431–434.
- Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, *Magyar Könyvszemle* 98., 1982. 100–112.
- Dobszay László: *Bevezetés a gregorián énekbe*. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Dobszay László: *A zsolozsma*. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Őreg Graduál somorjai példányának kéziratos pótlékai alapján, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 207–355.
- Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. *Magyar Egyházzene* 1999/2000. 275–282.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII*. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.
- Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): *Őreg Gradual, melly mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztetésben, s-mind pedig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásoktól szorgalmatosan meg tisztogattott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbítettett*. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.
- Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.
- H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), *Magyar Egyházzene* VII (1999/2000), 327–366.
- H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóparend, *Magyar Egyházzene* VI (1998/1999), 251–258.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretok. Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561*. Borsa Gedeon tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 12, Budapest 1983.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretok és imádságok, Komjáti 1574*. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.
- Karasszon Dezső: Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 139–206.
- Kurta József: *Az Őreg Graduál századai Erdélyben*. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.
- Papp Anette: A magyar graduálforrások introitusai ádventtől vízkeresztig. *Magyar Zene*, 2006/I. 53–72.

Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: „*Inter sollicitudines*”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.

Papp Anette: Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán. *Zsoltár* X/1. (2004), 6–9.

Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai*. Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Papp Anette: *Gregorián eredetű népénekek*. Budapest 2013. [A magyar népének II. 1 A. Egyházzenei Füzetek I/16. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.

Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten*. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.

Szendrei Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténehez I*. Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.

Szendrei Janka: Első hangjegyes népénkünk. A Te Deum-dallam magyarországi története, in: *Népzene és Zenetörténet* III. Budapest 1977, 102–133.

III. évfolyam:

HT ÓSZBV16 – Ószövetségi írásmagyarázat 1 - EZSDRÁS KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	5	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja egyrészt a könyv olvasása és magyarázása. Ezen túl azonban a könyv jelentősége a babiloni fogság utáni helyzet alakulására nézve is kiterjed, de a korai zsidóság előállításának részleteit is kiolvashatjuk belőle. Nem utolsó sorban pedig a fogság utáni teológiai reflexiók feltérképezéséhez nyerhetünk támpontot a könyv magyarázatában. Összességében tehát nyelvi, történeti és teológiai ismeretek szerzését remélhetjük a kurzustól.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kommentárok: K. Galling (1954), J. M. Myers (1965), F. C. Fensham (1994), A. H. J. Gunneweg (1985), J. Blenkinsopp (1989), C.-L. Seow (1999)

Tanulmányok: S. Grätz, *Das Edikt des Artaxerxes* (BZAW 334), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; K. Min, *The Levitical Authorship of Ezra-Nehemia* (JSOTS 409), London/New York: T. & T. Clark, 2004; J. Pakkala, *Ezra the Scribe* (BZAW 347), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; Karasszon István, Ezdrás személye és műve, *Studia Nova* 1 (1994/2), 35-64.

HT ÚSZBV36 – ÚJSZÖVETSEGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Kedd 10,00-11,30	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Pap Ferenc	N: 30			
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pap.ferenc@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész és teológus szakon teljesítendőek, a hittanoktató és vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon. Hittanoktató és vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom
 2-13. hét: Exegézis: a Magyarországi Református Egyház hit- és erkölcsstan kerettanterve (9-12/13. évfolyam) szerint tanítandó válogatott újszövetségi szakaszok (**Mt 1-2-3; 8-9; 13**)
 14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az előadásokon
- Lelkész és teológus szakon: görög szószedet készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján; a szószedet a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak)
- Hittanoktató és vallástanár szakon: írásbeli exegézis készítése a szaktanár által meghatározott perikópáról és tartalmi-formai kritériumok szerint (katechetikai kitekintéssel; leadási határidő: a szorgalmi időszak utolsó előtti hete)

Kötelező irodalom:

- Bolyki János: *Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
- Kommentárok magyar és idegen nyelven
- A Magyarországi Református Egyház hit- és erkölcsstan kerettanterve (9-12/13. évfolyam) http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/Kerettanterv_9-12_13_2012.pdf

- Tanári segédletek és digitális könyvek
<http://rpi.reformatus.hu/content/k%C3%B6z%C3%A9piskola>
<http://rpi.reformatus.hu/let%C3%B6lthet%C5%91-digit%C3%A1lis-form%C3%A1tum%C3%BA-tank%C3%B6nyvek>
<http://rpi.reformatus.hu/tan%C3%A1ri-seg%C3%A9dletek-%C3%A9s-egy%C3%A9b-digit%C3%A1lis-anyagok>

Ajánlott irodalom:

- Kommentárok magyar és idegen nyelven

HT BTHBV69 - ÖSSZEHASONLÍTÓ VALLÁSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az összehasonlító vallástörténet című tárgy elsődleges célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a vallások kialakulásáról szóló főbb elméletekről, megismerkedjenek a vallási gondolkodás archaikus formáival, világvallások kialakulásának, differenciálódásának főbb útjaival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus elvégzése után a hallgatónak a fenti ismereteken túl jártasságot kell szerezniük a vallástudományi források kezelésben, ismerniük kell az egyes világvallások történetének főbb szakaszait, fejlődésük fontosabb elágazási pontjait, alapvető tanításait.

Évközi tanulmányi követelmények:

- az órákon való aktív részvétel
- kiadott szakirodalom feldolgozása
- a félév elején kiadott témában otthoni írásbeli munka elkészítése

Kötelező irodalom:

- A vallástörténet klasszikusai (szerk. Simon Róbert), Budapest, 2003. Az alábbi részek: 19-37.o.,89-126.o.149-198.o.,221-261.o.261-290.o.291-317.o.,317-336.o.,337-346.o.,359-433.o.,433-537.o.537-567.o.567-617.o.,617-641 o., 641-648-ig.
- M. Eliade, A vallási hiedelmek és eszmék története, Budapest, 2006, 84-105.o., 156-176.o.,176-199.o., 199-238.o., 238-260.o.,276-291.o.,291-319.o.,319-338.o.,338-360.o.,362-382.o., 428-442.o.,442-452.o. 471-490.o., 490-506.o., 506-560.o.,608-621.o.,624-643.o.,643.670.o.,690-713.o., 718-741.o., 747-759.o.
- H. von Glasenapp, Az öt világvallás. Budapest, 1981. (későbbi kiadások is felhasználhatók)
- M. Eliade, Képek és jelképek, Budapest, 1997.

Ajánlott irodalom:

- Evans-Prichard, E.E., Theories of Primitive Religion, Oxford, 1965.
- Masuzawa, T., In Search of Dreamtime: The Quest for the Origin of Religion. Chichago, 1993.
- Lévi-Strauss, C., Strukturális antropológia, II, (ford. Szántó Diana) Budapest, 2001, 99-221.o.

HT DOERV16 - DOGMATIKA 1

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Szabó István	N: 30			
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezzi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszerűen a református keresztyén világról.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

16. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika
17. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák
18. A teremtő és gondviselő Isten
19. A láthatatlan világ és az ember
20. Jézus Krisztus személye

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum

Kötelező irodalom:

- Barth Károly: Kis dogmatika. Budapest, é.n.
- Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995.
- Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994.
- Alister McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába. Budapest, 1995.
- Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985.
- Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom:

- M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995.
- Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969.
- Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.
- Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.

HT ETRRV52 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 3 – AZ ELLENREFORMÁCIÓ ÉS A FELVILÁGOSODÁS KORÁNAK EGYHÁZTÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:
--	---------------------	--------------------	--------------------------------

Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	Értékelés módszere:	

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a 17. század elejétől a 18. század végéig, reformáció kiteljesedésétől a francia forradalomig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszervezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik az ellenreformáció és a felvilágosodás korát meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azokkal az eseményekkel és mozgalmakkal, amelyek döntő mértékben befolyásolták a protestáns egyházak és a katolicizmus arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, mint például a pietizmus és a metodizmus.

A tantárgy programja:

1. Protestáns reformáció és katolikus restauráció – bevezető előadás
2. Loyola Ignác és a jezsuita rend
3. A trienti zsinat
4. Az ellenreformáció harcai a kontinensen (A harmincéves háború, hugenották, Németalföld)
5. Anglia az ellenreformáció korában (angol polgári forradalom, az independensek, Cromwell, Stuart-restauráció és dicsőséges forradalom)
6. A protestantizmus belső fejlődése az ellenreformáció korában (protestáns ortodoxia kialakulása, remonstráns-kontraremonstráns küzdelem, a dordrehti zsinat)
7. A felvilágosodás általános jellemzése, keresztyénségre gyakorolt hatása
8. A katolicizmus belső fejlődése 17-18. században (janzenizmus, febronianizmus, jozefinizmus)
9. A pietizmus Angliában és Németalföldön (Perkins, Amesius, Nadere Reformatie, Voetius, Coccejus)
10. A pietizmus német kultúrterületen (Spener, Francke, Zinzendorf)
11. Metodizmus (John és Charles Wesley, George Whitefield)
12. Amerikai keresztyénség a 17-18. században (puritánok, kvékerek, Jonathan Edwards, a Nagy Ébredés)
13. A jezsuita rend további története, etikája, missziói és betiltása
14. A Francia Forradalom és az egyházak
15. Keresztyénség a modernitás küszöbén – összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból

Kötelező irodalom:

Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
Bangert, William: *A jezsuiták története*, Budapest: Osiris, 2002
Czakó Jenő: *A janzenizmus. Egyetemes egyháztörténeti tanulmány*, Cegléd, 1943
Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
Furet, Francois, *A francia forradalom története*, Budapest: Osiris, 1996
Jedin, Hubert: *A zsinatok története*, Budapest: Ecclesia, 2009

Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001
 Lányi Gábor: *Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom*, in *Confessio* 2009/1, 111-123. o.
 Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Loyolai Ignác: *Lelkigyakorlatok*, Budapest: Korda, 2011
 McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
 Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
 Wallmann, Johannes: *A pietizmus*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2000
 Zoványi Jenő: *A coccejanizmus története*, Budapest, 1890

HT ETRRV55 – Magyar egyháztörténet 2

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Megismerni a magyar reformátusok harcát megmaradásukért a csendes ellenreformáció, majd a dualizmus idején, építve gyülekezeteiket, egyházukat szellemileg, lelkileg, ahogy lehetett.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A "csendes (vértelen) ellenreformáció" kora (1712-1780) - a protestantizmus vallásügyi helyzete a királyi Magyarországon a XVIII. században.

III. Károly kora (1712-1740), vallásügyi helyzet a szatmári béke után – I. és II. Carolina Resolutio -;
 III. Károly vallásügyi rendeletei; - az 1712-es és az 1714-1715-ös országgyűlés vallásügyi végzései, a Pesti Vallásügyi Vegyes Bizottság (Mixta Religionaria Commissio), a "decretalis eskü".

2. A "világi elem" részvétele az egyházkormányzásában; az "egyetemes főgondnok"; Ráday Pál és egyházpolitikai tevékenysége, az ágensi hivatal, a Bodrogeresztúri Konvent (1734).

3. Mária Terézia uralkodása (1740-1780), a protestantizmus vallásügyi helyzete Mária Terézia uralkodása idején; - Mária Terézia valláspolitikája, vallásügyi rendeletei, - Mária Terézia iskolapolitikája és ennek hatása a református iskolákra és külföldi tanulmányutakra.

4. II. József (1780-1790), II. Lipót uralkodása (1790-1792), a protestantizmus vallásügyi helyzetének alakulása II. József és II. Lipót uralkodása idején. II. József valláspolitikája és ennek gyökerei, a "jozefinizmus", a Türelmi Rendelet és ennek hatása.

5. Az 1790/91. évi országgyűlés végzéseinek vallásügyi vonatkozásai, a magyar protestantizmus törvényes alapokra való visszahelyezése. A magyarországi protestáns egyházak közjogi, vallásügyi helyzetének alakulása az 1791. évi XXVI. törvénycikk után.

6. A protestáns egyházak belső élete a XVIII. század végén, az 1791. évi budai református és a pesti evangélikus zsinat, a világi és lelkészi elem küzdelmei az egyház vezetéséért, a Sinai- ügy.

Uniós törekvések, közös protestáns egyetem terve, református iskolázás és külföldi tanulmányutak.

7. Az 1848-49. évi szabadságharc a nemzet és a református egyház szabadságáért vívott küzdelem, s annak egyházat érintő intézkedései, a pátens.

8. A kiegyezés és annak hatása a magyar reformátusok életére. A református egyház szervezeti élete a dualizmus korában, az 1881. évi debreceni zsinat, új egyházalkotmány, szervezetileg egységes református egyház, a közalap, a nyugdíjintézet, özvegy - és árvaegylet,

9. Az ébresztő teológia, a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, - egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, - a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelőssége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt. Kísérlet a katolikus-protestáns reünióna, a református-evangélikus uniós törekvések. Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában).

10. A dualizmus korának kiemelkedő egyházi személyei: Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Szabó Aladár, Szikszai György, Szilassy Aladár,

11. Az I. világháború és a református egyház.

12. A tanácsköztársaság kikiáltása, intézkedései. Reformátusok a „forradalomban” és utána.

Évközi tanulmányi követelmények:

óralátogatás, forráselemzés

Kötelező irodalom:

BUCSAY Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945, Gondolat, Bp. 1985. 143-236.

BÍRÓ Sándor - BUCSAY Mihály - TÓTH Endre - VARGA Zoltán: A magyar református egyház története. Kossuth Könyvkiadó, Bp. 1949. 512. 177-409, 451-462,

NAGY Sándor Béla (szerk.): A Bodrogeresztúri Konvent" 200 éves jubileumának emlékkönyve 1734-1934. Sáropatak, 1934.

BUCSAY Mihály, a Türelmi Rendelet, Th. Szemle, 1980. 325-330.

CSOHÁNY JÁNOS, Magyar protestáns egyháztörténet 1711-1849. Debrecen, 1979.

LADÁNYI Sándor: Ráday Pál vallásügyi tevékenysége a szatmári béke után - Ráday Pál szerepe a magyarországi protestáns egyházak életében. Ráday Nyomda, Bp. 1997. 117.

Ajánlott irodalom:

ALMÁSI Tibor, DRASKÓCZY István..., A magyar történelem kronológiája, Pannonica, Bp. 2001. 284.

BARTA János ifj., A tizennyolcadik század története, Pannonica, Bp, 2000. 252.

BODOKY Richárd, Anyaházi diakónia az egyházban, Bp. 1942.

DIENES Dénes: az első püspökválasztás a Tiszáninneri Református Egyházkerületben, Tanulmányok a Tiszáninneri Református Egyházkerület történetéből. Sáropatak, 1998.

GALGÓCZY Károly, Népesedési mozgalmak a helvéthitvallásúak közt 1861-ben, Statisztikai Közlemények 1864. 280-299.

GALÁNTAI József, Magyarország az első világháborúban 1914-1918, Akadémia Kiadó, Bp.1974.453.

Gergely András: *Magyarország története a 19. században*. Bp. Osiris Kiadó, 2003.

GERGELY András, Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon: A kezdetektől 1918-ig. Bp. Argumentum Kiadó, 2014.

GERGELY András, Egy nemzet születése 1790-1848, Bp. Kossuth Kiadó, 2009. 112.

GYULAY Lajos Naplói I.II. 1848-1849., ELTE Román Filológiai Tanszék Központi Statisztikai Hivatal Levéltára, Bp. 2003. 323., 410.

KISS József, Magyarországi diákok a bécsi egyetemen 1715-1789. 1.2. ELTE Levéltára, Bp. 2000. 143.

KOSÁRY Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon, 3. kiad. Akadémiai Kiadó, Bp. 1996.

MÁLYUSZ Elemér: A Türelmi Rendelet, II. József és a magyar protestantizmus, Bp. 1939.

MÁLYUSZ Elemér: Iratok a Türelmi Rendelet történetéhez, Bp. 1940.

RÁDAY Pál, Lelki hódolás, Bp. 1977.

RÉVÉSZ Imre: Sinai Miklós és kora. Adalékok a XVIII. századvégi magyar irodalom történetéhez, Bp. 1959.

RÉVÉSZ Imre, A magyarországi protestantizmus története, Bp. 1925.

RÉVÉSZ Imre, Fejezetek a Bach-korszak egyházpolitikájáról, Bp. 1957.

RÉVÉSZ Imre, Bécs Debrecen ellen. Vázlatok Domokos Lajos (1728–1803) életéből és működéséből, Bp. 1966.

SOMOGYI Éva, Hagyomány és átalakulás, Állam és bürokrácia a dualista Habsburg Monarchiában, L'Harmattan, Bp. 2006. 255.

SZABAD György, A társadalmi átalakulás folyamatának előrehaladása Magyarországon, 1849-1867. Valóság, 1976/5. 5.

SZABÓ Aladár, A keresztyén egyház eszményképe, Bp. 1905.

ZLINSZKY Mihály, Az 1848-iki vallásügyi törvények története, Bp. 1908.

PEIL idevonatkozó cikkei

Új Reformáció 1919

HT ETRRV61 – Egyházzociológia

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	N: 30	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 5	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy megismertesse résztvevőit a szociológia, azon belül is az egyház- és vallásszociológiai gondolkodás kialakulásával, főbb teoretikusaival, iskoláival és elméleteivel, illetve, hogy képet adjon a mai világ és azon belül kiemelten is a magyarországi vallásosság és a reformátusság jelenlegi állapotáról, főbb tendenciáiról, lehetséges jövőbeli folyamatairól. A megszerzett ismeretek segítik a hallgatót, hogy helyesen értelmezze a vallási jelenségeket, működési jellegzetességeiket és megfelelően tudja értelmezni az egyház és vallás társadalomban elfoglalt helyét. Ezáltal a jövőbeli lelképásztorok és vallásábrók reálisabb betekintést nyernek abba a társadalmi valóságba, amelyben majd munkájukat végzik, és korszerű ismeretekkel gazdagodnak a profán környezetben végzett egyházi szolgálatuk szociológiai összetevőiről.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Regisztrációs hét, bevezető előadás, a kurzus menetének és a követelményeinek ismertetése
2. Bevezetés a szociológiába: a szociológiai szemlélet, a szociológiai gondolkodás kialakulása, első teoretikusok, mire jó a szociológia? (Kötelező irodalom: Giddens (2008) Mi a szociológia? 23-42. o.)
3. Vallásszociológiai alapismeretek: klasszikus elméletek és alkotói, Karl Marx, Max Weber és Émile Durkheim (Kötelező irodalom: Davie (2010) 2. fej. 45-72. o., Giddens (2008) 414-420.)
4. A szekularizációs elmélet és kritikája (Kötelező irodalom: Davie (2010) 3. fej. 73-98. o.)
5. Vallásos piac, a racionális döntés elmélete – (Kötelező irodalom: Davie (2010) 4. fej. 99-128. o.)
6. Intézmény és karizma feszültsége az egyházban (Tomka Ferenc (1991) II. rész 7-10. fejezet, 44-79. o.; Tomka Miklós (2011) IV. rész 3.1. fej. 165-168. o.)

7. Fundamentalizmus és új vallási mozgalmak. (Kötelező irodalom: Davie (2010) 8-9. fejr. 217-276. o.)
8. Globalizáció és vallás (Kötelező irodalom: Davie (2010) 10-11. fejr.)
9. Vallások a mai világban, a világ vallási megoszlása, főbb tendenciák (Kötelező irodalom: Tomka (2011) III. rész 1-1.5. fejr. 103-138. o.)
10. A magyarországi vallásosság mai helyzetképe (Kötelező irodalom: Tomka (2010) in Rosta – Tomka szerk. 401-426. o.; Csanády (2013))
11. A magyarországi reformátusság napjainkban (Kötelező irodalom: Csanády (2014b) in Szabó szerk. 32-37. o.; Duráczy (2014) in Szabó szerk. 38-45.o.; Hámori (2014) in Szabó szerk. 46-58. o.)
12. A magyarországi reformátusság jövője (Kötelező irodalom: Hámori (2011); Harkányi (2014) in Szabó szerk. 59-67.)
13. Összefoglaló óra, tanulságok levonása

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív órai részvétel, megadott heti kötelező irodalom rendszeres olvasása, amelynek teljesítéséről a hallgató minden alkalommal rövid óra eleji ZH-ban ad számot (nem osztályzatra, hanem ha a hallgató nem tud számot adni a kötelező olvasmány teljesítéséről az órai hiányzásnak számít. Három hiányzás engedélyezett.). A kurzus témái alapján tartott félórás prezentáció és háromnegyed órás diszkusszió vezetése.

Kötelező irodalom:

Csanády Márton (2013) A vallásosság helyzete Magyarországon a 2011. évi népszámlálási adatok és a 2008-as Európai Értékrend Vizsgálat adatainak fényében, *Confessio* 2013/37. évf. 4. sz. 12-21. o.

Csanády Márton (2014b) Kálvinisták Magyarországon 2014-ben, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus Ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 32-37. o.

Davie, Grace (2010) *A vallás szociológiája*, Pannonhalma: Bencés Kiadó

Duráczy Bálint (2014) Református gyülekezetek taglétszámának változása 2008 és 2013 között, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 38-45. o.

Giddens, Anthony (2008) *Szociológia*, Budapest: Osiris

Hámori Ádám (2011) Református esélyek és kilátások, *Confessio* 2011/37. évf. 4. sz. 6-25. o.

Hámori Ádám (2014) A hitvilág és a hit összefüggése a vallásossággal és a társadalmi háttérrel, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 46-58. o.

Harkányi Ádám Máté (2014): Telefonos gyülekezeti kutatás eredményei – gyülekezeti jövőkép, lelkészi hivatásképek, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 59-67. o.

Tomka Ferenc (1991) *Intézmény és karizma az egyházban*, Budapest: Országos Lelkipásztori Intézet, = (1997) Budapest: Márton Áron Kiadó, = elektronikus kiadás: <http://www.ppek.hu/k398.htm>

Tomka Miklós (2010) *Vallási helyzetkép – 2009*, in Rosta Gergely – Tomka Miklós szerk. *Mit értékelnek a magyarok?* Budapest: OCIPE Magyarország – JTMR Faludi Ferenc Akadémia, 401-426. o.

Tomka Miklós (2011) *A vallás a modern világban: A szekularizáció értelmezése a szociológiában*, Budapest: Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány

Ajánlott irodalom:

Berger, Peter L. ([2008] 2009) Meghamisított szekularizáció, Mérleg 2009/1-2.

Bögre Zsuzsa – Kamarás István (2013) Vallásszociológia, Budapest: Luther Kiadó

Casanova, José (2010) A vallás helye a szekuláris Európában, 2000 2010. szeptember

Durkheim, Émile (2002) A vallási élet elemi formái, Budapest: L'Harmattan

Földvári Mónika (2003) A vallásosság típusai a mai magyar társadalom generációiban, Szociológiai Szemle 2003/13. évf. 4. sz. 20-33. o.

Földvári Mónika (2009) Vallásosság és értékek együttjárása a magyar társadalom generációiban, in Gereben Ferenc szerk. Vallásosság és kultúra, Budapest: Faludi Ferenc Akadémia, 11-34. o.

Hamilton, Malcolm B. (1998) Vallás, ember, társadalom: Elméleti és összehasonlító vallásszociológia, Budapest: AduPrint

Hegedűs Rita (2001) A vallásosság a társadalomban, Századvég nyár (21. sz.), 51–68. o.

Kaufmann, Franz-Xaver ([1989] 1996) Vallás és modernitás, Replika 1996/21-22. Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/2122/16kauf.htm>

Luckmann, Thomas (1996) A láthatatlan vallás, Lettre 23. sz. (1996. tél),) Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/lettre/lettre23/02luck.htm>

Robbins, Thomas (1996) Az új vallási mozgalmak és a társadalom: elméletek és magyarázatok, Replika 1996/21-22. Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/2122/12robb.htm>

Rosta Gergely (2008) Szekularizáció vagy privatizáció? A vallásosság változása Magyarországon a rendszerváltás utáni másfél évtizedben, in Császár Melinda – Rosta Gergely szerk. Ami rejtve van s ami látható: Tanulmányok Gereben Ferenc 65. születésnapjára, Budapest – Piliscsaba: PPKE BTK, 441-452. o.

Tomka Miklós (1996) A vallásszociológia új útjai, Replika 1996/21-22. Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/2122/tomka.htm>

Tomka Miklós (1999) A magyar vallási helyzet öt dimenziója, Magyar Tudomány 104, Ú.f. 1999/44. évf. 5. sz. 549-559. o.

Tomka Miklós (2000) Vallásszociológia (jegyzet), Budapest: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont – UNIWORLD, elektronikus kiadás: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm

Weber, Max (1995) A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest: Cserépfalvi

HT TNS5010 – VALLÁSDIDAKTIKA 1

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs				
Előadók fogadóórái: egyéni egyeztetés alapján: siba.balazs@kre.hu	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

37. A vallásdidaktika feladata
38. Főbb didaktikai koncepciók I.
39. Főbb didaktikai koncepciók II.
40. A tanár szerepe az oktatásban
41. Oktatási célok a vallásitanításban
42. A tantervkészítés alapelvei
43. Az óra-előkészítés lépései, az óra felépítése
44. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai I.
45. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai II.
46. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I.
47. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II.
48. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III.

Évközi tanulmányi követelmények:

- egy óravázlat készítése
- házi dolgozat megadott szempontok alapján 10%
- egy óravázlat 10 %
- illetve szóbeli kollokvium 80%

Kötelező irodalom:

- Németh Dávid: Vallásdidaktika (egyetemi jegyzet)
- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- Tóth László, Pszichológia a tanításban, Debrecen, Pedellus Kiadó, 2000
- Siba Balázs: Isten és élettörténet, Budapest, Loisir Kiadó, 2010.

Ajánlott irodalom:

- Fehér Erzsébet: Az oktatás és nevelés története Nemzeti tankönyvkiadó Budapest 2002
- Ferencz Árpád: Fejezetek a valláspedagógia történetéből, Stúdium Kiadó Kolozsvár, 2000
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Budapest, 2001.
- H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996
- F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997
- J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992
- R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.

VI. Protestáns teológia osztatlan képzés, esti munkarend

IV. évfolyam:

HT ÓSZBT18 – Ószövetségi írásmagyarázat III - EZSDRÁS KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	L: 10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	5	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja egyrészt a könyv olvasása és magyarázása. Ezen túl azonban a könyv jelentősége a babiloni fogság utáni helyzet alakulására nézve is kiterjed, de a korai zsidóság előállításának részleteit is kiolvashatjuk belőle. Nem utolsó sorban pedig a fogság utáni teológiai reflexiók feltérképezéséhez nyerhetünk támpontot a könyv magyarázatában. Összességében tehát nyelvi, történeti és teológiai ismeretek szerzését remélhetjük a kurzustól.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kommentárok: K. Galling (1954), J. M. Myers (1965), F. C. Fensham (1994), A. H. J. Gunneweg (1985), J. Blenkinsopp (1989), C.-L. Seow (1999)

Tanulmányok: S. Grätz, *Das Edikt des Artaxerxes* (BZAW 334), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; K. Min, *The Levitical Authorship of Ezra-Nehemia* (JSOTS 409), London/New York: T. & T. Clark, 2004; J. Pakkala, *Ezra the Scribe* (BZAW 347), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; Karasszon István, Ezsdrás személye és műve, *Studia Nova* 1 (1994/2), 35-64.

HT ÚSZBT38 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT III

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Balla Péter	L: 10	Ld. órarend!	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	VII.	Értékelés módszere: szóbeli felelet

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész és teológus szakon teljesítendőek, a hittanoktató és vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon.

Az előadások tartalmi felosztása: 1) Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom; 2) A **Galata levél (Gal 1-6)** exegézise; 3) összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az előadásokon
- Lelkész és teológus szakon: görög szöveget készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján; a szöveget a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak)

Kötelező irodalom:

- Balla Péter: *Pál apostol levele a Galáciabeliekhez. Kommentár bevezetéssel és exkurzusokkal.* KIA, Budapest, 2009.

Ajánlott irodalom:

Kommentárok a következő szerzőktől nyelvenként csoportosítva:

- magyar nyelven: Török István, Varga Zsigmond, John Stott (A Biblia ma sorozatban);
- angol nyelven: Luther és Kálvin Galata-kommentárja; Bruce, Longenecker, Dunn, Morris, Witherington, Schreiner, Moo;
- német nyelven: Zahn, Oepke, Ebeling, Brandenburg, Rohde, Becker, Meiser

BTHBT56 – BIBLIAI TEOLÓGIA I. (ŐSZ)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József	L: 10	Lásd órarend!	Ld. mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kiadott szakirodalom alapján az Ószövetség egyes teológiai gondolatainak részletes megismerése, elemzése. Az Ószövetség teológiai gondolkodásmódjának és összefüggésrendszerének megismerése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek
2. Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája
3. Egyes teológiai gondolatok és változásai az ÓSZ-ben
4. Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések

Évközi tanulmányi követelmények:

1. Zárthelyi dolgozat: Von Rad I. (30%)
2. Zárthelyi dolgozat: Von Rad II. (30%)

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- G. von Rad (2000, 2001): *Az Ószövetség teológiája I-II.* Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- H. Gese (1977) *Biblische Theologie* München
- Tóth Kálmán: (1979): *Az Ószövetség biblikai teológiája* (jegyzet) Budapest
- B. S. Childs (1985) *Old Testament in a Canonical Context*, London, SCM
- R. Albertz (1992). *Religionsgeschichte Israels*. Göttingen, Vandenhoeck & Rupprecht/ Uő: *A History of Israelite Religion in the Old Testament* Louisville, Westminster John Knox Press
- W. Bruggemann (1997): *Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy*. Minneapolis, Fortress Press
- E. S. Gerstemberger (2005) *Theologien des Alten Testaments*. Stuttgart, Kohlhammer
- Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között: H.D. Preuss, W. Zimmerli, G. Von Rad, A.H.J. Gunneweg, O. Kaiser, R. Rendtorff, G. Fohrer, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT DOERT18 – Etika I

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor	L: 10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	7	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben egyrészt az általános etikai kategóriák kerülnek szóba, másrészt pedig az etika történetének jelentősebb állomásai is ismerkedik meg a hallgató.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Ethosz és etika
2. Kicsoda az ember? Teológiai antropológia
3. Evangélium és törvény
4. Lelkiismeret, erkölcsi felelősség és szabad akarat
5. Rendek, mandátumok és intézmények
6. *I. zárthelyi dolgozat*
7. A keresztyén ókor etikái
8. A skolasztika etikája
9. A reformáció etikája
10. A liberális teológiai etika
11. A 20. századi protestáns etika
12. *II. zárthelyi dolgozat*

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993
- Török István: Etika. Kolozsvár, 1997
- Sebestyén Jenő: Református etika. Budapest, Gödöllő, 1993
- Szathmáry Sándor: Theológiai Antropológia dióhéjban. Budapest, 1990
- Barth Károly: Evangélium és törvény. Budapest, 1997

Ajánlott irodalom:

- Anzenbacher, Arno: Keresztény társadalometika. Budapest, 2001
- Bonhoeffer, Dietrich: Etika. Szentendre, 1999
- Frey, Christofer: Die Ethik des Protestantismus von der Reformation bis zur Gegenwart. Gütersloh, 1989
- Nyíri Tamás: Alapvető etika. Budapest, 1994
- Pinckaers, Servias: A keresztény erkölcszológia forrásai. Budapest, 2001
- Weber, Helmut: Általános erkölcszológia. Budapest, 2001
- Weber, Helmut: Speciális erkölcszológia. Budapest, 2001

HT FILFT02 – Filozófia és latin nyelv szigorlat (filozófiatörténet, vallásfilozófia, latin)

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: L: -	Órarendi beosztás: -	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója:				
Előadók fogadóórái:	5 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 7	Értékelés módja: Szigorlat
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

FILFT15 – VALLÁSFILOZÓFIA

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: L: 10	Órarendi beosztás: Lásd órarend!	Előtanulmányi kötelezettségek: ----	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor				
Előadó fogadóórája:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium

Az oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező		VII.	Értékelés módszere: Házi dolgozat
------------------------------	---------------------	--	------	--------------------------------------

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A vallásfilozófia című kurzus első részének célja, hogy bevezetést nyújtson a nyugati vallásfilozófiai gondolkodás alapkategóriáiba, megismertessen legfontosabb képviselőivel, azok munkásságának fontosabb eredményeivel, illetve a tudomány fejlődésének főbb korszakaival. A tudománytörténeti és szisztematikus részei egyszerre, egymást kiegészítő módon kerülnek oktatásra. Az óra típusa alapvetően előadás, ám ezt a formát a vallásfilozófia művelésének módszertanát megalapozó órai szövegelemzések egészítik ki.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Vallásfilozófia I. a HTK vallásnár, lelkész, és protestáns teológus szakos hallgatói számára két féléves oktatás részét képezi. Ennek megfelelően az első félév során olyan alapozó ismeretek kerülnek átadásra, melyek a tudomány alapfogalmainak megismertetésére korlátozódnak, és ezen túl bevezetés nyújtanak a tudomány történetébe, elősegítve ezzel, hogy a hallgató tájékozódni tudjon a tudomány területének alapvető irodalmában. A kurzus további célja, hogy a Hittudományi Karon hallgatók számára kiegészítő ismereteket nyújtson rendszeres teológiai tanulmányaikhoz, más irányból elősegítse, hogy a kortárs vallásfilozófiai irányzatok eredményeit későbbi munkájuk során felhasználják. Fontos elérendő célja a kurzusoknak, hogy a hallgatók eredeti vallásfilozófiai forrásszövegekkel is találkozzanak. E téren a Vallásfilozófia I. kurzus egyszersmind azt is célul tűzi, hogy a hallgatókat bevezesse a vallásfilozófia szövegolvasás és forráselemzés módszertani kérdéseibe, és az ennek során elsajátított ismereteket konkrét, vallásfilozófiai szövegek olvasása során elmélyítse.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az előadásokon való rendszeres és aktív részvétel

Kötelező irodalom:

- J.Campbell (2000) Velünk élő mítoszok. Édesvíz, Budapest
- G.Dumézil (1986) Mítosz és eposz. Gondolat, Budapest
- M.Eliade (1997)Képek és jelképek. Cartaphilus, Budapest
- M.Eliade: (1997) Az örök visszatérés mítosza.Európa, Budapest
- M.Eliade: (2006) Mítoszok, álmok és misztériumok, Carthaphilus, Budapest
- R.Schaeffler (2003) A vallásfilozófia kézikönyve, Osiris, Budapest

Ajánlott irodalom:

Történeti és bevezető munkák:

- E. Coreth, Isten a filozófiai gondolkodásban. Budapest,2004.
- B. Davis, Bevezetés a vallásfilozófiába. Budapest,1999.
- R. Schaffler, A vallásfilozófia kézikönyve. Budapest,2003.

Kötelező forrásirodalom:

- G. S. Kirk, J.E. Raven, M. Schofield, A preszókratikus filozófusok. Budapest, 1998.125-156.old, 157-218.old.,219-244.old., 271-316.old.
- Platón, Kritón, Phaidón, Szókratész védőbeszéde. In.: Platón összes művei. Budapest,1984, 339-441.old.,441-469 old.,1019-1121.old.
- Ágoston, A boldog életről. A szabad akaratról. Budapest,1989.
- Anzelm, Prosligion. Monologion. Budapest, 1991.
- Descartes, Elmélkedések az első filozófiáról. Budapest, 1994.
- Kant, A tiszta ész kritikája. Budapest,1913.Bevezetés (utánnnyomásba és új fordításban is hozzáférhető)
- L. Feuerbach, A kereszténység lényege. Budapest, 1983. Bevezetés.
- G.W.F. Hegel, A szellem fenomenológiája. Budapest, 1979, Bevezetés.
- S. Kierkegaard, Félelem és reszketés. Budapest,1986.
- Fr. Nietzsche, Az Antikrisztus. Budapest, 1993.

- F. Nietzsche, Imigyen szólott Zarathustra. Budapest, 1902. (utánnomásban és új fordításban is hozzáférhető)
- K. Barth., Ember és embertárs. Budapest, 1990.
- M. Buber, Én és Te. Budapest, 1999.
- M. Eliade, A szent és a profán. Budapest, 1999.
- M. Eliade, Az örök visszatérés mítosza. Budapest, 1998.
- K. Löwith, Világtörténelem és üdvtörténet. Budapest, 1996.

HT FILFT20 – Ókori nyelvű szövegolvasás I

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: L: 10	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 7	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy elsősorban a HTK nappali tagozatos, és protestáns teológusképzésben résztvevő, illetőleg a vallástudományi szakirány héber nyelvet tanult hallgatói számára kerül meghirdetésre, ennél fogva megkövetel bizonyos nyelvi ismereteket. Célja, hogy a hallgatók héber nyelvből és exegézisből megszerzett ismereteit más jellegű, a klasszikus szövegek értelmezésre is kiterjedő ismeretek révén strukturálja és egészítse ki.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus során kitérünk a bibliai és a postbiblikus, elsősorban a holt-tengeri szövegek közötti eltérésekre. A nyelvi, kultúra és vallástörténeti háttér felvázolásával kísérletet teszünk a hallgatók tudásszintjének megfelelő héber szövegek értelmezésére.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való aktív részvétel.

Kötelező irodalom:

- A feldolgozandó szöveg/szövegek a hallgatók tudásának felmérése után az órán kerülnek kijelölésre.

Ajánlott irodalom:

- Személyes érdeklődésnek megfelelően az órán kerül kijelölésre.

FILFT27 – A HERMENEUTIKA KÉRDÉSEI ÉS TÖRTÉNETE I.

Tantárgy felelőse: Dr. Fabiny Tibor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:
--	---------------------	--------------------	--------------------------------

Tantárgy előadója: Dr. Fabiny Tibor	L: 10	Lásd órarend!	Ld. mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: VII.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus első félévben áttekinti a protestáns hermeneutika legfontosabb kérdéseit (sensus literalis, sensus plenior, tipológia, inspiráció, a képi nyelv, a látás és hallás hermeneutikája, oralitás, hatástörténet stb.) A második félévben hermeneutikai szövegek tanulmányozásával történeti áttekintésben vizsgáljuk a bibliai szövegértelmezés elvi kérdéseit (az Újszövetség hermeneutikája, Origenész, az alexandriai iskola, az antiochiai iskola, Tyconius, Augustinus, Szentviktori Hugo, Fiorei Joachim, Aquinoi Tamás, Fiorei Joachim, Luther, Tyndale, Kálvin, Flacius, orthodoxia, pietizmus, felvilágosodás, racionalizmus, liberalizmus, neoorthodoxia, mítosztalanítás.)

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A bibliaértelmezés kérdései
2. A bibliaértelmezés az ókorban és a középkorban
3. A bibliaértelmezés a reformáció idején

Évközi tanulmányi követelmények:

- Fabiny Tibor, *A keresztény hermeneutika kérdései és története*. I. Budapest, HKK, 1998
- Tőkés István, *A bibliai hermeneutika története*, Kolozsvár, 1985
- Jeanrond, Werner G., *Theological Hermeneutics: Development and Significance*. London: Macmillan, 1987;

Kötelező irodalom:

- Barton, John (szerk.), *The Cambridge Companion to Biblical Interpretation*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.
- Breck, John, *The Power of the Word in the Worshipping Church*, St. Vladimir Seminary Press, New York, 1986
- Burrows, Mark S. - Rorem, Paul (szerk.), *Biblical Hermeneutics in Historical Perspective. Studies in Honour of Karlfried Froehlich on His Sixtieth Birthday*. Grand Rapids, W. B.Eerdmans, 1991
- Davies, Ellen- Hays, Richard B., (szerk.) *The Art of Reading Scripture* Grand rapids Michigan, William B. Eerdmans, 2003.
- Fabiny Tibor (szerk.) *A hermeneutika elmélete*, Ikonológia és Műértelmezés 3. Szeged, JATEPress, 1998 (1987).
- Fabiny Tibor (szerk.) *A tipológiai szimbolizmus*, Ikonológia és Műértelmezés 4. Szeged, JATEPress, 1998 (1988).
- Fabiny, T, *The Lion and the Lamb, Figuralism and Fulfilment in the Bible, Art and Literature*, London, Macmillan, New York St Martin's Press, 1992.
- Fabiny, T. – Lukács Tamás (szerk.) *Irodalomtudomány és bibliai hermeneutika* Budapest, Hermeneutikai Kutatóközpont, 1998.

Ajánlott irodalom:

- Mayordomo, M (szerk.) *Die Prägende Kraft der Texte. Hermeneutik und Wirkungsgeschichte des Neuen Testaments.*, (Ein Symposium zu Ehren von Ulrich Luz) Stuttgarter Bibelstudien, 199.Stuttgart, Verlag Katolisches Bibelwerk GmbH, 2005.
- Muller, Richard A. – Thompson, John L. (szerk). *Biblical Interpretation in the Era of the Reformation, Essays Presented to David C. Steinmetz in Honor of His Sixtieth Birthday*, Grand Rapids, W.B.Eerdmans, 1996

- Watson, Francis, *The Open Text. New Directions for Biblical Studies?* London, SCM, Ltd, 1993.
- Webster, John, *Holy Scripture, A Dogmatic Sketch*, Cambridge, Cambridge UP, 2003.
- Weder, Hans, *Neutestamentliche Hermeneutik*. Zürich, 1984

HT ETRRT56 – Magyar egyháztörténet III

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	L: 10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 7	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A széttagoltan élő magyar reformátusok, megmaradásukért vívott harcaik, eredményeik bemutatása az adott korszak történelmi eseményeinek tükrében.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az egyház az I. világháború utáni vörös terror idején. A Trianoni Békeszerződés és a szétszakított országban élő egyház veszteségei, nehézségei, helyzetállása a Horthy korszakban.
2. Az egyház belmissziója, ifjúsági egyesületek /Bethánia Egylet, Népfőiskola, ORSZ, ORJÓ, ORPSZ, ORLE, KIE, KLE, MEKDESZ, SDG, 1921, 1942-1943, 1945., Ichtüs/.
3. Egyházunk szerepe a magyar kultúrában, oktatásban, sajtóban /ORTE, KRE, DRHE,.../.
4. A II. világháború egyházpolitikája, Jó Pásztor Misszió, Ravasz László, Bereczky Albert.
5. Helyreállítás, ébredés és a „fordulat éve”, az Egyezmény, perek, 1945-1948. /Ravasz László, Révész Imre, Karácsony Sándor, Victor János, Békefi Benő, Bereczky Albert Kiss Roland, Pap Béla, Pógyor István, Soós Géza,.../.
6. Az ellenőrzött egyház: Rákosi diktatúra, ÁVÓ, ÁVH, ÁEH – a keskeny út teológiája, a templom falai közé zárt egyház élete, megmaradása.
7. Az 1956-os forradalom, Hitvalló Nyilatkozat, Országos Református Intézőbizottság, terror, Ravasz László, Kardos János, Pap Béla, Gulyás Lajos, Magócsi István, Herczeg Lajos.
8. Megmaradás a Kádári diktatúra idején, nyitási lehetőség a belmisszióban Magyarországi Református Egyház/MRE/ hazai- és külföldi kapcsolatai, részvétele egyházi testületekben.
9. Az MRE és az elszakított területek magyar reformátussága, - közös szervezetek.
10. Magyar Református Egység- Fesztivál /2009. Debrecen/Zsinat, MRE Tanácskozó Zsinata, Generális Konvent./Hegedüs Loránt, Bölskei Gusztáv, Csiha Kálmán, Tóth Károly/.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

BUCSAY Mihály, A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945, Gondolat, Bp. 1985. 235-269.

Barcza József, Dienes Dénes szerk., A Magyarországi Református Egyház története 1918-1990. Sárospatak, 1999. 1-240.

Ajánlott irodalom:

Balla Bálint, Szöllőssy Pál szerk. 50 év. 1956–2006. Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Bern, 2006.

- Bogárdi Szabó István, Egyházvezetés és teológiai a Magyarországi Református Egyházban 1948 és 1989 között, Societas et Ecclesia 3. Debrecen, 1995, 197.
- Csizmadia Károly: Gulyás Lajos életútja és halála, Confessio, 1990. 3. sz.
- Egyházak a változó világban, Új forrás, 23. évf. 1991.május, 5. sz. 88.
- Gyarmati György, A Rákosi-korszak, Rendszerváltó fordulatok évtizede Magyarországon, 1945-1956., ÁBTL-Rubicon, Bp. 2013. 528.
- Kő András-Nagy J. Lambert, Kossuth tér 1956. Teleki László Alapítvány, Bp. 2001. 336.
- Horváth Erzsébet, Az egyházi iskolák államosítása 1948 - erkölcsi vákuum, Szabó Előd szerk."Isten fia magának egy kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe" Ünnepi kötet Dr. Márkus Mihály püspök, professzor 70. születésnapja tiszteletére. Pápa, Magvető, 2013. 75-88.
- Horváth Erzsébet, Jézus Krisztus jó vitéze” Soós Géza, Hősök, mártírok, áldozatok a XX. századi magyar reformátusságból, Bp. 2011. 139.
- Horváth Erzsébet, Kardos János (1894-1959) főgondnoksága, Református Egyház 2007. 3. sz. 68-70.
- Horváth Erzsébet, Lenni, vagy nem lenni, ahogy lehet, Egyezmény az állam és az MRE között, Confessio, 2008/4. sz. 23-30.
- Horváth Erzsébet, Ravasz László és a zsidómentés, Theologiai Szemle, 2007/4. sz. 206-210.
- Ö. Kovács József, A paraszti társadalom felszámolása a kommunista diktatúrában ... 1945-1965, Korall, Bp. 2012. 574.
- Pap László: Tíz év és ami utána következett. 1945-1963. Adalékok a magyarországi református egyház XX. századi történetéhez, Bern-Budapest. 1992. EPMSZ. 424.
- Papp Vilmos, Negyvenegy prédikátor, I.II.III. Bp. 2008, 2009. 220.
- Pándy Bertalan, Meggyújtott gyertya, Egy felvidéki lelkipásztor életútja, Madách-Posonium, 2003. 260.
- Pölöskei Ferenc, Gergely Jenő, Izsák Lajos szerk. 20. századi magyar történelem 1900-1994. Korona Kiadó, Bp. 1997. 460.
- Szebeni Olivér, Kiszolgáltatottan, MBE, Bp. 2006. 279.
- Ravasz László, Emlékezéseim, MRE Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Bp. 1992. 427.
- Ravasz László, Válogatott írások 1945-1968, szerk. Bárczay Gyula, EPMSZ, Bern, 1988. 372.
- Tanulmányok a MRE 1867 és 1978 közötti történetéből, MRE Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Bp. 1983. 23-91, 271-641.
- Tenke Sándor szerk. Református ifjúsági egyesületek és mozgalma Magyarországon a XX. században Bp. 1993.

HT ETRRT02 – Historiiai szigorlat (egyetemes és magyar egyháztörténet)

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója:	L: -			
Előadók fogadóórái:	5 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 7	Értékelés módja: Szigorlat
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

VII. MA református hittanár-nevelő, levelező munkarend (lelkész alapképzéssel)

I. évfolyam:

HT VPPGW53 - NEVELÉSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Simonfi Zsuzsanna	L: 10	Ld. órarend!	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus a nevelés és oktatás ma is aktuális kérdéseinek, problémáinak történeti szempontú elemzésével a hallgatók kritikai gondolkodásának fejlődéséhez és történeti ismeretinek bővüléséhez járul hozzá. A tantárgy célja, hogy a hallgatók képesek legyenek a különböző korok nevelési eszményeinek, módszereinek, az oktatás helyzetének, fejlődésének, problémáinak kritikus, történeti szempontokat figyelembe vevő elemzésére, értelmezésére. A kurzus az emberi társadalom fejlődéstörténetének egymást követő korszakaiban követi nyomon a mai oktatásügy és pedagógia problémáinak változását, történeti megjelenését és aktuális elemzését. Az ezekkel való megismerkedés egyrészt elősegíti a hallgatók történeti szemléletmódjának, kritikai gondolkodásának fejlődését, másrészt arra ösztönzi őket, hogy saját nevelésfelfogásuk kialakulása, kialakítása során is igényeljék a reflektív viszonyulást. A tantárgy célja továbbá, hogy a tanár szakos hallgatókat hozzásegítse a tanárképzés más tárgyaiban is megjelenő fogalmak és szakkifejezések pontos, szakszerű használatára.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az ókori nevelés eszményeinek és intézményeinek változásai. Folyamvölgyi kultúrák, írnokekésés. Arisztotelész, Platón, Szókratész felfogása a nevelésről. Iskoláztatás az ókori Görögországban és Rómában.
2. Középkor: Szent Ágoston gyermekképe. Klerikus nevelés, az iskoláztatás kezdetei, iskolatípusok. A középkori egyetemek, a műveltség rendszere. Világi nevelés a középkorban: céhek, lovagok. A magyar iskolák születése.
3. Reneszánsz embereszmény – reneszánsz nevelés. Humanista gondolkodók a nevelésről. A városi iskolák kialakulása. Reformáció és reneszánsz kapcsolata. A világi értelmiség kialakulása.
4. A reformáció nevelésügye. Luther, Kálvin, Melancton. A református kollégiumi rendszer. Új iskolatípusok. A wittenbergi tanrendszer. Református kollégiumok Magyarországon. Comenius és Apáczai Csere János. Az ellenreformáció nevelésügye. Jezsuita oktatás. Ratio Studiorum. Pázmány Péter, nagyszombati egyetem.
5. Korai felvilágosodás: Locke, Bacon, Helvetius. A felvilágosodás hatása a neveléstudományra és az iskolaügyre. A pedagógia tudománnyá válása. Herbart. Rousseau felfogása a gyermekről. Emil. Rousseau hatása a pedagógiai gondolkodásra. Pestalozzi.
6. A modern európai közoktatási rendszerek kialakulása. A magyar oktatásügy alakulása a reformációtól az Eötvös-féle népiskolai törvényig. A Ratio Educationis.
7. A XIX. század legfontosabb gondolatai a nevelésről. A reformpedagógia filozófiai gyökerei. Dewey, Waldorf, Freinet, Montessori, Jenaplan. Magyar reformpedagógiai kezdeményezések.

8. Az elméleti pedagógia legfontosabb irányzatai a XX. században. A szellemtudomány, a kultúrpedagógia és a neokantiánusok hatása a pedagógiára. Szociológiai és pszichológiai elméletek hatásai.
9. A magyar pedagógia és iskolaügy alakulása 1848-tól 1945-ig. Eötvös József, Klebelsberg, Fináczy, Prohászka, Imre Sándor. Oktatási törvények.
10. A magyar oktatásügy alakulása 1945-től 1989-ig. Oktatási törvények. A posztmodern ember születése – nevelési kérdések és problémák az ezredfordulón. Az egyházak szerepe a mai oktatásügyben.

Évközi tanulmányi követelmények:

- A hallgatók az előadásokon aktív figyelemmel vesznek részt.

Kötelező irodalom:

- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2002): Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Osiris Kiadó, Budapest
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2004): Neveléstörténet. Szöveggyűjtemény. Osiris Kiadó, Budapest

Ajánlott irodalom:

- Balogh László (1996, szerk.): 1000 éves a magyar iskola. Korona Kiadó, Budapest
<http://www.ppk.elte.hu/reformpedagogia>
- Németh András – Skiera, E. (2000): Reformpedagógia és az iskola reformja. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Németh András – Pukánszky Béla (2004): A pedagógia problémátörténete. Gondolat Kiadó, Budapest
- Németh András – Boreczky Ágnes (1997): Nevelés, gyermek, iskola. Eötvös József Kiadó, Budapest
- Pukánszky Béla (2001): A gyermekkor története. Műszaki Könyvkiadó, Budapest

HT VPPGW54 - NEVELÉSTAN

Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Simonfi Zsuzsanna	L: 10	Ld. órarend!	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy a nevelés és oktatás ma is aktuális kérdéseinek, problémáinak tárgyalásával hozzájárul a hallgatók kritikai gondolkodásának fejlődéséhez. A tantárgy célja, hogy képesek legyenek saját koruk nevelési eszményeinek, módszereinek, problémáinak kritikus elemzésére, és a különböző értelmezésekre reflektálva kialakítsák saját nevelés-, oktatás- és iskolakoncepciójukat. A kurzus keretén belül a hallgatók megismerkednek a nevelélmélet alapvető fogalmaival, témaköreivel, problémáival. Különös hangsúly helyeződik a különböző világnézetekből kibomló különböző emberképek és az ezekhez kapcsolódó különböző nevelésfelfogások bemutatására, ezen túl kiemelt szerepet kap a biblia emberkép és az erre épülő református nevelés alapelveinek ismerete. A tantárgy további célja, hogy a hallgatókat megismertesse a nevelést meghatározó tényezőkkel, az azokat feltáró megismerési módokkal, a nevelési folyamattal, annak módszereivel és a nevelési tartományokkal.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy által közvetített ismeretek képessé teszik a hallgatókat a tanulók megismerésére, a pedagógiai folyamat elemzésére, értékelésére, nevelési stratégia kidolgozására, szakmai együttműködésre és kommunikációra.

Főbb témakörök:

1. A nevelés fogalma. Antropológia és nevelés. Az emberkép és a világkép összefüggése, változása a nevelés történetében. Az embereszmény.
2. Nevelési modellek. Bibliai antropológia, protestáns emberkép.
3. Az öröklés és a nevelés problematikája.
4. A szocializáció, perszonalizáció, nevelés, oktatás fogalma, ezek egymáshoz való viszonya.
5. A gyermekkor változó szinterei, ezek történeti alakulása. A család mint nevelési színtér, a gyermek helye a családban. A gyermekhez való viszony változása a középkortól napjainkig.
6. Az iskola funkciói.
7. A nevelés folyamata és módszerei.
8. A keresztyén értékek értelmezése a pedagógiai folyamatban.
9. Nevelési tartományok.
10. Az iskolai interakciók és kommunikációs folyamatok sajátosságai. A család és iskola kapcsolatának jelentősége, a kapcsolattartás tartalma, formái.
11. A hátrányos társadalmi helyzetből fakadó nehézségek és az iskolai kudarc közötti általános összefüggések.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Saját pedagógiai hitvallás elkészítése.
- Egy tanulóval készített interjú elkészítése vagy egy iskolai konfliktus elemzése.
- Szabadon választott neveléseméleti témához bibliográfia összeállítása vagy egy pedagógiai periodika bemutatása.

Kötelező irodalom:

- Bábosik István (1998): A nevelés folyamata és módszerei. Okker Kiadó, Budapest
- Kron, Friedrich W. (1997): Pedagógia. Osiris Kiadó, Budapest
- Zrinszky László (2002): Nevelésemélet. Műszaki könyvkiadó, Budapest

Ajánlott irodalom:

- Balla Gábor Tamás (1995): Nevelésszociológiai ismeretek. Gödöllő
- Németh András – Boreczky Ágnes (1997): Nevelés, gyermek, iskola. Eötvös József Kiadó, Budapest
- Zrinszky László (2000): Iskolaelméletek és iskolai élet. Okker Kiadó, Budapest

HT VPPGW57 - EGYHÁZI ÉS GYÜLEKEZETI KOMMUNIKÁCIÓ

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Szabóné László Lilla	L: 10	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A vallásanár üzenetközvetítő személy. Küldetését akkor töltheti be eredményesen, ha a közvetlen emberi kommunikáció kínálja lehetőségekkel megtanul tudatosan élni, és képes konstruktívan kezelni, illetve kiküszöbölni az elkerülhetetlenül fellépő kommunikációs zavarokat. Az ehhez szükséges ismeretek gyarapításához és képességek fejlesztéséhez kíván hozzájárulni ez a kurzus. A hallgatók különböző felekezetek istentiszteletein és gyülekezeti alkalmain megadott szempontok szerint megfigyeléseket végeznek a kommunikáció jellegzetességeivel kapcsolatosan, melyről írásos beszámolót készítenek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az egyház mint communio sanctorum
2. Hitmódok és kommunikációs stílusok a gyülekezetben
3. A gyülekezet (egyház) struktúrája és működése
4. Hallgatói beszámolók
5. A vallásosság nyelvi és rituális kifejezési formái
6. A prédikáció mint kommunikáció
7. Meditáció és imádság
8. Hallgatói beszámolók
9. A lelkigondozói kommunikáció sajátosságai
10. Valláspedagógiai kommunikáció
11. Hallgatói beszámolók

Évközi tanulmányi követelmények:

- Hospitálási jegyzőkönyv beadása
- Zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- H.-Ch. Piper, A kommunikáció tanulása a lelkigondozásban és a prédikálás terén, Debrecen 1999.
- F. Schweitzer, Vallás és életút, Budapest 1999.
- Ch. Thomann/ F. Schulz von Thun, Tisztázó beszélgetések, Budapest 1992.
- J. Ries (szerk.), A szent antropológiája, Bp. 2003.
- Hézser G., Pasztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez, Bp. 2005.

Ajánlott irodalom:

- R. Otto, A szent, Bp. 1997.
- F. Schulz von Thun, Miteinander reden 1-3. 2002.
- W. Simon, Grundlagen der Kommunikation, Offenbach 2004.
- K.H. Delhees, Soziale Kommunikation, Opladen 1994.
- J.M. Sautter, Spiritualität lernen, Neukirchen-Vluyn 2004.
- R. Hajduk, Die seelsorgliche Dimension der Predigt, St. Ottilien 1995.
- M. Klessmann, Pastoralpsychologie, Neukirchen-Vluyn 2004.

HT VPPGW61 - PSZICHOLÓGIA 1 (A SZEMÉLYISÉG FEJLŐDÉSE)

Tantárgy felelőse: Dr. Hadházi Éva	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Hadházi Éva	L: 15	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve:	Típusa:	őszi	I.	Kollokvium
				Értékelés módszere:

magyar	kötelező			
--------	----------	--	--	--

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A személyiség fejlődésének megismerése a személyiséglélektan alapvető elméleteinek, irányzatainak tükrében, melyek az emberi magatartás megértésének lehetséges útjaként, a teljes személyiség funkcionális vizsgálatára irányulnak. Az ismeretszerzés középpontjában olyan személyiséglélektani modellek állnak, melyek ismerete megalapozza a későbbi stúdiumokat, hozzájárulva a tanárjelöltek emberképének formálásához.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A személyiség alapegységei: típusok. A típuskutatás történeti áttekintése. Alkati és funkcionális tipológiák. A tipológiák és a személyiségelméletek különbözősége.
2. A személyiségelméletek általános jellemzői, fő nézőpontok. „Erő-irányzatok” a személyiségpszichológiában.
3. Sigmund Freud pszichoanalitikus elmélete, a freudi személyiségmodell. A személyiség dinamikája és fejlődése. A pszichoanalízis mint tudomány, elmélet és módszer. A pszichoanalízis kritikája.
4. Carl Gustav Jung analitikai pszichológiája. Jung elméletének alapfogalmai. A psziché természete és szerkezete. A tudat funkciói, pszichés dinamika. A személyiség fejlődése, az individuációs folyamat.
5. Alfred Adler individuálpszichológiája. Az adleri személyiségelmélet alapfogalmai. A nevelés individuálpszichológiai szemlélete.
6. Erik Erikson pszichoszociális fejlődéselmélete. Az identitás fogalma és vetületei. Krízispotenciálok mint központi feladatok. Epigenetikus szakaszok a fejlődésben.
7. Erich Fromm humanisztikus pszichoanalízise: egzisztenciális szükségletek, a karakter fogalma, szeretetfilozófiája és a szabadság problematikája.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Kiemelten foglalkozunk az elméleti modellek gyakorlati életben való megjelenésének, alkalmazásának lehetőségeivel. A hallgatók személyes tapasztalatainak megosztásával folyamatosan reflektálunk a lelkesítő, vallásnevelési és hitoktatói munkában való felhasználási lehetőségekre, segítve a pályaszocializációt.

Kötelező irodalom:

- Carver C.S., Scheier M.F. (1998): Személyiségpszichológia, Osiris, Budapest
- Atkinson (szerk.) (1995): Pszichológia, Osiris-Századvég, Bp., (a több kiadás is jó)

Ajánlott irodalom:

- Halász L., Marton M. (szerk., 1978): Típusok és személyiségvonások, Gondolat, Budapest
- Mirnics Zs. (2006): A személyiség építőkövei, egyetemi jegyzet, HEFOP, Budapest,
- Szakács F., Kulcsár Zs. (szerk.) (1980 és 1996): Személyiséglélektani szöveggyűjtemény. Elméleti irányzatok II., Tankönyvkiadó, Budapest
- Marton M. (szerk.) Típusok és személyiségvonások, 5-37.o., Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1978.
- S. Freud: Bevezetés a pszichoanalízisbe, Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1988.
- Esszék, Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1988.
- A halálösztön és az életösztön, Múzsák Közművelődési K., Bp., 1991.
- C. G. Jung: Analitikus pszichológia, Göncöl Kiadó, Budapest, 1991.
- Bevezetés a tudattalan pszichológiájába, Európa Kiadó, Budapest, 1990.
- Az ember és szimbólumai, Göncöl Kiadó, Budapest, 1991.
- A lélektani típusok, Európa Kiadó, Bp., 1988.
- Adler: Életünk jelentése, Kossuth Könyvkiadó, Bp., 1994.
- Hall-Lindzey: Alfred Adler, In.: Szakács F.-Kulcsár Zs. (szerk.), Személyiséglélektani szöveggyűjtemény II., 76-87.o., Tankönyvkiadó, Bp., 1981.
- Erik Erikson: Az emberi fejlődés nyolc szakasza, In.: Szakács F.—Kulcsár Zs. (szerk.), Személyiséglélektani szöveggyűjtemény II., 160-175.o., Tankönyvkiadó, Bp., 1981.

- A fiatal Luther és más írások, Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1991.
- E. Fromm A szeretet művészete, Helikon kiadó, Bp., 1984.
- Hall-Lindzey: Erich Fromm, In.: Szakács F.-Kulcsár Zs. (szerk.), Személyiséglélektani szöveggyűjtemény II., 87-91.o., Tankönyvkiadó, Bp., 1981.
- Menekülés a szabadság elől, Akadémiai Kiadó, Bp., 1993.

HT VPPGW64 - ÁLTALÁNOS DIDAKTIKA 1

Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Majzikné Lichtenberger Krisztina	L: 15			
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga

A tantárgy tanításának alapelvei és céljai:

A kurzus során a hallgatók korábbi pedagógiai és pszichológiai tapasztalataira és élményeire építve az oktatáshoz kapcsolódó ismereteket bővítjük. Célja a hallgatók gyermekszemléletének és az oktatás egészéről vallott felfogásának formálása, felkészítés a tudatos tanári szerepvállalásra. Emellett célja a hallgatók oktatási folyamatról kialakított szemléletének formálása, módszertani repertoárjának kialakítása, a kompetenciák fejlesztését előtérbe helyező, differenciált oktatási folyamatok tervezéséhez, szervezéséhez, lebonyolításához és értékeléséhez, hatékony tanulást segítő, korszerű tanulási környezet kialakításához kapcsolódó elméleti ismeretek nyújtása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Tanítás és tanulás. Tanulásméleti koncepciók, ezek pedagógiai konzekvenciái, megjelenése az iskolai gyakorlatban.
2. A tanulás tanítása, a tanulás didaktikai értelmezése. Tanulási stratégiák, stílusok, technikák. A gondolkodás tanítása.
3. Tanulás és motiváció. Motivációs elméletek, motiváció és tanulói énkép kapcsolata.
4. A tananyag változásai, fejlődése. A tananyag kiválasztás kérdései ma, a tudás társadalmi meghatározottsága. A kompetencia fogalma, értelmezése.
5. Az oktatás célrendszere és a tanítás tervezése. Az oktatás dokumentumai.
6. Pedagógiai tervezési feladatok: A tanterv. Tantervi műfajok és típusok. A NAT. Helyi pedagógiai program, helyi tanterv. Tanterv Magyarországon és Európában. A rejtett tanterv. Tanmenet, tematikus terv, óraterv, projektterv, epochális tervezés.
7. A tanulók megismerésének általános kérdései. Fő fejlődési szakaszok. Differenciálás, integráció, inklúzió.
8. A differenciálás speciális célcsoportjai: Tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek, különleges pedagógiai bánásmódot igénylő tanulók. A hátrányos helyzet. Az iskolai szorongás.
9. A tehetséges tanulók. A tehetség gondozás elméleti háttere.
10. A tanulást segítő környezet kialakítása. Iskolai tér, eszközök és módszerek
11. Szervezeti keretek, szervezési módok, munkaformák, módszerek. Új eljárások az oktatás szervezésében: kooperatív tanulás, team-teaching, individualizált munkaformák, projekt. A módszerek kiválasztásának alapelvei. Tanári vezetésre épülő módszerek: Előadás, magyarázat, szemléltetés. Tanulói tevékenységre épülő módszerek. Kooperatív tanulás. Kooperáció, verseny, játék.
12. A taneszközök változásai. Digitalizált tananyag. Számítógép használata az oktatásban. A taneszközök kiválasztásának alapelvei.

13. Értékelés. Diagnosztikus, formatív és szummatív értékelés. A teljesítmények mérése. Az érvényesség és megbízhatóság. Önértékelés fejlesztése.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Falus Iván (2004, szerk.): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Veszprémi László (2000): *Didaktika*. APC-Stúdió, Gyula

Ajánlott irodalom:

- Csapó Benő (2002): *Az iskolai műveltség*. Osiris kiadó, Budapest.
- Csapó Benő (2003): *A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése*. Akadémiai kiadó, Budapest.
- Golnhofer Erzsébet – M. Nádasi Mária (1993): *Készülünk a vizsgáztatásra*. Korona, Budapest.
- Halász Gábor (2005): *Fejlesztő értékelés*. OKI, Budapest.
- Hunyady Györgyné – M. Nádasi Mária (2000): *Pedagógiai tervezés*. Comenius Bt., Pécs.
- Spencer, K. (2004): *Kooperatív tanulás*. Ökonet kiadó, Budapest.
- M. Nádasi Mária (2001): *Adaptivitás az oktatásban*. Comenius Bt. Pécs.
- Nahalka István (2002): *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

II. évfolyam:

HT ETRRW61 – Egyházsociológia

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Hámori Ádám	L: 10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az egyházsociológia oktatásának célja, hogy a hallgatók alkalmassá váljanak arra, hogy a vallásstanári, hitoktatói munkát megalapozott szociológiai ismeretek birtokában és a kortárs magyar társadalom vallásosságának jellegzetességeit figyelembe véve végezhessék. Segítséget kapnak ahhoz, hogy szociológiai szempontból a lokális és globális környezetben egyaránt sikeres szolgálatot végezzenek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szaktárgy sikeres elvégzése révén leendő református hittanáraink megismerik a gyülekezet- és az egyházszervezés szociológiai aspektusait, az egyházat és a gyülekezeteket körülvevő szakrális közösségek és profán társadalmak jellegzetességeit és szerveződésének módjait, valamint az egyház és a gyülekezetek, a mindennapok szakrális közösségei és a modern, valamint globális társadalmak közötti kapcsolatok szociológiai vonásait. A hallgatók megismerkednek a vallás- és egyházsociológia legfontosabb nemzetközi és hazai elméleteivel, valamint a klasszikus és mai kutatások módszertanának alapkérdéseivel, eredményeivel. Mindezek mellett a kurzus során figyelmet fordítunk a rendszerváltás óta megváltozott vallási környezetre, a társ- és a rivális egyházak, szekták fontosabb szociológiai jellegzetességeire. Külön kiemelt hangsúlyt kap az ifjúsági korosztály vallásosságának alakulása napjainkban. A hallgatók betekintést nyernek továbbá a szociológiai kutatás

alapkérdéseibe, s ennek alapján az adatfelvétel és feldolgozás, valamint kiértékelés módszertanába. Ezen keresztül a leendő hittanárok áttekintést kapnak arról a társadalmi valóságról, amelyben munkájukat végzik, s korszerű ismeretekkel vértéződnék fel a profán környezetben lehetséges és szükséges szolgálat szociológiai összetevőiről.

A tantárgy tematikai felépítése:

1. A szociológia tudományos szemlélete és módszertana
2. A vallás mint a szociológia tárgya
3. Elméletek: A vallás értelmezése a klasszikus szociológiában
4. Elméletek: A szekularizációs tézis és kritikája
5. Elméletek: A vallási piac és a racionális döntés elmélete
6. Elméletek: A vallási individualizáció és vallási privatizáció
7. Elméletek: A vallás mint intézményesült társadalmi valóság
8. Elméletek: A modernizáció, a globalizáció és a vallás
9. Elméletek: Új vallási mozgalmak
10. Tények és értelmezések: Vallási tendenciák világszerte a globalizáció korában
11. Tények és értelmezések: A magyarországi vallási változás napjainkban
12. Tények és értelmezések: A magyarországi ifjúság vallásossága

Évközi tanulmányi követelmények:

Rendszeres, aktív órai részvétel

Kötelező szakirodalom olvasása

Önálló dolgozat készítése a kötelező és az oktató által ajánlott szakirodalom alapján egyeztetett témában, oktatói instrukció mellett; VAGY egy szociológiai interjú elkészítése és feldolgozása oktatói instrukciók alapján

Kötelező irodalom:

Davie, Grace (2010): A vallás szociológiája. Bencés Kiadó, Pannonhalma

Hamilton, Malcolm B. (1998): Vallás, ember, társadalom. Elméleti és összehasonlító vallásszociológia. AduPrint, Budapest

Hámori Ádám – Rosta Gergely (2011): Vallás és ifjúság, in Bauer Béla – Szabó Andrea szerk.

Arctalan (?) nemzedék, Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, 249-262. o.

Hámori Ádám – Rosta Gergely (2013): Ifjúság, életkor, szocializáció, Confessio 2013/37. évf. 1. sz. 5-17. o.

Rosta Gergely (2013): Hit és vallásgyakorlat, in Székely Levente szerk. Magyar Ifjúság 2012 Tanulmánykötet, Kutatópont, Budapest, 316-330. o.

Tomka Ferenc (1991) Intézmény és karizma az egyházban, Budapest: Országos Lelkipásztori Intézet, = (1997) Budapest: Márton Áron Kiadó, = elektronikus kiadás: <http://www.ppek.hu/k398.htm>

Tomka Miklós (2000): Vallásszociológia (jegyzet).

Letölthető: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm

Tomka Miklós (2011): A vallás a modern világban. A szekularizáció értelmezése a szociológiában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, Budapest

Ajánlott irodalom:

Ajánlott magyar és angol irodalom a hallgatók által választott és az oktatóval egyeztetett témákhoz kapcsolódva, egyéni igények szerint biztosítható.

HT VPPGW47 – Vallásdidaktika II (Szakmódszertan)

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	L: 10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv

Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról az általános didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel. A vallásdidaktika II vallásdidaktika I. folytatásaként a hitvallás-ismereti, az etikai és az egyháztörténeti tananyag oktatásával didaktikai kérdések tárgyalása és leginkább használható módszerek bemutatása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Az empátia és a kapcsolódási hálózatok szerepe a tanításban
- A hitvallásismereti tananyag oktatásának didaktikája
- Az etikai tananyag oktatásának didaktikája és módszertana
- Az egyháztörténeti tananyag oktatásának didaktikája és módszertana

Évközi tanulmányi követelmények:

- szóbeli vizsga

Kötelező irodalom:

- órai jegyzet
- Németh Dávid: Vallásdidaktika, A hit- és erkölcsstan tanítása az 5-12. osztályban, II. rész, kézirat
- G. Adam/F. Schweitzer (szerk.), Etikai oktatás az iskolában, Bp. 2005.
- Homor T. (szerk.), Az etikatanítás gyakorlata, Budapest 2003.
- Csepela Jánosné et al., A történelemtanítás gyakorlata, Budapest 2003.

Ajánlott irodalom:

- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998.
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.
- V. Pfeifer, Didaktik des Etikunterrichts, Stuttgart 2003.
- R. Mokrosch/ A. Regenbogen (Hg.), Werte-Erziehung und Schule, Göttingen 2009.

HT VPPGW76 – SZAKMÓDSZERTANI SZEMINÁRIUM 2

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	L: 5			
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy

Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező		III.	Értékelés módszere:
---------------------------	---------------------	--	------	---------------------

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium a szakmódszertani ismeretek gyakorlati alkalmazását célozza. A hallgatók megismerik az egyháztörténeti, hitvallásismereti és etikai középiskolai vallásoktatási tankönyveket, tanári segédkönyveket, és segédanyagokat, hospitálás által saját tapasztalatokat szereznek, tanmenetet készítenek, gyakorolják az óratervezés lépéseit, adott tananyagok szaktudományos és didaktikai elemzését, valamint az óravázlat készítés módjait. Módszertani bemutató gyakorlatok keretében egymás munkájának reflektálása.

A tantárgy programja, elsajátítandó kompetenciák:

- Képesség szakdidaktikai ismeretek önálló alkalmazása konkrét feladatok megoldásában
- Csoportos munkában együttműködési képesség,
- Saját erősségek és gyengeségek felismerése és szükséges korrekciója
- Egymás munkájának értékelése és segítése

Tematika:

1. Isten és önismeret a hittanórán és a tanári kérdés mint eszköz
2. Nehéz esetek és fegyelmezés a hittanórán
3. Lelkigondozói kérdések a hittanórán / iskolában
4. Módszertani gyakorlatok és reflexiójuk,
5. Segédanyagok felkutatása és használata,
6. Oktatási segédeszközök használata,
7. Óravázlat készítése, bemutatása megbeszéléssel

Évközi tanulmányi követelmények:

- Házi dolgozat vagy projektmunka

Kötelező irodalom:

- Egyháztörténeti, dogmatikai és etikai szakkönyvek

Ajánlott irodalom:

- Módszer- és ötletgyűjtemények
- Lexikonok

VPPGW60 – GYAKORLÓ ISKOLAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: a gyakorló iskola beosztása szerint	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: gyakorlatvezető tanár	L: 60			
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: vizsgatanítás
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező		III.	Értékelés módszere: bizottsági

Tantárgy leírása:

A pedagógiai gyakorlat célja, hogy a hallgató szakmailag megfelelően felkészült iskolai vezetőtanárok vezetése alatt és felügyelete mellett kiegészítse elméleti pedagógiai ismereteit és – a szakmódszertani hospitálások, a konzultációs megbeszélések és a bevezető tanítás által – nyerjen tapasztalatokat

ismeretei gyakorlatba történő átültetése terén. A hallgató a gyakorlaton végzett munkáját munkanaplóval dokumentálja. A gyakorlat 14 óra magtartása után vizsgatanítással zárul.

Kötelező olvasmányok:

A Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok
A Református hit- és erkölcsstan kerettanterve

Ajánlott olvasmányok:

Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest 1988.
Rudas J.: Delfi örökösei, Budapest 1990.
Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.

HT VPPGW68 - NEVELÉSSZOCIOLÓGIA

Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. Órarend!	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Simonfi Zsuzsanna	L: 10	123-as terem		
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szocializáció és a nevelés összetársadalmi összefüggéseinek vizsgálata, kulturális beágyazottságának megismerése. A hallgatók ezáltal rálátást nyernek a nevelőmunka társadalmi kontextusára és képessé válnak a növendékek bevezetésére a társadalmi életbe.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek:

1. A szocializáció mint a nevelésszociológia tárgya
 - a neveléstudomány és a nevelésszociológia kapcsolata
 - a szocializáció értelmezése a nevelésszociológiában
2. A szocializáció és a kultúra
 - a kultúra mint az emberi társadalom minősége
 - a kultúra tartalma
 - a mikrokultúrák szerepe a szocializációban
 - a szocializáció és a műveltség
3. A szocializáció és a személyiség
 - a személyiség struktúrája
 - az én-kép és az identifikáció
4. A szocializáció mechanizmusa
 - az interakció és a kommunikáció
 - a társadalmi pozíció és szerep
5. Intézményes szocializáció
 - a közoktatás mint az intézményes szocializáció színtere
 - a közoktatási rendszer és a társadalom kölcsönhatásai
 - az iskola mint társadalmi szervezet
6. Szakmai szocializáció
 - a szakmai szocializáció és a kapcsolódó fogalmak
 - a szakmai szocializáció tartalma
 - a szakmai szocializáció mechanizmusa

- a szakmai szocializáció szakaszai (pályaadaptáció, -választás, szakképzés, pályakezdetés, szakmai kibontakozás)

Elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Képesség az egyén és a társadalom kapcsolatának elemzésére a nevelés szempontjából, valamint alakítására a nevelés eszközeivel
- Tudatosul a hallgatókban, mint leendő nevelőkben társadalmi felelősségük és képesek a felelősségnek megfelelően eljárni
- Képesek a tanulóknak hatékonyan segíteni a társadalomba való kilépésben és a társadalmi helykeresésben.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Dr. Balla Gábor Tamás: Nevelésszociológiai ismeretek, Gödöllő, 1995
- Az előadások anyaga
- Kozma Tamás: Bevezetés a nevelésszociológiába (3. jav. kiad.) Budapest, 2001.

Ajánlott irodalom:

HT VPPGW69 - ISKOLASZERVEZETTAN

Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. Órarend!	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Simonfi Zsuzsanna	L: 5	123-as terem		
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Házi dolgozat Zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a leendő pedagógusokat arra készíti fel, hogy ismerjék a tanügyigazgatás feladatait és lehetőségeit, reálisan értékeljék a különböző oktatáspolitikai törekvéseket, és képesek legyenek tevélegesen részt venni a szakmai közéletben. Ennek érdekében a tananyag bemutatja a közoktatási rendszer funkcióit, struktúráját, rendszerszerű működését, a tartalmi, a szervezeti és a gazdasági szabályozás elveit és technikáit, Magyarország és az EU legfontosabb oktatáspolitikai dokumentumait, valamint a számunkra mintaértékű európai oktatási rendszerek sajátosságait.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy programja hozzásegíti a hallgatókat ahhoz, hogy a közoktatási rendszer működését átlássák, abban eligazodjanak és ezeket az ismereteiket munkájuk során felhasználhassák.

Főbb témakörök:

1. A közoktatás mint rendszer
 - A közoktatási rendszer struktúrája
 - Az európai közoktatási intézmények struktúráinak kialakulása
2. A közoktatási rendszer szabályozása
 - A közoktatás funkciói
 - A közoktatás tartalmi szabályozása
 - A közoktatás szervezeti szabályozása

- A közoktatási rendszer gazdasági szabályozása
- 3. A mai magyar közoktatási rendszer
 - A legjelentősebb változások 1990 óta
 - A legfontosabb oktatáspolitikai dokumentumok áttekintése
 - A mai magyar közoktatási rendszer struktúrája
 - A mai magyar közoktatási rendszer tartalmi szabályozása
 - A mai magyar közoktatási rendszer gazdasági szabályozása
 - Minőségbiztosítás a magyar közoktatási rendszerben
 - Tanügyi tendenciák az Európai Unióban és ezek hatása a magyar közoktatási rendszerben
- 4. Összehasonlító pedagógia
 - A magyar közoktatás nemzetközi adatok tükrében
 - Három modellértékű nyugat-európai állam (Németország, Franciaország, Nagy-Britannia) közoktatási rendszerének áttekintése
 - Az Európai Unió oktatásfejlesztő programjai

Évközi tanulmányi követelmények:

- Házi dolgozat készítése a tantárgyhoz kapcsolódó legfontosabb témákra építve
- Zárthelyi dolgozat sikeres megírása

Kötelező irodalom:

- Balla Gábor Tamás (2004): Az iskolaszervezetek alapjai, Gödöllő

Ajánlott irodalom:

- Zárány Zoltán (Szerk.) (2001): Európa az iskolában – az iskola Európában. Kézikönyv az oktatás európai dimenziójáról, Közoktatási Modernizáció közalapítvány, Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ, Budapest
- Vágó Irén (Szerk.) (1999): Tartalmi változások a közoktatásban, a 90-es években. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ – Okker Kiadó, Budapest

HT VPPGW70 – HÁTRÁNYOS HELYZET

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere: szóbeli / írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hátrányos helyzet értelmezése és az abban való jelenlét megértése, valamint a kiütkeresés lehetőségeinek felvázolása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A hátrányos helyzet – mint társadalmi jelenséggel való találkozás, az ide vezető okok feltárása.
2. A hátrányos helyzet egyénre – környezetre – társadalomra való hatása és annak következményei.
3. Bibliai téma megközelítés a hátrányos helyzet összefüggésében.
4. Felkutatni és elemezni a hátrányos helyzetet okozó háttértényezőket, megtalálni egy-egy lehetőséget a kiúthoz.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Órai jelenlét
- A kiadott irodalom elsajátítása
- Szóbeli / írásbeli vizsga

Kötelező irodalom:

- Michielsen, M. et al.: Összetartozásban, EXIT 2010.
- Kiss J. et al.: Megmásíthatatlan jogigény, EXIT 2013.

Ajánlott irodalom:

- Ferge Zsuzsa: Társadalmi struktúra, társadalmi hátrány (in: Ferge Zs.: Szociálpolitika és társadalom), T-Twins Kiadó 1991.
- Papp János: A hátrányos helyzet értelmezése, Educatio 1997. 1. sz.
- C.Ducommun-Nagy: Lojalitás – erő, amely gúzsba köt vagy felszabadít EXIT 2014.

HT VPPGW71 - KOLLÉGIUMI NEVELÉS ÉS LELKIGONDOZÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Szabóné László Lilla	L: 10	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy bevezesse a hallgatókat a nevelőtanári tevékenység fő feladatköreibe. Megismerjék a középiskolás korú fiatalok életproblémáit, kérdés-felvetési módjait és megoldási kísérleteit. Szerezzenek jártasságot mind a közösségi, mind az egyéni konfliktus-kezelési, valamint személyiségfejlesztő, ill. identitás-alakító módszerek és technikák alkalmazása terén. Képessé váljanak nevelési célok és lelkipozíciói szempontok egyidejű érvényesítésére.

A tantárgy programja, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Elsajátítandó készségek, kompetenciák:

- A kollégiumi élet belső folyamatainak és dinamikájának megismerése, valamint a benne rejlő nevelési és lelkipozíciói feladatok felfedezése
- Képesség a fiatalok közösséggé formálására a közösségépítés módszereinek elsajátítása által
- Problémaérzékenység a fiatalok életének jellegzetes belső és küldő konfliktusainak felismerésére és készség segítő kapcsolat felajánlására a megoldások keresésében.

A tantárgy programja:

1. A protestáns kollégiumi nevelés hagyományai
2. A kollégiumi nevelés funkciói
3. A serdülő- és ifjúkor lelki sajátosságai
4. Közösségépítési feladatok és módszerek
5. Műhelymunka
6. Az egyéni lelkipozíció alkalmi
7. A segítő beszélgetés
8. Hospitálás
9. Etikai orientáció a kollégiumi nevelésben
10. A kollégiumi nevelés tevékenységrendszer

11. Műhelymunka

Évközi tanulmányi követelmények:

- Hospitálás, előadásokon való aktív részvétel

Kötelező irodalom:

- Ld. ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

- Baacke, D., Die 13-18jährigen, München etc. 1976.
- Bajkó M., A magyarországi és az erdélyi protestáns kollégiumok 1777-1848 között, Debrecen, 1992.
- Benedek I., Kollégiumi neveléstan, Budapest, 1997.
- Erikson, E.H., Jugend und Krise, Frankfurt M. etc. 1981.
- Fend, H., Entwicklungspsychologie des Jugendalters, Opladen 2001.
- Gordon, Th., A tanári hatékonyság fejlesztése, Budapest, 1990.
- Lamesch, G., Schulseelsorge als soziales System, Stuttgart 2000.
- Rácz J., Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
- Rosta G.(szerk.), Ifjúság, értékrend, vallás, Budapest, 2003.
- Schweitzer, F., Die Suche nach eigenem Glauben, Gütersloh 1996.
- Simon I., A kollégiumi tanár, Budapest, 1993.
- Vikár Gy., Az ifjúkor válságai, Budapest, 1980.

HT VPPGW74 - ALKOHOL- ÉS DROGFÜGGÉS MEGELŐZÉSE

Tantárgy felelőse: Tóth János	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Victorné Erdős Eszter	L: 10	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: eszter@kimm.hu 06-30-683-2792	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező		III.	Értékelés módszere: Gyakorlati jegy az órai munka és az elkészített dolgozat alapján

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az egyéni tragédiák és az osztálytársadalmi kérdés képében egyaránt jelentkező probléma iránti érzékenység kialakítása, ill. fejlesztése, a szenvedélybetegség elméleti bemutatása, a prevenció lehetőségeinek, fajtáinak, módszertanának megismertetése, a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos megvitatása révén.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgató ismerje meg a szenvedélybetegségek téma- és problémaköre kapcsán használt fogalomrendszert, a szenvedélybetegségek kialakulásának törvényszerűségeit és prevenciójának lehetőségeit, hogy vallásánári munkája során keresztyén hit iránti elkötelezettséggel, elmélyített problémaérzékenységgel tudja fejleszteni a tanulók kritikai gondolkodását, önálló problémalátását, valamint önmagukért, a problémával küzdő embertársért és a közösségért vállalt felelősségét.

A tantárgy programja:

1. A szenvedélybetegségek problematikája és sokféle arca
2. Az alkoholfüggőség kialakulása és pszichodinamikája

3. A drogkarrier kialakulása
4. A szenvedélybetegek családja
5. Drogprevenció és egészségfejlesztés
6. Drogprevenció és iszákosmentés az egyházban
7. A drogprevenció eltérő megközelítései, lehetőségei és kompetenciái
8. A drogprevenció szinterei
9. Általános – célzott – javallott prevenció elmélete és gyakorlata
10. A drogprevenciós módszerek magyarországi gyakorlata

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel
- Egy tudományos igénnyel elkészített dolgozat (esettanulmány 8-10 oldal terjedelemben)
- és egy filmreflexió megírása

Kötelező irodalom:

- Érdemes beszélni róla... - NCSSZI 2013

Ajánlott irodalom:

- www.hbsc.org
- Demetrovics Zsolt: Az addiktológia alapjai I. – Eötvös Kiadó, Budapest, 2007., p.133-293.
- Zinberg, Norman E.: Függőség és kontroll – Nyitott Könyv Műhely & NDI, Budapest, 2005.
- Tari Annamária: Z generáció – Tercium Kiadó, Budapest, 2011.
- Kelemen Gábor: Szendélybetegség, család, pszichoterápia – Pannónia, p.7-53., 129-131.
- Simon, George: Báránybőrben; a nyílt agressziótól a manipulációig – Háttér Kiadó, 2009.
- Beattie, Melody: Codependent No More - How to Stop Controlling Others and Start Caring for Yourself, Harper/Hazelden, Toronto, 1987.
- Sande Ken: The Peace Maker – Baker Books, USA, 2004.
- Ferenczi Zoltán MS: Drogprevenció, pedagógus, iskola – Eötvös Kiadó, Budapest, 2003.
- Antal Zoltán: Menekülés az életbe, Budapest 1997.
- Arenz-Greiving, Ingrid/Dikger, Helga (Hrsg.): Elternsüchte-Kindernöte. Berichte aus der Praxis, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1994.
- Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, 4. kiadás, Budapest 1995.
- Battergay, Raymond: Vom Hintergrund der Süchte. Zum Problem der Drogen- und Alkoholabhängigkeiten, 4. Aufl., Bern-Wuppertal 1982.
- Bánki M. Csaba: Az alkoholizmus biológiai kutatásának eredményei, Budapest 1984.
- Bäuerle, Dietrich: Im Kampf gegen die Drogensucht. Hilfen für Eltern und ihre Kinder, Frankfurt am Main 1991.
- Bölcsföldi András (Szerk.): A misszió alternatívái, Budapest 2009.
- Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, 4. kiadás, Budapest 1995.
- Burian, Wilhelm: Die Psychotherapie des Alkoholismus. Unter besonderer Berücksichtigung des Frauenalkoholismus, Göttingen 1984.
- Bühne, Wolfgang (Hrsg.): Ruhe der Rastlosen. Aussteiger berichten, 3. Aufl., 1985 Wuppertal.
- Deutsche Hauptstelle gegen die Suchtgefahren (Hrsg.): Alkohol. Konsum und Missbrauch. Alkoholismus. Therapie und Hilfe, Freiburg im Breisgau 1996.
- Ferenczi Zoltán: Drog és vallás. Előéletek és előítéletek. Gyakorlati kézikönyv lelkipásztoroknak, diakónusoknak, gyülekezeti munkásoknak, Budapest 2001.
- Ferenczi Zoltán M.S.: Drogprevenció, pedagógus, iskola, Budapest 2003.
- Gyermek- Ifjúsági és Sportminisztérium: Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről, Budapest 2001., ill. 2003.
- Kopp Mária/Skrabski Árpád: Magyar lelkiállapot, h.n. 1995.
- Rác Zsolt et al.: A drogkérdésről őszintén, Budapest 2000.
- Rác Zsolt, Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
- Rennert, Monika: Co-Abhängigkeit. Was Sucht für die Familie bedeutet, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1990.
- Siklós József: Pohárcsere, Budapest 1984.

- Simek Zsófia/Fekete János: Az alkoholológia megújításáért I. és II. kötet, Budapest 1994.
- Tizenkét lépés és tizenkét hagyomány (A.A.W.S.), New York 1993.

HT VPPGW01 - PEDAGÓGIAI-PSZICHOLÓGIAI SZIGORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója:	L: -			
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Szigorlat
Oktatás nyelve:	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

GSVS050 – A KÁNAI MENYEGZŐ TÖRTÉNETÉNEK FELDOLGOZÁSA ÉS ALKALMAZÁSA

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: Dr. Szetey Szabolcs	L: 10	Ld. órarend!		
Előadók fogadóórái: Előzetes egyeztetés alapján (szetey.szabolcs@kre.hu)	3 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: Előadás/házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A *Kánai menyegző* története a sokszor előforduló bibliai perikópák közé tartozik, gondoljunk csak egyházunk igehirdetői szolgálatára vagy a katechézisre. Egyrészt liturgia- és homiletikatörténeti szempontból a nevezett szakasz az évente visszatérő, állandó perikóparendszerben a vízkereszt-i idő egyik prédikálásra kijelölt szakasza volt, másrészt Jézus földi működésének kezdetén a kánai csoda hangsúlyosan jelenik meg, plasztikussága miatt a katechézisben is szívesen ajánlják a történet tanítását. A perikópa a fent nevezett tényezők miatt gazdag és kiterjedt magyarázat- és értelmezéshagyománnyal rendelkezik, azonban a perikópa egésze, magyarázata és alkalmazása komoly hermeneutikai kérdéseket is felvet, amelyek a prédikációban és a hittanórán döntő jelentőséggel bírnak.

A jelen tanegység keretein belül a Kánai menyegző prédikációirodalmunkban és hittanoktatásunkban (hittankönyveinkben, tanári kézikönyveinkben, kerettantervekben stb.) való megjelenését, valamint mai feldolgozási és alkalmazási lehetőségeit vizsgáljuk meg. Nemcsak az igehirdetésben, hanem a hittanórákon is nagy veszélyt jelenthet, ha évről évre ugyanazokat a történeteket prédikáljuk vagy tanítjuk, hiszen fennáll az esély, hogy egy idő után rutinná és unottá válik a perikópa és már nem tudunk semmi újat mondani. Persze ez nem jelenti azt, hogy valamilyen extra dolgot kell kitalálnunk, de éppen ezért szükséges az alapos exegézis, a történet alapos körüljárása, hogy ebből a gazdag tárházból hosszú időn át meríteni tudjunk, mind igehirdetői, mind hittanórai szolgálatunkhoz.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A perikópa exegetikai és hermeneutikai alapos vizsgálata után áttekintjük az egyes korok egyes igehirdetői gyakorlatát, hogyan és mit prédikáltak a Kánai menyegzőről és azzal kapcsolatban. Ehhez kapcsolódik a katechetikai anyagok (tankönyvek, ajánlások, ötlettárak) stb. kritikai vizsgálata azt szem előtt tartva, hogy milyen feldolgozási lehetőségek adódhatnak egy ilyen történet feldolgozása során, mire kell figyelni és ügyelni, mit kell kerülni, ill. milyen olyan értelmezések vannak, amelyek teljességgel tarthatatlanok. Az egyes prédikációkat közösen elemezzük és értékeljük a maguk komplexitásában (a szellemtörténeti háttér és a korabeli egyházi gyakorlat összefüggésében).

Évközi tanulmányi követelmények:

- kiadott anyagok feldolgozása
- szemináriumi dolgozat készítése kiadott szempontok alapján

Kötelező irodalom:

- Kommentárok magyar és idegen nyelven
- Homiletikai és homiletikatörténeti tankönyvek
- Prédikációs kötetek
- Hittankönyvek, hittanoktatási segéd- és háttéranyagok, kerettantervek

Ajánlott irodalom:

Prédikációskötetek a magyar nyelvű igehirdetés-történetből (a Szaktanár ajánlása alapján)

GSVS051 – Katechetikák és bibliai történetek

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szetey Szabolcs	L: 10	Ld. órarend!	---	
Előadók fogadóórái: Előzetes egyeztetés alapján (szetey.szabolcs@kre.hu)	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere: Előadás/házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A katechetika mint tudomány nem a XX. század szüleménye, de a korábbi évszázadok igen jelentős műveiről szeretünk megfedkezni, pedig a maguk nevében néha „modernebbül” gondolkodtak, mint azt várnánk tőlük. Éppen ezért érdemes és érdekes az, ha megvizsgáljuk, hogy milyen módszereket alkalmaztak a korabeli katechetikák, milyen volt a gyermekszemléletük, hogy osztottak fel a bibliai történeteket, milyen „tematikákat” állítottak össze.

A XIX. században számos könyv jelent meg *Bibliai történetek* címmel, amelyeket bizonyos tekintetben korai hittankönyveknek tekinthetünk. Ez napjainkban eleddig egy teljesen kutatatlan ám annál izgalmasabb téma. Ezek a könyvek bevezetnek bennünket a kor hitoktatói gyakorlatába. Ezekben a műveken keresztül reflektálhatunk mai gyakorlatunkra, esetlegesen tanulhatunk is jobbító szándékkal belőlük, ill. azok negatív vagy ma már elavult módszereit is megállapíthatjuk.

A múltban, múltunkban való visszatekintés és megállás azért fontos része egyházi életünknek, mert egyrészt rámutat arra, hogy honnan jövünk, hová tartottunk, másrésztől meggazdagíthatja ismereteinket, megtanít értékelni elavultnak hitt értékeket, és azt, hogy mi is valakiknek az örökebe léptünk bele, azaz nem velünk kezdődött minden.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadások során betekintést nyerhetünk a katechetikai elméleti könyvek és a *Bibliai történetek* címmel megjelent „hittankönyvek” történetébe. Emellett kitekintünk az adott korszakok teológiai, társadalmi és szociológiai vizsgálatára, elemzésére is. Megvizsgáljuk, hogy hogyan alakultak át idővel az egyes elméleti katechetikák, mennyire figyelhető meg rajtuk a korszak lenyomata. Egyes részeket közösen dolgozunk fel, beszélünk meg és vitatkozunk róluk. A hallgatónknak lehetőségük nyílik önállóan egy-egy szöveg vagy fejezet feldolgozására, elemzésére szemináriumi dolgozat formájában.

Évközi tanulmányi követelmények:

- kiadott anyagok feldolgozása
- szemináriumi dolgozat készítése kiadott szempontok alapján

Kötelező irodalom:

Boross Géza: *Katechetika. Egyetemi jegyzet.* Budapest, 1994.; Garda József: *Katechetika vagy népszerű vallásitanítás.* Kolozsvár, 1867.; Gaudy László: *A bibliai történetek tanításának valláspedagógiai módszertana.* Debrecen, 1928.; Hörk József: *Katechetika vagyis vallásitanítás-tan kézi könyvül a protestáns hittanhallgatók számára.* Budapest, 1880.; Imre Lajos: *Katechetika. A Református keresztyén vallásos nevelés rendszere.* Budapest, 1942. (Református Egyházi Könyvtár XXII. kötet); Kolos Dániel: *Katechetika.* Sárospatak, 1862.; Kun Bertalan: *Egyházi szónoklattan. Használható minden hitfelekezetű különösen protestáns lelkészek által.* Miskolc, 1855.; László Dezső: *Az Anyaszentegyház élete és szolgálata.* Cluj, 1938.; Tóth Ferenc: *Lelki pásztori gondviselés.* Győr, 1806.; Zsarnay Lajos. *Paptan. Vezérfonalul tanításaihoz kézirat helyett.* Sárospatak,²1857.

Ajánlott irodalom:

Árvai József: *Vezérfolyó az Ó és Új Testamentumi szent történetek előadásában.* Sárospatak, 1862.; Bátky Károly: *Bibliai történetek növendék tanuló gyermekek számára.* Buda, 1854.; Dobos János: *Bibliai történetek. Kisebb nagyobb tanuló gyermekek számára. Szorossan a Biblia szerint kisértéte Dobos János.* Pesten, 1851.; Kiss Áron: *Hajnalpir, első vallásos oktatás kis gyermekek számára.* Budapest, 1876.; Kiss Áron: *Napfelkölte. 39 Ótestamentumi történet jó gyermekek számára.* Budapest, 1876.; Papp Károly: *Bibliai történetek az Ó-és Újtestamentumból és rövid bibliaismertetés: Kézikönyv a népiskolai II. és III. osztály számára.* Kecskemét, 1879., Szetey Szabolcs: *Református katechetikai irodalmunk kezdetei.* In: Pap Ferenc (szerk.): *Dicsőség tükre.* Nagykovács, 2014.; Wurga János: *Bibliai történetek Palesztina földrajzával és bibliaismerettel összekötve: 2. tanfolyamat. Alsó reáliskoláknak és az I. és II. gymnasiumi osztályok számára.* Pest,³1861.

HT SPCSW01 – SZAKDOLGOZAT 1

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója:	N: 5			
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve:	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

VIII. MA református hittanár-nevelő, levelező munkarend (hittanoktató alapképzéssel)

I. évfolyam:

HT ÓSZBW18 – Ószövetségi írásmagyarázat 3 - EZSDRÁS KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	L: 10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	1	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja egyrészt a könyv olvasása és magyarázása. Ezen túl azonban a könyv jelentősége a babiloni fogság utáni helyzet alakulására nézve is kiterjed, de a korai zsidóság előállításának részleteit is kiolvashatjuk belőle. Nem utolsó sorban pedig a fogság utáni teológiai reflexiók feltérképezéséhez nyerhetünk támpontot a könyv magyarázatában. Összességében tehát nyelvi, történeti és teológiai ismeretek szerzését remélhetjük a kurzustól.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kommentárok: K. Galling (1954), J. M. Myers (1965), F. C. Fensham (1994), A. H. J. Gunneweg (1985), J. Blenkinsopp (1989), C.-L. Seow (1999)
Tanulmányok: S. Grätz, *Das Edikt des Artaxerxes* (BZAW 334), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; K. Min, *The Levitical Authorship of Ezra-Nehemia* (JSOTS 409), London/New York: T. & T. Clark, 2004; J. Pakkala, *Ezra the Scribe* (BZAW 347), Berlin/New York: W. de Gruyter, 2004; Karasszon István, Ezsdrás személye és műve, *Studia Nova* 1 (1994/2), 35-64.

HT ÚSZBW38 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pap Ferenc	L: 10	Ld. órarend!	----	
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (pap.ferenc@kre.hu)	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve:	Típusa:			Értékelés módszere:

magyar	kötelező			Szóbeli vizsga
--------	----------	--	--	----------------

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata (az eredeti szöveg ismerete, olvasása és fordítása csak a lelkész és a teológus szakon elvárás, hittanoktató és vallástanár szakon nem), a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész szakon. Vallástanár szakon csak az exegézis elvart, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

Exegézis: a Magyarországi Református Egyház hit- és erkölcsstan kerettanterve (9-12/13. évfolyam) szerint tanítandó válogatott újszövetségi szakaszok (**Mt 1-2-3; 8-9; 13**)

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az előadásokon

Kötelező irodalom:

- Bolyki János: *Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
- Kommentárok magyar és idegen nyelven
- A Magyarországi Református Egyház hit- és erkölcsstan kerettanterve (9-12/13. évfolyam) http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/Kerettanterv_9-12_13_2012.pdf
- Tanári segédletek és digitális könyvek
<http://rpi.reformatus.hu/content/k%C3%B6z%C3%A9piskola>
<http://rpi.reformatus.hu/let%C3%B6lthet%C5%91-digit%C3%A1lis-form%C3%A1tum%C3%BA-tank%C3%B6nyvek>
<http://rpi.reformatus.hu/tan%C3%A1ri-seg%C3%A9dletek-%C3%A9s-egy%C3%A9b-digit%C3%A1lis-anyagok>

Ajánlott irodalom:

- Kommentárok magyar és idegen nyelven

HT BTHBW52 – Vallástörténet 1

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: L: 10	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó				
Előadók fogadóórái: Egyeztetés alapján (opecsuk@yahoo.com)	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a vallástörténet alapfogalmait, módszereit, eredményeit; a vallástörténet és a teológia összefüggéseit, a vallásfenomenológia és vallástörténet alapfogalmait, valamint a legfontosabb bibliai és ókori vallásokat.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A vallástörténet mint tudomány kialakulása, helye és jelentősége a teológiai tanulmányok között. Mi a vallás? Elméletek a vallás eredetéről. Vallásos alapfogalmak és életjelenségek: manaizmus, fétizmus, animizmus, totemizmus, tabu, mágia, a természeti jelenségek istenítése. Az istenfogalom fejlődésének főbb állomásai, a szent fogalma; Az Ószövetség korának vallásai: sumér, asszír-babiloni, kánaáni, egyiptomi, perzsa; Az Újszövetség korának vallásai: antik mitológia, görög-római ősvallások, hellenisztikus misztériumkultuszok, gnoszticizmus.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Az ajánlott irodalomból egy szabadon választott és az oktatóval egyeztetett könyv feldolgozása és részletes ismertetése házi dolgozat (min. 8.000, max. 10.000 karakter) formájában.

Kötelező irodalom:

- Herczeg Pál, *Vallástörténet*. Budapest, 1991 (és későbbi kiadások)
- Hahn István, *Istenek és népek*. Budapest, 1968 (átdolgozott kiadás: 1980).
- Órai jegyzetek, kiosztmányok

Ajánlott irodalom:

- M. Eliade, *Vallási hiedelmek és eszmék története I-II-III*. Budapest: Osiris Kiadó, 1995-98. (egy kötetben: 2006)
- J. Frazer, *Az aranyág*. Budapest: Osiris
- Kákossy L., *Ré fiai*. Budapest, 1990.
- Kerényi K., *Görög mitológia*. Budapest: Gondolat Kiadó, 1977. (és egyéb magyar nyelven megjelent művek „Görög mitológia” címmel)
- T. Köves-Zulauf, *Bevezetés a római vallás és monda történetébe*. Budapest, 1995.
- G. van der Leeuw, *A vallás fenomenológiája*. Budapest: Osiris Kiadó, 2001.
- R. Otto, *A Szent*. Budapest: Osiris Kiadó, 1997.
- J. Ries (szerk.), *A szent antropológiája*. A Homo religiosus eredete és problémája. Budapest: Typotex Kiadó, 2003.
- Voigt V., *A vallási élmény története. Bevezetés a vallástudományba*. Budapest: Timp Kiadó, 2004.
- Uő, *A vallás megnyilvánulásai. Bevezetés a vallástudományba*. Budapest: Timp Kiadó, 2006.

HT BTHBW56 – Bibliai teológia 1 (Ősz.)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: L: 10	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József				
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

- a) egyrészt, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, hogy eligazítást adjon az Ószövetség különböző teológiai megközelítéseiről, azok lehetőségeiről és korlátairól;
- b) másrészt, a kiadott szakirodalom alapján átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről;

c) harmadrészt, hogy egy-egy adott teológiai témát részletesen bemutasson
 A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

1. Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek
2. Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája
3. Egyes teológiai gondolatok és változásai az Ószövetségben
4. Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések

Kötelező irodalom:

- G. von Rad (2000, 2001): *Az Ószövetség teológiája I-II.* Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- Tóth Kálmán (1979): *Ószövetségi bibliai teológia* (jegyzet). Budapest.;
- H. W. Wolff (2001): *Az Ószövetség antropológiája.* Harmat-PRTA, Budapest.
- W. Bruegemann (1997): *Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy.* Fortress Press, Minneapolis.
- R. Albertz (1992): *Religionsgeschichte Israels.* Vandenhoeck & Ruprecht
- Uő. (1994): *A History of Israelite Religion in the Old Testament.* Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky.
- James Barr: *The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective,* London, 1999
- Brevard S. Childs: *Old Testament Theology in a Canonical Context,* London, 1985
- Brevard S. Childs: *Biblical Theology of the Old and New Testaments,* London, 1992
- Hartmut Gese: *Zur biblischen Theologie,* München, 1977
- W. Eichrodt (1933-39): *Theologie des Alten Testaments I-III.* Klotz Verlag, Stuttgart / *Old Testament Theology I-II.* Louisville, Kentucky.
- W. H. Schmidt (1987⁶), *Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte.* Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn.
- Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT BTHBW58 – Bibliai teológia 3 (Újsz.)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: L: 10	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó				
Előadók fogadóórái: Egyeztetés alapján (opecsuk@yahoo.com)	3 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. Az első félév tárgya a szinoptikus hagyományanyag, valamint az ősgyülekezet története és tanítása (szinoptikus evangéliumok + ApCsel).

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az Úsz bibliai teológia története
2. Az Úsz bibliai teológia mai kérdései
3. Keresztelő János
4. Jézus Krisztus személye
5. A történeti Jézus kutatás
6. A szinoptikus hagyományanyag és az egyes evangéliumok teológiai jellegzetességei
7. Jézus igehirdetése
8. Jézus etikája
9. Jézus tettei és méltóságjelzői
10. Jézus szenvedése, halála és feltámadása
11. Az ősgyülekezet és Jakab teológiája az Apcsel szerint
12. Összefoglalás

Évközi tanulmányi követelmények:

A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján: minden „tételhez” rövid (2000 karakter) írott reflexiók készítése egy, a megadott ajánlott szakirodalomból választott vagy az oktatóval egyeztetett bibliai teológiai szakkönyvet követve. A reflexiók leadási határideje a szorgalmi időszak utolsó napja. A kollokvium anyaga Herczeg Pál jegyzetének (vö. lent) 1-127. oldala, valamint az órákon elhangzottak.

Kötelező irodalom:

- Bolyki János, *Újszövetségi etika*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
- Cserháti Sándor, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Luther Kiadó, 2012.
- J. D. G. Dunn, *Jézus, Pál és az evangéliumok*. Budapest: Kálvin kiadó, 2014 (megjelenés alatt).
- Herczeg Pál, *Az Újszövetség teológiájának vázlata*. Budapest: KRE, 2004.
- E. Schweitzer, *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2004.
- P. Stuhlmacher, *Biblische Theologie des NTs*. Göttingen, 1992/1999. (az előkészületben lévő magyar kiadás anyaga megjelenik az órai handoutokban)

Ajánlott irodalom:

- Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. Budapest: KIA, 2008.
- *Biblikus teológiai szótár*. Budapest: Szent István Társulat, 2009.
- B. S. Childs, *Biblical Theology of the Old and New Testaments*. London: SCM, 1992.
- Uő., *The New Testament as Canon*. Philadelphia: Fortress, 1984.
- J. Gnifka, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: SZIT, 2007.
- Herczeg Pál, *Krisztusról és az egyházzól szólok*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2006.
- S. B. Marrow, „Biblical Theology” in *New Catholic Encyclopedia*, Vol. 2., J. Heraty, 1967. 545-550. o.
- H. G. Reventlow, „Theology (Biblical), History of” in *Anchor’s Bible Dictionary*, Vol. 6., Doubleday, 1992. 483-505. o.
- K. Stendahl, „Biblical Theology, Contemporary” in *Interpreter’s Dictionary of the Bible*, Vol. 1., Abingdon, 1962. 418-432. o.
- Székely János, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.

HT DOERW14 - DOGMATÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: -----
--	---------------------	--------------------	---

Tantárgy előadója: Dr. Szűcs Ferenc	L: 10	Ld. órarend!		
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	I.	Kollokvium Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Tematika:

1. A hitvallás, a tan és a hagyományozódás problémája az ősegyházban. A neoplatonizmus. Az apostoli atyák, apologéták. (T. Lane, 8-16,18-21; McGrath 29-39; Osterhaven 31-35.)
2. Keleti és nyugati korai egyházatyák. Trinitástani és krisztológia viták. Eretnekségek és egyetemes zsinatok (T. Lane 16-18, 21-28, 29-33, 38-40; McGrath 39-42, 231-327, 257-266; Osterhaven 66-75; Hitvallásaink c. könyv függeléke).
3. Augustinus (T. Lane 45-50; McGrath 42-44, 237-240, 347-348, 378-379; Osterhaven 91-96)
4. A keleti hagyomány és képvita (T. Lane 60-76)
5. A középkori teológia (T. Lane 91-98, 108-113; McGrath 46-54, 59-68, 132-135)
6. A reformáció teológiai irányai (T. Lane 130-145, 148-158; McGrath 69-79, Osterhaven 136-140)
7. A protestáns ortodoxia (T. Lane 158-161; McGrath 80-83, 349-351; Osterhaven 103-107).
8. A felvilágosodás és a teológia (T. Lane 192-201; McGrath 94-104)
9. A neo-ortodoxia és belső vitái (T. Lane 215-227; McGrath 104-105).
10. Néhány XX. századi teológiai irányzat (T. Lane 230-244; McGrath 105-117).

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- T. Lane: *A keresztyén gondolkozás rövid története*, Budapest, 2001.
- A. E. McGrath, *Bevezetés a keresztyén teológiában*, Budapest, 1995
- M. E. Osterhaven: *Az egyház hite. Történelmi fejlődés ref. szempontból*, Budapest, 1995
- Kálvin János: *Tanítás a keresztyén vallásra*, Budapest, 1986

Ajánlott irodalom:

- T. Lane: *A keresztyén gondolkozás rövid története*, Budapest, 2001.
- A. E. McGrath, *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Budapest, 1995
- M. E. Osterhaven: *Az egyház hite. Történelmi fejlődés ref. Szempontból*, Budapest, 1995
- Kálvin János: *Tanítás a keresztyén vallásra*, Budapest, 1986
- Adolf von Harnack, *Dogmatörténet*, Szentendre, 1998.
- Bernhard Lohse, *A short History of Christian Doctrine*, Philadelphia, 1985.
- J. N.D. Kelly: *Early Christian Doctrines*, New York, 1958.
- Karlmann Beyschlag, *Grundniss der Dogmengeschichte I-III*, Darmstadt, 1982.
- Vanyó László, *Bevezetés az ókeresztyén kor dogmatörténetébe*, Budapest, 1998
- Juraj Pavic – Tomislav Zdenko Tensek, *Patrológia*, 1997

HT DOERW16 – Dogmatika 1

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor	L: 10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	1	Kollokvium
				Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világról.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika
2. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák
3. A teremtő és gondviselő Isten
4. A láthatatlan világ és az ember
5. Jézus Krisztus személye

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum

Kötelező irodalom:

- Barth Károly: Kis dogmatika. Budapest, é.n.
- Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995.
- Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994.
- Alister McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába. Budapest, 1995.
- Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985.
- Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom:

- M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995.
- Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969.
- Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.
- Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.

HT FILRW311 – FILOZÓFIATÖRTÉNET 1

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kendeffy Gábor	L: 5	Ld. Órarend!	-----	
Előadók fogadóórái: Péntek 12,00-13,00	1 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve:	Típusa:	őszi	I.	Kollokvium
				Értékelés módszere:

magyar	kötelező		Szóbeli vizsga
--------	----------	--	----------------

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja bevezetésszerűen megismertetni a hallgatókat késő ókori és középkori filozófia legfontosabb irányzataival, fogalmaival, előkészíteni a modern filozófiával, valamint az egyes filozófiai részterületekkel (pl. vallásfilozófia, metafizika, logika) foglalkozó kurzusokat, továbbá filozófiai háttérrel biztosítani a rendszeres teológiai tárgyakhoz.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Platón: Erények, igazságosság, politikai filozófia
2. Ideaelmélet, teológia, természetfilozófia
3. Arisztotelész Első filozófia, természetfilozófia, lélekképzés
4. Arisztotelész: etika, politikai filozófia, teológia
5. Újplatonizmus
6. Augustinus: Istenről, a természetről, a megismerésről
7. Augustinus: Az emberről (bűnbeesés, akarat); Az időről
8. Aquinói Tamás és Anselmus

Kötelező irodalom:

Platón, *Állam*, V. könyv 474d – 480a; VII. könyv 505a-519c, in: *Platón összes művei*, Budapest, Európa, 1984. II. 367-384.o.; 436-464.o.
 Platón: Menón, in: *Összes Művei*, Bibliotheca Classica – I. Európa, Bp., 1984. 643-724. old.
 Platón, „Timaios”, 27 c - 47 e, *Platón összes művei*, Bp. Európa, 1984. III. kötet 324-348.
 Arisztotelész, *Nikomakhoszi Etika* Bp. 1987.; 1.-2.k. (5-53.o.)
 Arisztotelész, *A természet* (Physica), Budapest, 2010, 27-38. (II. k. 1-6. fejt.)
 Arisztotelész: „A lélekről”, II. könyv, in: *Arisztotelész, Lélekképzés irásai* (ford. Steiger K.) Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006, 35-64.
 Cicero: *Az istenek természetéről*, Budapest, Helikon, 1985. 57-95. (II. könyv, 1./1-34/88.)
 Epiktétosz: „A szabadságról”, in: *Sztoikus etikai antológia* (szerk. Steiger K.) Bp. 1983. 73-103.
 Plótinosz, "A három eredendő valóságról". In: Plótinosz, *Az egyről, a szellemről és a lélekről*, Bp. 1986. 223-240 (= in: *Bevezetés a filozófiába. Szöveggyűjtemény.*/szerk. Steiger Kornél/)
 Szent Ágoston, *Vallomások* (ford. Városi István), Budapest, Gondolat, 1982., 10-11. könyv
 Anselmus: „Proszlogion”, in: *Canterbury-i Szent Anselm, Filozófiai és teológiai művek*. Budapest, Osiris, 2001. 165-204.
 Aquinói Tamás, *A teológia foglalatja*. I. rész, 1-3. kérdés; 12. kérdés, in: (A.Sz.T, A létezőről és a lényegről, /ford. Klima Gyula/, Budapest, Helikon, 1990, (vagy: Aquinói Tamás, *Summa theologiae – A teológia foglalatja* /ford. Tudós-Takács J./, Budapest, Telosz Kiadó, 1994.)
 R. Descartes, *Elmélkedések az első filozófiáról*. Ford. Boros G. (Budapest: Atlantisz, 1994), I-III. könyv: (25-78.o).

Ajánlott irodalom:

Boros Gábor (szerk.) *Filozófia*, Akadémiai kiadó, 2007. (vonatkozó fejezetek)

HT ETRRW511 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 2 – A REFORMÁCIÓ KORÁNAK EGYHÁZTÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	L:10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés	Ajánlott	Értékelés módja:

		féléve:	félév:	Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A tantárgy megismerteti a hallgatókat a protestáns reformáció meghatározó személyiségeinek életével, tanításaival, evangéliumi felismeréseik máig ható hatásaival. Vizsgálatunk folyamán különleges szerepet kap a reformátorok műveinek elemzése, élettörténeti eseményeiknek teológiai felfogásukra gyakorolt hatása, illetve hogy ők hogyan gyakoroltak hatást a későbbi korokra, nem csupán teológia, hanem a jog, a politika, a gazdaság, a tudomány, de a mindennapi élet egyéb területein is. Különleges figyelmet kap Kálvin János élete, teológiája és a hozzá köthető reformátori irányvonal terjedése és fejlődése.

A tantárgy programja:

1. Keresztység az újkor hajnalán - humanizmus és reneszánsz; Luther Márton élete és személyes formálódása; A lutheri reformáció története 1517-től 1555-ig
2. Ulrich Zwingli és Zürich reformációja; A helvét reformáció terjedése; Radikális reformáció, anabaptista mozgalmak
3. Kálvin János élete; Genf reformációja; Kálvin János meghatározó vitái; a kálvini egyházszerkezet és fegyelem bevezetéséért folytatott harc
4. A kálvini irányultságú reformáció terjedése Franciaországban, Angliában, Skóciában, Németalföldön, Pfalzban és Kelet-Európában
5. Kálvintól a kálvinizmusig, Kálvin János teológiájának, írásmagyarázatának máig ható öröksége

Évközi tanulmányi követelmények: A szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból

Kötelező irodalom:

- Cadier, Jean: *Kálvin - Egy ember Isten igájában*, Budapest, 1994
 Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
 Erikson, Erik H.: *A fiatal Luther és más írások*, Budapest: Gondolat, 1991
 Gäbler, Ulrich: *Huldrych Zwingli*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2008
 Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
 McGrath, Alister E.: *Kálvin*, Budapest: Osiris, 2001
 Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991

Ajánlott irodalom:

- Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
 Béza, Theodor: *Kálvin János élete*, Budapest: Kálvin Kiadó, 1998
 Chadwick, Owen: *A reformáció*, Budapest: Osiris, 1998
 Dienes Dénes: *A reformáció*, Sáropatak: Hernád Kiadó, 2008
 Fazakas Sándor, szerk.: *Kálvin időszerűsége*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2009
 Fiala Endre: *Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán*, Jászberény, 1937
 Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
 Gánóczy Sándor-Stefan Scheld: *Kálvin hermeneutikája*, Budapest: Kálvin Kiadó, 1997
 Gritsch, Eric W.: *Isten udvari bolondja - Luther Márton korunk perspektívájából*, Budapest: Luther Kiadó, 2006
 Gyökössi Endre: *A lelkipásztor Kálvin*, Budapest: 1996
 Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001
 Kálvin János: *A keresztyén vallás rendszere I-II.*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2014
 Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Luther, Martin: *Asztali beszélgetések*, Budapest: Helikon, 1983
 McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
 Pröhle Károly, szerk.: *Luther Márton négy hitvallása*, Budapest: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, 1983

Pruzsinszky Pál: *Kálvin János*, Pápa, 1909
 Pruzsinszky Pál.: *Kálvin levelei a nőkhöz*, Lorántffy Zsuzsanna Egyesület, 1909
 Révész Imre, *Kálvin élete és a kálvinizmus*, Debrecen, 1909
 Sebestyén Jenő: *A kálvinizmus és a kultúra*, Budapest: 1943
 Southern, R. W.: *A nyugati társadalom és az egyház a középkorban*, Budapest: Gondolat, 1987
 Spijker, Willem van: *Kálvin élete és teológiája*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2003
 Szántó György Tibor: *Anglikán reformáció, angol forradalom*. Budapest: Európa Könyvkiadó, 2000
 Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
 Tomlin, Graham: *Luther és kora*, Budapest: Scolar, 2003
 Warga Lajos: *A keresztyén egyház történelme*, Sárospatak, 1906
 Zwingli, Ulrich: *67 tétel*, Exodus Kiadó, 2006
 Zwingli, Ulrich: *Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata*, Budapest: Kálvin János Társaság, 1999

II. évfolyam:

HT BTHBW02 – Biblikus szigorlat 1 (ósz. írásmagyarázat, bibliai teológia)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: L: 0	Órarendi beosztás: -	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója:				
Előadók fogadóórái:	0 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Szigorlat
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

HT BTHBW03 – Biblikus szigorlat 2 (úsz. írásmagyarázat, bibliai teológia)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám: L: 0	Órarendi beosztás: -	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója:				
Előadók fogadóórái:	0 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Szigorlat
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere:

HT DOERW01 – RENDSZERES TEOLÓGIAI SZIGORLAT

(DOGMATIKA, DOGMATÖRTÉNET, FILOZÓFIATÖRTÉNET)

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!
---	---------------------	--------------------	---

Tantárgy előadója:	N: -			
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Szigorlat
Oktatás nyelve:	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

HT ETRRW61 – Egyházzociológia

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Hámori Ádám	L: 10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az egyházzociológia oktatásának célja, hogy a hallgatók alkalmassá váljanak arra, hogy a vallásstanári, hitoktatói munkát megalapozott szociológiai ismeretek birtokában és a kortárs magyar társadalom vallásosságának jellegzetességeit figyelembe véve végezhessék. Segítséget kapnak ahhoz, hogy szociológiai szempontból a lokális és globális környezetben egyaránt sikeres szolgálatot végezzenek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szaktárgy sikeres elvégzése révén leendő református hittanáraink megismerik a gyülekezet- és az egyházzervezés szociológiai aspektusait, az egyházat és a gyülekezeteket körülvevő szakrális közösségek és profán társadalmak jellegzetességeit és szerveződésének módjait, valamint az egyház és a gyülekezetek, a mindennapok szakrális közösségei és a modern, valamint globális társadalmak közötti kapcsolatok szociológiai vonásait. A hallgatók megismerkednek a vallás- és egyházzociológia legfontosabb nemzetközi és hazai elméleteivel, valamint a klasszikus és mai kutatások módszertanának alapkérdéseivel, eredményeivel. Mindezek mellett a kurzus során figyelmet fordítunk a rendszerváltás óta megváltozott vallási környezetre, a társ- és a rivális egyházak, szekták fontosabb szociológiai jellegzetességeire. Külön kiemelt hangsúlyt kap az ifjúsági korosztály vallásosságának alakulása napjainkban. A hallgatók betekintést nyernek továbbá a szociológiai kutatás alapkérdéseibe, s ennek alapján az adatfelvétel és feldolgozás, valamint kiértékelés módszertanába. Ezen keresztül a leendő hittanárok áttekintést kapnak arról a társadalmi valóságról, amelyben munkájukat végzik, s korszerű ismertekkel vértéződnek fel a profán környezetben lehetséges és szükséges szolgálat szociológiai összetevőiről.

A tantárgy tematikai felépítése:

1. A szociológia tudományos szemlélete és módszertana
2. A vallás mint a szociológia tárgya
3. Elméletek: A vallás értelmezése a klasszikus szociológiában
4. Elméletek: A szekularizációs tézis és kritikája
5. Elméletek: A vallási piac és a racionális döntés elmélete
6. Elméletek: A vallási individualizáció és vallási privatizáció
7. Elméletek: A vallás mint intézményesült társadalmi valóság
8. Elméletek: A modernizáció, a globalizáció és a vallás
9. Elméletek: Új vallási mozgalmak
10. Tények és értelmezések: Vallási tendenciák világszerte a globalizáció korában

11. Tények és értelmezések: A magyarországi vallási változás napjainkban
 12. Tények és értelmezések: A magyarországi ifjúság vallásossága

Évközi tanulmányi követelmények:

Rendszeres, aktív órai részvétel
 Kötelező szakirodalom olvasása

Önálló dolgozat készítése a kötelező és az oktató által ajánlott szakirodalom alapján egyeztetett témában, oktatói instrukció mellett; VAGY egy szociológiai interjú elkészítése és feldolgozása oktatói instrukciók alapján

Kötelező irodalom:

Davie, Grace (2010): A vallás szociológiája. Bencés Kiadó, Pannonhalma
 Hamilton, Malcolm B. (1998): Vallás, ember, társadalom. Elméleti és összehasonlító vallásszociológia. AduPrint, Budapest
 Hámori Ádám – Rosta Gergely (2011): Vallás és ifjúság, in Bauer Béla – Szabó Andrea szerk. Arctalan (?) nemzedék, Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, 249-262. o.
 Hámori Ádám – Rosta Gergely (2013): Ifjúság, életkor, szocializáció, Confessio 2013/37. évf. 1. sz. 5-17. o.
 Rosta Gergely (2013): Hit és vallásgyakorlat, in Székely Levente szerk. Magyar Ifjúság 2012 Tanulmánykötet, Kutatópont, Budapest, 316-330. o.
 Tomka Ferenc (1991) Intézmény és karizma az egyházban, Budapest: Országos Lelkipásztori Intézet, = (1997) Budapest: Márton Áron Kiadó, = elektronikus kiadás: <http://www.ppek.hu/k398.htm>
 Tomka Miklós (2000): Vallásszociológia (jegyzet).
 Letölthető: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm
 Tomka Miklós (2011): A vallás a modern világban. A szekularizáció értelmezése a szociológiában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, Budapest

Ajánlott irodalom:

Ajánlott magyar és angol irodalom a hallgatók által választott és az oktatóval egyeztetett témákhoz kapcsolódva, egyéni igények szerint biztosítható

HT VPPGW47 – Vallásdidaktika II (Szakmódszertan)

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	L: 10	Ld. órarend	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi	3	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcs tanterv tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról az általános didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismerteti a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezeti a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel. A vallásdidaktika II vallásdidaktika I. folytatásaként a hitvallás-ismereti, az etikai és az egyháztörténeti tananyag oktatásával didaktikai kérdések tárgyalása és leginkább használható módszerek bemutatása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Az empátia és a kapcsolódási hálózatok szerepe a tanításban
- A hitvallásismereti tananyag oktatásának didaktikája
- Az etikai tananyag oktatásának didaktikája és módszertana
- Az egyháztörténeti tananyag oktatásának didaktikája és módszertana

Évközi tanulmányi követelmények:

- szóbeli vizsga

Kötelező irodalom:

- órai jegyzet
- Németh Dávid: Vallásdidaktika, A hit- és erkölcstan tanítása az 5-12. osztályban, II. rész, kézirat
- G. Adam/F. Schweitzer (szerk.), Etikai oktatás az iskolában, Bp. 2005.
- Homor T. (szerk.), Az etikatanítás gyakorlata, Budapest 2003.
- Csepela Jánosné et al., A történelemtanítás gyakorlata, Budapest 2003.

Ajánlott irodalom:

- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998.
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.
- V. Pfeifer, Didaktik des Etikunterrichts, Stuttgart 2003.
- R. Mokrosch/ A. Regenbogen (Hg.), Werte-Erziehung und Schule, Göttingen 2009.

HT VPPGW76 – SZAKMÓDSZERTANI SZEMINÁRIUM 2

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs	L: 5	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium a szakmódszertani ismeretek gyakorlati alkalmazását célozza. A hallgatók megismerik az egyháztörténeti, hitvallásismereti és etikai középiskolai vallásoktatási tankönyveket, tanári segédkönyveket, és segédanyagokat, hospitálás által saját tapasztalatokat szereznek, tanmenetet készítenek, gyakorolják az óratervezés lépéseit, adott tananyagok szaktudományos és didaktikai elemzését, valamint az óravázlat készítés módjait. Módszertani bemutató gyakorlatok keretében egymás munkájának reflektálása.

A tantárgy programja, elsajátítandó kompetenciák:

- Képesség szakdidaktikai ismeretek önálló alkalmazása konkrét feladatok megoldásában
- Csoportos munkában együttműködési képesség,
- Saját erősségek és gyengeségek felismerése és szükséges korrekciója

- Egymás munkájának értékelése és segítése

Tematika:

8. Isten és önismeret a hittanórán és a tanári kérdés mint eszköz
9. Nehéz esetek és fegyelmezés a hittanórán
10. Lelkigondozói kérdések a hittanórán / iskolában
11. Módszertani gyakorlatok és reflexiójuk,
12. Segédanyagok felkutatása és használata,
13. Oktatási segédeszközök használata,
14. Óravázlat készítése, bemutatása megbeszéléssel

Évközi tanulmányi követelmények:

- Házi dolgozat vagy projektmunka

Kötelező irodalom:

- Egyháztörténeti, dogmatikai és etikai szakkönyvek

Ajánlott irodalom:

- Módszer- és ötletgyűjtemények
- Lexikonok

VPPGW60 – GYAKORLÓ ISKOLAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: a gyakorló iskola beosztása szerint	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: gyakorlatvezető tanár	L: 60			
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: vizsgatanítás
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: bizottsági

Tantárgy leírása:

A pedagógiai gyakorlat célja, hogy a hallgató szakmailag megfelelően felkészült iskolai vezetőtanárok vezetése alatt és felügyelete mellett kiegészítse elméleti pedagógiai ismereteit és – a szakmódszertani hospitálások, a konzultációs megbeszélések és a bevezető tanítás által – nyerjen tapasztalatokat ismeretei gyakorlatba történő átültetése terén. A hallgató a gyakorlaton végzett munkáját munkanaplóval dokumentálja. A gyakorlat 14 óra megtartása után vizsgatanítással zárul.

Kötelező olvasmányok:

A Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok
A Református hit- és erkölcsstan kerettanterve

Ajánlott olvasmányok:

Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest 1988.
Rudas J.: Delfi örökösei, Budapest 1990.
Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.

HT VPPGW68 - NEVELÉSSZOCIOLÓGIA

Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Simonfi Zsuzsanna	L: 10	Ld. Órarend!	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szocializáció és a nevelés össztársadalmi összefüggéseinek vizsgálata, kulturális beágyazottságának megismerése. A hallgatók ezáltal rálátást nyernek a nevelőmunka társadalmi kontextusára és képessé válnak a növendékek bevezetésére a társadalmi életbe.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek:

1. A szocializáció mint a nevelésszociológia tárgya
 - a neveléstudomány és a nevelésszociológia kapcsolata
 - a szocializáció értelmezése a nevelésszociológiában
2. A szocializáció és a kultúra
 - a kultúra mint az emberi társadalom minősége
 - a kultúra tartalma
 - a mikrokultúrák szerepe a szocializációban
 - a szocializáció és a műveltség
3. A szocializáció és a személyiség
 - a személyiség struktúrája
 - az én-kép és az identifikáció
4. A szocializáció mechanizmusa
 - az interakció és a kommunikáció
 - a társadalmi pozíció és szerep
5. Intézményes szocializáció
 - a közoktatás mint az intézményes szocializáció színtere
 - a közoktatási rendszer és a társadalom kölcsönhatásai
 - az iskola mint társadalmi szervezet
6. Szakmai szocializáció
 - a szakmai szocializáció és a kapcsolódó fogalmak
 - a szakmai szocializáció tartalma
 - a szakmai szocializáció mechanizmusa
 - a szakmai szocializáció szakaszai (pályaadaptáció, -választás, szakképzés, pályakezdés, szakmai kibontakozás)

Elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Képesség az egyén és a társadalom kapcsolatának elemzésére a nevelés szempontjából, valamint alakítására a nevelés eszközeivel
- Tudatosul a hallgatókban, mint leendő nevelőkben társadalmi felelősségük és képesek e felelősségnek megfelelően eljárni
- Képesek a tanulóknak hatékonyan segíteni a társadalomba való kilépésben és a társadalmi helykeresésben.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Dr. Balla Gábor Tamás: Nevelésszociológiai ismeretek, Gödöllő, 1995

- Az előadások anyaga
- Kozma Tamás: Bevezetés a nevelésszociológiába (3. jav. kiad.) Budapest, 2001.

Ajánlott irodalom:

HT VPPGW69 - ISKOLASZERVEZETTAN

Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Ld. Órarend!	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Dr. Simonfi Zsuzsanna	L: 5			
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere: Házi dolgozat Zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a leendő pedagógusokat arra készíti fel, hogy ismerjék a tanügyigazgatás feladatait és lehetőségeit, reálisan értékeljék a különböző oktatáspolitikai törekvéseket, és képesek legyenek tevőlegesen részt venni a szakmai közéletben. Ennek érdekében a tananyag bemutatja a közoktatási rendszer funkcióit, struktúráját, rendszerszerű működését, a tartalmi, a szervezeti és a gazdasági szabályozás elveit és technikáit, Magyarország és az EU legfontosabb oktatáspolitikai dokumentumait, valamint a számunkra mintaértékű európai oktatási rendszerek sajátosságait.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy programja hozzásegíti a hallgatókat ahhoz, hogy a közoktatási rendszer működését átlássák, abban eligazodjanak és ezeket az ismereteiket munkájuk során felhasználhassák.

Főbb témakörök:

1. A közoktatás mint rendszer
 - A közoktatási rendszer struktúrája
 - Az európai közoktatási intézmények struktúráinak kialakulása
2. A közoktatási rendszer szabályozása
 - A közoktatás funkciói
 - A közoktatás tartalmi szabályozása
 - A közoktatás szervezeti szabályozása
 - A közoktatási rendszer gazdasági szabályozása
3. A mai magyar közoktatási rendszer
 - A legjelentősebb változások 1990 óta
 - A legfontosabb oktatáspolitikai dokumentumok áttekintése
 - A mai magyar közoktatási rendszer struktúrája
 - A mai magyar közoktatási rendszer tartalmi szabályozása
 - A mai magyar közoktatási rendszer gazdasági szabályozása
 - Minőségbiztosítás a magyar közoktatási rendszerben
 - Tanügyi tendenciák az Európai Unióban és ezek hatása a magyar közoktatási rendszerben
4. Összehasonlító pedagógia
 - A magyar közoktatás nemzetközi adatok tükrében
 - Három modellértékű nyugat-európai állam (Németország, Franciaország, Nagy-Britannia) közoktatási rendszerének áttekintése
 - Az Európai Unió oktatásfejlesztő programjai

Évközi tanulmányi követelmények:

- Házi dolgozat készítése a tantárgyhoz kapcsolódó legfontosabb témákra építve
- Zárthelyi dolgozat sikeres megírása

Kötelező irodalom:

- Balla Gábor Tamás (2004): Az iskolaszervezetten alapjai, Gödöllő

Ajánlott irodalom:

- Zárány Zoltán (Szerk.) (2001): Európa az iskolában – az iskola Európában. Kézikönyv az oktatás európai dimenziójáról, Közoktatási Modernizáció közalapítvány, Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ, Budapest
- Vágó Irén (Szerk.) (1999): Tartalmi változások a közoktatásban, a 90-es években. Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ – Okker Kiadó, Budapest

HT VPPGW70 – HÁTRÁNYOS HELYZET

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz		Értékelés módszere: szóbeli / írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hátrányos helyzet értelmezése és az abban való jelenlét megértése, valamint a kiútkeresés lehetőségeinek felvázolása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A hátrányos helyzet – mint társadalmi jelenséggel való találkozás, az ide vezető okok feltárása.
2. A hátrányos helyzet egyénre – környezetére – társadalomra való hatása és annak következményei.
3. Bibliai téma megközelítés a hátrányos helyzet összefüggésében.
4. Felkutatni és elemezni a hátrányos helyzetet okozó háttértényezőket, megtalálni egy-egy lehetőséget a kiúthoz.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Órai jelenlét
- A kiadott irodalom elsajátítása
- Szóbeli / írásbeli vizsga

Kötelező irodalom:

- Michielsen, M. et al.: Összetartozásban, EXIT 2010.
- Kiss J. et al.: Megmásíthatatlan jogigény, EXIT 2013.

Ajánlott irodalom:

- Ferge Zsuzsa: Társadalmi struktúra, társadalmi hátrány (in: Ferge Zs.: Szociálpolitika és társadalom), T-Twins Kiadó 1991.
- Papp János: A hátrányos helyzet értelmezése, Educatio 1997. 1. sz.
- C.Ducommun-Nagy: Lojalitás – erő, amely gúzsba köt vagy felszabadít EXIT 2014.

HT VPPGW71 – KOLLÉGIUMI NEVELÉS ÉS LELKIGONDOZÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Szabóné László Lilla	L: 10	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy bevezesse a hallgatókat a nevelőtanári tevékenység fő feladatköréibe. Megismerjék a középiskolás korú fiatalok életproblémáit, kérdés-felvetési módjait és megoldási kísérleteit. Szerezzenek jártasságot mind a közösségi, mind az egyéni konfliktus-kezelési, valamint személyiségfejlesztő, ill. identitás-alakító módszerek és technikák alkalmazása terén. Képessé váljanak nevelési célok és lelkigondozói szempontok egyidejű érvényesítésére.

A tantárgy programja, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Elsajátítandó készségek, kompetenciák:

- A kollégiumi élet belső folyamatainak és dinamikájának megismerése, valamint a benne rejlő nevelési és lelkigondozói feladatok felfedezése
- Képesség a fiatalok közösséggé formálására a közösségépítés módszereinek elsajátítása által
- Problémaérzékenység a fiatalok életének jellegzetes belső és küldő konfliktusainak felismerésére és készség segítő kapcsolat felajánlására a megoldások keresésében.

A tantárgy programja:

12. A protestáns kollégiumi nevelés hagyományai
13. A kollégiumi nevelés funkciói
14. A serdülő- és ifjúkor lelki sajátosságai
15. Közösségépítési feladatok és módszerek
16. Műhelymunka
17. Az egyéni lelkigondozás alkalmi
18. A segítő beszélgetés
19. Hospitálás
20. Etikai orientáció a kollégiumi nevelésben
21. A kollégiumi nevelés tevékenységrendszer
22. Műhelymunka

Évközi tanulmányi követelmények:

- Hospitálás, előadásokon való aktív részvétel

Kötelező irodalom:

- Ld. ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

- Baacke, D., Die 13-18jährigen, München etc. 1976.
- Bajkó M., A magyarországi és az erdélyi protestáns kollégiumok 1777-1848 között, Debrecen, 1992.
- Benedek I., Kollégiumi neveléstan, Budapest, 1997.
- Erikson, E.H., Jugend und Krise, Frankfurt M. etc. 1981.
- Fend, H., Entwicklungspsychologie des Jugendalters, Opladen 2001.

- Gordon, Th., A tanári hatékonyság fejlesztése, Budapest, 1990.
- Lamesch, G., Schulseelsorge als soziales System, Stuttgart 2000.
- Rácz J., Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
- Rosta G.(szerk.), Ifjúság, értékrend, vallás, Budapest, 2003.
- Schweitzer, F., Die Suche nach eigenem Glauben, Gütersloh 1996.
- Simon I., A kollégiumi tanár, Budapest, 1993.
- Vikár Gy., Az ifjúkor válságai, Budapest, 1980.

HT VPPGW74 – ALKOHOL- ÉS DROGFÜGGÉS MEGELŐZÉSE

Tantárgy felelőse: Tóth János	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Victorné Erdős Eszter	L: 10	Ld. órarend	Ld. Mintatanterv!	
Előadók fogadóórái: eszter@kimm.hu 06-30-683-2792	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelező		III.	Értékelés módszere: Gyakorlati jegy az órai munka és az elkészített dolgozat alapján

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az egyéni tragédiák és az ösztársadalmi kérdés képében egyaránt jelentkező probléma iránti érzékenység kialakítása, ill. fejlesztése, a szenvedélybetegség elméleti bemutatása, a prevenció lehetőségeinek, fajtáinak, módszertanának megismertetése, a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos megvitatása révén.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgató ismerje meg a szenvedélybetegségek téma- és problémaköre kapcsán használt fogalomrendszert, a szenvedélybetegségek kialakulásának törvényszerűségeit és prevenciójának lehetőségeit, hogy vallásánári munkája során keresztyén hit iránti elkötelezettséggel, elmélyített problémaérzékenységgel tudja fejleszteni a tanulók kritikai gondolkodását, önálló problémalátását, valamint önmagukért, a problémával küzdő embertársért és a közösségért vállalt felelősségét.

A tantárgy programja:

11. A szenvedélybetegségek problematikája és sokféle arca
12. Az alkoholfüggőség kialakulása és pszichodinamikája
13. A drogkarrier kialakulása
14. A szenvedélybetegek családja
15. Drogprevenció és egészségfejlesztés
16. Drogprevenció és iszákosmentés az egyházban
17. A drogprevenció eltérő megközelítései, lehetőségei és kompetenciái
18. A drogprevenció szinterei
19. Általános – célzott – javallott prevenció elmélete és gyakorlata
20. A drogprevenció módszerei magyarországi gyakorlata

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel
- Egy tudományos igénnyel elkészített dolgozat (esettanulmány 8-10 oldal terjedelemben)
- és egy filmreflexió megírása

Kötelező irodalom:

- Érdemes beszélni róla... - NCSSZI 2013

Ajánlott irodalom:

- www.hbsc.org
- Demetrovics Zsolt: Az addiktológia alapjai I. – Eötvös Kiadó, Budapest, 2007., p.133-293.
- Zinberg, Norman E.: Függőség és kontroll – Nyitott Könyv Műhely & NDI, Budapest, 2005.
- Tari Annamária: Z generáció – Tercium Kiadó, Budapest, 2011.
- Kelemen Gábor: Szenvedélybetegség, család, pszichoterápia – Pannónia, p.7-53., 129-131.
- Simon, George: Báránybőrben; a nyílt agressziótól a manipulációig – Háttér Kiadó, 2009.
- Beattie, Melody: Codependent No More - How to Stop Controlling Others and Start Caring for Yourself, Harper/Hazelden, Toronto, 1987.
- Sande Ken: The Peace Maker – Baker Books, USA, 2004.
- Ferenczi Zoltán MS: Drogprevenció, pedagógus, iskola – Eötvös Kiadó, Budapest, 2003.
- Antal Zoltán: Menekülés az életbe, Budapest 1997.
- Arenz-Greiving, Ingrid/Dikger, Helga (Hrsg.): Elternsüchte-Kindernöte. Berichte aus der Praxis, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1994.
- Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, 4. kiadás, Budapest 1995.
- Battergay, Raymond: Vom Hintergrund der Süchte. Zum Problem der Drogen- und Alkoholabhängigkeiten, 4. Aufl., Bern-Wuppertal 1982.
- Bánki M. Csaba: Az alkoholizmus biológiai kutatásának eredményei, Budapest 1984.
- Bäuerle, Dietrich: Im Kampf gegen die Drogensucht. Hilfen für Eltern und ihre Kinder, Frankfurt am Main 1991.
- Bölcsföldi András (Szerk.): A misszió alternatívái, Budapest 2009.
- Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, 4. kiadás, Budapest 1995.
- Burian, Wilhelm: Die Psychotherapie des Alkoholismus. Unter besonderer Berücksichtigung des Frauenalkoholismus, Göttingen 1984.
- Bühne, Wolfgang (Hrsg.): Ruhe der Rastlosen. Aussteiger berichten, 3. Aufl., 1985 Wuppertal.
- Deutsche Hauptstelle gegen die Suchtgefahren (Hrsg.): Alkohol. Konsum und Missbrauch. Alkoholismus. Therapie und Hilfe, Freiburg im Breisgau 1996.
- Ferenczi Zoltán: Drog és vallás. Előéletek és előítéletek. Gyakorlati kézikönyv lelkipásztoroknak, diakónusoknak, gyülekezeti munkásoknak, Budapest 2001.
- Ferenczi Zoltán M.S.: Drogprevenció, pedagógus, iskola, Budapest 2003.
- Gyermekek- Ifjúsági és Sportminisztérium: Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről, Budapest 2001., ill. 2003.
- Kopp Mária/Skrabski Árpád: Magyar lelkiállapot, h.n. 1995.
- Rácz József et al.: A drogkérdésről őszintén, Budapest 2000.
- Rácz József, Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
- Rennert, Monika: Co-Abhängigkeit. Was Sucht für die Familie bedeutet, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1990.
- Siklós József: Pohárcsere, Budapest 1984.
- Simek Zsófia/Fekete János: Az alkoholológia megújításáért I. és II. kötet, Budapest 1994.
- Tizenkét lépés és tizenkét hagyomány (A.A.W.S.), New York 1993.

GSVS051 – Katechetikák és bibliai történetek

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Szetey Szabolcs	L: 10	Ld. órarend!	---	
Előadók fogadóórái: Előzetes egyeztetés alapján (setey.szabolcs@kre.hu)	3 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve:	Típusa:			Értékelés módszere:

magyar	kv		Előadás/házi dolgozat
--------	----	--	-----------------------

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A katechetika mint tudomány nem a XX. század szüleménye, de a korábbi évszázadok igen jelentős műveiről szeretünk megfeledkezni, pedig a maguk nevében néha „modernebbül” gondolkodtak, mint azt várnánk tőlük. Éppen ezért érdemes és érdekes az, ha megvizsgáljuk, hogy milyen módszereket alkalmaztak a korabeli katechetikák, milyen volt a gyermekszemléletük, hogy osztottak fel a bibliai történeteket, milyen „tematikákat” állítottak össze.

A XIX. században számos könyv jelent meg *Bibliai történetek* címmel, amelyeket bizonyos tekintetben korai hittankönyveknek tekinthetünk. Ez napjainkban eleddig egy teljesen kutatatlan ám annál izgalmasabb téma. Ezek a könyvek bevezetnek bennünket a kor hitoktatói gyakorlatába. Ezeken a műveken keresztül reflektálhatunk mai gyakorlatunkra, esetlegesen tanulhatunk is jobbító szándékkal belőlük, ill. azok negatív vagy ma már elavult módszereit is megállapíthatjuk.

A múltban, múltunkban való visszatekintés és megállás azért fontos része egyházi életünknek, mert egyrészt rámutat arra, hogy honnan jövünk, hová tartottunk, másrésztől meggazdagíthatja ismereteinket, megtanít értékelni elavultnak hitt értékeket, és azt, hogy mi is valakiknek az örökébe léptünk bele, azaz nem velünk kezdődött minden.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadások során betekintést nyerhetünk a katechetikai elméleti könyvek és a *Bibliai történetek* címmel megjelent „hittankönyvek” történetébe. Emellett kitekintünk az adott korszakok teológiai, társadalmi és szociológiai vizsgálatára, elemzésére is. Megvizsgáljuk, hogy hogyan alakultak át idővel az egyes elméleti katechetikák, mennyire figyelhető meg rajtuk a korszak lenyomata. Egyes részeket közösen dolgozunk fel, beszélünk meg és vitatkozunk róluk. A hallgatónknak lehetőségük nyílik önállóan egy-egy szöveg vagy fejezet feldolgozására, elemzésére szemináriumi dolgozat formájában.

Évközi tanulmányi követelmények:

- kiadott anyagok feldolgozása
- szemináriumi dolgozat készítése kiadott szempontok alapján

Kötelező irodalom:

Boross Géza: *Katechetika. Egyetemi jegyzet.* Budapest, 1994.; Garda József: *Katechetika vagy népszerű vallásitanítás.* Kolozsvár, 1867.; Gaudy László: *A bibliai történetek tanításának valláspedagógiai módszertana.* Debrecen, 1928.; Hörk József: *Katechetika vagyis vallásitanítás-tan kézi könyvül a protestáns hittanhallgatók számára.* Budapest, 1880.; Imre Lajos: *Katechetika. A Református keresztyén vallásos nevelés rendszere.* Budapest, 1942. (Református Egyházi Könyvtár XXII. kötet); Kolos Dániel: *Katechetika.* Sárospatak, 1862.; Kun Bertalan: *Egyházi szónoklattan. Használható minden hitfelekezetű különösen protestáns lelkészek által.* Miskolc, 1855.; László Dezső: *Az Anyaszentegyház élete és szolgálata.* Cluj, 1938.; Tóth Ferenc: *Lelki pásztori gondviselés.* Győr, 1806.; Zsarnay Lajos. *Paptan. Vezérfonalul tanításaihoz kézirat helyett.* Sárospatak, ²1857.

Ajánlott irodalom:

Árvai József: *Vezérfolyó az Ó és Új Testamentomi szent történetek előadásában.* Sárospatak, 1862.; Bátky Károly: *Bibliai történetek növendék tanuló gyermekek számára.* Buda, 1854.; Dobos János: *Bibliai történetek. Kisebb nagyobb tanuló gyermekek számára. Szorossan a Biblia szerint kisérté Dobos János.* Pesten, 1851.; Kiss Áron: *Hajnalpir, első vallásos oktatás kis gyermekek számára.* Budapest, 1876.; Kiss Áron: *Napfelkölte. 39 Ótestamentomi történet jó gyermekek számára.* Budapest, 1876.; Papp Károly: *Bibliai történetek az Ó-és Újtestamentomból és rövid bibliaismertetés: Kézikönyv a népiskolai II. és III. osztály számára.* Kecskemét, 1879., Szetey Szabolcs: *Református katechetikai irodalmunk kezdetei.* In: Pap Ferenc (szerk.): *Dicsőség tükre.* Nagykovács, 2014.; Warga János: *Bibliai történetek Palesztina földrajzával és bibliaismerettel összekötve: 2. tanfolyamat. Alsó reáliskoláknak és az I. és II. gimnásiumi osztályok számára.* Pest, ³1861.

Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar
SZEMESZTERFÜZET
2016-2017-1

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója:	L: 5			
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve:	Típusa: kötelező	őszi	III.	Értékelés módszere:

IX. Kötelezően választható tanegységek

1. Szemináriumok

BSVÚ010 Haladó szeminárium 1

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Blokksított formában: október 17-21. 13-18h Minimum number of students: 10	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Szabados Ádám	N:30			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: angol/English	Típusa: SZV	őszi	3. és 5.	Értékelés módszere:

Course description:

A study of the role of the apostle Peter and the apostle Paul in the formation of the authoritative apostolic tradition. The aim of the course is to help students get acquainted with the foundations of the Christian faith. It provides opportunity to study primary source texts and practise sound exegetical method of reading those texts. The course seeks to convey a vision of the missionary world of the first two centuries, in which the tradition of the apostles served to embody and safeguard the faith once for all delivered to the saints.

Course objectives and requirements:

Students are required to attend classes and participate in the conversations. Each student has to give a 5-minute presentation to the class on a subject assigned by the course instructor. Students are also expected to write a 5-page paper (between 10-15 thousand characters) on a chosen topic, decided in agreement with the course instructor. Students are expected to read all required literature.

Required literature:

To be announced.

Recommended literature:

To be announced.

HT GSVG010 - HALADÓ SZEMINÁRIUM 1

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	N: 30		Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható	őszi	3. és 5.	Értékelés módszere:

HT GSVH010 – HALADÓ SZEMINÁRIUM 1

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Szerda 10-11,30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható		3. és 5.	Értékelés módszere: Előadás és beadandó dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énektanítás és a zenei foglalkozások előkészítésének és megtervezésének elsajátítása illetve az énektanítási módszerek megismerése. (Elsősorban a 4-10 éves korosztályra szabva.)

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A zenei fejlesztés szerepe
2. Énekválasztás és életkori sajátosságok
3. A zenei készségek fejlesztésének lehetőségei (ritmus és dallam)
4. A belső hallás fejlesztése (Dallamfelismerés, dallambujtatás, „visszhangjáték”, kérdés-felelet játék)
5. A zenehallgatás
6. Hangszerek
7. A gyermekhang ápolása és fejlesztése
8. A zenei nevelés tervezése

Évközi tanulmányi követelmények:

Óratervek elkészítése.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Ajánlott irodalom:

- Csillagné dr. Gál Judit -Kerecsényi László: Ének-zene tanítás alsó tagozatban. TK. Budapest, 1985.
 Forrai Katalin: Ének az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1975.
 Forrai Katalin: A művészetre nevelés lehetőségei az óvodai nevelésben. Óvodapedagógiai Nyári Egyetem Kecskemét. Zenei nevelés az óvodában. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola. 1991. 34-38.
 Kodály Zoltán: Zene az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1958.
 Kokas Klára: Képességfejlesztés zenei neveléssel. zenei nevelés az óvodában. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola. 1972.
 Lindenbergné Kardos Erzsébet: Zeneterápia. Kulcs a muzsikához Kiadó. Pécs, 2005.
 Michel, P.: Zenei képesség, zenei készség. Zeneműkiadó, Bp. 1964.
 Osvay Károlyné: Az Ének-zene tanítás módszertana. Bessenyei Kiadó. Nyíregyháza, 2014.
 Réti Anna – Döbrössy János (szerk.):Az Ének-zene tantárgy-pedagógiája. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2012.
 Szarkáné, H. V.: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.
 Szőnyi, E.: Kodály Zoltán nevelési eszméi. Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.
 Szőnyi Erzsébet:Zenei nevelési irányzatok a XX. században. Tankönyvkiadó, Budapest. 1988.

Törzsök, B.: Zenehallgatás az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1982.

Zilahiné – Mészárosné – Forrai Katalin – Eszetzkyne: Az óvodai foglalkozások módszertana.

Tankönyvkiadó, Bp. 1990.

HT RSVE010– Haladó szeminárium 1

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	N: 30		Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható	őszi	3. és 5.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja: segítse azokat a hallgatókat, akik szakdolgozatként egyháztörténeti témát kívánnak kidolgozni.

1. Téma kiválasztása – pl. reformáció,
2. Történeti áttekintés
3. Szükséges irodalom összeállítása,
fellelhetősége, könyvtárlátogatás
4. Kutatási lehetőségek megbeszélése
5. Felhasználandó irodalom: a választott téma értelmében a témavezető adja meg.

HT RSVE010 - HALADÓ SZEMINÁRIUM 1

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Angol nyelvű források megértése, angol középfok	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	N:30			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szeminárium	ősz	3. és 5.	Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy résztvevői mélyebben megismerkedhessenek a keresztyénség észak-amerikai történetével, részletesebb ismeretet szerezzenek az új világba átlátható és ott kiteljesedő vagy újonnan formálódó felekezetekről, irányzatokról és mozgalmakról, amelyek aztán visszahatottak Európára és hazánkra is. A szeminárium vizsgált korszaka a gyarmati érától az amerikai polgárháborúig terjed, forrásai elsődlegesen angol nyelvűek. Az ajánlott irodalomban felsorolt művek a hallgatók rendelkezésére állnak majd a szeminárium során nyomtatott vagy elektronikus módon.

A tantárgy programja:

1. Orientációs óra
2. Katolikus missziók Észak-Amerikában a 16-18. században (Quebec, Louisiana, Új-Mexikó, Kalifornia)
3. Új-Anglia puritánjai
4. Az amerikai kiválasztottság-tudat puritán gyökerei
5. Az Anglikán Egyház Amerikában a Függetlenségi Háborúig
6. A Nagy Ébredés
7. Jonathan Edwards élete és munkássága
8. Baptizmus és metodizmus Amerikában
9. Etnikai alapokon szerveződő egyházak (holland-német reformátusok, skót-ír presbiteriánusok, német-svéd lutheránusok)
10. Egyházak a Függetlenségi Háború viharában
11. Az észak-amerikai katolicizmus megerősödése a romantika korszakában
12. A 2. Nagy Ébredés
13. Az új világ új vallásai I.: mormonizmus
14. Az új világ új vallásai II.: Jehova Tanúi, a Restoration Movement és a Disciples of Christ, Christian Science
15. Keresztység a rabszolgák körében, abolicionista harcok

Évközi tanulmányi követelmények: Szemináriumi dolgozat elkészítése a szorgalmi időszak végéig, illetve a dolgozat prezentálása a szeminárium keretein belül

Ajánlott irodalom:

- Bonomi, Patricia U.: *Under The Cope of Heaven: Religion, Society and Politics in Colonial America*, Oxford: Oxford University Press, 2003
- Bremer, Thomas S.: *Formed from this Soil: An Introduction to the Diverse History of Religion in America*, Chichester: Wiley-Blackwell, 2015
- Butler, Jon et alii: *Religion in American Life: A Short History*, Oxford: Oxford University Press, 2011
- Edwards, Jonathan: *Some Thoughts Concerning the Present Revival of Religion in New England (1742)*, in: Works Of Jonathan Edwards: The Great Awakening 4., szerk.: C. Goen, New Haven: Yale University Press, 1972
- Edwards, Jonathan: *Értekezés a vallási indulatokról*, Budapest: Gondolat, 2007
- Hatch, Nathan O.: *The Democratization of American Christianity*, New Haven & London: Yale University Press, 1989
- Kidd, Thomas S.: *God Of Liberty: A Religious History of the American Revolution*, New York: Basic Books, 2010
- Lányi Gábor: *Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom*, in *Confessio* 2009/1, 111-123. o.
- Marsden, George M.: *Jonathan Edwards: A Life*, New Haven: Yale University Press, 2003
- McDermott, Gerald R.: *Understanding Jonathan Edwards: An Introduction to America's Theologian*, Oxford: Oxford University Press, 2009
- Medgyessy László, *Keresztység az Amerikai Egyesült Államokban*, Budapest, 2000
- Noll, Mark A., szerk.: *Eerdmans' Handbook to Christianity in America*. Grand Rapids: Eerdmans, 1983
- Noll, Mark A.: *A History of Christianity in the United States and Canada*, Grand Rapids: Eerdmans 1992
- Noll, Mark A.: *America's God*, Oxford: Oxford University Press, 2002
- Noll, Mark A.: *The Old Religion In A New World: The History of North American Christianity*, Grand Rapids: Eerdmans, 2002
- Raboteau, Albert J. *Slave Religion: The "Invisible Institution" in the Antebellum South*, Oxford: Oxford University Press, 2004

BSVÚ011 Haladó szeminárium 2

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Blokksított formában: október 17-21. 13-18h Minimum number of students: 10	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Szabados Ádám	N:30			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: angol/English	Típusa: szv	őszi	9.	Értékelés módszere:

Course description:

A study of the role of the apostle Peter and the apostle Paul in the formation of the authoritative apostolic tradition. The aim of the course is to help students get acquainted with the foundations of the Christian faith. It provides opportunity to study primary source texts and practise sound exegetical method of reading those texts. The course seeks to convey a vision of the missionary world of the first two centuries, in which the tradition of the apostles served to embody and safeguard the faith once for all delivered to the saints.

Course objectives and requirements:

Students are required to attend classes and participate in the conversations. Each student has to give a 5-minute presentation to the class on a subject assigned by the course instructor. Students are also expected to write a 5-page paper (between 10-15 thousand characters) on a chosen topic, decided in agreement with the course instructor. Students are expected to read all required literature.

Required literature:

To be announced.

Recommended literature:

To be announced.

HT BSVB011 - Haladó szeminárium 2

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József Gyula	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Csütörtök 16:00- 17:30	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó	N: 30			
Előadók fogadóórái: megbeszélés szerint	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható	őszi	9.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szemináriumot azoknak a hallgatónak hirdetjük meg, akik a Bibliai Teológia és Vallástörténeti tanszékhez tervezik megírni szakdolgozatukat. A szeminárium lehetőséget ad a választott szakdolgozati témában való elmélyülésre, a szaktanári vezetésre, szakirodalom alaposabb megismerésére, és a többi szakdolgozó hallgatóval való tapasztalatcserére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
 A szakdolgozat témájának folyamatos feldolgozása a szaktanár felügyelete alatt.

Évközi tanulmányi követelmények:
 Rendszeres óra jelenlét, a megbeszélte elvárások teljesítése.

Kötelező irodalom:
 Megbeszélés szerint.

Ajánlott irodalom:
 Megbeszélés szerint.

HT RSVE011– Haladó szeminárium 2

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	N: 30		Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható	őszi	9.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:
 A szeminárium vizsgálja az adott téma személyi, történelmi háttérét és ezek összefüggéseit, hatásait az egyház életében, életére.

- A témához kapcsolódó forrásanyag átvizsgálása
- Levéltári források ajánlása, lehetőségek
- Kutatási feltételek számbavétele
- MRE Zsinati Levéltára
- Nemzeti Levéltár
- ÁBTL
- Levéltári források 1
- Levéltári források 2.
- Levéltári források 3.
- Levéltári források 4.
- A meglévő irodalom tanulmányozása beszámolóval
- Összegzés, tanulságok

HT RSVE011 - HALADÓ SZEMINÁRIUM 2

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Angol nyelvű források megértése, angol középfok	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	N:30			
Előadók fogadóórái:		Meghirdetés féléve:	Ajánlott	Értékelés módja:

	4 kredit	ősz	félév: 9.	gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szeminárium			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy résztvevői mélyebben megismerkedhessenek a keresztyénség észak-amerikai történetével, részletesebb ismeretet szerezzenek az új világba átlátható és ott kiteljesedő vagy újonnan formálódó felekezetekről, irányzatokról és mozgalmakról, amelyek aztán visszahatottak Európára és hazánkra is. A szeminárium vizsgált korszaka a gyarmati érától az amerikai polgárháborúig terjed, forrásai elsődlegesen angol nyelvűek. Az ajánlott irodalomban felsorolt művek a hallgatók rendelkezésére állnak majd a szeminárium során nyomtatott vagy elektronikus módon.

A tantárgy programja:

1. Orientációs óra
2. Katolikus missziók Észak-Amerikában a 16-18. században (Quebec, Louisiana, Új-Mexikó, Kalifornia)
3. Új-Anglia puritánjai
4. Az amerikai kiválasztottság-tudat puritán gyökerei
5. Az Anglikán Egyház Amerikában a Függetlenségi Háborúig
6. A Nagy Ébredés
7. Jonathan Edwards élete és munkássága
8. Baptizmus és metodizmus Amerikában
9. Etnikai alapokon szerveződő egyházak (holland-német reformátusok, skót-ír presbiteriánusok, német-svéd lutheránusok)
10. Egyházak a Függetlenségi Háború viharában
11. Az észak-amerikai katolicizmus megerősödése a romantika korszakában
12. A 2. Nagy Ébredés
13. Az új világ új vallásai I.: mormonizmus
14. Az új világ új vallásai II.: Jehova Tanúi, a Restoration Movement és a Disciples of Christ, Christian Science
15. Keresztyénség a rabszolgák körében, abolicionista harcok

Évközi tanulmányi követelmények: Szemináriumi dolgozat elkészítése a szorgalmi időszak végéig, illetve a dolgozat prezentálása a szeminárium keretein belül

Ajánlott irodalom:

- Bonomi, Patricia U.: *Under The Cope of Heaven: Religion, Society and Politics in Colonial America*, Oxford: Oxford University Press, 2003
- Bremer, Thomas S.: *Formed from this Soil: An Introduction to the Diverse History of Religion in America*, Chichester: Wiley-Blackwell, 2015
- Butler, Jon et alii: *Religion in American Life: A Short History*, Oxford: Oxford University Press, 2011
- Edwards, Jonathan: *Some Thoughts Concerning the Present Revival of Religion in New England (1742)*, in: Works Of Jonathan Edwards: The Great Awakening 4., szerk.: C. Goen, New Haven: Yale University Press, 1972
- Edwards, Jonathan: *Értekezés a vallási indulatokról*, Budapest: Gondolat, 2007
- Hatch, Nathan O.: *The Democratization of American Christianity*, New Haven & London: Yale University Press, 1989
- Kidd, Thomas S.: *God Of Liberty: A Religious History of the American Revolution*, New York: Basic Books, 2010
- Lányi Gábor: *Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom*, in Confessio 2009/1, 111-123. o.
- Marsden, George M.: *Jonathan Edwards: A Life*, New Haven: Yale University Press, 2003

- McDermott, Gerald R.: *Understanding Jonathan Edwards: An Introduction to America's Theologian*, Oxford: Oxford University Press, 2009
- Medgyessy László, *Keresztység az Amerikai Egyesült Államokban*, Budapest, 2000
- Noll, Mark A., szerk.: *Eerdmans' Handbook to Christianity in America*. Grand Rapids: Eerdmans, 1983
- Noll, Mark A.: *A History of Christianity in the United States and Canada*, Grand Rapids: Eerdmans 1992
- Noll, Mark A.: *America's God*, Oxford: Oxford University Press, 2002
- Noll, Mark A.: *The Old Religion In A New World: The History of North American Christianity*, Grand Rapids: Eerdmans, 2002
- Raboteau, Albert J. *Slave Religion: The "Invisible Institution" in the Antebellum South*, Oxford: Oxford University Press, 2004

HT GSVG011 - HALADÓ SZEMINÁRIUM 2

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós				
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: 9.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar				Típusa: kötelezően választható

HT GSVH011 - HALADÓ SZEMINÁRIUM 2

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Szerda 10-11,30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: 9.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar				Típusa: kötelezően választható

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énektanítás és a zenei foglalkozások előkészítésének és megtervezésének elsajátítása illetve az énektanítási módszerek megismerése. (Elsősorban a 4-10 éves korosztályra szabva.)

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A zenei fejlesztés szerepe
2. Énekválasztás és életkori sajátosságok
3. A zenei készségek fejlesztésének lehetőségei (ritmus és dallam)
4. A belső hallás fejlesztése (Dallamfelismerés, dallambujtató, „visszhangjáték”, kérdés-felelet játék)
5. A zenehallgatás

6. Hangszerek
7. A gyermekhang ápolása és fejlesztése
8. A zenei nevelés tervezése

Évközi tanulmányi követelmények:
 Óratervek elkészítése.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Ajánlott irodalom:

- Csillagné dr. Gál Judit -Kerecsényi László: Ének-zene tanítás alsó tagozatban. TK. Budapest, 1985.
 Forrai Katalin: Ének az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1975.
 Forrai Katalin: A művészetre nevelés lehetőségei az óvodai nevelésben. Óvodapedagógiai Nyári Egyetem Kecskemét. Zenei nevelés az óvodában. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola. 1991. 34-38.
 Kodály Zoltán: Zene az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1958.
 Kokas Klára: Képességfejlesztés zenei neveléssel. zenei nevelés az óvodában. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola. 1972.
 Lindenbergné Kardos Erzsébet: Zeneterápia. Kulcs a muzsikához Kiadó. Pécs, 2005.
 Michel, P.: Zenei képesség, zenei készség. Zeneműkiadó, Bp. 1964.
 Osvay Károlyné: Az Ének-zene tanítás módszertana. Bessenyei Kiadó. Nyíregyháza, 2014.
 Réti Anna – Döbrössy János (szerk.):Az Ének-zene tantárgy-pedagógiája. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2012.
 Szarkáné, H. V.: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.
 Szőnyi, E.: Kodály Zoltán nevelési eszméi. Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.
 Szőnyi Erzsébet:Zenei nevelési irányzatok a XX. században. Tankönyvkiadó, Budapest. 1988.
 Törzsök, B.: Zenehallgatás az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1982.
 Zilahiné – Mészárosné – Forrai Katalin – Eszetzkyne: Az óvodai foglalkozások módszertana. Tankönyvkiadó, Bp. 1990.

BSVÚ012 Haladó szeminárium 3

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Blokkosított formában Minimum number of students: 10	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Szabados Ádám	N:30			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: angol/English	Típusa: szv	őszi	5.	Értékelés módszere:

Course description:

A study of the role of the apostle Peter and the apostle Paul in the formation of the authoritative apostolic tradition. The aim of the course is to help students get acquainted with the foundations of the Christian faith. It provides opportunity to study primary source texts and practise sound exegetical method of reading those texts. The course seeks to convey a vision of the missionary world of the first two centuries, in which the tradition of the apostles served to embody and safeguard the faith once for all delivered to the saints.

Course objectives and requirements:

Students are required to attend classes and participate in the conversations. Each student has to give a 5-minute presentation to the class on a subject assigned by the course instructor. Students are also expected to write a 5-page paper (between 10-15 thousand characters) on a chosen topic, decided in agreement with the course instructor. Students are expected to read all required literature.

Required literature:

To be announced.

Recommended literature:

To be announced.

HT RSVE012 – Haladó szeminárium 3

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	N: 30		Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve:	Típusa: Kötelezően választható	őszi	5.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium vizsgálja az adott téma személyi, történelmi hátterét és ezek összefüggéseit, hatásait a XX. századi magyar református egyház életében, életére.

- A témához kapcsolódó megjelent forrásanyag átvizsgálása
- Levéltári források vizsgálata
- Kutatásról beszámolók:
- MRE Zsinati Levéltára
- Nemzeti Levéltár
- ÁBTL
- NEB anyaga
- Összegzés, tanulságok

HT RSVE012 - HALADÓ SZEMINÁRIUM 3

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Angol nyelvű források megértése, angol középfok	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	N:30			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szeminárium	ősz	5.	Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy résztvevői mélyebben megismerkedhessenek a keresztyénség észak-amerikai történetével, részletesebb ismeretet szerezzenek az új világba átlátható és ott kiterjedő vagy újonnan formálódó felekezetekről, irányzatokról és mozgalmakról, amelyek aztán visszahatottak Európára és hazánkra is. A szeminárium vizsgált korszaka a gyarmati érától az amerikai polgárháborúig terjed, forrásai elsődlegesen angol nyelvűek. Az ajánlott irodalomban felsorolt művek a hallgatók rendelkezésére állnak majd a szeminárium során nyomtatott vagy elektronikus módon.

A tantárgy programja:

1. Orientációs óra
2. Katolikus missziók Észak-Amerikában a 16-18. században (Quebec, Louisiana, Új-Mexikó, Kalifornia)
3. Új-Anglia puritánjai
4. Az amerikai kiválasztottság-tudat puritán gyökerei
5. Az Anglikán Egyház Amerikában a Függetlenségi Háborúig
6. A Nagy Ébredés
7. Jonathan Edwards élete és munkássága
8. Baptizmus és metodizmus Amerikában
9. Etnikai alapokon szerveződő egyházak (holland-német reformátusok, skót-ír presbiteriánusok, német-svéd lutheránusok)
10. Egyházak a Függetlenségi Háború viharában
11. Az észak-amerikai katolicizmus megerősödése a romantika korszakában
12. A 2. Nagy Ébredés
13. Az új világ új vallásai I.: mormonizmus
14. Az új világ új vallásai II.: Jehova Tanúi, a Restoration Movement és a Disciples of Christ, Christian Science
15. Keresztyénség a rabszolgák körében, abolicionista harcok

Évközi tanulmányi követelmények: Szemináriumi dolgozat elkészítése a szorgalmi időszak végéig, illetve a dolgozat prezentálása a szeminárium keretein belül

Ajánlott irodalom:

- Bonomi, Patricia U.: *Under The Cope of Heaven: Religion, Society and Politics in Colonial America*, Oxford: Oxford University Press, 2003
- Bremer, Thomas S.: *Formed from this Soil: An Introduction to the Diverse History of Religion in America*, Chichester: Wiley-Blackwell, 2015
- Butler, Jon et alii: *Religion in American Life: A Short History*, Oxford: Oxford University Press, 2011
- Edwards, Jonathan: *Some Thoughts Concerning the Present Revival of Religion in New England (1742)*, in: *Works Of Jonathan Edwards: The Great Awakening 4.*, szerk.: C. Goen, New Haven: Yale University Press, 1972
- Edwards, Jonathan: *Értekezés a vallási indulatokról*, Budapest: Gondolat, 2007
- Hatch, Nathan O.: *The Democratization of American Christianity*, New Haven & London: Yale University Press, 1989
- Kidd, Thomas S.: *God Of Liberty: A Religious History of the American Revolution*, New York: Basic Books, 2010
- Lányi Gábor: *Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom*, in *Confessio* 2009/1, 111-123. o.
- Marsden, George M.: *Jonathan Edwards: A Life*, New Haven: Yale University Press, 2003
- McDermott, Gerald R.: *Understanding Jonathan Edwards: An Introduction to America's Theologian*, Oxford: Oxford University Press, 2009
- Medgyessy László, *Keresztyénség az Amerikai Egyesült Államokban*, Budapest, 2000
- Noll, Mark A., szerk.: *Eerdmans' Handbook to Christianity in America*. Grand Rapids: Eerdmans, 1983

Noll, Mark A.: *A History of Christianity in the United States and Canada*, Grand Rapids: Eerdmans 1992

Noll, Mark A.: *America's God*, Oxford: Oxford University Press, 2002

Noll, Mark A.: *The Old Religion In A New World: The History of North American Christianity*, Grand Rapids: Eerdmans, 2002

Raboteau, Albert J. *Slave Religion: The "Invisible Institution" in the Antebellum South*, Oxford: Oxford University Press, 2004

HT GSVG012 - HALADÓ SZEMINÁRIUM 3

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	N: 30		Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: 5.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható			Értékelés módszere:

HT GSVH012 - HALADÓ SZEMINÁRIUM 3

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	Szerda 10-11,30		
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: 5.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható			Értékelés módszere: Előadás és beadandó dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énektanítás és a zenei foglalkozások előkészítésének és megtervezésének elsajátítása illetve az énektanítási módszerek megismerése. (Elsősorban a 4-10 éves korosztályra szabva.)

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A zenei fejlesztés szerepe
2. Énekválasztás és életkori sajátosságok
3. A zenei készségek fejlesztésének lehetőségei (ritmus és dallam)
4. A belső hallás fejlesztése (Dallamfelismerés, dallambujtató, „visszhangjáték”, kérdés-felelet játék)
5. A zenehallgatás
6. Hangszerek
7. A gyermekhang ápolása és fejlesztése
8. A zenei nevelés tervezése

Évközi tanulmányi követelmények:

Óratervek elkészítése.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Ajánlott irodalom:

Csillagné dr. Gál Judit -Kerecsényi László: Ének-zene tanítás alsó tagozatban. TK. Budapest, 1985.
 Forrai Katalin: Ének az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1975.
 Forrai Katalin: A művészetre nevelés lehetőségei az óvodai nevelésben. Óvodapedagógiai Nyári Egyetem Kecskemét. Zenei nevelés az óvodában. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola. 1991. 34-38.
 Kodály Zoltán: Zene az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1958.
 Kokas Klára: Képességfejlesztés zenei neveléssel. zenei nevelés az óvodában. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola. 1972.
 Lindenbergné Kardos Erzsébet: Zeneterápia. Kulcs a muzsikához Kiadó. Pécs, 2005.
 Michel, P.: Zenei képesség, zenei készség. Zeneműkiadó, Bp. 1964.
 Osvay Károlyné: Az Ének-zene tanítás módszertana. Bessenyei Kiadó. Nyíregyháza, 2014.
 Réti Anna – Döbrössy János (szerk.):Az Ének-zene tantárgy-pedagógiája. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2012.
 Szarkáné, H. V.: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.
 Szőnyi, E.: Kodály Zoltán nevelési eszméi. Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.
 Szőnyi Erzsébet:Zenei nevelési irányzatok a XX. században. Tankönyvkiadó, Budapest. 1988.
 Törzsök, B.: Zenehallgatás az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1982.
 Zilahiné – Mészárosné – Forrai Katalin – Eszetzkyne: Az óvodai foglalkozások módszertana. Tankönyvkiadó, Bp. 1990.

HT BSVS167– Az Izraeli irodalom kezdetei

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	N: 30	Kedd 14:00	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható	ősz		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kánon jelenlegi formája meglehetősen nehézé teszi a hallgatónak, hogy időben megkülönböztesse a különböző korokban keletkezett iratokat. Ezért célszerű egy-egy kor irodalmát külön is górcső alá venni. Az irodalom kezdetei nyilván kanonikus és nem kanonikus írásokat is jelent, külön kitékintéssel a korabeli, nem izraeli irodalommal való kapcsolatra. A szeminárium során kiválasztott szövegeket vizsgál a hallgató, s önálló munkával állapítja meg annak sajátosságát, szembeállítva a kanonikus szövegekkel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

F. M. Cross/D. N. Freedman, *Ancient Yahwistic Poetry*, Grand Rapids: Eerdmans, 1975; K. Schmid, *Literaturgeschichte des Alten Testaments*, Darmstadt: Wiss. Buchgesellschaft, 2008; N. Wyatt, *Word of Tree and Whisper of Stone*, Piscataway: Gorgias Press, 2007

HT BSVS168– Rúth könyvének magyarázata

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Szakirodalom:

BHS

Egeresi L.S. Rúth könyvének magyarázata (Bp.: Kálvin Kiadó, 1999.)

Jutta Hausmann: Rúth (Bp.: Új Mandátum Könyvkiadó, 2006.)

HT BSVS169– Targum szövegolvasás

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Szakirodalom:

Bevezetéként: Egeresi László S.: Targum, targumím; in: Th.Sz. LIII/3 (2000), pp. 132-140 (a tanulmány elérhető az Interneten is).

A Sperber és a McNamara-féle szövegkiadás sorozatok, Jastrow és Sokoloff szótárai, standard arámi nyelvtanok, lásd idézett tanulmányomat, amiben részletes ajánlást kap a kedves olvasó az arámi kutatásról és a vonatkozó szakirodalomról.

Kiemelten ajánlott: Greenspahn: An Introduction to Aramaic (2., javított kiadás! digitális változatban is elérhető)

BSVS170 – Peter and Paul: Representatives of Apostolic Authority

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Blokksított formában: október 17-21. 13-18h Minimum number of students: 10	Előtanulmányi kötelezettségek: -	
Tantárgy előadója: Szabados Ádám	N:30			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: angol/English	Típusa: SZV	őszi		Értékelés módszere:

Course description:

A study of the role of the apostle Peter and the apostle Paul in the formation of the authoritative apostolic tradition. The aim of the course is to help students get acquainted with the foundations of the Christian faith. It provides opportunity to study primary source texts and practise sound exegetical method of reading those texts. The course seeks to convey a vision of the missionary world of the first two centuries, in which the tradition of the apostles served to embody and safeguard the faith once for all delivered to the saints.

Course objectives and requirements:

Students are required to attend classes and participate in the conversations. Each student has to give a 5-minute presentation to the class on a subject assigned by the course instructor. Students are also expected to write a 5-page paper (between 10-15 thousand characters) on a chosen topic, decided in agreement with the course instructor. Students are expected to read all required literature.

Required literature:

To be announced.

Recommended literature:

To be announced.

HT BSVS171 – Nehéz igék az Újszövetségben

Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó	N: 30	Kedd 14:30-16:00	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái: egyeztetés alapján: (opecsuk@yahoo.com)	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy olyan újszövetségi igeszakaszokat tanulmányozzunk, amelyek közismerten a „nehéz igék” közé tartoznak, egzisztenciális, fordítási, teológiai vagy homiletikai szempontból. A hallgatók kiválaszthatnak egy – vagy a létszámtól függően – 2-3 igeszakaszt, amelyeket fel kell dolgozniuk egzisztenciálisan, nyelvi, teológiai, magyarázat- és hatástörténeti szempontból egyaránt, és ezt a csoport elé kell tárniuk egy 20-30 perces előadás keretében. Az előadást megbeszélés követi, ahol kiértékeljük az előadás „megoldásait”.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Mt 6,13
2. Mt 11,12
3. Mt 21,19
4. Mk 13,30
5. Lk 16,9
6. Jn 20,22
7. ApCsel 5,9
8. Róm 1,27
9. Róm 2,7
10. 1Kor 5,5
11. 1Kor 14,33-34
12. 1Kor 15,29
13. Összefoglalás

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók munkájának értékelése a szóbeli előadások minősítésétől (33%), az előadást összefoglaló és dokumentáló szemináriumi dolgozat értékelésétől (33%), és az órai aktivitástól (34 %) függ. A szeminárium 3 fő alatt nem indul. Maximális hiányzás 3 óra.

Kötelező és ajánlott irodalom:

Megbeszélés szerint

HT RSVS010 – Ökumenika

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Szerda 17:00-tól	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: László Emőke	F: 30			
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható	ősz	9	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Megismerkedni az ökumenikus mozgalom történeti összefüggéseivel, kihívásaival, a felekezeti dialógusok teológiai értelmezésével dogmatikai és felekezettudományi szempontból; betekintést nyerni az MRE ökumenikus kapcsolataiba, munkájába.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Bevezetés az ökumenikus mozgalomba
- Jézus Krisztus és az Egyház kezdete; történeti egyház-megoszlás.
- Az első lépések az új viszonyok irányába. Korai egyházi egységmozgalmak.
- Az Egyházak Világtanácsa alapítása és fejlődése.
- A római katolikus és ortodox egyház belépése és hozzájárulása.
- Teológiai dialógus a kiengesztelődés érdekében.
- Protestáns egységtörekvés. Leuenbergi Konkordia
- A keresztség, az úrvacsora közösség és a közös szolgálat kérdése a Limai Dokumentum alapján.
- A protestáns- római katolikus, valamint a protestáns-ortodox párbeszéd teológiai alapvetései és kérdései.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az ajánlott irodalom folyamatos és közös feldolgozása.

Félév végén: zárthelyi dolgozat.

Kötelező irodalom:

Ch. Link, U. Luz, L. Visher: „...kitartóan részt vettek a közösségben...”. Kálvin Kiadó, Budapest, 2004, 47-279.

II. Vatikáni Zsinat dokumentumai:

Lumen gentium. <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=3>

Unitatis redintegratio. <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=5>

Egyéb szentszéki dokumentumok:

Dominus Iesus. <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=149>

Leuenbergi Konkordia. meot.hu/dokumentumok/2012/geke/Leuenbergi%20konkordia.doc

Keresztség, úrvacsora, lelkészi szolgálat (Limai dokumentum). In: Theol.Szemle, 1986,193-211.

Charta Oecumenica. <http://www.katolikus.hu/okumene/charta.html>

Órai jegyzetek

Ajánlott irodalom:

Bajusz Ferenc: Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái: A missziói világkonferenciák. A „Life and Work” és a „Faith and Order” mozgalom. Budapesti Theológiai Akadémia Kurzustára. 1974.

Bajusz Ferenc: Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái I-II. Bp. 1985.

W. Niesel: Az Evangélium és az Egyházak. Kolozsvár, 1979.

Vitányi György: A II. Vatikáni Zsinat. Budapest, 1967.

Th. Wieser (szerk.): A Dialogue in the Transit Lounge of the Ecumenical Movement. Genf, 1986.

Th. Torrance (szerk.): The Incarnation: Ecumenical Studies in the Nicene-Constantinopolitan Creed. Edinburgh, 1981.

Hafenscher Károly (szerk.) 50 éves az Ökumenikus Tanács Magyarországon. Bp, 1993.

Th. E. Fitzgerald: The Ecumenical Movement: An Introductory History. Westport, 2004.

E. Fahlbusch: A protestantizmus feladatai a II. Vatikáni Zsinat után. In: Theol. Szemle. 1967, 263-265.

Bucsay Mihály: A keresztyén egység ügye a magyar ökumené történetében.

W. Dantine: A Leuenbergi Konkordia értelme és szerepe. In: Theol. Szemle. 1973, 91-95.

Berki Feriz-Pásztor János: Az úrvacsora kérdése a katolikus-protestáns párbeszédben. In: Theol. Szemle. 1977, 226-232.

M.v. Elderen: Az EVT és a Római Katolikus Egyház. In: Theol. Szemle. 1987, 162-167.

Boross Géza: Keresztség, úrvacsora, lelkészi szolgálat. In: Theol. Szemle. 1986, 193-211.

Pásztor János: Megbékélés az Egyházban és az Egyházak között. In: Theol. Szemle. 1996, 134-130.

M. Mackay: Ökumenikus perspektívák ma. In: Theol. Szemle. 1996, 140-148.

Reuss András: Reformátori hittel a pluralista társadalomban. In: Theol. Szemle. 1996, 42-49.

Berki Feriz: Orthodoxia és az Egyházak Világtanácsa. In: Theol. Szemle. 1998. 332-336.

Pásztor János: Az istentisztelet értelmezése az ökumenikus mozgalomban és az egyház önértelmezésében. In: Theol. Szemle. 1998, 277-282.

Pásztor János: Ökumené és globalizáció. In: Theol. Szemle. 2001, 92-96.

Zamfir Korinna: Az ökumenizmus katolikus és protestáns perspektívából.

rocatteo.ubbcluj.ro/studia/st_Zamfir_2001.pdf

Pásztor János: Az ökumenikus Chartáról. In: Theol. Szemle. 2002, 227-234.

K. Reise: Az ökumenikus mozgalom problémái és feladatai a 21. században. In: Theol. Szemle. 2009, 233-238.

<https://www.oikoumene.org/en/>

<http://www.meot.hu/>

HT RSVS011 – Egyházzociológia

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	N: 30	Kedd: 15 órától	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	ősz	5.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy megismertesse résztvevőit a szociológia, azon belül is az egyház- és vallásszociológiai gondolkodás kialakulásával, főbb teoretikusaival, iskoláival és elméleteivel, illetve, hogy képet adjon a mai világ és azon belül kiemelten is a magyarországi vallásosság és a reformátusság jelenlegi állapotáról, főbb tendenciáiról, lehetséges jövőbeli folyamatairól. A megszerzett ismeretek segítik a hallgatót, hogy helyesen értelmezze a vallási jelenségeket, működési jellegzetességeiket és megfelelően tudja értelmezni az egyház és vallás társadalomban elfoglalt helyét. Ezáltal a jövőbeli lelképásztorok és vallástanárok reálisabb betekintést nyernek abba a társadalmi valóságba, amelyben majd munkájukat végzik, és korszerű ismeretekkel gazdagodnak a profán környezetben végzett egyházi szolgálatuk szociológiai összetevőiről.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Regisztrációs hét, bevezető előadás, a kurzus menetének és a követelményeinek ismertetése
2. Bevezetés a szociológiába: a szociológiai szemlélet, a szociológiai gondolkodás kialakulása, első teoretikusok, mire jó a szociológia? (Kötelező irodalom: Giddens (2008) Mi a szociológia? 23-42. o.)
3. Vallásszociológiai alapismeretek: klasszikus elméletek és alkotóik, Karl Marx, Max Weber és Émile Durkheim (Kötelező irodalom: Davie (2010) 2. fejelet. 45-72. o., Giddens (2008) 414-420.)
4. A szekularizációs elmélet és kritikája (Kötelező irodalom: Davie (2010) 3. fejelet. 73-98. o.)
5. Vallásos piac, a racionális döntés elmélete – (Kötelező irodalom: Davie (2010) 4. fejelet. 99-128. o.)
6. Intézmény és karizma feszültsége az egyházban (Tomka Ferenc (1991) II. rész 7-10. fejelet, 44-79. o.; Tomka Miklós (2011) IV. rész 3.1. fejelet. 165-168. o.)
7. Fundamentalizmus és új vallási mozgalmak. (Kötelező irodalom: Davie (2010) 8-9. fejelet. 217-276. o.)
8. Globalizáció és vallás (Kötelező irodalom: Davie (2010) 10-11. fejelet.)
9. Vallások a mai világban, a világ vallási megoszlása, főbb tendenciák (Kötelező irodalom: Tomka (2011) III. rész 1-1.5. fejelet. 103-138. o.)
10. A magyarországi vallásosság mai helyzetképe (Kötelező irodalom: Tomka (2010) in Rosta – Tomka szerk. 401-426. o.; Csanády (2013))

11. A magyarországi reformátusság napjainkban (Kötelező irodalom: Csanády (2014b) in Szabó szerk. 32-37. o.; Duráczy (2014) in Szabó szerk. 38-45.o.; Hámori (2014) in Szabó szerk. 46-58. o.)
12. A magyarországi reformátusság jövője (Kötelező irodalom: Hámori (2011); Harkányi (2014) in Szabó szerk. 59-67.)
13. Összefoglaló óra, tanulságok levonása

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív órai részvétel, megadott heti kötelező irodalom rendszeres olvasása, amelynek teljesítéséről a hallgató minden alkalommal rövid óra eleji ZH-ban ad számot (nem osztályzatra, hanem ha a hallgató nem tud számot adni a kötelező olvasmány teljesítéséről az órai hiányzásnak számít. Három hiányzás engedélyezett.). A kurzus témái alapján tartott félórás prezentáció és háromnegyed órás diskusszió vezetése.

Kötelező irodalom:

Csanády Márton (2013) A vallásosság helyzete Magyarországon a 2011. évi népszámlálási adatok és a 2008-as Európai Értékrend Vizsgálat adatainak fényében, *Confessio* 2013/37. évf. 4. sz. 12-21. o.

Csanády Márton (2014b) Kálvinisták Magyarországon 2014-ben, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus Ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 32-37. o.

Davie, Grace (2010) *A vallás szociológiája*, Pannonhalma: Bencés Kiadó

Duráczy Bálint (2014) Református gyülekezetek taglétszámának változása 2008 és 2013 között, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 38-45. o.

Giddens, Anthony (2008) *Szociológia*, Budapest: Osiris

Hámori Ádám (2011) Református esélyek és kilátások, *Confessio* 2011/37. évf. 4. sz. 6-25. o.

Hámori Ádám (2014) A hitvilág és a hit összefüggése a vallásossággal és a társadalmi háttérrel, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 46-58. o.

Harkányi Ádám Máté (2014): Telefonos gyülekezeti kutatás eredményei – gyülekezeti jövőkép, lelkeszi hivatásképek, in Szabó Zsolt szerk. *Kálvinizmus ma*, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 59-67. o.

Tomka Ferenc (1991) *Intézmény és karizma az egyházban*, Budapest: Országos Lelkipásztori Intézet, = (1997) Budapest: Márton Áron Kiadó, = elektronikus kiadás: <http://www.ppek.hu/k398.htm>

Tomka Miklós (2010) *Vallási helyzetkép – 2009*, in Rosta Gergely – Tomka Miklós szerk. *Mit értékelnek a magyarok?* Budapest: OCIPE Magyarország – JTMR Faludi Ferenc Akadémia, 401-426. o.

Tomka Miklós (2011) *A vallás a modern világban: A szekularizáció értelmezése a szociológiában*, Budapest: Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány

Ajánlott irodalom:

Berger, Peter L. ([2008] 2009) *Meghamisított szekularizáció*, *Mérleg* 2009/1-2.

Bögre Zsuzsa – Kamarás István (2013) *Vallásszociológia*, Budapest: Luther Kiadó

Casanova, José (2010) *A vallás helye a szekuláris Európában*, 2000 2010. szeptember

Durkheim, Émile (2002) *A vallási élet elemi formái*, Budapest: L'Harmattan

Földvári Mónika (2003) A vallásosság típusai a mai magyar társadalom generációiban, Szociológiai Szemle 2003/13. évf. 4. sz. 20-33. o.

Földvári Mónika (2009) Vallásosság és értékek együttjárása a magyar társadalom generációiban, in Gereben Ferenc szerk. Vallásosság és kultúra, Budapest: Faludi Ferenc Akadémia, 11-34. o.

Hamilton, Malcolm B. (1998) Vallás, ember, társadalom: Elméleti és összehasonlító vallásszociológia, Budapest: AduPrint

Hegedűs Rita (2001) A vallásosság a társadalomban, Századvég nyár (21. sz.), 51–68. o.

Kaufmann, Franz-Xaver ([1989] 1996) Vallás és modernitás, Replika 1996/21-22. Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/2122/16kauf.htm>

Luckmann, Thomas (1996) A láthatatlan vallás, Lettre 23. sz. (1996. tél),) Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/lettre/lettre23/02luck.htm>

Robbins, Thomas (1996) Az új vallási mozgalmak és a társadalom: elméletek és magyarázatok, Replika 1996/21-22. Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/2122/12robb.htm>

Rosta Gergely (2008) Szekularizáció vagy privatizáció? A vallásosság változása Magyarországon a rendszerváltás utáni másfél évtizedben, in Császár Melinda – Rosta Gergely szerk. Ami rejtve van s ami látható: Tanulmányok Gereben Ferenc 65. születésnapjára, Budapest – Piliscsaba: PPKE BTK, 441-452. o.

Tomka Miklós (1996) A vallásszociológia új útjai, Replika 1996/21-22. Letölthető: <http://www.c3.hu/scripta/scripta0/replika/honlap/2122/tomka.htm>

Tomka Miklós (1999) A magyar vallási helyzet öt dimenziója, Magyar Tudomány 104, Ú.f. 1999/44. évf. 5. sz. 549-559. o.

Tomka Miklós (2000) Vallásszociológia (jegyzet), Budapest: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont – UNIWORLD, elektronikus kiadás: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm

Weber, Max (1995) A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest: Cserépfalvi

HT RSVS130 - ÖSSZEHAONLÍTÓ VALLÁSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 30			
Előadók fogadóórái: Hétfő és péntek megbeszélés alapján	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az összehasonlító vallástörténet című tárgy elsődleges célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a vallások kialakulásáról szóló főbb elméletekről, megismerkedjenek a vallási gondolkodás archaikus formáival, világvallások kialakulásának, differenciálódásának főbb útjaival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus elvégzése után a hallgatónak a fenti ismereteken túl jártasságot kell szerezniük a vallástudományi források kezelésben, ismerniük kell az egyes világvallások történetének főbb szakaszait, fejlődésük fontosabb elágazási pontjait, alapvető tanításaikat.

Évközi tanulmányi követelmények:

- az órákon való aktív részvétel
- kiadott szakirodalom feldolgozása
- a félév elején kiadott témában otthoni írásbeli munka elkészítése

Kötelező irodalom:

- A vallástörténet klasszikusai (szerk. Simon Róbert), Budapest, 2003. Az alábbi részek: 19-37.o.,89-126.o.149-198.o.,221-261.o.261-290.o.291-317.o.,317-336.o.,337-346.o.,359-433.o.,433-537.o.537-567.o.567-617o.,617-641 o., 641-648-ig.
- M. Eliade, A vallási hiedelmek és eszmék története, Budapest, 2006, 84-105.o., 156-176.o.,176-199.o., 199-238.o., 238-260.o.,276-291.o.,291-319.o.,319-338.o.,338-360.o.,362-382.o., 428-442.o.,442-452.o. 471-490.o., 490-506.o., 506-560.o.,608-621.o.,624-643.o.,643.670.o.,690-713.o., 718-741.o., 747-759.o.
- H. von Glasenapp, Az öt világvallás. Budapest, 1981. (későbbi kiadások is felhasználhatók)
- M. Eliade, Képek és jelképek, Budapest, 1997.

Ajánlott irodalom:

- Evans-Prichard, E.E., Theories of Primitive Religion, Oxford, 1965.
- Masuzawa, T., In Search of Dreamtime: The Quest for the Origin of Religion. Chichago, 1993.
- Lévi-Strauss, C., Strukturális antropológia, II, (ford. Szántó Diana) Budapest, 2001, 99-221.o.

HT RSVS131 - LOGIKA, ÉRVELÉSTECHNIKA

Tantárgy felelőse: Dr. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	N: 30			
Előadók fogadóórái: Hétfő és péntek megbeszélés alapján	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy elsődleges célja, hogy a teológus hallgatók számára lehetővé tegye bizonyos, alapvető, logikai fogalmak elsajátítását, a hivatásukhoz szükséges mértékben rálátást nyújtson a logika történetére, illetve bevezesse őket a fontosabb érvelési technikák, módszerek alkalmazásába. Ebből az utóbbi szempontból a kurzus „alkalmazott”, azaz a jövőbeli lelkészi/teológusi hivatás szempontjából felhasználható tudást szeretne nyújtani.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az oktatásban egyforma súllyal jelennek meg az elméleti és gyakorlati elemek. A logikai-grammatikai és szemantikai alapfogalmak (pl. konjunkció, alteráció, feltételes állítások stb.), és kvantifikáció elmélet mellett hallgatók megismerkedhetnek a racionális vita típusaival, az abban felhasználható érvek fajtáival, lehetséges hibáival, az eredményes érvelés feltételeivel. Mindennek szituációs gyakorlatokban történő alkalmazására is lehetőség nyílik.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Mivel az anyag egyes elemei egymásra épülnek, az órákon való aktív részvétel a kurzus eredményes elvégzésnek feltétele.

Kötelező irodalom:

- Kneale & Kneale, A logika fejlődése. Budapest, 1987. (kijelölt részek)
- Ruzsa Imre, Máté András, Bevezetés a modern logikába. Budapest, 1997. 3. rész kijelölt részei
- Madarász Tiborné, Pólos László, Ruzsa Imre, A logika elemei. Budapest, 1999. (kijelölt részek)
- Margittay Tihamér, Érvélestechnika, Budapest (több kiadásban, bármelyik használható, kijelölt részek)

Ajánlott irodalom:

- Személyes érdeklődésnek, és megfelelően az órán kerül kijelölésre.

HT RSVS132 – Felekezetismeret (keresztyén vallási irányzatok)

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Szerda 15:00-tól	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: László Emőke	F: 30			
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható	őszi	9	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja megismertetni a hallgatókkal a református egyházon kívül a különböző keresztyén felekezetek sajátosságait: kialakulásuknak történetét, a magyar történelemben betöltött szerepüket és helyüket, teológiai alaptanításukat, ünnepeiket és istentiszteletüket, liturgiájukat, szervezeti felépítésüket, jellegzetes egyházművészetüket, amennyiben van, szerzetesrendjeiket, illetve szolgálatuknak legjellemzőbb területeit.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Monofizita és Keleti ortodox egyházak
2. A Római Katolikus Egyház; Ókatolikus Egyház.
3. A szerzetesrendek
4. Anglikán Egyház
5. Evangélikus Egyház
6. Unitárius Egyház
7. Magyarországi kisegyházak: Baptista Egyház
8. Metodista Egyház
9. Pünkösdi Egyház
10. Hetednap Adventista Egyház

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

W.Niesel: *Az evangélium és az egyházak*. Kolozsvár. 1979.

Ajánlott irodalom:

Bütösi János: *Tévtanítások pergőtüzében*. Budapest, 1994.

Protestánsok – kis egyházak – szekták. Ökumenikus Tanulmányi Füzetek. 2. szám. 1991.

„*Senki titeket meg ne tévesszen...*” Ökumenikus Tanulmányi Füzetek. 4. szám. 1992.

R. Thöle: *Bevezetés az ortodoxia világába.* Budapest, 2001.

Rajki Zoltán - Dr. Szigeti Jenő: *Szabadegyházak története Magyarországon 1989-ig.* Gondolat Kiadói Kör, 2012.

Szalai András: *Más Jézus, más Lélek, más Evangélium.* Harmat Kiadó, Budapest, 1998.

Fekete Péter: *Az Egyház és a szekta.* Kálvin Kiadó, Budapest, 1993.

Szilvási József: *A hetednap Adventizmus eredete és fejlődése.* Adventista Teológiai Főiskola, Budapest, 1997.

HT RSVS 076 CHRISTIAN SPIRITUALITY				
Responsible for the course: Dr. John Brouwer	Timetable: Thursday, 10:00 - 11:30, BTK		Prescriptions: (prerequisites) Intermediate level English. A complete set of notes is provided.	
Leader of the course: Dr. John Brouwer	Contact Hours: N: 30	Credit: RSVS 076: 3 ÉRTÉ 102: 2		
jbrouwer@cantab.net	Type: Optional	Semester: 2016-17.1 Autumn	Language: English	Evaluation: Practical mark
			Suggested semester: Autumn 2016	Method of evaluation: Short quizzes and reflection paper
Course description:				
<p>What is Christian spirituality? How can we use this in our churches? Will it attract people to come to church?</p> <p>The seminar will teach you how Christian belief can be used in practical areas of church life, and how Christian spirituality is effective to draw the un-churched back to church. A number of BTK students attend: the course allows you to mingle with ‘non-theologians’ – to see how they think and discover what’s important to them. The course will show you how conversations about what it means to be a human can be effective for outreach and evangelism. The seminar will also help you improve your spoken and written English.</p> <p>In today’s Hungarian culture, many ideas confront us concerning our ‘humanity’. Yet Jesus was fully human. With interactive discussion, the seminar uses the idea of “being human” to discuss Christian spirituality. We first identify important views in culture. We then contrast those views with what the Bible teaches about true humanity and spirituality.</p> <p>Lastly, we describe the practical elements of Christian spirituality. This part of the course begins with the separation between God and man, and the practical question of right relationship with God. How does this occur and what happens after that. Broken relationships in families and throughout all levels of society seem to be normal in Hungarian society. Christian spirituality – deep, personal relationship between God and man – will be offered as a way to begin to heal broken relationships.</p>				
Course content:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Preparatory meeting and Nature of Humanity I: Historic, Government and Family ▪ Nature of Humanity II: Humans bear the image of God ▪ Nature of Humanity III: Is there purpose and meaning to life? ‘Problem of Evil’ presented ▪ Nature of Humanity IV: Evil defeated and its consequences ▪ Contrasts Explored: Majesty of God vs. corruption of man ▪ Can we be right with God? Then what? ▪ Hearts at Rest: Perfect grace and proximate peace 				

<ul style="list-style-type: none"> ▪ God with us: Prepositions and God, little words with big meaning
Requirements:
Grade: class participation and short quizzes or reflection paper.
Literature:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>The Holy Bible</i> in a reliable modern translation -- e.g., ESV, NIV, NASB, NRSV. ▪ Augustine, <i>Confessions</i>, trans. R.S. Pine-Coffin, London, 1961. ▪ Brown, Colin, <i>The New International Dictionary of New Testament Theology</i>, Grand Rapids, MI, 1971. ▪ *Hoekema, Anthony, <i>Created in God's Image</i>, Carlisle, 1994. ▪ Lindsley, Art, 'Character' and 'Character, Part Two', <i>Knowing and Doing</i> (Fall and Winter: 2006). ▪ *Lovelace, Richard, <i>Dynamics of Spiritual Life</i>, Downers Grove, IL, 1980. ▪ Luther, Martin, <i>Commentary on Galatians</i>. ▪ *Macaulay, Ranald, and Jerram Barrs, <i>Being Human</i>, Downers Grove, IL, 1978. ▪ *McGrath, Alister E., <i>Christian Theology: An Introduction</i>, 2nd ed., Oxford, 1997. <p>* Designates main reading text</p>
Further readings:

HT RSVS 092– CHRISTIAN CHARACTER				
Responsible for the course: Dr. John Brouwer	Timetable: Tuesday, 16:00 - 17:30, HTK		Prescriptions: (prerequisites) Intermediate level English. A complete set of notes is provided.	
Leader of the course: Dr. John Brouwer	Contact Hours: N: 30	Credit: RSVS 092: 3 ÉRTÉ 092: 2		
jbrouwer@cantab.net	Type: Optional	Semester: 2016-17.1 Autumn	Language: English	Evaluation: Practical mark
			Suggested semester: Autumn 2016	Method of evaluation: Class participation and short reflection paper
Course description:				
<p>Have you thought about what causes you to do something? This seminar offers practical ideas and guides about who we are and what motivates us – character. With discussion and interactive lecture, we will first describe character and how it is shaped and formed. Second, we shall see how our world view, experience of community and role models change character and influence the course of our lives. Third, the seminar will help you improve your English, both spoken and written.</p> <p>Hungarian popular culture – radio, television and music – presents a certain view of ‘the good life’ and thus shapes us. And yet something seems to be missing. After discussing a few central ideas about our ‘humanity’, we discuss character. What is this thing we call ‘character’? How is it formed? Is it possible to change character? And if so, how? As ministers in our churches, how do we practically help church members develop a more godly character?</p> <p>We will explore the motives for our actions. Can we better understand what motivates our actions? Why we do what we do. Is there a view of life which will sustain us for all of our life? (Something which gives purpose and meaning to life). We conclude with prayer: how it helps us communicate with God and shapes character.</p>				

This is an interactive seminar. We will use a three-fold method: reading and discussion, videos, and some lecture.
Course content:
<ul style="list-style-type: none"> • Understand character and character formation from a Christian perspective. What is character and how it is changed. • Discuss how world-view, role-models and community shape a person's life. • Introduce students to spiritual formation sources. • Develop critical thinking skills and improve English, spoken and written.
Requirements:
Grade: class participation and short reflection paper.
Literature:
<p>Main texts:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>The Holy Bible</i> in reliable modern translation -- e.g., ESV, NIV, NASB, NRSV. ▪ Augustine, <i>Confessions</i>, trans. R.S. Pine-Coffin, London, 1961. ▪ Dalrymple, Timothy, 'An Open Letter to College Freshmen', <i>Philosophical Fragments</i>, September 2011. ▪ *Garber, Steven, <i>The Fabric of Faithfulness</i>, Downers Grove, 1996. ▪ *Guinness, Os, <i>Character Counts</i>, Grand Rapids, 1999. ▪ Hoekema, Anthony, <i>Created in God's Image</i>, Carlisle, 1994. ▪ Lindsley, Art, <i>Love, The Ultimate Apologetic</i>, Downer's Grove, IL, 2008. ▪ *Lindsley, Art, 'Character' and 'Character, Part Two', <i>Knowing and Doing</i> (Fall and Winter: 2006). ▪ Macaulay, Ranald, and Jerram Barrs, <i>Being Human</i>, Downer's Grove, IL, 1978. <p>All readings and lecture notes will be sent by email and will also be available via a MediaFire box. * Designates main reading text</p>
Further readings:

HT RSVS183 - LÉTBÁTORSÁG

Tantárgy felelőse: Dr. Kodácsy Tamás	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Kodácsy Tamás, Ablonczy Tamás	N:30	Hétfő: 15:00		
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

„... a téma a *bátorság*. Kevés olyan fogalom akad, mely alkalmasabb lenne az ember helyzetének elemzésére. A bátorság etikai fogalom, de az emberi létezés teljes valóságában gyökerezik, sőt végsősoron magának a létnek a szerkezetében.” – Paul Tillich. A félév során Tillich korrelációs módszerét ismerjük meg a *Létbátorság* c. művén keresztül. Cél a teológiai szöveg elolvasása, megértése és alapos feldolgozása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés Paul Tillich teológiájába 1. (IK 294-333)
2. Paul Tillich korrelációs módszere 1. (RT 63-67, 248-250)
3. Carl Rogers és Paul Tillich beszélgetése 1 (C1)

4. Carl Rogers és Paul Tillich beszélgetése 2 (C2)
5. Lét és bátorság (LB 11-40)
6. Lét, nemlét és szorongás (LB 41-71)
7. Patológiás szorongás, vitalitás és bátorság (LB 72-93)
8. Bátorság és egyediesülés A (LB 121-146)
9. Bátorság és egyediesülés B (LB 147-161)
10. Bátorság és transzcendencia (LB 162-196)
- 11-12. Összefoglalás

Évközi tanulmányi követelmények:

A kötelező olvasmány folyamatos olvasása, az órákon aktív részvétel és a szemeszter folyamán egy előre kiválasztott témában referátum tartása.

Kötelező irodalom:

(LB) P. Tillich: Létbátorság, Teológiai Irodalmi Egyesület, (ford. Szabó István), Budapest, 2000
 (RT) P. Tillich: Rendszeres Teológia, (ford. Szabó István) Osiris 1996.
 (C1) Carl Rogers and Paul Tillich: A dialogue. In: Pastoral Psychology, Vol 19. No. 181. 55-64.
<https://www.youtube.com/watch?v=8gHSKdX66tY>

Ajánlott irodalom:

HT RSVS187 - EMIL BRUNNER ÉLETE, GONDOLKODÁSA ÉS TEOLÓGIÁJA

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: dr. Békési Sándor	N: 30		-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Szabadon választható	őszi	_	Értékelés módszere:

A szeminárium szakmai tartalma, elsajátításának célja: *Emil Brunner* (1889-1966) – Karl Barth mellett a 20. század legnagyobb svájci református teológusa életének és munkásságának megismerése. A teológus megismerésének aktualitását adja egyrészt halálának 50. évfordulója, másrészt a magyarországi református gondolkodásból történő kiszorulása, mely antikommunista nézeteire, valamint ebből fakadóan alapvető művei magyar fordításainak hiányára vezethetők vissza. A máig méltatlanul mellőzött Emil Brunner jelentőségét hivatott bemutatni a szeminárium abból a célból, hogy a hallgatók felfedezzék maguknak, kedvet kapjanak fordításához, illetve teológiájának hasznosításához.

A szeminárium programja:

- 1) Életének és szolgálatának bemutatása műveinek megjelenésével párhuzamosan
- 2) Brunner teológiai műveinek ismertetése
 - **Der Mittler (1927)** [Krisztológia-szotériológia]
 - **Das Gebot und die Ordnungen (1932)** [Etika]
 - **Natur und Gnade. Zum Gespräch mit Karl Barth (1934)** [Kegyelemtan]
 - **Der Mensch im Widerspruch (1937)** [Antropológia]
 - **Offenbarung und Vernunft (1941)** [Ismeretelmélet]
 - **Gerechtigkeit (1943)** [Társadalmi igazságosság]

- **Das Missverständnis der Kirche (1951)** [Egyházról]
- **Das Ewige als Zukunft und Gegenwart** [Eszkatológia]
- **Dogmatik I-III. (1946, 1950, 1960)**
- **Társadalmi és politikai vonatkozású teológiai írásai**

- 3) A hallgatók közreműködésével Brunner egy-egy műveiben való elmélyedés
- 4) A hallgatók előadásai

Évközi tanulmányi követelmények:

Állandó jelenlét és szövegolvasás-értelmezés, valamint egy-egy témából történő felkészülés előadással. A német nyelvtudás természetesen előnyt élvez, ennek hiányában angol fordítások elemzésére szorítkozik a hallgató.

Alapvető irodalom:

- Brunner Emil: *A mi hitünk*. Ford. Bíró Mózes. Budapest, 1935, Sylvester (*Unser Glaube. Eine christliche Unterweisung*, 1935) – A hallgatók e könyv tartalma alapján választják ki a megfelelő teológiai műveket, illetve témákat részletes elemzés céljából.

Emil Brunner életére és munkásságára vonatkozó irodalomjegyzék az előadások során kerül kijelölésre.

HT RSVS188 – A Magyarországi Református Egyház szerepe az 1956-os forradalomban, és ami utána következett

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Horváth Erzsébet	N: 30			
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlat
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy az 1956-os forradalom 60. évfordulóján a KRE hallgatói méltón emlékezzenek az 1956-os forradalomra – teológusok a forradalomban - és benne az egyház forradalom alatti, majd utáni szerepére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A téma feldolgozásához elsősorban a Magyarországi Református Egyház Zsinati Levéltárában található iratok szolgálnak, melyek megismerése, elemzése segíti a múltfeltárást. Ehhez felhasználandók még a témában megjelent publikációk is.

Vizsgálendő iratok:

Dokumentumok a Magyarországi Református Egyház 1956–1960 közötti időszakáról.....

Országos Intéző Bizottság - Megújulási Mozgalom**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

A Tiszavidéki Református Egyházkerület Elnökségi Tanácsának tájékoztatólevele az egyházkerület espereseihez és gondnokaihoz (1956. november 3.).....

Ravasz László püspök körlevele (1956. november 13.).....

Presbitériumok határozatai.....

A fői egyházközség presbitériumának határozata (1956. november 18.).....

<u>A dögei egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 2.)</u>	
<u>A gyömrői egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 2.)</u>	
<u>A hidasi egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 2.)</u>	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
<u>A sárospataki egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 2.)</u>	
<u>A kaposvári egyházközség presbitereinek és gyülekezeti tagjainak nyilatkozata (1956. december 3.)</u>	
<u>A tetétleni egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 3.)</u>	
<u>A kisvárdai egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 4.)</u>	
<u>A göncruszkai egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 9.)</u>	
<u>A medinai egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 9.)</u>	
<u>A debrecen-nagytemplom-északi egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 11.)</u>	
<u>A Bihari Egyházmegye Lelkésztestületének 1956. december 14-i ülése</u>	
<u>Andó Ferenc bihari esperes kísérőlevele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1956. december 17.)</u>	
<u>Kivonat a Bihari Egyházmegye Lelkésztestületének 1956. december 14-i jegyzőkönyvéből (1956. december 20.)</u>	
<u>A debrecen-kistemplom egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 15.)</u>	
<u>A kisújszállási egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 16.)</u>	
<u>A péceli egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 16.)</u>	
<u>A péceli egyházközség presbitériumának 1956. december 16-i ülésének határozata.. Deme László péceli lelkipásztor kísérőlevele Ravasz László püspöknek (1956. december 29.)</u>	
<u>A sátoraljaújhelyi egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 16.)</u>	
<u>A mezőtúri egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 23.)</u>	
<u>A murgai egyházközség presbitériumának határozata (1956. december 23.)</u>	
<u>A csurgó egyházközség lelkészi hivatalának levele</u>	
<u>Harsányi György fasori presbiter feljegyzései</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése a fasori egyházközség presbitériumának 1956. november 18-i üléséről</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése a fasori egyházközség presbitériumának 1956. november 25-i üléséről</u>	
<u>Az Országos Intéző Bizottság tervezetei</u>	
<u>Tervezet a legsürgősebb országos egyházi intézkedések megtételéhez. (1956. november 13.)</u>	
Tervezet a bizalmi kérdés felvetése esetében folytatandó eljárásról. (1956. november 30.)	
<u>Irányelvek az egyházmegyék megújulására nézve (1956. november 30.)</u>	
<u>Tisztújítás</u>	
<u>Bajusz Gyula tiszaroffi lelkipásztor levele Sípos István kisújszállási lelkipásztornak (1956. november 12.)</u>	
<u>Szeretetszolgálati felajánlás</u>	
<u>Farkas Jenő kadarkúti lelkipásztor levele az Országos Intéző Bizottsághoz (1956. december 19.)</u>	
<u>Farkas László a konventi iroda megbízott vezetőjének levele Farkas Jenő kadarkúti lelkipásztorhoz (1957. január 14.)</u>	
<u>Ravasz László püspök köszöntése</u>	
<u>Dr. Jármay Zsigmond ügyvéd levele Ravasz László püspöknek (1956. november 3.)</u> ...	

???	János nyugalmazott lelképásztor levele Ravasz László püspökhöz (1956. december 22.).....
	Az Országos Református Megújulási Mozgalom tájékoztatója (1957. január vége).....
	Kardos János egyházkerületi főgondnok és Ravasz László püspök bejelentik közegyházi élettől való visszavonulásukat (1957. január 28.)
	Az Intéző Bizottságról – Megújulási Mozgalomról való „helyes” álláspont kialakítása.....
	Levél Török István teológiai professzornak (1957. október 16.).....
	Bereczky Albert püspök levele Muraközy Gyulához (1957. december 21.)
A	Magyarországi Református Egyház Zsinati Tanácsának 1956. december 21-i ülése
	Zsinati Tanácsi ülés előkészítő iratok
	A Dunamelléki Református Egyházkerület Tanácsának 1956. november 16-i ülésének határozatai
	Pap László kísérőlevele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1956. december 3.)..
	A Dunamelléki Református Egyházkerület Tanácsának 1956. november 16-i ülésének 3. sz. határozata
	A Dunamelléki Református Egyházkerület Tanácsának 1956. november 16-i ülésének 4. sz. határozata
	A Dunamelléki Református Egyházkerület Tanácsának 1956. november 16-i ülésének 5. sz. határozata
	Bereczky Albert levele a Zsinati Tanács tagjaihoz (1956. december 16.).....
	Értesítés a tanácsi ülésre (1956. december 18.).....
	Pótképviselők behívása (1956. december 18.).....
A	Magyarországi Református Egyház Zsinati Tanácsa 1956. december 21-i ülésének jegyzőkönyve
A	Magyarországi Református Egyház Zsinati Tanácsa 1956. december 21-i ülésének naplója
A	Zsinati Tanács határozatai
	Buza László levele Horváth Jánosnak az Állami Egyházügyi Hivatal Elnökének (1956. december 22.)
	Horváth János levele a Zsinati Tanácshoz a Tiszáninneri Egyházkerület visszaállításával kapcsolatban (1957. május 2.).....
A	Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának jegyzőkönyvei
	Az Egyetemes Konvent Elnökségének 1956. december 21-i határozatai
	Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1957. március 8-i ülésének jegyzőkönyve
	Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1957. április 12-i ülésének jegyzőkönyve
	Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1957. május 3–4-i ülésének jegyzőkönyve
	Ecumenical Press Service. (1957. május 3.)
	Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1957. május 24-i ülésének jegyzőkönyve.
	Muraközy Gyula jelentése a pozsonyi találkozóról(1957. május 21.)
	Harsányi György levele Buza László főgondnoknak (1957. május 31.).....
	Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1957. július 6-i ülésének jegyzőkönyve ...
	Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának nyilatkozata az ENSZ 1957. szeptember 10-i rendkívüli ülésével kapcsolatban.....
	Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1957. augusztus 30-i ülésének jegyzőkönyve
	Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1957. szeptember 30-i ülésének jegyzőkönyve

<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1957. december 9-i ülésének jegyzőkönyve</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1958. január 15-i ülésének jegyzőkönyve</u>	
<u>Konventi Iroda.....</u>	
<u>Papp Béla levele Harsányi Györgyhez (1956. október 23.).....</u>	
<u>Konventi Irodai Intéző Bizottság (1956. október 31-december 21.).....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése (1956. október 31.)</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1956. október 31. és 1956. november 21. közötti időszak fontosabb eseményeiről.....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése (1956. november 3.).....</u>	
<u>Harsányi György levele (1956. november 3.).....</u>	
<u>Harsányi György távirata Koncz Sándor alsóvadászi lelkipásztornak (1956. november 20.).....</u>	
<u>Farkas László a konventi intéző bizottság elnökének megbízása Rigó István részére (1956. november 20.).....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése (1956. december 5.).....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1956. december 5-én délután Buza László egyházkerületi főgondnokkal folytatott megbeszéléséről</u>	
<u>Kardos János, Ravasz László és Pap László „bizalmatlanság”-i irata az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1956. december 6.).....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1956. december 6-án délután Györy Elemér püspökkel folytatott telefonbeszélgetéséről</u>	
<u>A Konventi Irodai Intéző Bizottság működésének megszűnése (1956. december 21.) (A Konventi Iroda vezetése és újjászervezéséről szóló 1659/1956. I./1. határozat).....</u>	
<u>A Konventi Iroda vezetéséről és újjászervezéséről szóló határozat megküldése az Állami Egyházügyi Hivatalnak (1956. december 23.).....</u>	
<u>Konventi Iroda (1956. december 21-től).....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1957. január 15-i Koncz Sándornak telefonon küldött üzenetéről (1957. január 18.).....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1957. január 18-i Györy Elemér püspökkel folytatott telefonbeszélgetéséről</u>	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
<u>Harsányi György feljegyzése az 1957. január 27-i Buza László egyházkerületi főgondnokkal folytatott telefonbeszélgetéséről (1957. január 28.).....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1957. január 28-i és 29-i Györy Elemér püspökkel folytatott telefonbeszélgetéseiről.....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1957. január 29-i Buza László egyházkerületi főgondnokkal folytatott telefonbeszélgetéséről</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1957. január 29-i Pap Lászlóval, és Györy Elemérrel folytatott telefonbeszélgetéseiről.....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1957. január 30-i Buza László egyházkerületi főgondnokkal, és Györy Elemér püspökkel folytatott telefonbeszélgetéseiről.....</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1957. február 1-i Györy Elemér püspökkel folytatott telefonbeszélgetéséről</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése telefonbeszélgetéseiről (1957. február 5.)</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az 1957. február 2-i Györy Elemér püspökkel folytatott telefonbeszélgetéséről (1957. február 5.)</u>	
<u>Pintér Jenő felterjesztése missziói és alkotmányügyi kérdésekben (1957. március 5.) ...</u>	
<u>Bűnbánat – bűnvallás</u>	
<u>Bereczky Albert köszöntése (1957. december 28.).....</u>	

<u>Bereczky Albert püspök levele a Konventi Iroda „minden munkásának” (1958. május 14.)</u>	
<u>A Konventi Iroda dolgozóinak levele Bereczky Albert püspökhöz (1958. május 23.)</u> ...	
<u>Tiszáninneri Református Egyházkerület visszaállítása</u>	
<u>A Dunamelléki Református Egyházkerület határozata a Tiszáninneri Református Egyházkerület visszaállításáról</u>	
<u>A Dunamelléki Egyházkerületi elnökség határozata (1956. december 20.)</u>	
<u>A Hevesi Református Egyházmegye határozata a Tiszáninneri Református Egyházkerület visszaállításáról (1956. december 17.)</u>	
<u>Kivonatok a Tiszáninneri Református Egyházkerület közgyűléseinek jegyzőkönyveiből</u> .	
<u>Kivonat a Tiszáninneri Református Egyházkerület közgyűlésének 1957. január 15-i ülésének jegyzőkönyvéből</u>	
<u>Kivonat a Tiszáninneri Református Egyházkerület közgyűlésének 1957. november 5-i ülésének jegyzőkönyvéből</u>	
<u>Darányi Lajos püspök kísérelve Gaál Istvánnak (1958. május 10.)</u>	
<u>A Tiszáninneri Református Egyházkerület Elnökségének levele a Zsinat Elnökségéhez (1957. január 22.)</u>	
<u>Koncz Sándor kísérelve a Zsinat és az Egyetemes Konvent Elnökségeinek (1957. január 29.)</u>	
<u>Püspökválasztás</u>	
<u>Novotny Gyula hernádnémeti lelkipásztor levele Dusicza Ferencnek (1957. augusztus 20.)</u>	
<u>Theológiai Akadémiák</u>	
<u>Általános</u>	
<u>Budapest</u>	
<u>A Budapesti Református Theológiai Akadémia 1956-57. évi tanévről jelentés</u>	
<u>Kivonat a Dunamelléki Református Egyházkerület 1957. november 14–15-i közgyűlésének jegyzőkönyvéből</u>	
<u>Hajdu Péter budapest-déli esperes előterjesztése a theológiai tanárok kinevezése tárgyában</u>	
<u>Hajdu Péter esperes levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. július 27.)</u> ..	
<u>Harsányi György levele Györy Elemér püspökhöz (1958. július 29.)</u>	
<u>Györy Elemér püspök levele Gaál István konventi tanácsosnak (1958. július 31.)</u>	
<u>Debrecen</u>	
<u>Gaál István esperes levele a Közös Igazgatótanács Elnökségének (1957. január 9.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata a debreceni igazgatótanács előterjesztéséről (1957. január 25.)</u>	
<u>Állam és Egyház</u>	
<u>Az Állandó Közös Bizottság (Vegyes Bizottság)</u>	
<u>Az Állandó Közös Bizottság 1957. január 4-i ülése</u>	
<u>Az Állandó Közös Bizottság egyházi tagjainak (1957. január 4.)</u>	
<u>Dienes István egyházmegyei gondnok levele Muraközy Gyulához (1957. február 16.)</u> .	
<u>Tájékoztató körlevél az Állandó Közös Bizottság tárgyalásairól</u>	
<u>Gaál István esperes levele az Egyetemes Konvent Elnökségének (1957. február 14.)</u>	
<u>Dienes István egyházmegyei gondnok levele az Egyetemes Konvent Elnökségének (1957. február 15.)</u>	
<u>Muraközy Gyula levele a négy Egyházkerület Elnökségeihez (1957. február 18.)</u>	
<u>Muraközy Gyula levele Horváth Jánosnak, az Egyházügyi Hivatal elnökének (1957. február 18.)</u>	

<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének levele a négy Egyházkerület Elnökségeihez (1957. február 18.)</u>	
<u>A Dunamelléki Református Egyházkerület esperesi és gondnoki értekezlete 1957. március 19.</u>	
<u>Papp Géza bácskiskunsági esperes előterjesztése</u>	
<u>Horváth János hozzászólása Papp Géza előterjesztéséhez</u>	
<u>Az 1957. évi 22. számú törvényerejű rendelet</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az Egyetemes Konvent Elnökségének (1957. április 29.)</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése Esze Tamás részére (1958. május 31.)</u>	
<u>Horváth János levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. augusztus 21.)</u>	
<u>Gaál István konventi tanácsos levele Esze Tamáshoz (1958. augusztus 22.)</u>	
<u>Győry Elemér püspök levele Gaál István konventi tanácsosnak (1958. augusztus 25.)</u> ..	
<u>Gyülekezési tilalom</u>	
<u>Hajdúnánás</u>	
<u>Kivonat a Hajdúnánási egyházközség presbitériumának 1957. február 10-i ülésének jegyzőkönyvéből (1957. február 22.)</u>	
<u>Gaál István levele az Egyetemes Konvent Elnökségének (1957. március 5.)</u>	
<u>Tépe</u>	
<u>Szarka László tépei lelkipásztor levele (1957. április 6.)</u>	
<u>Muraközy Gyula távirata Szarka Lászlónak (1957. április 8.)</u>	
<u>Tájékoztató a négy Egyházkerületnek</u>	
<u>Muraközy Gyula levele a négy Egyházkerület Elnökségeinek (1957. május 14.)</u>	
<u>Muraközy Gyula tájékoztatása (1957. május 20.)</u>	
<u>Harsányi György távmondata Farkas Elek esperesnek (1957. május 29.)</u>	
<u>Vallás- és konfirmációi oktatás</u>	
<u>Konfirmációi oktatás</u>	
<u>Sükös Pál miskolc-tapolcai lelkipásztor levele az Egyetemes Konvent Közigazgatási és Jogi Osztályához (1958. december 10.)</u>	
<u>Harsányi György levele Sükös Pál lelkipásztornak (1958. december 13.)</u>	
<u>Harsányi György levele Virágh Sándor esperesnek (1958. december 13.)</u>	
<u>Segélyek</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének levele az Egyházügyi Hivatalhoz (1958. július 22.)</u>	
<u>Személyi ügyek</u>	
<u>Több személyt érintő ügyiratok</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnöksége Bucsay Mihály és Esze Tamás rendes tanári alkalmazásáról (1957. február 20.)</u>	
<u>Gaál István konventi tanácsos levele Esze Tamás konventi világi elnöknek (1958. július 5.)</u>	
<u>Gaál István konventi tanácsos levele Czeglédy István dékánhoz (1958. július 11.)</u>	
<u>Külföldre távozások</u>	
<u>Szabó Imréné</u>	
<u>Szabó Imréné levele az Egyetemes Konvent Elnökségének (1957. január 12.)</u>	
<u>Rehabilitáció</u>	
<u>Tájékoztató levél a rehabilitációról 1576/1956–I/1. (1956. október 20.)</u>	
<u>Feljegyzés a Konventi Közigazgatási és Jogi Osztályon nyilvántartott rehabilitációs kérelmekről (1958. február 21.)</u>	
<u>Alföldy Boruss Dezső</u>	
<u>Pap László egyházkerületi főjegyző levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1956. szeptember 7.)</u>	

<u>A tahi-i lelkész-továbbképző résztvevőinek levele Pap László egyházkerületi főjegyzőhöz (1956. szeptember 7.)</u>	
<u>Kéri Sándor egyházkerületi tanácsos levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1956. szeptember 18.)</u>	
<u>Fekete Sándor belső-budapesti esperes levele Bereczky Albert püspöknek (1956. július 3.)</u>	
<u>Bereczky Albert püspök levele Fekete Sándor esperesnek (1954. július 2.)</u>	
<u>Bereczky Albert püspök levele az Egyetemes Konvent Elnökségének (1954. július 2.)</u>	
<u>Dobos Károly</u>	
<u>Novák Józsefné budapest-fasori egyházközség tagjának levele Muraközy Gyulához (1957. december 4.)</u>	
<u>Incze Gábor</u>	
<u>Harsányi György levele a Református Lelkészi Nyugdíjintézethez (1957. október 9.)</u>	
<u>Koppány Sándor</u>	
<u>A Bácskiskunsági Református Egyházmegye Elnökségének határozata (1956. december 6.)</u>	
<u>Pap Béla</u>	
<u>Nyikos Kálmán levele Bereczky Albert püspöknek (1956. augusztus 8.)</u>	
<u>Nagy Endre konventi osztályvezető-helyettes levele Nyikos Kálmánnak (1956. augusztus</u>	
<u>Gaál István nagykunsági esperes levele a Közigazgatási és Jogi Osztálynak (1957. február 28.)</u>	
<u>Harsányi György levele Gaál István esperesnek (1957. március 11.)</u>	
<u>Gaál István levele Dusicza Ferencnek (1957. március 20.)</u>	
<u>Lemondások</u>	
<u>Több személy lemondásával kapcsolatos iratok</u>	
<u>Kéri Sándor egyházkerületi tanácsos lemondóleveleket terjeszt fel az Egyetemes Konvent Elnökségének (1956. december 14.)</u>	
<u>Farkas József</u>	
<u>Farkas József lemondólevele közegyházi tisztségeiről (1956. október 31.)</u>	
<u>Farkas József konventi misszió előadói tisztről való lemondásának elfogadása (1957. január 5.)</u>	
<u>Finta István</u>	
<u>Finta István konventi főtanácsos lemondólevele Ravasz László püspökhöz (1956. november 3.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Finta István lemondásával kapcsolatban (1956. november 23.)</u>	
<u>Farkas László a konventi intézőbizottság elnökének feljegyzése a Közalapi Főosztálynak (1956. november 29.)</u>	
<u>Farkas László levele Ravasz László püspöknek (1956. december 23.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Finta István lemondásával kapcsolatban (1957. február 20.)</u>	
<u>Finta István levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. február 28.)</u>	
<u>Muraközy Gyula levele Finta Istvánnak (1957. március 11.)</u>	
<u>Levél Bükky Zsigmond esperes, püspökhelyettesnek (1957. március 11.)</u>	
<u>Finta István levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. április 9.)</u>	
<u>Kádár Imre</u>	
<u>Kádár Imre konventi főtanácsos lemondólevele (1956. október 31.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent elnökségének levele Kádár Imrének</u>	

<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Kádár Imre lemondásával kapcsolatban (1957. január 26.)</u>	
<u>Péter János</u>	
<u>Péter János püspök lemondólevele (1956. október 31.)</u>	
<u>Hajdu Péter</u>	
<u>Hajdu Péter lemondólevele „Az Út” szerkesztőbizottsági tagságáról (1956. november 1.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Hajdu Péter lemondásával kapcsolatban (1956. november 29.)</u>	
<u>Hajdu Péter lemondását visszavonó első levele (1956. december 8.)</u>	
<u>Hajdu Péter lemondását visszavonó második levele (1956. december 15.)</u>	
<u>Kiss Roland</u>	
<u>Kiss Roland egyházkerületi főgondnok lemondólevele (1956. november 1.)</u>	
<u>Kivonat a Dunamelléki Református Egyházkerület közgyűlésének 1957. november 15-i ülésének jegyzőkönyvéből</u>	
<u>Kovács Sándor</u>	
<u>Kovács Sándor mezőföldi egyházmegyei gondnok lemondása (1956. november 27.)</u>	
<u>Harsányi György</u>	
<u>Harsányi György lemondása egyházmegyei gondnoki tisztségéről (1956. december 17.)</u>	
<u>Tóth Endre dékán levele Harsányi Györgynek (1957. március 1.)</u>	
<u>Harsányi György levele Tóth Endrének</u>	
<u>Békefi Benő</u>	
<u>Békefi Benő lemondása</u>	
<u>Békefi Benő levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. április 9.)</u>	
<u>Czegléd Sándor prodékán kísérőlevele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. május 20.)</u>	
<u>Kivonat a Debreceni Theológiai Akadémia Tanári Karának 1957. május 15-i ülésének jegyzőkönyvéből</u>	
<u>Gaál István esperes levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. június 16.)</u>	
<u>Harsányi György levele a Tiszántúli Református Egyházkerület Püspöki Hivatalának (1957. június 24.)</u>	
<u>Békefi Benő visszavonja lemondását</u>	
<u>Békefi Benő levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. május 8.)</u>	
<u>Bartha Tibor püspök levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. május 26.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Békefi Benő lemondásának visszavonásával kapcsolatban (1958. július 4.)</u>	
<u>Békefi Benő lemondása</u>	
<u>Kivonat a Debreceni Református Theológiai Akadémia és Gimnázium Igazgatótanácsának 1958. augusztus 7-i ülésének jegyzőkönyvéből</u>	
<u>Tóth Endre dékán kísérőlevele a Közös Igazgatótanács Elnökségének (1958. augusztus 28.)</u>	
<u>Tiszántúli egyházkerületi jegyző levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. augusztus 30.)</u>	
<u>Kardos János</u>	
<u>Kardos János budapest-kálvin téri presbiter lemondólevele (1958. október 31.)</u>	
<u>A budapest-kálvin téri egyházközség megemlékezése Kardos Jánosról</u>	
<u>Muraközy Gyula lelkipásztor levele Kardos Jánoséhoz (1960. január 4.)</u>	

<u>A Budapest-kálvin téri egyházköztség presbitériumának határozata (1960. január 4.).....</u>	
Választások.....	
<u>Esze Tamás.....</u>	
<u>Kivonat a Dunamelléki Református Egyházkerület közgyűlésének 1957. november 15-i ülésének jegyzőkönyvéből.....</u>	
<u>Bartha Tibor.....</u>	
<u>Kivonat a Tiszántúli Református Egyházkerület közgyűlésének 1958. március 27-i ülésének jegyzőkönyvéből.....</u>	
<u>Muraközy Gyula.....</u>	
<u>Mády Gyula egyházmegyei tanácsbíró levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. augusztus 8.).....</u>	
Kinevezések.....	
<u>„A gyülekezetépítés, misszió és diakónia sürgős feladataira javaslattevő bizottság kiküldése” 101/1957. (1957. január 5.).....</u>	
<u>A 101/1957. szám alatt kiküldött bizottság előterjesztése.....</u>	
<u>Bodoky Richárd javaslatai a konventi missziói iroda feladataival kapcsolatban.....</u>	
<u>Joó Sándor.....</u>	
<u>Joó Sándor budapest-pasaréti lelkipásztor meghíúsult kinevezése konventi missziói előadóvá (1957. január 5.).....</u>	
<u>Dusicza Ferenc.....</u>	
<u>Dusicza Ferenc visszahívása a gyógyszerbizottság vezetésére (1957. január 16.).....</u>	
<u>Muraközy Gyula.....</u>	
<u>Muraközy Gyula körlevele a konventi iroda vezetői megbízásáról (1957. január 31.).....</u>	
<u>Deák László petneházai lelkipásztor levele Muraközy Gyulának (1957. február 7.)..</u>	
<u>Balogh Dániel levele Muraközy Gyulához (1957. május 20.).....</u>	
<u>Kivonat a Református Egyetemes Konvent Budapesten, 1958. évi május 14-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből.....</u>	
<u>Szamosközi István.....</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnöksége megbízása Szamosközi István részére a „Reformátusok Lapja” szerkesztésével (1957. március 20.).....</u>	
<u>Deák Béla.....</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnöksége megbízása Deák Béla a konventi számvevői feladatok ellátására (1957. március 8.).....</u>	
<u>Husztai Kálmán.....</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnöksége megbízása Husztai Kálmán részére az Egyházközi Kapcsolatok Csoportjának vezetésére (1957. március 8.).....</u>	
<u>Bottyán János.....</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnöksége megbízása Bottyán János részére a „Református Egyház” című hivatalos lap felelős szerkesztői és kiadói tisztségére (1957. április 6.).....</u>	
<u>Gaál István.....</u>	
<u>Kivonat a Református Egyetemes Konvent Budapesten, 1958. évi május 14-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből.....</u>	
<u>Békefi Benő.....</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének levele Békefi Benőhöz (1958. augusztus 22.)</u>	
<u>Gaál István konventi tanácsos levele Czeglédy István dékának (1958. szeptember 5.).....</u>	

<u>Gaál István konventi tanácsos levele a Debreceni Református Theológiai Akadémia Külön Igazgatótanácsának (1958. szeptember 18.)</u>	
<u>Kádár Imre</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének levele Kádár Imrének (1958. augusztus 22.)</u> ..	
<u>Czeglédy István dékán levele az Egyetemes Konvent elnökségéhez (1958. szeptember 10.)</u>	
<u>Tóth Kálmán</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének levele Tóth Kálmánnak (1958. augusztus 22.)</u>	
<u>Kirendelések</u>	
<u>Finta István</u>	
<u>Finta István kirendelése a budapest-budai egyházközségbe segédlelkészként (1957. április 5.)</u>	
<u>Kurucz György</u>	
<u>Papp Gábor</u>	
<u>A „Nemzeti Bizottság”-Konventi Irodai Intéző Bizottság feljegyzése a Közalapi Főosztály részére (1956. november 3.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Papp Gábor alkalmazásáról (1956. november 29.)</u>	
<u>Áthelyezések</u>	
<u>Kovács József debrecen-nagyerdő-egyetemi lelkipásztor levele Bereczky Albert püspökhöz (1957. december 5.)</u>	
<u>Bereczky Albert püspök levele Veres Pál főelőadónak (1957. december 7.)</u>	
<u>Felmentések</u>	
<u>Kenéz Ferenc</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnöksége felmenti Kenéz Ferencet az Egyházközi Kapcsolatok Csoportja vezetéséből (1957. március 5.)</u>	
<u>Muraközy Gyula</u>	
<u>Muraközy Gyula felmentése a konvent iroda vezetésétől (1958. január 15.)</u>	
<u>Muraközy Gyula felmentése a „Református Egyház” szerkesztőbizottsági elnöki tisztségéből (1959. február 24.)</u>	
<u>Gaál István</u>	
<u>Gaál István levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1959. február 9.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Gaál István lemondásáról (1959. február 9.)</u>	
<u>Gaál István nyugalmazott konventi tanácsos levele Győry Elemér püspökhöz (1959. március 2.)</u>	
<u>Győry Elemér püspök levele az Egyetemes Konvent Elnökségének (1959. március 4.)</u>	
<u>Megtorlás</u>	
<u>Elbocsátás, félreállítás</u>	
<u>Általános és több személyt érintő intézkedések</u>	
<u>Gaál István konventi tanácsos levele Bartha Tibor püspöknek (1958. július 11.)</u> ...	
<u>Gaál István konventi tanácsos levele Czeglédy István dékánhoz (1958. július 11.)</u>	
<u>Kardos János</u>	
<u>Az Ügyvédek Felülvizsgáló Bizottság határozata Kardos János ügyvédi alkalmasságáról (1958. augusztus 23.)</u>	
<u>A Budapesti Ügyvédi Kamara kísérelve Kardos Jánosnak (1958. augusztus 26.)</u>	

<u>Kardos János levele Réczey Lászlónak, az igazságügyi miniszter első helyettesének (1958. augusztus 26.)</u>	
<u>Kardos János nyilatkozata (1958. augusztus 26.)</u>	
<u>Kardos János levele az igazságügyiminiszternek (1958. augusztus 29.)</u>	
<u>Réczei László levele Kardos Jánosnak (1958. október 17.)</u>	
<u>Pap László</u>	
<u>Pap László levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. január 31.)</u>	
<u>Pap László levele a Budapesti Theológiai Akadémia Tanári Karához (1957. február 9.)</u>	
<u>Kivonat a Budapesti Református Theológiai Akadémia Tanári Karának 1957. február 11-i ülésének jegyzőkönyvéből</u>	
<u>Bodonhelyi József prodékán kísérőlevele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. február 12.)</u>	
<u>Muraközy Gyula levele Horváth Jánosnak, az Egyházügyi Hivatal vezetőjének (1957. február 19.)</u>	
<u>Muraközy Gyula levele Horváth Jánosnak (1957. február 25.)</u>	
<u>Harsányi György levele Buza László egyházkerületi főgondnoknak (1957. március 12.)</u>	
<u>Muraközy Gyula levele Horváth Jánosnak (1957. március 13.)</u>	
<u>Muraközy Gyula levele Horváth Jánosnak (1957. március 18.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata (1957. június 29.)</u>	
<u>A Dunamelléki Egyházkerület Elnökségének levele Pap Lászlóhoz (1957. július 29.)</u>	
<u>Pap László levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. október 1.)</u>	
<u>Unnik levele Pap Lászlóhoz (1957. november 29.)</u>	
<u>Pap László levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. december 21.)</u>	
<u>Czeglédy István dékán levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. december 23.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata (1958. január 15.)</u>	
<u>Muraközy Gyula levele Pap Lászlóhoz (1958. január 16.)</u>	
<u>Bereczky Albert levele Horváth Jánoshoz (1958. január 17.)</u>	
<u>Bereczky Albert püspök levele Biszku Bélához (1958. április 1.)</u>	
<u>Bereczky Albert püspök levele Győry Vilmos főosztályvezetőnek (1958. április 1.)</u>	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
<u>Nagy Barna</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata (1958. június 23.)</u>	
<u>Bodoky Richárd</u>	
<u>Bodoky Richárd felmentése konventi szolgálata alól (1957. február 11.)</u>	
<u>Farkas László</u>	
<u>Farkas László levele az Egyetemes Konvent Elnökségének (1958. június 1.)</u>	
<u>Farkas László lemondása konventi tisztségéről (1959. február 11.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Farkas László lemondásával kapcsolatban (1959. február 11.)</u>	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
<u>Farkas László levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1959. május 20.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Farkas László ügyében (1959. június 9.)</u>	
<u>Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Farkas László ügyében (1959. július 2.)</u>	
<u>Dusicza Ferenc konventi tanácsos levele a Közalapi és Pénzügyi Osztálynak (1959. november 18.)</u>	

Farkas László és Harsányi György.....	
Esze Tamás főgondnok levele Győry Elemér püspökhöz (1958. május 18.).....	
Harsányi György	
Harsányi György levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. február 6.) ..	
Harsányi György levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. január 6.)...	
Kivonat az Egyetemes Konvent Elnökségi Tanácsának 1958. január 15-i üléséről	
Harsányi György lemondása konventi tisztségeiről (1959. február 11.).....	
Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Harsányi György lemondásával	
kapcsolatban (1959. február 11.).....	
Munkáltatói igazolás ügyvédi kamarai bejegyzés céljára (1959. február 19.).....	
Harsányi György levele az Egyetemes Konvent elnökségéhez (1959. május 20.)..	
Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Harsányi György ügyében	
(1959. június 9.)	
Dusicza Ferenc levele az Állami Egyházügyi Hivatalnak (1959. június 9.).. Hiba!	
A könyvjelző nem létezik.	
Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Harsányi György ügyében	
(1959. július 2.)	
Harsányi György levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1959. augusztus	
7.).....	
Az Egyetemes Konvent Elnökségének határozata Harsányi György beadványára	
(1959. augusztus 17.)	
Harsányi György részére munkáltatói igazolás (1959. szeptember 11.).....	
Papp Gábor	
Papp Gábor elbocsátása a Konventi Irodáról (1956. december 22.).....	
Papp Gábor levele az Egyetemes Konvent Elnökségének (1956. december 28.)....	
Monory Ferencné	
Monory Ferencné tanítónő levele az Egyetemes Konventnek (1957. július 23.).....	
Az enyingi járási pedagógus egyeztető bizottság 1957. július 17-i jegyzőkönyve..	
Nagy Endre előadó levele Győry Elemér püspökhöz (1957. július 27.).....	
Monory Ferenc enyingi lelkipásztor levele Bakó Zoltán mezőföldi esperesnek	
(1957. július 23.)	
Bakó Zoltán mezőföldi esperes levele Győry Elemérnek (1957. július 24.)	
Győry Elemér püspök levele az Egyetemes Konventhez (1957. július 26.)	
Az Egyetemes Konvent Elnökségének levele Horváth Jánoshoz, az Egyházügyi	
Hivatala elnökéhez (1957. augusztus 30.).....	
Veres Pál egyházügyi főelőadó levele Győry Elemér püspöknek (1957.	
szeptember 18.)	
Harsányi György levele Győry Elemér püspöknek (1957. szeptember 23.).....	
Bebörtönzések, internálások, rendőri felügyelet	
Cseh Albert presbiter levele Muraközy Gyulához (1957. július 5.).....	
Muraközy Gyula válaszelevele (1957. július 11.).....	
Átfogó jelentések, kimutatások	
Harsányi György feljegyzése Muraközy Gyula részére (1957. április 30.).....	
Feljegyzés a letartóztatásban lévő református lelkészi személyekről (1957. május	
17.).....	
Kéri Sándor egyházkerületi tanácsos levele az Egyetemes Konvent Elnökségének	
(1957. július 18.)	
Kimutatás a letartóztatásban, internálótáborban lévő vagy rendőri felügyelet alá	
helyezett lelkipásztorokról (1957. augusztus 5.).....	

<u>Kimutatás a letartóztatásban, internálótáborban lévő vagy rendőri felügyelet alá helyezett lelkipásztorokról (1957. augusztus 30.)</u>	
<u>Kimutatás a letartóztatásban lévő vagy rendőri felügyelet alá helyezett lelkipásztorokról (1957. november 19.)</u>	
<u>Kimutatás a letartóztatásban lévő vagy rendőri felügyelet alá helyezett lelkipásztorokról (1957. november 22.)</u>	
<u>Kimutatás a letartóztatásban lévő vagy rendőri felügyelet alá helyezett lelkipásztorokról (1957. december 9.)</u>	
<u>Mezey Gy. Loránd komáromi esperes levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. január 17.)</u>	
<u>Bakó Zoltán mezőföldi esperes levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. január 19.)</u>	
<u>Kimutatás a letartóztatásban lévő lelkipásztorokról (1958. január 25.)</u>	
<u>Kimutatás internálótáborban és rendőri felügyelet alatt lévő dunamelléki lelkipásztorokról (1958. január 25.)</u>	
<u>Antal Gyula polgárdi lelkipásztor</u>	
<u>A polgárdi református egyházközség elnökségének levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. szeptember 11.)</u>	
<u>Bakó Zoltán mezőföldi esperes igazolása és ajánlása (1957. szeptember 16.)</u>	
<u>Győry Elemér püspök levele az Egyetemes Konventnek (1957. szeptember 19.)</u> ...	
<u>Bognóczy Géza</u>	
<u>Feljegyzés (1957. szeptember 16.)</u>	
<u>Ecsedy Aladár</u>	
<u>Ecsedy Aladár levele Muraközy Gyulához (1957. november 5.)</u>	
<u>Feljegyzés Ecsedy Aladár rendőri felügyelet alá helyezéséről</u>	
<u>A tahitótfalui református egyházközség presbitériumának levele Muraközy Gyulának (1957. november 29.)</u>	
<u>Gulyás Lajos</u>	
<u>Győry Elemér levele az Egyetemes Konventnek (1957. március 19.)</u>	
<u>Dusicza Ferenc levele Győry Elemér püspöknek (1957. április 3.)</u>	
<u>Dusicza Ferenc levele az Egyházügyi Hivatalnak (1957. április 3.)</u>	
<u>Dusicza Ferenc feljegyzése a közalapi és pénzügyi osztály részére (1957. április 3.)</u>	
<u>Dusicza Ferenc levele az Egyházügyi Hivatalnak (1957. április 6.)</u>	
<u>Völgyesi Mátyás osztályvezető levele az Egyetemes Konventnek (1957. május 27.)</u>	
<u>Madar Zoltán győr-sopron-pápai esperes levele Dusicza Ferencnek (1957. május 4.)</u>	
<u>Gulyás Lajosné levele az Egyházügyi Hivatalhoz (1957. június 20.)</u>	
<u>Völgyesi Mátyás levele az Egyetemes Konventnek (1957. június 24.)</u>	
<u>Buza László levele Muraközy Gyulának (1957. június 25.)</u>	
<u>Gulyás Lajos halála</u>	
<u>Hegyí Füstös István</u>	
<u>Szamosközi István budapest-északi esperes levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. március 23.)</u>	
<u>Kovács László</u> Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
<u>Harsányi György feljegyzése Kovács Lászlóné internált lelkipásztor feleségével szembeni túlkapásról (1957. május 29.)</u>	
<u>Köpecz Bócz Endre</u>	

<u>Horváth Antal baranyai esperes levele az Egyetemes Konventnek (1958. január 18.)</u>	
<u>Köpeczi Bócz Endre levele Muraközy Gyulához (1958. március 23.)</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése Köpeczi Bócz Endre feleségével való beszélgetéséről (1958. május 23.)</u>	
<u>Köpeczi Bóczné levele Muraközy Gyulához (1958. május 29.)</u>	
<u>Nagy Kolozsváry István szentgyörgyvölgyi lelkipásztor</u>	
<u>Vörös Lajos vas-zalai esperes levele az Egyházügyi Hivatalnak (1958. november 29.)</u>	
<u>Győry Elemér püspök levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. december 1.)</u>	
<u>Gaál István konventi tanácsos levele az Egyházügyi Hivatalnak (1958. december 5.)</u>	
<u>Gaál István levele Győry Elemér püspöknek (1958. december 5.)</u>	
<u>Győry Elemér püspök levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. december 23.)</u>	
<u>Németh Géza</u>	
<u>Győry Elemér levele az Egyetemes Konventhez (1957. március 11.)</u>	
<u>Győry Elemér kirendelőlevele Németh Gézának (1957. május 29.)</u>	
<u>Győry Elemér püspök levele az Egyetemes Konventnek (1957. augusztus 5.)</u>	
<u>Kriza Judit levele Horváth Jánoshoz (1958. január 3.)</u>	
<u>Madar Zoltán győr-sopron-pápai esperes levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. január 18.)</u>	
<u>Nyíri Sándor</u>	
<u>Nyíri Sándor levele az Országos Rendőrfőkapitányság vezetőjének (1957. június 12.)</u>	
<u>Harsányi György levele a Budapesti rendőrfőkapitánysághoz (1957. június 24.)</u> ...	
<u>Muraközy Gyula levele a Budapest, VIII. ker-i Rendőrkapitánysághoz (1957. július 16.)</u>	
<u>Puskás Lajos</u>	
<u>Puskás Árpád levele Harsányi Györgyhez (1957. március 17.)</u>	
<u>Harsányi György levele Puskás Árpádhoz (1957. május 15.)</u>	
<u>Puskás Lajosné levele Muraközy Gyulához (1957. október 19.)</u>	
<u>Puskás Lajosné levele Muraközy Gyulához (1957. október 29.)</u>	
<u>Simon Lajos nyugalmazott lelkipásztor</u>	
<u>Harsányi György levele Győry Elemér püspökhöz (1957. május 31.)</u>	
<u>Szabó Gyula érsekcsanádi lelkipásztor</u>	
<u>Kéri Sándor egyházkerületi tanácsos levele Harsányi Györgyhez (1958. október 24.)</u>	
<u>Harsányi György levele Kéri Sándorhoz (1958. november 6.)</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése Esze Tamás részére Szabó Gyula ügyében</u>	
<u>Szabó Mihály teológiai hallgató</u>	
<u>Esze Tamás levele (1958. január 20.)</u>	
<u>Szenczy Győző nábrádi lelkipásztor</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése az Egyetemes Konvent Elnöksége részére (1957. augusztus 23.)</u>	
<u>Harsányi György feljegyzése a Közalapi és Pénzügyi Csoport részére (1957. szeptember 14.)</u>	
<u>Széles László segédlelkész</u>	

<u>Szamosközi István budapest-északi esperes levele az Egyetemes Konvent Elnökségének (1957. március 8.)</u>
<u>Szj Rezső pétfürdői lelkipásztor</u>
<u>Szj Rezsóné levele Muraközy Gyulához (1957. szeptember 18.)</u>
<u>Csajági Dezső pétfürdői helyettes lelkipásztor levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. december 7.)</u>
<u>Gyóry Elemér püspök levele az Egyetemes Konventhez (1957. december 14.)</u>
<u>Pethe Kálmán veszprémi esperes levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1958. január 18.)</u>
<u>Tussay János pocsjai lelkipásztor</u>
<u>Barcsa Imre pocsjai egyházközségi tag levele lelkipásztoruk ügyében (1957. november 8.)</u>
<u>Vályi Nagy Ervin csurgói lelkipásztor</u>
<u>A csurgói református egyházközséget ért sérelem (1956. december 17.)</u>
<u>Bocsor Lajos gerjéni lelkipásztor levele Muraközy Gyulához (1957. április 29.)</u> ...
<u>Vályi Nagy Ervinné levele az Egyetemes Konvent Elnökségéhez (1957. június 24.)</u>

Évközi tanulmányi követelmények:
Számonkérés: szóbeli és írásbeli elemzés

Irodalom:

Ladányi Sándor: Adalékok a Magyarországi Református Egyházban az 1956-57-es esztendőkhöz történetekhez. Dokumentumok a Református Megújulási Mozgalom és az Országos Intézőbizottság tevékenysége valamint a megtorlások történetéből. Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.

Horváth Erzsébet szerk. Megújulás, visszarendeződés (1956-57), Dokumentumok a Magyarországi Református Egyház Zsinati Levéltárában az 1956-1957-es esztendők történetének kutatásához, Kálvin Kiadó, Budapest, 2007.

Horváth Erzsébet szerk. Megújulás, visszarendeződés (1957-58), Dokumentumok a Magyarországi Református Egyház Zsinati Levéltárában az 1957-1958-as esztendők történetének kutatásához, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008.

Kiss Réka (szerk. bev.), *Kelt mint fent. Iratok a református Megújulási Mozgalom történetéből. (1956-1957).* Budapest, 2007, Dunamelléki Református Egyházkerület.

HT RSVS178 - KUTATÁSMÓDSZERTAN SZEMINÁRIUM – HOGYAN ÍRJUNK TUDOMÁNYOS DOLGOZATOT?

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Szerda 13:00 – 14:30	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái: Egyéni egyeztetés alapján	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható			Értékelés módszere: Szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Hogyan írjunk tudományos dolgozatot? Égető kérdés minden hallgató számára legyen szó szemináriumi, TDK, szak-, vagy doktori dolgozatról. A szeminárium célkitűzése, hogy segítséget nyújtson a kérdés megválaszolásában és bevezesse résztvevőit a „tudományos információszerzés” (kutatás) és a „tudományos kommunikáció” (publikálás) alapjaiba. A szeminárium résztvevői a könyvtárhasználat, a prezentálás és a publikálás terén olyan gyakorlati ismeretekre tehetnek szert, amelyeket nagy haszonnal tudnak használni felsőfokú tanulmányaik során.

A tantárgy programja:

1. Orientációs óra
2. A tudományos és a hétköznapi megismerés különbözőségei (A tudomány- és kutatómódszertan ismeretelméleti alapjai, rövid tudományelmélet, -történet)
3. Tudományos információszerzés I. - A kutatási terv és a koncepció, konzulens szerepe
4. Tudományos információszerzés II. - Bibliográfia, forrásgyűjtés - könyvtárhasználat, irodalom- és szerzőkövetés,
5. Tudományos információszerzés III. - Bibliográfia, forrásgyűjtés - internetes adatbázisok (JSTOR, ATLA, EBSCO, helyszín: Török Pál Szemináriumi Könyvtár)
6. A tudományos információszerzés és kommunikáció etikai kérdései
7. Az egyháztörténeti kutatás sajátosságai, az egyháztörténetírás története, segédtudományai
8. Tudományos kommunikáció I. - A jó szóbeli prezentáció ismérvei
9. Tudományos kommunikáció II. – A publikálás általános kérdései
10. Tudományos kommunikáció III.– Tartalomjegyzék és vázlatkészítés fontossága
11. Tudományos kommunikáció IV. – A hivatkozás szabályai és fontossága
12. Gyakorlati tanácsok a dolgozat megírásához
13. Összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények:

A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve szabadon választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat, amelynek közös elkészítésével folyamatában gyakoroljuk a kutatás és publikálás különböző lépéseit

Kötelező irodalom:

Majoros Pál: *Tanácsok, tippek, trükkök nem csak szakdolgozatíróknak avagy a kutatómódszertan alapjai*, Budapest: Perfekt, 2011

Ajánlott irodalom:

Babbie, Earl R.: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*, Budapest: Balassi Kiadó, 2008

Bernal, J. D.: *Tudomány és történelem*, Budapest: Gondolat, 1963

Gligor János: *A tudományos kutatás és publikálás etikai kérdéseiről*, in: *Hadtudomány*, 2008/3-4

Göcze István: *A tudományelmélet és kutatómódszertan alapjai – A tudományos kutatás és publikálás*, Budapest: ZMNE, 2010

Kecső István: *Kutatási folyamat az ismeretlentől a hasznosítóig*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980

Khun, T. S.: *A tudományos forradalmak szerkezete*, Budapest, Osiris, 2002

Paczolay Gyula: *A tudományos kutatás néhány elméleti és módszertani kérdései*, in: *A tudomány néhány elméleti kérdése*, (szerk.) Bóna E., Farkas J., Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970

Szilágyi Tivadar (szerk.): *A tudományos írásművekkel szemben támasztott követelmények*, Budapest: ZMNE, 2003

Tomcsányi Pál: *Általános kutatómódszertan*, Budapest: SZIE OMMI, 2000

HT RSVS189 - AZ ISZLÁM VILÁG TÖRTÉNETE II. - A 13. SZÁZADTÓL NAPJAINKIG

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv
--	---------------------	--------------------	--

Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	N:30	Hétfő: 14:00 – 15:30		
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szeminárium			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A mai világunkban zajló folyamatok és jelenségek teljesebb megértéséhez rendkívül fontosá vált az iszlám történetének, tanításainak, jogrendszerének és gondolkodásmódjának részletesebb megismerése. Ehhez kínál segítséget ez a szeminárium, amelynek célja, hogy résztvevőinek tudását elmélyítse az iszlám vallás és az általa meghatározott népek és kultúrák történetében. A szemináriumon különleges figyelmet kapnak az iszlám és a keresztyén világ kapcsolódási pontjai, mint például a muszlim területen élő keresztyénekkal szembeni bánásmód, vallásgyakorlatuk szabadsága, korlátozása vagy tiltása. A történeti események mellett szintén hangsúlyt kap az iszlám kultúrájának, irodalmának, zenéjének, építészetének, tudományos eredményeinek megismerése is. A szeminárium elvégzése annak az előző félévben meghirdetett első részének elvégzése nélkül is teljesíthető és hasznos.

A tantárgy programja:

16. Orientációs óra
17. Iszlám a türkök között- a szeldzsukoktól az ottománokig
18. A közel-keleti kereszties hadjáratok
19. Az iszlám további terjedése Afrikában (Nyugat-Afrika, Afrika szarva)
20. Iszlám Közép-Ázsiában: Timur Lenktől a szafavidákig (14-18. szd.)
21. Az iszlám terjedése Dél-Kelet Ázsiában (a 16. századtól napjainkig)
22. Iszlám Indiában: a Mogul Birodalom (16-18. szd.)
23. Keresztyénként az Ottomán Birodalomban (16-20. szd.)
24. Európai gyarmatosítás és az iszlám (19-20. szd.)
25. Iszlám közösségek megerősödése Európában a 20. század második felében
26. Iszlám Amerikában (a 16. századtól kezdve napjainkig, fekete iszlám polgárjogi mozgalmak)
27. Iszlám radikalizmus: vahhabizmus, szalafizmus, „dzsihádzmus”
28. A legújabb kihívások: a 2011-es arab tavasz, az Iszlám Állam
29. Összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények: Szemináriumi dolgozat elkészítése a szorgalmi időszak végéig, illetve a dolgozat prezentálása a szeminárium keretein belül

Ajánlott irodalom:

- Ahmad, Mirza Gulam: *Az iszlám tanításainak filozófiája*, Budapest: Palatinus, 2002
 Armstrong, Karen: *Az iszlám rövid története*, Budapest: Európa, 2005
 Billings, Malcolm: *A kereszties hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1798*, Debrecen: Hajja, 2007
 Brentjes, Burchard: *Kánok, szultánok, emírek*, Budapest: Kossuth, 1985
 Cahen, Claude: *Az iszlám - A kezdetektől az Oszmán Birodalom létrejöttéig*, Budapest: Gondolat, 1989
 Crowley, Roger: *Tengeri birodalmak*, Budapest: Park Kiadó, 2014
 Glasenapp, Helmuth von: *Az öt világvallás*, Budapest: Akkord, 2012
 Goldziher Ignác: *Az arabok és az iszlám I-II. – válogatott tanulmányok*, Budapest: MTA, 1995
 Goldziher Ignác: *Az iszlám kultúrája I-II.*, Budapest: Gondolat, 1981
 Goldziher Ignác: *Az iszlám - tanulmányok a mohamedán vallás története köréből*, Budapest: Magvető, 1980
 Goldziher Ignác: *Előadások az iszlámról*, Katalizátor Kiadó, 2008
 Gnilka, Joachim: *Biblia és Korán*, Budapest: Szent István Társulat, 2007

- Hegy Klára: *Egy világbirodalom végvidékén*, Budapest: Gondolat, 1976
 Komlósi Éva, szerk.: *Dzsiháid*, Budapest: Európa, 2007
 Küng, Hans: *Párbeszéd az iszlámról*, Budapest: Palatinus, 1998
 Lewis, Bernard: *Isztambul és az oszmán civilizáció*, Budapest: Gondolat, 1981
 Lewis, Bernard: *Iszlám – Nép és Vallás*, Budapest: HVG Könyvek, 2009
 Luyendijk, Joris: *Elkendőzött valóság - közelkép a Közel-Keletről*, Budapest: Nyitott Könyvműhely, 2008
 Maróth Miklós: *Iszlám és politikaelmélet*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 2013
 Matúz József: *Az Oszmán Birodalom története*, Budapest: Akadémiai, 1990
 Napoleoni, Loretta: *Az iszlamista főnix - Az Iszlám Állam születése és a Közel-Kelet újrafelosztása*, Budapest: HVG Könyvek, 2015
 Németh Pál: *Az iszlám*, Budapest: Gondolat, 2010
 Rogers, Michael: *A hódító iszlám*, Budapest: Helikon, 1987
 Rostoványi Zsolt: *Az iszlám a 21. század küszöbén*, Budapest: Aula, 1998
 Rostoványi Zsolt: *Az iszlám világ és a Nyugat - interpretációk összecsapása, avagy a kölcsönös fenyegetettség mítosza és valósága*, Budapest: Corvina, 2004
 Runciman, Steven: *A kereszties hadjáratok története*, Budapest: Osiris, 2002
 Serdián Miklós György: *Iszlám kislexikon*, EPL Kiadó, 2015
 Simon Róbert: *Goldziher Ignác*, Budapest: Osiris, 2000
 Simon Róbert: *Iszlám kulturális lexikon*, Budapest: Corvina, 2009
 Simon Róbert: *Politika az iszlámban - A muszlim társadalom anatómiája*, Budapest: Corvina, 2016
 Speidl Bianka, Prantner Zoltán, Besenyő János, Vogel Dávid: *Az Iszlám Állam - Történet, ideológia, propaganda*, Budapest: Kossuth, 2016
 Tibi, Bassam: *Kereszties háború és dzsiháid*, Budapest: Corvina, 2003
 Tüske László, szerk.: *Muszlim művelődéstörténeti előadások*, Pécs: Iskolakultúra, 2001
 Watt, William Montgomery: *Az iszlám rövid története*, Budapest: Akkord, 2000

HT RSVS190 - HISTÓRIAI SZIGORLATRA FELKÉSZÍTŐ SZEMINÁRIUM (EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET)

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	N:30	Csütörtök 14:00 – 15:30		
Előadók fogadóórái: Egyéni egyeztetés alapján	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés gyakorlati jegy módja:
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható			Értékelés módszere: szakdolgozat

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

A szeminárium célja segítségnyújtás a történelmi szigorlat egyetemes egyháztörténelmi részéből való felkészüléshez, főképpen a Hittanoktató BA szakos hallgatók, de minden más szakos érdeklődő számára. A szeminárium alatt lehetőség nyílik a szigorlaton számon kért egyetemes egyháztörténelmi témák bővebb és részletesebb áttanulására. A szeminárium programja a szigorlati tételek alapján, a résztvevő hallgatók egyéni igényeihez alakítva, közös megbeszélés folyamán kerül kidolgozásra a szemeszter elején.

A tantárgy programja:

A kiírt szigorlati tételek alapján, szemeszter eleji egyéni egyeztetés alapján, heti 2 órában

Évközi tanulmányi követelmények: Szemináriumi dolgozat elkészítése a szorgalmi időszak végéig, illetve a dolgozat prezentálása a szeminárium keretein belül

Ajánlott irodalom: a Magyar Egyháztörténet 1-3 és az Egyetemes Egyháztörténet 1-4 tantárgyak kötelező és ajánlott irodalma

**HT RSVS191 - A KERESZTYÉNSÉG ÁLLAMRÓL, HATALOMRÓL ÉS POLITIKÁRÓL
ALKOTOTT FELFOGÁSÁNAK FEJLŐDÉSE A KEZDETEKTŐL A REFORMÁCIÓIG**

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Kedd: 13:00- 14:30	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szeminárium	ősz		Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy szemléltesse azon teológusok és keresztyén gondolkodók munkásságát, akik műveikkel és gondolataikkal hozzájárultak az állam, a hatalomgyakorlás és a politika máig ható nyugati hagyományainak kialakulásához.

A szeminárium résztvevői Ambrosius, Krüosztom, Augustinus, I. Gelasius, Justinianus, I. és VII. Gergely, Clairvauxi Bernát, Aquinói Tamás, Morus Tamás, Erasmus, Luther, Kálvin és Hugo Grotius műveinek vizsgálata által nyerhetnek betekintést a nyugati világ társadalomról és politikáról alkotott felfogásának formálódásába.

A tantárgy programja:

1. Orientációs óra
2. Ambrosius
3. Krüosztom
4. Augustinus
5. I. Gelasius
6. Justinianus
7. I. Nagy Gergely
8. VII. Gergely
9. Clairvauxi Bernát
10. Aquinói Tamás
11. Morus Tamás
12. Erasmus
13. Luther
14. Kálvin
15. Hugo Grotius

Évközi tanulmányi követelmények:

Szemináriumi dolgozat elkészítése a szorgalmi időszak végéig, illetve a dolgozat prezentálása a szeminárium keretein belül

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001

- Armin, Adam: *Egyház és állam - Rövid történeti bevezetés a politikai teológiába*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2008
- Augustinus, Aurelius: *Isten városáról*, Budapest: Kairosz, 2005
- Bohatec József: *Isten szuverenitása és az állam Kálvin tanításában*. Pápa: Pápai Református Főiskola, 1936
- Benda Kálmán: *A kálvini tanok hatása a magyar rendi ellenállás ideológiájára*. In: Helikon 1971/3-4. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1971
- Benke György: *Kálvin társadalmi etikája*, Budapest: Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, 1986
- Brown, Peter: *Az európai kereszténység kialakulása*, Budapest: Atlantisz, 1999
- Brown, Peter: *Szent Ágoston élete*, Budapest: Osiris, 2003
- Classen, Peter- Cremonai Liudprand: *A Nyugat és Bizánc a 8-10. században*, Bizantológiai Intézet, 2005
- Egres, J. Odo: *Szent Bernát élete és tanítása*, Budapest: Szent István, 1990
- Fazakas, Sándor, szerk.: *Kálvin időszerűsége*, Budapest: Kálvin, 2009
- Fiala Endre: *Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán*, Jászberény, 1937
- Fischer-Fabian, Siegfried: *Nagy Károly, az első európai*, Budapest: Corvina Kiadó, 2000
- Forrester, B. Duncan: *Luther Márton-Kálvin János*, In: Strauss, Leo – Cropsey, Joseph: A politikai filozófia története. I. kötet. Budapest: Európa Kiadó, 1994. 480-481.
- Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
- Huszár Pál: *Kálvin János élete, teológusi, reformátori és egyházszerzői munkássága*, Budapest: Kálvin, 2009
- Kálvin János: *A római levél magyarázata*, Budapest, 1954
- Kálvin János: *A keresztyén vallás rendszere*, Pápa: Ref. Főiskolai Könyvnyomda, 1910
- Kármán Miklós: *Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága*, 1909
- Kuyper, Abraham: *A kálvinizmus lényege*, Budapest: Bethlen Gábor, 1922
- Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin. 2001
- Luther, Márton: A német nemzet keresztyén nemességéhez a keresztyénség állapotának megjavítása ügyében. In: Luther, Márton: A római pápaságról. Aeternitas Kiadó. 63-151
- Luther, Márton: A világi felsőségről, hogy meddig tartozik neki az ember engedelmességgel. In: Masznyik, Endre: D. Luther Márton egyházreformáló iratai. II. kötet. Pozsony: Wigand, 1906
- Leclercq, Jean: *Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré*, Budapest: Kairosz Kiadó, 2006
- McGrath, Alister E.: *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Budapest: Osiris, 1995
- McGrath, Alister E.: *Kálvin*, Budapest: Osiris, 2001
- Molnár Tamás: *Az egyház, évszázadok zarándoka*, Budapest: Szent István Társulat, 1997
- O'Donovan, Oliver and Joan Lockwood: *From Irenaeus to Grotius*, Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans, 1999
- Osterhaven, Eugene: *Az egyház hite. Történelmi fejlődés református szemzőgből*, Budapest: Kálvin, 1995
- Rácz Jenő Ferenc: *Aurelius Augustinus világnézete*, Gyula, 1937
- Rahner, Hugo: *Church and State in Early Christianity*, San Francisco: Ignatius Press, 1992
- Schmitt, Carl: *Politikai teológia II.*, Attraktor, 2006
- Southern, R. W. *A nyugati társadalom és az egyház a középkorban*, Budapest: Gondolat, 1987
- Szűcs Ferenc: *Kálvin felfogása a hatalomról és államról*, Collegium Doctorum IV.1., Budapest
- Tierney, Brian: *The Crisis of Church and State, 1050-1300*, Toronto: University of Toronto Press, 1964
- Tóth Kálmán: *A dialektika a kálvinizmus politikai etikájában*, Budapest, 1940
- Vanyó László: *Az ókeresztény egyház irodalma I. - Az első három század*, Budapest: Jel Kiadó, 2013
- Vanyó László: *Az ókeresztény egyház irodalma II. - A 4-8. század*, Budapest: Jel Kiadó, 2007
- Vargha Dezső: *VII. Gergely és az egyházi reform*, Esztergom, 1901
- Werner, Ernst: *Zwischen Canossa und Worms Staat und Kirche 1077-1122*, Berlin: Akademie Verlag, 1975
- Zwicker, Heinz: *Gottesreich und Weltreich: der Christen Stellung zum Staatsleben im Wandel der Geschichte*, St. Gallen, 1942

HT GSVS152 - Debreceni prédikátorok

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Kedd 13,30-15,00	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: Dr. Szetey Szabolcs				
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján szetey.szabolcs@kre.hu	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: referátum, írásbeli dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

„*Genius loci*” – hangzott el sokszor a történelem során számos várossal és hellyel kapcsolatban. Különösen igaz ez Debrecen városára, amelyet nemcsak mi magyarok, hanem mások is a „*kálvinista Rómának*” neveznek, és a debrecenit a kollégium miatt is az ország „vezető szószerének” tartották. A szeminárium célja – készülve a reformáció 500 éves évfordulójára is –, hogy egy városon keresztül vizsgáljuk az egyes korszakok igehirdetési felfogását és gyakorlatát, személyek életműveit, prédikációit. A prédikációra nem csak az egyén élettörténete van hatással, hanem az a közeg is, amelyben él, mozog és szolgál. Reménység szerint e szeminárium ezt az igazságot még inkább megvilágítja.

A tanegység újfajta szemszögből való vizsgálódásra tesz kísérletet, jelesül, hogy nem egy műre vagy szerzőre, életműre koncentrál, hanem egy helyre, ahol az igehirdetői tevékenység megvalósult. Abban sem akar megkötést adni a szeminárium, hogy csak egy bizonyos korszakot elemez, hanem lehetőség van arra, hogy akár a reformációtól napjainkig áttekinthessük, hogy milyen művek születtek, kik éltek és mit alkottak azok, akiknek ilyen vagy olyan módon kötődésük van Debrecen városához. Az egyetlen megkötés csak abban áll, hogy a figyelem és a vizsgálódás tárgya egyes lelkészek életművei, a városban kiadott prédikációs kötetek vagy éppen a teológiai oktatás során született gyakorlati teológiai, homiletikai művek. Ezért a vizsgálódás kiterjed a homiletika oktatására a debreceni kollégiumban, és arra, hogy ez hogyan hatott vagy befolyásolta a lelkészeket; a szellemi-teológiai irányzatokra, ezek vitáira is.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Debreceni vagy Debrecenhez köthető homiletikai művek vizsgálata
- Egyes életművek vizsgálata prédikációs kötetek segítségével
- Debreceni prédikátorok hatása az adott korszakra

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum
- kiadott anyag feldolgozása

Kötelező irodalom:

- homiletikai tankönyvek, tanulmányok, prédikációs kötetek

Ajánlott irodalom (válogatás!):

Barcza József (szerk.): *A Debreceni Református Kollégium története*. Budapest, 1988.; Boross Géza: *Történelem a szószerken. A történelem mint homiletikai probléma*. Budapest, 1979.; Czeglédy Sándor: *A homiletika vázlata*. Debrecen, 1971.; Csiky Lajos: *Egyházsónoklattan*. Nagybánya, 1914.; Csorba Dávid: „*A' sovány lelket meg-szépíteni*”. *Debreceni prédikátorok (1657-1711)*. Debrecen, 2008.; Fekete Károly: *Homiletika*. Debrecen, 1993.; Fekete Károly: *Hunyadi Ferenc igehirdetése*. Debrecen,

2005.; Heltai János: *Műfajok és művek a XVII. század magyarországi könyvkiadásában (1601-1655)*. Budapest, 2008.; Imre Mihály: *Retorikák a reformáció korából*. Debrecen 2003.; Martonfalvi György: *Ars Concionandi Amesiana*. Debrecen, 1666.; Mitrovics Gyula: *Egyházi szónoklattan. Tekintettel a magyar egyházi beszéd-irodalomra*. Sárospatak, 1878., Debrecen, ²1911.; Nagy István: *Szemelvények a keresztyén prédikáció történetéből*. Budapest, 2009.; Pásztor János: *Krisztus hirdetése a magyarországi református egyházban. Homiletika*. Debrecen, ²1986.; Rác Béla: *Két évszázad a magyar református igehirdetés történetéből. (1711-1914) Homiletikai tanulmány. I. kötet*. Gyula, 1931.; Ravasz László: *A gyülekezeti igehirdetés elmélete (Homiletika)*. Pápa, 1915.; Szilágyi Tönkö Márton: *Biga pastoralis*. Debrecen, 1684.; Tóth Mihály: *Magyar protestans egyházszónoklat történelme. Kutfők után dolgozva magyar prot. Hítségokok nyomtatott vagy kéziratban levő munkáiból. Mutatványokkal, s az egyházi beszédek bírálataival, a reformatiótól a mai időig. Első kötet*. Debrecen, 1864.; Tóth Mihály: *Egyházszónoklattan. Az egyházi beszéd rövid történelmével, hittanhallgatói részére készítette, s kiadta Tóth Mihály*. Debrecen, 1866., ²1878.

HT GSVS153 – A szó hatalma. A befolyásolás kommunikációs és pszichikus tényezői.

Tantárgy felelőse: Literáty Zoltán	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Literáty Zoltán Németh Dávid	N: 30	Hétfő 14:00-15:30		
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: Magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: otthoni és órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A 21. század elején olyan kommunikációs társadalom vesz körül bennünket, ahol a befolyásolás a hatalomgyakorlás és a gazdaság motorjának is az alapjai közé tartozik. Ugyanakkor nem csak a politika és a marketing területén találkozhatunk olyan befolyásoló mechanizmusokkal, amelyek legtöbbször elérik céljaikat, hanem az életnek számos olyan területén is, amely a kommunikáció gyakorlatára alapul. Ilyen terület többek között az egyházi/vallási, másképp fogalmazva a szakrális kommunikáció, ahol egyaránt találkozhatunk céljait tekintve tiszta és őszinte meggyőzési mechanizmusokkal, de akár manipulatív befolyásolási technikákkal is.

A szemináriumon a befolyásolás tudományterületeiről kölcsönözzük az eddig összegyűjtött és kipróbált tudást (szociológia, pszichológia, szociál-pszichológia, retorika stb.) és tesszük mérlegre a teológiát (teológiai-etikát) és korunk egyházi hallgatóságának elvárásait is figyelembe véve.

Cél a befolyásolási mechanizmusok megismerése, értékelése, lehetőség szerint befolyásoló technikák kipróbálása. Továbbá a kritikai látás/gondolkodás erősítése, azaz önvédelem kifejlesztése a manipulatív befolyásoló technikákkal szemben. Önismereti fejlődés a befolyásolás és a befolyásolhatóság területén.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Otthoni és órai munka. Könyvrészletek és tanulmányok feldolgozása, közös átbeszélésük.

Kötelező irodalom:

Carnegie, Dale: *A hatásos beszéd módszerei*, HVG, 1990.
 Cialdini, Robert: *Hatás*. HVG, 2009.

- Kirschner, Josef: A manipuláció művészete, Bagolyvár, 1999.
 Kivaghy Krisztián: A manipuláció tudománya, BBS-Info Kft, 2003.
 Pratkanis, Anthony; Aronson, Elliot: A rábeszélőgépj - élni és visszaélni a meggyőzés mindennapos mesterségével, Ab Ovo, 1992.
 Schulz von Thun, Friedemann: A kommunikáció zavarai és feloldásuk, Bp. Háttér Kiadó, 2012.
 Schulz von Thun, Friedemann: Kommunikációs stílusok, Bp. Háttér Kiadó, 2014.
 Síklaki István: Szóbeli befolyásolás. II. Nyelv és szituáció. Tipotex, 2008.
 Zentai István: Meggyőzéstechnika és a kritikai gondolkodás a mindennapi gyakorlatban, Bp. Medicina, 2006.

Ajánlott irodalom:

HT GSVS154 – Úgy beszélj, hogy értsék és szeressék!

Tantárgy felelőse: Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Hétfő 16:00-17:30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Literáty Zoltán Mihályi Győző (színművész)				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: Magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: otthoni és órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A lelkipásztorok elsősorban a személyiségükkel dolgoznak, de amikor szószerűre lép közülük valaki mint prédikátor, akkor hirtelen megnő a beszéd szerepe. A verbális kommunikációt keretező/átható metakommunikáció pedig talán még fontosabb is a kimondott szavaknál. Az egész test és testtartás, a fej ezen belül a szemek, a homlok, az arc, a kezek mozgása, mind-mind megerősítik, vagy pedig erőtlenné teszik mindazt, amit szavainkkal mondunk. Márpedig minden prédikátor azért nyitja szájára a száját, mert szeretné, ha a szavain keresztül a Szentlélek Isten megszólítaná a hallgatókat, azaz szeretné ha történne valami. De mi van akkor, amikor ez a történés a hallgató számára kimerül annyiban, hogy kommunikációs akadályok egész sorával kellett megküzdenie. Pl. nem hallotta jól, nem értette a szavakat, teljesen mást értett a rossz artikuláció vagy a rossz hangsúlyok miatt. Vagy éppen a hallgató úgy érezte, hogy a világ legszomorúbb embere beszélt éppen az örömről, vagy a legidegesebb ember a békességről. A verbális és metakommunikáció egysége tehát kulcsfontosságú.

Istennek ez volt a terve, hogy a saját üzenetét emberi ruhába öltözteti fel. A beszédünk, azaz a prédikáció elmondása/előadása a mi felelősségünk is. A legalapvetőbb beszédtechnikai tudás éppoly fontos, mint a legalapvetőbb teológiai/homiletikai ismeret. Nem gondolhatjuk, hogy a beszéd minden, de azt sem, hogy semmi! A végleteken „belül” pedig tudnunk kell, hogy a beszédünk által a hallgatóban események történnek. Érzelmek keletkezhetnek, motiválást érezhet, akarata is elhatározásra juthat. Sok minden függ attól, amiképpen a prédikáció előadási alakot ölt.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Mihályi Győző színművész vezeti ezt a szemináriumot és előadóművészi tudásával, ill. tapasztalataival segíti a szeminaristákat az előadói készségek fejlődésében.

A szemináriumon az órai munka lesz a domináns, ezért az órai részvétel elvárt. Beszédhelyzetek, előadásmódok gyakorlása, beszédstílusok finomhangolása történik majd. A beszédtechnikán túl a

kommunikáció egészére tekintettel leszünk, hogy a verbális és a metakommunikáció ugyanabba az irányba hasson. Az elemzéseknél a digitális technika adta lehetőségeket is igénybe vesszük majd.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT GSVS155 - AZ ÉNEKTANÍTÁS MÓDSZERTANA

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Szerda 10-11,30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható			Értékelés módszere: Előadás és beadandó dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énektanítás és a zenei foglalkozások előkészítésének és megtervezésének elsajátítása illetve az énektanítási módszerek megismerése. (Elsősorban a 4-10 éves korosztályra szabva.)

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

9. A zenei fejlesztés szerepe
10. Énekválasztás és életkori sajátosságok
11. A zenei készségek fejlesztésének lehetőségei (ritmus és dallam)
12. A belső hallás fejlesztése (Dallamfelismerés, dallambujtatás, „visszhangjáték”, kérdés-felelet játék)
13. A zenehallgatás
14. Hangszerek
15. A gyermekhang ápolása és fejlesztése
16. A zenei nevelés tervezése

Évközi tanulmányi követelmények:

Óratervek elkészítése.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Ajánlott irodalom:

Csillagné dr. Gál Judit -Kerecsényi László: Ének-zene tanítás alsó tagozatban. TK. Budapest, 1985.

Forrai Katalin: Ének az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1975.

Forrai Katalin: A művészetre nevelés lehetőségei az óvodai nevelésben. Óvodapedagógiai Nyári Egyetem Kecskemét. Zenei nevelés az óvodában. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola. 1991. 34-38.

Kodály Zoltán: Zene az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1958.

Kokas Klára: Képességfejlesztés zenei neveléssel. zenei nevelés az óvodában. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola. 1972.

Lindenbergné Kardos Erzsébet: Zeneterápia. Kulcs a muzsikához Kiadó. Pécs, 2005.
 Michel, P.: Zenei képesség, zenei készség. Zeneműkiadó, Bp. 1964.
 Osvay Károlyné: Az Ének-zene tanítás módszertana. Bessenyei Kiadó. Nyíregyháza, 2014.
 Réti Anna – Döbrössy János (szerk.): Az Ének-zene tantárgy-pedagógiája. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2012.
 Szarkáné, H. V.: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.
 Szőnyi, E.: Kodály Zoltán nevelési eszméi. Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.
 Szőnyi Erzsébet: Zenei nevelési irányzatok a XX. században. Tankönyvkiadó, Budapest. 1988.
 Törzsök, B.: Zenehallgatás az óvodában. Zeneműkiadó, Bp. 1982.
 Zilahiné – Mészárosné – Forrai Katalin – Eszetzkyné: Az óvodai foglalkozások módszertana. Tankönyvkiadó, Bp. 1990.

2. Szaknyelvi kurzusok

HT LSVL014 - ANGOL EGYHÁZI SZAKNYELV 1

Tantárgy felelőse: Móriczné Berczik Klára	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Móriczné Berczik Klára	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: angol, magyar	Típusa: kötelezően választható	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Angol egyházi szaknyelv 1” tantárgy első része az egyházi szaknyelv alapjainak lerakását célozza meg. A felhasznált anyag lehetővé teszi a keresztyény iratok, valamint azok kronológiájának megismerését (The Christian Documents – a suggested chronology); különös hangsúlyt fektetve a négy evangéliumra. (The Gospels: Are they true? Are they reliable? Why are there four?) Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt (Life in the time of Jesus). Jézus életének és tanításának bemutatása a négy evangélista és Pál apostol szerint (Different pictures of Jesus according to Matthew, Mark, Luke, John and Paul). Megvalósítandó a bibliai történetek értő olvasása, valamint az egyházi sajtó és a kommentárok nyelvezetével való ismerkedés a fordítási feladatok révén.(441)

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek:

1. Introduction. The English Bible (RSV, NIV, NKJV, GNB, etc.) and How to Use it
2. The Ten Commandments, The Lord’s Prayer
3. The Synoptic Gospels
4. Sunday Morning Service / Mass; A church leaflet.
5. Jesus: His Life and Teaching
6. Jesus’ Teaching in Parables.
7. Test-paper 1.
8. Conflict with the Authorities, Jesus on Trial
9. The Crucifixion: Why Did Jesus Die? Historical Details
10. Jesus’ Resurrection and Ascension
11. The Picture of Jesus in Matthew, Mark and Luke
12. John’s Reflective Picture of Jesus

13. Paul's Cosmic Picture of Jesus
 14. Test-paper 2.

Elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség alapjainak lerakása, mely bizonyos nyelvtani anyag önálló feldolgozását vagy ismétlését is feltételezi, a beszédkészség aktivizálása az olvasmányok megbeszélése és a prezentációk során. A hallgató legyen képes középfeladói szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákról önállóan beszélni.(900)

Évközi tanulmányi követelmények:

- Folyamatos készülés (hétről – hétre)
- Szóbeli prezentációk az adott témában
- 2 fordítási feladat egyházi szaklapból vagy kommentárból
- 2 zárthelyi

Kötelező irodalom:

- Kötelező tankönyv: Ábrahám K., és Egey E., (2001): *Learn from me* KGRE, Bp.
- Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

- Angol nyelvű Biblia olvasása (RSV, NIV, NKJV, GNB, stb.)
- Egyházi lapok (pl. *Life and Work*) vagy kommentár olvasása

HT LSVL032 - ANGOL EGYHÁZI SZAKNYELV 3

Tantárgy felelőse: Móriczné Berczik Klára	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Móriczné Berczik Klára	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: angol, magyar	Típusa: kötelezően választható	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Angol egyházi szaknyelv” tantárgy harmadik része a keresztény egyház kialakulásával, terjedésével, hitvallásával, tanaival, valamint a vallásgyakorlás mikéntjével foglalkozik és kitér az egyes felekezetek közötti különbségekre is.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek:

1. The Early Christian Church – Its Beliefs and Teaching
2. The Spreading Christian Church – Its Development
3. The Reformation; Further Divisions
4. Buildings for Worship
5. Leaders of the Church
6. Today's Christian Church – Its Beliefs and Teaching
7. Test-paper 1.
8. The Trinity: The Three-in-One God
9. Holy Communion: The Last Supper and Modern Communion Services

10. Rites of Passage, Symbols, Sacraments
11. Christian Festivals, The Church's Year
12. Using the Bible in Christian Life and Worship
13. The Ecumenical Movement and the World Council of Churches
14. Test-paper 2.

Elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség alapjainak lerakása, mely bizonyos nyelvtani anyag önálló feldolgozását vagy ismétlését is feltételezi, a beszédkészség aktivizálása az olvasmányok megbeszélése és a prezentációk során. A hallgató legyen képes középfeladói szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témáról önállóan beszélni.(900)

Évközi tanulmányi követelmények:

- Folyamatos készülés (hétről – hétre)
- Szóbeli prezentációk az adott témában
- 2 fordítási feladat egyházi szaklapból vagy kommentárból
- 2 zárthelyi

Kötelező irodalom:

- Kötelező tankönyv: Ábrahám K., és Egey E., (2001): *Learn from me* KGRE, Bp.
- Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

- Angol nyelvű Biblia olvasása (RSV, NIV, NKJV, GNB, stb.)
- Egyházi lapok (pl. *Life and Work*) vagy kommentár olvasása

LSVL025 – NÉMET EGYHÁZI SZAKNYELV 1

Tantárgy felelőse: Móriczné Berczik Klára	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Móriczné Berczik Klára	N: 30	Ld. órarend	-----	
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: német, magyar	Típusa: kötelezően választható	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Német egyházi szaknyelv ” tantárgy első része az egyházi szaknyelv alapjainak lerakását célozza. A tankönyvi anyag lehetővé teszi az egyházi, gyülekezeti élet, az istentiszteleti rend, az ünnepek, valamint az egyházi iskolák sajátosságainak megismerését német nyelvterületen. Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt. Megvalósítandó a kiválasztott bibliai történetek értő olvasása, valamint az egyházi sajtó és a kommentárok nyelvezetével való ismerkedés a fordítási feladatok révén.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek:

1. Lektion 1. Vorstellung, Einführung in die Weltreligionen,
2. Das Vaterunser, Morgen-, Abend- und Tischgebete
3. Lektion 2. Die Eröffnungsveranstaltung

4. Vom Schätzesammeln, die wahren Werte
5. Lektion 3. Länder, Religionen, ausführlichere Vorstellung der Familie
6. Vom verlorenen Schaf
7. Lektion 4. Biblische Geschichten, Übersetzung, Vergleich mit anderen Übersetzungen,
8. Lektion 5. Wiederholung des Gelernten durch Teilsimulation
9. Lektion 6. Geburtstagsfeier
10. Jesu Geburt
11. Weihnachtsgeschichte - Übersetzung
12. Lektion 7. Feste im ganzen Jahr
13. Feste – Biblische Geschichte
14. Wiederholung, Abschlusstest

Elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség alapjainak lerakása, mely bizonyos nyelvtani ismereteket feltételez. A beszéd-készség fejlesztése. A hallgató legyen képes középfeladói szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákkal kapcsolatos beszélgetésekben részt venni.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Folyamatos készülés (hétről – hétre)
- Szóbeli prezentációk az adott témában
- Fordítási feladatok egyházi szaklapból vagy kommentárból
- 1 zárthelyi

Kötelező irodalom:

- Kötelező tankönyv és munkafüzet: Szilágyi – Thiering: Der verborgene Schatz, KRE, Budapest 2005.
- Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

- Német nyelvű Biblia olvasása
- Egyházi lapok (pl. *Kirchenzeitung*) vagy kommentár olvasása

HT LSVL027 - NÉMET EGYHÁZI SZAKNYELV 3

Tantárgy felelőse: Móriczné Berczik Klára	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Ld. órarend	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Móriczné Berczik Klára				
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: német, magyar	Típusa: kötelezően választható			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Német egyházi szaknyelv ” tantárgy harmadik része az egyházi szaknyelvi ismeretek bővítését és elmélyítését célozza. A tankönyvi anyag lehetővé teszi az egyházi, gyülekezeti élet, az istentiszteleti rend, az ünnepek, valamint az egyházi iskolák sajátosságainak megismerését német nyelvterületen. Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt. Megvalósítandó a kiválasztott bibliai

történetek értő olvasása, valamint az egyházi sajtó és a kommentárok nyelvezetével való ismerkedés a fordítási feladatok révén.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek:

1. Wiederholung der Zehn Gebote und der schon gelernten Gebete, Das Glaubensbekenntnis
2. Lektion 1. Die Abreise, Reisevorbereitungen, Reiseziele
3. Lektion 2. Die Arbeit und der Alltag eines Pfarrers / Priesters
4. Das Eisenbahngleichnis – Die Auslegung des Kästner Gedichtes
5. Lektion 3. Gottesdienst am Sonntag
6. Übersetzung: Unterschiede und Gemeinsamkeiten Evangelisch – Katholisch
7. Lektion 4. Die Kirchengemeinde, ökumenische Gebetswoche
8. Die Aufgaben der christlichen Erziehung
9. Übersetzung: Die vier Evangelien – Was man wissen sollte
10. Lektion 5. Kirchenbaukunst – Die Beschreibung meiner Kirche
11. Die Beschreibung unserer Gemeinde
12. Jesus Christus: wahrer Gott und wahrer Mensch
13. Wiederholung des Fachwortschatzes
14. Abschlusstest

Elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség, a nyelvtani ismeretek és a beszédkészség továbbfejlesztése. A hallgató legyen képes közép- haladó szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákkal kapcsolatban önállóan is kifejezni a véleményét.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Folyamatos készülés (hétről – hétre)
- Szóbeli prezentációk az adott témában
- Fordítási feladatok egyházi szaklapból vagy kommentárból
- 1 zárthelyi

Kötelező irodalom:

- Kötelező tankönyv és munkafüzet: Szilágyi – Thiering: Der verborgene Schatz, KRE, Budapest 2005.
- Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

- Német nyelvű Biblia olvasása
- Egyházi lapok (pl. *Kirchenzeitung*) vagy kommentár olvasása

HT LSVL011 – Latin nyelv 2

Tantárgy felelőse: Dr. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: F: 30	Órarendi beosztás: Kedd 8.00-9.30.	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kendeffy Gábor			Latin nyelv 1.	
Előadók fogadóórái: péntek 12.00-13.00	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 3	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható	őszi		Értékelés módszere: A jegy összetevői: a minden órán írandó (nyelvtani, fordítási vagy

				szó-) dolgozatok jegyei + a záródolgozat jegye (legnagyobb súllyal) + az órai munka, óráról órára készülés. Elégtelen záródolgozat esetén a félévi jegy is elégtelen.
--	--	--	--	---

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Latin alaktani és alapvető mondattani ismeretek, készség kialakítása könnyű szövegek olvasására.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Ismétlés
- 2-3. Ferenczi-Monostori I.5. V. decl.; imperativus, névmások, vocativus, . Passzívumok, deponens igék, tiltás (2. órán átfogó ismétlő dolgozat)
4. Ferenczi-Monostori I. 6. Participiumok; Unus, duo.
- 5-6. Ferenczi-Monostori II.1. A. Passzív imperfectumok indicativusban.
- 7-8. Ferenczi-Monostori II.1. B. Passzív perfectumok indicativusban.
- 9-10. Ferenczi-Monostori II.2. Adverbiumképzés, fokozás.
11. Ferenczi-Monostori II. 3. Accusativus cum infinitivo.
12. Záródolgozat

Kötelező irodalom:

Ferenczi A. - Monostori M., Latin nyelvkönyv, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó (évente kiadják).
 A félév során kiadott (biblikus, patrisztikus és liturgikus) szövegek

Ajánlott irodalom:

M. Nagy I. - Tegye I., Latin nyelvtan, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó (rendszeresen kiadják).
 Györkösy Alajos: *Latin-magyar kéziszótár*. Akadémiai Könyvkiadó, Budapest
 Finály Henrik: *A latin nyelv szótára*. Magyar Elektronikus Könyvtár

HT LSVL018 – Latin szakszövegolvasás

Tantárgy felelőse: Tamás Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kendeffy Gábor	F: 30	Péntek: 16:00	Legalább 3 félév latin tanulás (latin 1-2; latin nyelvgyakorlat)	
Előadók fogadóórái: Péntek 12.00-13.00	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható	őszi		Értékelés módszere: ZH-k + órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók továbbfejlesztik latin nyelvtani (különösen mondattani), valamint lexikai ismereteiket, szövegolvasó készségüket. Megismerkednek a középkori teológiai és filozófiai nyelv szerkezeti, lexikai, stilisztikai sajátosságaival, betekintést nyernek Aquinói Tamás teológiájába és etikájába.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Summa Theologiae Pars 2/2, quaestio 64, art. 7. (szabad-e önvédelemből embert ölni, avagy az ún. kettős hatás elmélet <http://www.corpusthomicum.org/sth3061.html>) és Pars 2/2 quaestio 110. (a hazugságról - <http://www.corpusthomicum.org/sth3109.html>) olvasása. Óránként kb 10 sort haladunk.

Évközi tanulmányi követelmények:

Hétről hétre szótározás, fordítás, nyelvtani feladatok megoldása, nyelvtani és fordítási dolgozatok írása.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

L. fent.

Ajánlott irodalom:

Györkösy Alajos: *Latin–magyar kéziszótár*. Akadémiai Könyvkiadó, Budapest

Finály Henrik: *A latin nyelv szótára*. Magyar Elektronikus Könyvtár

Lewis and Short Latin Dictionary:

<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/resolveform?redirect=true&lang=Latin>

Nagy Ferenc–Kováts Gyula–Péter Gyula: *Latin nyelvtan a középiskolák számára*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

HT LSVL030 – Latin szövegolvasás 3.

Tantárgy felelőse: Murányi Ivett	Féléves óraszám: F: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Legalább 3 félév latin tanulás (latin 1-2; latin nyelvgyakorlat)	
Tantárgy előadója: Dr. Kendeffy Gábor				
Előadók fogadóórái: Péntek 12.00-13.00	3 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható	őszi		Értékelés módszere: ZH-k + órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók továbbfejlesztik latin nyelvtani (különösen mondattani), valamint lexikai ismereteiket, szövegolvasó készségüket. Megismerkednek a középkori teológiai és filozófiai nyelv szerkezeti, lexikai, stilisztikai sajátosságaival, betekintést nyernek Aquinói Tamás teológiájába és etikájába.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Summa Theologiae Pars 2/2, quaestio 64, art. 7. (szabad-e önvédelemből embert ölni, avagy az ún. kettős hatás elmélet <http://www.corpusthomicum.org/sth3061.html>) és Pars 2/2 quaestio 110. (a hazugságról - <http://www.corpusthomicum.org/sth3109.html>) olvasása. Óránként kb 10 sort haladunk.

Évközi tanulmányi követelmények:

Hétről hétre szótározás, fordítás, nyelvtani feladatok megoldása, nyelvtani és fordítási dolgozatok írása.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

L. fent.

Ajánlott irodalom:

Györkösy Alajos: *Latin–magyar kéziszótár*. Akadémiai Könyvkiadó, Budapest

Finály Henrik: *A latin nyelv szótára*. Magyar Elektronikus Könyvtár

Lewis and Short Latin Dictionary:

<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/resolveform?redirect=true&lang=Latin>

Nagy Ferenc–Kováts Gyula–Péter Gyula: *Latin nyelvtan a középiskolák számára*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

HT LSVT010 – Bevezetés idegen nyelvű szövegek olvasásába

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: F: 10	Órarendi beosztás: Péntek: 16:00	Előtanulmányi kötelezettségek: Legalább 3 félév latin tanulás (latin 1-2; latin nyelvgyakorlat)	
Tantárgy előadója: Dr. Kendeffy Gábor				
Előadók fogadóórái:	3 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: 7	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kötelezően választható			Értékelés módszere: ZH-k + órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók továbbfejlesztik latin nyelvtani (különösen mondattani), valamint lexikai ismereteiket, szövegolvasó készségüket. Megismerkednek a középkori teológiai és filozófiai nyelv szerkezeti, lexikai, stilisztikai sajátosságaival, betekintést nyernek Aquinói Tamás teológiájába és etikájába.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Summa Theologiae Pars 2/2, quaestio 64, art. 7. (szabad-e önvédelemből embert ölni, avagy az ún. kettős hatás elmélet <http://www.corpusthomicum.org/sth3061.html>) és Pars 2/2 quaestio 110. (a hazugságról - <http://www.corpusthomicum.org/sth3109.html>) olvasása. Óránként kb 10 sort haladunk.

Évközi tanulmányi követelmények:

Hétről hétre szótározás, fordítás, nyelvtani feladatok megoldása, nyelvtani és fordítási dolgozatok írása.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

L. fent.

Ajánlott irodalom:

Györkösy Alajos: *Latin–magyar kéziszótár*. Akadémiai Könyvkiadó, Budapest

Finály Henrik: *A latin nyelv szótára*. Magyar Elektronikus Könyvtár

Lewis and Short Latin Dictionary:

<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/resolveform?redirect=true&lang=Latin>

Nagy Ferenc–Kováts Gyula–Péter Gyula: *Latin nyelvtan a középiskolák számára*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

X. Szabadon választható tanegységek

3. Értelmiségi tanegységek

HT ÉRTÉ012 - EGYHÁZI ZENE 1
HT ÉRTÉ014 - EGYHÁZI ZENE 3
HT ÉRTÉ016 - EGYHÁZI ZENE 5
HT ÉRTÉ018 - EGYHÁZI ZENE 7
HT ÉRTÉ020 - EGYHÁZI ZENE 9

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Hétfőnként egyéni egyeztetés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Vizi István	N: 15	114-es terem		
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: II-IV-VI- VIII-X.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Harmónium- ill. orgonajáték fejlesztése, énekeskönyvi énekeink hangszeres kíséretének megtanulása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egymásra épülő különböző nehézségű gyakorlatok és darabok elsajátítása, valamint korálkönyvi énekkísérek használata, később rögtönzése.

Évközi tanulmányi követelmények:

- A hangszeres órák közötti időben rendszeres gyakorlás, folyamatos felkészülés

Kötelező irodalom:

- Beharka Pál: Gyülekezeti harmónium- (orgona-)játék I–II.
- Református Korálkönyv

Ajánlott irodalom:

- Zalánfy Aladár: Az orgonajáték művészete
- Achtzig Choralvorspiele (Peters kiadás)
- Az orgonairodalom fellelhető darabjai kottás kiadásban

HT ÉRTÉ026 - EGYETEMI KÓRUS I
HT ÉRTÉ028 - EGYETEMI KÓRUS III
HT ÉRTÉ030 - EGYETEMI KÓRUS V
HT ÉRTÉ032 - EGYETEMI KÓRUS VII
HT ÉRTÉ034 - EGYETEMI KÓRUS IX

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Hétfő 16,30-18,00	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
---------------------------------------	---------------------	---	---	--

Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar
SZEMESZTERFÜZET
2016-2017-1

Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette	N: 30	208-as terem		
Előadók fogadóórái: hétfő 15,30-16,30	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: I-X.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Tiszta intonáció, kottaolvasási készség fejlesztése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A megtanulandó repertoár a vokális egyházi többszólamúság tételeiből válogat.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT SZ_NEPT4 - NÉPTÁNC 4

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Szerda 16,00-17,30	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Szabó Szilárd	N: 30	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Simmelweis utcai épület		
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: I-III-V- VII-IX.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható			Értékelés módszere:

HT ÉRTÉ 092 – CHRISTIAN CHARACTER				
Responsible for the course: Dr. John Brouwer	Timetable: Tuesday, 16:00 - 17:30, HTK		Prescriptions: (prerequisites) Intermediate level English. A complete set of notes is provided.	
Leader of the course: Dr. John Brouwer	Contact Hours: N: 30	Credit: RSVS 092: 3 ÉRTÉ 092: 2		
jbrouwer@cantab.net	Type:	Semester:	Language: English	Evaluation: Practical mark

Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar
SZEMESZTERFÜZET
2016-2017-1

	Optional	2016-17.1 Autumn	Suggested semester: Autumn 2016	Method of evaluation: Class participation and short reflection paper
Course description:				
<p>Have you thought about what causes you to do something? This seminar offers practical ideas and guides about who we are and what motivates us – character. With discussion and interactive lecture, we will first describe character and how it is shaped and formed. Second, we shall see how our world view, experience of community and role models change character and influence the course of our lives. Third, the seminar will help you improve your English, both spoken and written.</p> <p>Hungarian popular culture – radio, television and music – presents a certain view of ‘the good life’ and thus shapes us. And yet something seems to be missing. After discussing a few central ideas about our ‘humanity’, we discuss character. What is this thing we call ‘character’? How is it formed? Is it possible to change character? And if so, how? As ministers in our churches, how do we practically help church members develop a more godly character?</p> <p>We will explore the motives for our actions. Can we better understand what motivates our actions? Why we do what we do. Is there a view of life which will sustain us for all of our life? (Something which gives purpose and meaning to life). We conclude with prayer: how it helps us communicate with God and shapes character.</p> <p>This is an interactive seminar. We will use a three-fold method: reading and discussion, videos, and some lecture.</p>				
Course content:				
<ul style="list-style-type: none"> • Understand character and character formation from a Christian perspective. What is character and how it is changed. • Discuss how world-view, role-models and community shape a person’s life. • Introduce students to spiritual formation sources. • Develop critical thinking skills and improve English, spoken and written. 				
Requirements:				
Grade: class participation and short reflection paper.				
Literature:				
<p>Main texts:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>The Holy Bible</i> in reliable modern translation -- e.g., ESV, NIV, NASB, NRSV. ▪ Augustine, <i>Confessions</i>, trans. R.S. Pine-Coffin, London, 1961. ▪ Dalrymple, Timothy, ‘An Open Letter to College Freshmen’, <i>Philosophical Fragments</i>, September 2011. ▪ *Garber, Steven, <i>The Fabric of Faithfulness</i>, Downers Grove, 1996. ▪ *Guinness, Os, <i>Character Counts</i>, Grand Rapids, 1999. ▪ Hoekema, Anthony, <i>Created in God’s Image</i>, Carlisle, 1994. ▪ Lindsley, Art, <i>Love, The Ultimate Apologetic</i>, Downer’s Grove, IL, 2008. ▪ *Lindsley, Art, ‘Character’ and ‘Character, Part Two’, <i>Knowing and Doing</i> (Fall and Winter: 2006). ▪ Macaulay, Ranald, and Jerram Barrs, <i>Being Human</i>, Downer’s Grove, IL, 1978. <p>All readings and lecture notes will be sent by email and will also be available via a MediaFire box. * Designates main reading text</p>				
Further readings:				

HT ÉRTÉ 102 – CHRISTIAN SPIRITUALITY		
Responsible for the course: Dr. John Brouwer	Timetable: Thursday, 10:00 - 11:30, BTK	Prescriptions: (prerequisites) Intermediate level English. A complete set

Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar
SZEMESZTERFÜZET
2016-2017-1

Leader of the course: Dr. John Brouwer	Contact Hours: N: 30	Credit: RSVS 076: 3 ÉRTÉ 102: 2	of notes is provided.	
jbrouwer@cantab.net	Type: Optional	Semester: 2016-17.1 Autumn	Language: English	Evaluation: Practical mark
			Suggested semester: Autumn 2016	Method of evaluation: Short quizzes and reflection paper
Course description:				
<p>What is Christian spirituality? How can we use this in our churches? Will it attract people to come to church?</p> <p>The seminar will teach you how Christian belief can be used in practical areas of church life, and how Christian spirituality is effective to draw the un-churched back to church. A number of BTK students attend: the course allows you to mingle with ‘non-theologians’ – to see how they think and discover what’s important to them. The course will show you how conversations about what it means to be a human can be effective for outreach and evangelism. The seminar will also help you improve your spoken and written English.</p> <p>In today’s Hungarian culture, many ideas confront us concerning our ‘humanity’. Yet Jesus was fully human. With interactive discussion, the seminar uses the idea of “being human” to discuss Christian spirituality. We first identify important views in culture. We then contrast those views with what the Bible teaches about true humanity and spirituality.</p> <p>Lastly, we describe the practical elements of Christian spirituality. This part of the course begins with the separation between God and man, and the practical question of right relationship with God. How does this occur and what happens after that. Broken relationships in families and throughout all levels of society seem to be normal in Hungarian society. Christian spirituality – deep, personal relationship between God and man – will be offered as a way to begin to heal broken relationships.</p>				
Course content:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Preparatory meeting and Nature of Humanity I: Historic, Government and Family ▪ Nature of Humanity II: Humans bear the image of God ▪ Nature of Humanity III: Is there purpose and meaning to life? ‘Problem of Evil’ presented ▪ Nature of Humanity IV: Evil defeated and its consequences ▪ Contrasts Explored: Majesty of God vs. corruption of man ▪ Can we be right with God? Then what? ▪ Hearts at Rest: Perfect grace and proximate peace ▪ God with us: Prepositions and God, little words with big meaning 				
Requirements:				
Grade: class participation and short quizzes or reflection paper.				
Literature:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>The Holy Bible</i> in a reliable modern translation -- e.g., ESV, NIV, NASB, NRSV. ▪ Augustine, <i>Confessions</i>, trans. R.S. Pine-Coffin, London, 1961. ▪ Brown, Colin, <i>The New International Dictionary of New Testament Theology</i>, Grand Rapids, MI, 1971. ▪ *Hoekema, Anthony, <i>Created in God’s Image</i>, Carlisle, 1994. ▪ Lindsley, Art, ‘Character’ and ‘Character, Part Two’, <i>Knowing and Doing</i> (Fall and Winter: 2006). ▪ *Lovelace, Richard, <i>Dynamics of Spiritual Life</i>, Downers Grove, IL, 1980. ▪ Luther, Martin, <i>Commentary on Galatians</i>. ▪ *Macaulay, Ranald, and Jerram Barrs, <i>Being Human</i>, Downers Grove, IL, 1978. ▪ *McGrath, Alister E., <i>Christian Theology: An Introduction</i>, 2nd ed., Oxford, 1997. <p>* Designates main reading text</p>				
Further readings:				

HT ÉRTÉ138 - Mennyezetkazettás templomok táblaképeinek leolvasása

Tantárgy felelőse: Bereczky Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Kedd 14 – 15.30 vagy ahol van idő rá	Előtanulmányi kötelezettségek: Nem szükséges	
Tantárgy előadója: Bereczky Zoltán				
Előadók fogadóórái: Kedd 15.30	2 kredit	Meghirdetés féléve: 2016/17 I. félév	Ajánlott félév: 2	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere: Gyakorlati munka bemutatása

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A mennyezetkazettás templomok táblaképei segítségével a hallgatók megismerhetik a régi magyar jelképrendszert.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
 Minden hallgató egy-egy mennyezetkazettás templom elemzését végezheti el, bemutató program segítségével.

Évközi tanulmányi követelmények:

Gyakorlati, elemző órákon való részvétel. Egy templom jelképrendszerének önálló elemzése.

Kötelező irodalom:

Bereczky Zoltán – Cseuz Anett: **Simai Sakkoló**, Budapest 2008 Püski.

C.G. Jung: **Az ember és szimbólumai**. Bp. 1993.

Takács Béla: **Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben**, Budapest, 1986.

Bereczky Zoltán. **Ősképekönyv**. Budapest – Balatonszepezd 2014

A tárgy irodalma:

Balassa M. Iván: Felső-Tiszavidéki templomfestők (a kronológia). IX. Országos Népi Építészeti Tanácskozás. Békés, 1994

Balassa M. Iván: "Fizesse meg Te néked az Úr a Te Tselekedetedet" (Bibliai idézetek a kelet-magyarországi templomok festett famennyezetein és berendezésein. Széphalom. A Kazinczy Társaság Évkönyve 7. Tanulmányok Újszászy Kálmán Emlékére. 107-114.

Balázs Lajos: Rituális szimbólumok. Pallas- Akadémia Csíkszereda, 2012

Belting, Hans: Kép és kultusz. Balassi kiadó, 2000

Bereczky Zoltán – Cseuz Anett: Simai sakkoló. Püski, 2008

Bereczky Zoltán: Ősképekönyv 2014. Püski

Bereczky Zoltán: Töki színező 2015.

Berze Nagy János: Égigérő fa. é.n.

Békési Sándor szerk. : Pius Efficit Ardor. A művészet értékelése Kálvin művében és a református kultúrában. Kálvin Kiadó, Budapest, 2009

Borbola János: Kikelet. Budapest, 2005

Boros Judit: Famennyezetek és rokon emlékek Erdélyben a XVI–XVIII. században.

MűvészettörténetiÉrtesítő, XXXI, 120–134. 1982

Dávid László: A középkori Udvarhelyszék művészeti emlékei. Kriterion Kiadó, Bukarest, 1981

Dezső Tibor - Fülöp Szabolcs - Juhász Judit - Kincses Kálmán - Pap Gábor - Sajnovics Péter – Szántai Lajos: Fényhozók. Sárosi Kft., 2006

Diószegi Vilmos: Az ősi magyar hitvilág. Budapest, 1971

Erdélyi Zsuzsanna, szerk.: Boldogasszony ága. Tanulmányok a népi vallásosság köréből.

Budapest, 1991

Entz Géza: Három régi ajtószárny az Erdélyi Nemzeti Múzeum Történeti Tárában.

Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum TörténetiMűvészeti és Néprajzi Tárából (1944). 111–119.

- Erdélyi Zsuzsanna: Hegyet hágék, lőtőt lépék. Budapest, 1976., és Pozsony, 1999
- Fehér M. Jenő: Középkori magyar inkvizíció. Budapest 1999. Hegedűs Zoltán: Nyúl vadászat – szimbólumok nyomán. Ars Natura, 2012-13.
- Hoppál Mihály, szerk.: Folklor Archivum 14. Budapest, 1982
- Hoppál Mihály: Nő - Hegy - Fa. Mítosz jel és szöveg. Zöldövezet, 1993.
- Jankovics Marcell: A Fa mitológiája. Csokonai kiadó.é.n.
- Jankovics Marcell: Jelkép – Kalendárium. Budapest, 1988
- Jankovics Marcell: A Nap könyve. Csokonai kiadó, 1996
- Jankovics Marcell: A szarvas könyve. Csokonai kiadó 2004.
- Jung, C. G.: Der Mensch und seine Symbole. Walter-Verlag, 1987
- Kelemen Lajos: Művészettörténeti tanulmányok. Bukarest, 1977
- Kocsi Márta-Csomor Lajos: Festett bútorok a Székelyföldön. Budapest, 1982
- Kovács László - Göröf János: Dél-Szlovákia középkori templomai. Ipoly mente-Gömör-Abaúj-Torna-Bodroghöz-Ung vidék. Nap Kiadó, Dunaszerdahely, 2012
- Lángi József - Mihály Ferenc: Erdélyi falképek és festett faberendezések 1, Állami Múemlékhelyreállítási és Restaurálási Központ, Budapest é.n.
- Lükő Gábor: Az Ige, a Magyar Ige. Zöldövezet, 1993. 48.p.
- Marcu Istrate, Daniella: A gyulafehérvári római katolikus székesegyház és püspöki palota régészeti kutatása (2000 - 2002) Budapest, 2008. XVI.1.6.
- Malonyay Dezső: A magyar nép művészete. Budapest, 1925
- Máthé Csaba: Homoródszentpéter monográfiája, Státus Könyvkiadó, Csíkszereda, 2007
- Molnár V. József: Világ - Virág. Budapest, 1996
- Molnár V. József: Hétföldgasszony, Debrecen, 2001
- Obrusánszky Borbála: Keleti kereszténység. Farkas L.I. Könyvkiadó, 2012
- Orbán Balázs: A Székelyföld leírása. 1868 – 1873.
- Németh Zsolt: A Kárpát-medence legkülönlegesebb Árpád –kori templomai I. Szombathely, 2013
- Pais Dezső: A magyar ősvallás nyelvi emlékeiből. Budapest, 1975.
- Palmer, Martin: A Jézus - szútrák. Budapest, 2001
- Pap Gábor: Mag a hó alatt. Püski, 2003
- Radocsay Dénes: Falképek a középkori Magyarországon. Budapest, 1977
- Rumi Tamás: Két kör. Napjelenképek rendszere, Naprendszer jelképek. 2011
- Rumi Tamás: Kör kódolónégyzet. Budapest 2012.
- Szabó Antónia: Megy a gyűrű vándorútra. Budapest 2014.
- Szabó Imre: Református jelvények. Keresztút kiadó é.n.
- Szabó T. Attila: A magyar festett mennyezetek és épületbelsőik. In: Uó: Nép és nyelv. Válogatott tanulmányok, cikkek. IV. Kriterion Könyvkiadó. Bukarest, 1980 484–501.
- Takács Béla: Református templomaink úrasztali terítői. Budapest, 1983
- Takács Béla: Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben. 1986
- Tánczos Vilmos: Gyöngyökkel gyökereztél. Csíkszereda, 1995
- Tánczos Vilmos: Keletnek megnyílt kapuja. Csíkszereda, 2000
- Tánczos Vilmos: Eleven ostya, szép virág. A moldvai csángó népi imák képei. Csíkszereda, 2000
- Tánczos Vilmos: Szimbolikus formák a folklórban. Kairosz Kiadó, 2007
- Tarbay Ede: Az anya és a szűz paradigmája Bp. 2000
- Teres Ágoston: Biblia és Asztronómia. Mágusok és a csillag Máthé evangéliumában.
- Tombor Iлона: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV–XIX. századból. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1968
- Toroczkai-Wigand Ede: Öreg csillagok. Budapest, é.n.
- dr. Tóth Judit: Szent Korona, a mágikus pecsét az APOSTOL felíratok titkos üzenete. Bp. 2009
- “Virágzózott Anno...”. Az Umlingok Kalotaszegen. Néprajzi Múzeum. Budapest, 2007
- Voit Pál: A magyar festő-asztalosok munkásságának bibliográfiájához. Franklin Társulat. Budapest, 1942. 111–138.
- Vilhelm Károly: Festett famennyezetek. Alakos ábrázolások a XV–XVIII. századi erdélyi templomokban. Kriterion Könyvkiadó. Bukarest, 1975
- Zakariás Erzsébet: Útmenti keresztek Baróton. Kolozsvár, 1994.
- Zentai Tünde: Adorjás. Pécs, 2007
- Zentai Tünde: Rétfalu. Pécs, 2008
- Zentai Tünde: Patapoklosi. Pécs, 2009
- Zentai Tünde: Kovácsrida. Pécs, 2010

Zentai Tünde: Drávaiványi Pécs, 2010
 Zentai Tünde: Drávaszög és Szlavónia Pécs, 2012
 Zentai Tünde: Szigetvidék Pécs, 2013
 Zsigmond Győző: Égítést és néphagyomány. Csíkszereda, 1999

HT ÉRTÉ255 - LÉTBÁTORSÁG

Tantárgy felelőse: Dr. Kodácsy Tamás	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Hétfő: 15:00	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Kodácsy Tamás, Ablonczy Tamás	N:30			
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

„... a téma a *bátorság*. Kevés olyan fogalom akad, mely alkalmasabb lenne az ember helyzetének elemzésére. A bátorság etikai fogalom, de az emberi létezés teljes valóságában gyökerezik, sőt végsősoron magának a létnek a szerkezetében.” – Paul Tillich. A félév során Tillich korrelációs módszerét ismerjük meg a Létbátorság c. művén keresztül. Cél a teológiai szöveg elolvasása, megértése és alapos feldolgozása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés Paul Tillich teológiájába 1. (IK 294-333)
2. Paul Tillich korrelációs módszere 1. (RT 63-67, 248-250)
3. Carl Rogers és Paul Tillich beszélgetése 1 (C1)
4. Carl Rogers és Paul Tillich beszélgetése 2 (C2)
5. Lét és bátorság (LB 11-40)
6. Lét, nemlét és szorongás (LB 41-71)
7. Patológiás szorongás, vitalitás és bátorság (LB 72-93)
8. Bátorság és egyediesülés A (LB 121-146)
9. Bátorság és egyediesülés B (LB 147-161)
10. Bátorság és transzcendencia (LB 162-196)
- 11-12. Összefoglalás

Évközi tanulmányi követelmények:

A kötelező olvasmány folyamatos olvasása, az órákon aktív részvétel és a szemeszter folyamán egy előre kiválasztott témában referátum tartása.

Kötelező irodalom:

(LB) P. Tillich: Létbátorság, Teológiai Irodalmi Egyesület, (ford. Szabó István), Budapest, 2000
 (RT) P. Tillich: Rendszeres Teológia, (ford. Szabó István) Osiris 1996.
 (C1) Carl Rogers and Paul Tillich: A dialogue. In: Pastoral Psychology, Vol 19. No. 181. 55-64.
<https://www.youtube.com/watch?v=8gHSKdX66tY>

Ajánlott irodalom:

HT ÉRTÉ268 - KUTATÁSMÓDSZERTAN SZEMINÁRIUM – HOGYAN ÍRJUNK TUDOMÁNYOS DOLGOZATOT?

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Szerda 13:00 – 14:30	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	N:30			
Előadók fogadóórái: Egyéni egyeztetés alapján	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható			Értékelés módszere: Szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Hogyan írjunk tudományos dolgozatot? Égető kérdés minden hallgató számára legyen szó szemináriumi, TDK, szak-, vagy doktori dolgozatról. A szeminárium célkitűzése, hogy segítséget nyújtson a kérdés megválaszolásában és bevezesse résztvevőit a „tudományos információszerezés” (kutatás) és a „tudományos kommunikáció” (publikálás) alapjaiba. A szeminárium résztvevői a könyvtárhasználat, a prezentálás és a publikálás terén olyan gyakorlati ismeretekre tehetnek szert, amelyeket nagy haszonnal tudnak használni felsőfokú tanulmányaik során.

A tantárgy programja:

1. Orientációs óra
2. A tudományos és a hétköznapi megismerés különbözőségei (A tudomány- és kutatómódszertan ismeretelméleti alapjai, rövid tudományelmélet, -történet)
3. Tudományos információszerezés I. - A kutatási terv és a koncepció, konzulens szerepe
4. Tudományos információszerezés II. - Bibliográfia, forrásgyűjtés - könyvtárhasználat, irodalom- és szerzőkövetés,
5. Tudományos információszerezés III. - Bibliográfia, forrásgyűjtés - internetes adatbázisok (JSTOR, ATLA, EBSCO, helyszín: Török Pál Szemináriumi Könyvtár)
6. A tudományos információszerezés és kommunikáció etikai kérdései
7. Az egyháztörténeti kutatás sajátosságai, az egyháztörténetírás története, segédtudományai
8. Tudományos kommunikáció I. - A jó szóbeli prezentáció ismérvei
9. Tudományos kommunikáció II. – A publikálás általános kérdései
10. Tudományos kommunikáció III.– Tartalomjegyzék és vázlatkészítés fontossága
11. Tudományos kommunikáció IV. – A hivatkozás szabályai és fontossága
12. Gyakorlati tanácsok a dolgozat megírásához
13. Összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények:

A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve szabadon választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat, amelynek közös elkészítésével folyamatában gyakoroljuk a kutatás és publikálás különböző lépéseit

Kötelező irodalom:

Majoros Pál: *Tanácsok, tippek, trükkök nem csak szakdolgozóknak avagy a kutatómódszertan alapjai*, Budapest: Perfekt, 2011

Ajánlott irodalom:

Babbie, Earl R.: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*, Budapest: Balassi Kiadó, 2008

Bernal, J. D.: *Tudomány és történelem*, Budapest: Gondolat, 1963

Gligor János: *A tudományos kutatás és publikálás etikai kérdéseiről*, in: *Hadtudomány*, 2008/3-4

Göcze István: *A tudományelmélet és kutatómódszertan alapjai – A tudományos kutatás és publikálás*, Budapest: ZMNE, 2010

Kecső István: *Kutatási folyamat az ismeretlentől a hasznosítóig*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980

Khun, T. S.: *A tudományos forradalmak szerkezete*, Budapest, Osiris, 2002

Paczolay Gyula: *A tudományos kutatás néhány elméleti és módszertani kérdései*, in: *A tudomány néhány elméleti kérdése*, (szerk.) Bóna E., Farkas J., Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970

Szilágyi Tivadar (szerk.): *A tudományos írásművekkel szemben támasztott követelmények*, Budapest: ZMNE, 2003

Tomcsányi Pál: *Általános kutatómódszertan*, Budapest: SZIE OMMI, 2000

HT ÉRTÉ269 - EMIL BRUNNER ÉLETE, GONDOLKODÁSA ÉS TEOLÓGIÁJA

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: dr. Békési Sándor	N: 30		-----	
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: _	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Szabadon választható			Értékelés módszere:

A szeminárium szakmai tartalma, elsajátításának célja: *Emil Brunner* (1889-1966) – Karl Barth mellett a 20. század legnagyobb svájci református teológusa életének és munkásságának megismerése. A teológus megismerésének aktualitását adja egyrészt halálának 50. évfordulója, másrészt a magyarországi református gondolkodásból történő kiszorulása, mely antikommunista nézeteire, valamint ebből fakadóan alapvető művei magyar fordításainak hiányára vezethetők vissza. A máig méltatlanul mellőzött Emil Brunner jelentőségét hivatott bemutatni a szeminárium abból a célból, hogy a hallgatók felfedezzék maguknak, kedvet kapjanak fordításához, illetve teológiájának hasznosításához.

A szeminárium programja:

- 1) Életének és szolgálatának bemutatása műveinek megjelenésével párhuzamosan
- 2) Brunner teológiai műveinek ismertetése
 - **Der Mittler (1927)** [Krisztológia-szótériológia]
 - **Das Gebot und die Ordnungen (1932)** [Etika]
 - **Natur und Gnade. Zum Gespräch mit Karl Barth (1934)** [Kegyelemtan]
 - **Der Mensch im Widerspruch (1937)** [Antropológia]
 - **Offenbarung und Vernunft (1941)** [Ismeretelmélet]
 - **Gerechtigkeit (1943)** [Társadalmi igazságosság]
 - **Das Missverständnis der Kirche (1951)** [Egyházról]
 - **Das Ewige als Zukunft und Gegenwart** [Eszkatológia]
 - **Dogmatik I-III. (1946, 1950, 1960)**
 - **Társadalmi és politikai vonatkozású teológiai írásai**
- 3) A hallgatók közreműködésével Brunner egy-egy műveiben való elmélyedés
- 4) A hallgatók előadásai

Évközi tanulmányi követelmények:

Állandó jelenlét és szövegolvasás-értelmezés, valamint egy-egy témából történő felkészülés előadással. A német nyelvtudás természetesen előnyt élvez, ennek hiányában angol fordítások elemzésére szorítkozik a hallgató.

Alapvető irodalom:

- Brunner Emil: *A mi hitünk*. Ford. Bíró Mózes. Budapest, 1935, Sylvester (*Unser Glaube. Eine christliche Unterweisung*, 1935) – A hallgatók e könyv tartalma alapján választják ki a megfelelő teológiai műveket, illetve témákat részletes elemzés céljából.

Emil Brunner életére és munkásságára vonatkozó irodalomjegyzék az előadások során kerül kijelölésre.

HT ÉRTÉ270 - Adventől Adventig

Tantárgy felelőse: Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Kedd 15,00-16,30	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Pap Ferenc 2. Dr. Szetey Szabolcs				
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján 1. pap.ferenc@kre.hu ; 2. szetey.szabolcs@kre.hu	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere: referátum, írásbeli dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

„*Dominica Adventus*, Advent Vasárnap. Így nevezetnek a’ moftani rendtartás szerént a’ Karátson előtt való négy Hetek. [...] mert a’ Krisztusnak négy *Adventusfa* eljövetele vagyon. (1) Midőn a’ Teftben meg-jelent. (2) midőn a’ fzívbe bé-fzáll és az embert meg-téríti. (3) midőn halála óráján el-mégyen az emberhez. (4) midőn el-jő az utolsó ítéletre” – hangzik Bod Péter *Szent Heorokrates* című művében (21786, 31.), amit tudva vagy tudatlanul – olykor Bod Péter prédikációjaként jelölve – megannyiszor idéznek. Advent négy hete és négy vasárnapja nem csupán a Karácsony időszakára való elő- és felkészülés, hanem a reformáció utáni időtől egyértelműen az egyházi év kezdete is. Ez a kettős hangsúly a legutóbbi időben, évtizedekben soha nem látott jelentőséggel ruházta fel ezt az időszakot, amelyhez megannyi paraliturgikus gyakorlat, jelkép is kapcsolódik. Az adventi idő a „várakozás” és a Karácsonyra készülés ideje lett, a bűnbánati, „kiszöjt” jelleg és értelem, nem is beszélve az igazán eredeti eszkatológikus karakterről, rendkívüli módon háttérbe szorult. Advent négy vasárnapján és négy hetében a gyülekezetek élete feltűnően intenzívvé válik, olyannyira, hogy ez a túldimenzionált, túlidealizált, túldeologizált, túlzottan szentimentálisá tett időszak árnyékot vet, elnyomja Karácsonyt, sőt gyakorlati jelentőségét tekintve a nagybőjti időszakot is „legyőzte” – egyházunk gyakorlatában mindenképpen. Ez a jelenlegi formában nyugati keresztyén, így a protestáns egyházak által is gyakorolt előkészületi időszak sajátos liturgiátörténeti összefüggésekkel rendelkezik. E félévi kurzusunkban az Advent történetét, gyakorlatát vizsgáljuk komplex módon.

A KRE HTK szervezeti keretein belül működő *Egyházművészeti Intézet* egyik fontos célkitűzése és működésének egyik alappillére a keresztyén istentisztelet történeti és elméleti kutatása (liturgiai szakcsoport). Feladataink között szerepel a keresztyén és református istentisztelet egészének kutatása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Advent időszakának kialakulása és az ünnepszentelési gyakorlat változásai
- Advent teológiai és spirituális jelentése és jelentősége
- Advent liturgikuma, homiletikuma
- Adventi prédikációk, liturgikus szövegek, énekek
- Advent paraliturgikus jelenségeinek, gyakorlatának értékelése
- Advent ma: kérdések és lehetőségek

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum
- kiadott anyag feldolgozása

Kötelező irodalom:

- A témával kapcsolatos kiadványok, szakkönyvek magyar és idegen nyelven

Ajánlott irodalom (válogatás!):

Adolf, Adam: *The Liturgical Year. Its History & its meaning after the reform of the liturgy.* Collegeville, Minnesota, 1990.; Adorján József–Békési Andor–Boross Géza–Pásztor János–Szenes László (szerk.): „*Hirdesd az Igét*” – *Az igehirdetők kézikönyve.* Budapest, 1980.; Bálint Sándor: *Karácsony, húsvét, pünkösd. A nagyünnepek haza és közép-európai hagyományvilágából.* Budapest, ²1976.; Barsi Balázs: *A liturgikus év.* Budapest, 1999.; Bartha Tibor (szerk.): *Tanulmányok az evangélium szerint reformált keresztyén gyülekezet istentiszteletéről.* Budapest, 1977.; Benedek Sándor: *A Magyarországi Református Egyház istentiszteletének multja.* Örisziget, 1971.; Berger, Rupert: *Lelkipásztori liturgikus lexikon.* Budapest, 2008.; Bieritz, Karl-Heinrich: *Das Kirchenjahr. Feste, Gedenk- und Feiertage in Geschichte und Gegenwart.* München, ⁷2005.; Bieritz, Karl-Heinrich: *Liturgik.* Berlin, 2004.; Bod Péter: *Szent Heortokrátés avagy a' keresztyének között elő forduló innepeknek és a' rendes Kalendáriómban fel-jegyeztetett szenteknek rövid historiájok [...]* Pozsony, ²1786.; Bogár János: *Az egyházi évkör kialakulása és hatása az igehirdetésre. Különös tekintettel a református keresztyén egyház istentiszteletére. Liturgikai tanulmány.* Debrecen, 1932.; Boross Géza: *Homiletika.* Budapest, 1988.; Bradshaw, Paul (Ed.): *The New Westminster Dictionary of Liturgy and Worship.* Louisville-London, 2002.; Czeglédy Sándor: *A homiletika vázlatja.* Debrecen, 1971.; Csiky Lajos: *Egyházzónoklattan.* Nagybánya, 1914.; Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés.* Budapest, 1950.; Dobszay László: *Az esztergomi rítus.* [Budapest, 2004.]; Fekete Károly: *Homiletika.* Debrecen, 1993.; Galambos Ferenc Iréneusz OSB: *Az egyházi év a magyar középkorban. A Megtestülés és a Megváltás ünnepköre.* Pannonhalma, 2004.; Guéranger, Dom Prosper, OSB: *Einführung in das liturgische Jahr mit einem Vorwort von Dom Louis Soltner OSB, übersetzt von Wilhelm Hellmann.* Sankt Ottilien, 2014.; Hafenscher Károly: *Liturgika. A keresztyén istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben.* Budapest, 2010.; Jánossy Lajos: *Az egyházi év útmutatása.* Sopron, 1944. (=Veszprém, 2008.); Kádár Ferenc: *Liturgika.* Sárospatak, 2013.; Köntös László–Steinbach József: *Megjelent az Isten üdvözítő kegyelme. Hetvenkét dunántúli igehirdetés a karácsonyi ünnepkörből.* Pápa, 2013.; Leeuwen, Marius van: *Ünnepről ünnepre. A keresztyén ünnepek története és lényege.* Kolozsvár, 2009.; Lonovics József: *Népszerű egyházi archaeologia vagyis a katolikus ünnepek, szentségek, ünnepélyek s szertartások értelmezése...* (I-III. kötet) Bécs és Budapest (több kiadásban); Mihályfi Ákos: *A nyilvános istentisztelet.* Budapest (több kiadásban); Mihályfi Ákos: *Az igehirdetés.* Budapest (több kiadásban); Oskamp, Paul–Schuman, Niek (ed.): *De weg van de liturgie. Tradities, achtergronden, praktijk.* Zoetermeer, ³2001.; Pásztor János: *Liturgika. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában.* Komárno, ²2002. (több kiadásban); Radó Polikárp: *Az egyházi év.* Budapest, 1957.; Ratzinger, Josef: *A liturgia szelleme.* Budapest, 2002.; Ravasz László: *A gyülekezeti igehirdetés elmélete (Homiletika).* Pápa, 1915.; Szénási Sándor: *Ünnepeink. A református egyházi év.* Budapest, 1999.; Szőnyi György: *Homiletika I.* Sárospatak, 1992/1993.; Talley, Thomas J.: *The Origins of the Liturgical Year.* Collegeville (MN), ²1991.; Telegdi József: *Homiletika. Az igehirdetés szolgálatában.* Budapest, 2009.; Tóth Endre: *A református prédikáció.* Budapest, 1935.; Tóth Mihály: *Egyházzónoklattan. Az egyházi beszéd rövid történelmével, hittanhallgatói részére készítette, s kiadta Tóth Mihály.* Debrecen, 1866., ²1878.; Tökés István: *Hétköznapiak – ünnepnapok avagy az idő a keresztyén ember életében.* Kolozsvár, 1991.; Verbényi István–Arató Miklós Orbán (szerk.): *Liturgikus Lexikon.* Budapest, 2001.; Wainwright, Geoffrey–Westerfield Tucker, Karen B. (Eds.): *The Oxford History of Christian Worship.* Oxford, 2006. Valamint: további szakkönyvek, homiletikák, liturgikák, ágendák, istentiszteleti rendtartások, énekeskönyvek, egyházzene-történeti művek magyar és idegen nyelven

HT ÉRTÉ271 - Debreceni prédikátorok

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Kedd 13,30-15,00	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: Dr. Szetey Szabolcs				
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján szetey.szabolcs@kre.hu	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere: referátum, írásbeli dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

„*Genius loci*” – hangzott el sokszor a történelem során számos várossal és hellyel kapcsolatban. Különösen igaz ez Debrecen városára, amelyet nemcsak mi magyarok, hanem mások is a „*kálviniista Rómának*” neveznek, és a debrecenit a kollégium miatt is az ország „vezető szószerkének” tartották. A szeminárium célja – készülve a reformáció 500 éves évfordulójára is –, hogy egy városon keresztül vizsgáljuk az egyes korszakok igehirdetési felfogását és gyakorlatát, személyek életműveit, prédikációit. A prédikációra nem csak az egyén élettörténete van hatással, hanem az a közeg is, amelyben él, mozog és szolgál. Reménység szerint e szeminárium ezt az igazságot még inkább megvilágítja.

A tanegység újfajta szemszögből való vizsgálódásra tesz kísérletet, jelesül, hogy nem egy műre vagy szerzőre, életműre koncentrál, hanem egy helyre, ahol az igehirdetői tevékenység megvalósult. Abban sem akar megkötést adni a szeminárium, hogy csak egy bizonyos korszakot elemez, hanem lehetőség van arra, hogy akár a reformációtól napjainkig áttekinthessek, hogy milyen művek születtek, kik éltek és mit alkottak azok, akiknek ilyen vagy olyan módon kötődésük van Debrecen városához. Az egyetlen megkötés csak abban áll, hogy a figyelem és a vizsgálódás tárgya egyes lelkészek életművei, a városban kiadott prédikációs kötetek vagy éppen a teológiai oktatás során született gyakorlati teológiai, homiletikai művek. Ezért a vizsgálódás kiterjed a homiletika oktatására a debreceni kollégiumban, és arra, hogy ez hogyan hatott vagy befolyásolta a lelkészeket; a szellemi-teológiai irányzatokra, ezek vitáira is.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Debreceni vagy Debrecenhez köthető homiletikai művek vizsgálata
- Egyes életművek vizsgálata prédikációs kötetek segítségével
- Debreceni prédikátorok hatása az adott korszakra

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum
- kiadott anyag feldolgozása

Kötelező irodalom:

- homiletikai tankönyvek, tanulmányok, prédikációs kötetek

Ajánlott irodalom (válogatás!):

Barcza József (szerk.): *A Debreceni Református Kollégium története*. Budapest, 1988.; Boross Géza: *Történelem a szószerken. A történelem mint homiletikai probléma*. Budapest, 1979.; Czeglédy Sándor: *A homiletika vázlatja*. Debrecen, 1971.; Csiky Lajos: *Egyházzónoklattan*. Nagybánya, 1914.; Csorba Dávid: „*A' sovány lelket meg-szépíteni*”. *Debreceni prédikátorok (1657-1711)*. Debrecen, 2008.; Fekete Károly: *Homiletika*. Debrecen, 1993.; Fekete Károly: *Hunyadi Ferenc igehirdetése*. Debrecen, 2005.; Heltai János: *Műfajok és művek a XVII. század magyarországi könyvkiadásában (1601-1655)*. Budapest, 2008.; Imre Mihály: *Retorikák a reformáció korából*. Debrecen 2003.; Martonfalvi György:

Ars Concionandi Amesiána. Debrecen, 1666.; Mitrovics Gyula: *Egyházi szónoklattan. Tekintettel a magyar egyházi beszéd-irodalomra.* Sárospatak, 1878., Debrecen, ²1911.; Nagy István: *Szemelvények a keresztyén prédikáció történetéből.* Budapest, 2009.; Pásztor János: *Krisztus hirdetése a magyarországi református egyházban. Homiletika.* Debrecen, ²1986.; Rác B. Béla: *Két évszázad a magyar református igehirdetés történetéből. (1711-1914) Homiletikai tanulmány. I. kötet.* Gyula, 1931.; Ravasz László: *A gyülekezeti igehirdetés elmélete (Homiletika).* Pápa, 1915.; Szilágyi Tönkö Márton: *Biga pastoralis.* Debrecen, 1684.; Tóth Mihály: *Magyar protestans egyházzónoklat történelme. Kutfők után dolgozva magyar prot. Hitszónokok nyomtatott vagy kéziratban levő munkáiból. Mutatványokkal, s az egyházi beszédek bírálataival, a reformatiótól a mai időig. Első kötet.* Debrecen, 1864.; Tóth Mihály: *Egyházzónoklattan. Az egyházi beszéd rövid történelmével, hittanhallgatói részére készítette, s kiadta Tóth Mihály.* Debrecen, 1866., ²1878.

HT ÉRTÉ272 - Richard Strauss: Salome

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: hétfő 14-15,30	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható			Értékelés módszere: ZH

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Richard Strauss egyfelvonásos operájának megismerése. Oscar Wilde egyfelvonásos tragédiájának elolvasása kötelező!

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Oscar Wilde Salomé című egyfelvonásos tragédiája 1891-ben keletkezett, s a művet 1896-ban mutatták be Párizsban. Ady Endre 1907-ben a Budapesti Naplóolvasóinak így számolt be erről: „Finom, érzékeny idegrendszerű ember ernyedten, dühösen szedi rendbe a lelkét, amikor az utolsó ütem elhangzott. Vagy legalábbis megpróbálja rendbeszedni, mert valóságos rövidzárlatszerű katasztrófák történtek. (...) Egy kicsit hisztériásnak kell lenni annak, aki diszpozícióval akar beülni a színházba a Salomé elé. Szerencsétlenség vagy szerencse, hogy egy kicsit hisztériás minden mai ember.”

A Wilde-mű mérföldkő a Salomé-feldolgozások történetében. A bibliai eredetű passzív, gyermeki Salomé átalakul 19. századi klasszikus femme fatale-alakká. Wilde autonóm személyiséggé, önálló identitású figurává alakítja át. Megszületik a modern Salomé, és vele együtt hirtelen minden háttorzongató tulajdonsága egy csapásra lép színre: neurózis, hisztériája, az öntudatlanságból egyszerre kitörő nekrofilia forduló extatikus, nyers szexualitása.

R. Strauss Wilde tragédiájának Hedwigh Lachner által készített német fordítását szinte szó szerint, de mintegy kétharmadára lerövidítve zenésítette meg. A Salomé túlmegy minden akkoriban elfogadott zeneileg és színpadilag megjeleníthető tárgyon. Burton D. Fisher megfogalmazása szerint „a közönség [az operát] ízléstelennek, de mégis elragadónak találta: férfiak és nők úgy beszéltek a Salomé-ről, mintha egy rossz álom lenne”. A New York Times így írt a New York-i bemutatóról: „[A Salomé] a valaha látott, olvasott és elképzelt degeneráltság sajátosságainak legrémületesebb, legízléstelenebb, legvisszataszítóbb, (...) részletekbe menő, kendőzetlen ábrázolása”.

Tematika:

1. Az opera a 19-20. század fordulóján
2. Richard Strauss

- a karmester
- a zeneszerző
- 3. Richard Strauss művei:
 - szimfónikus költemények, programszimfóniák
 - dalok
 - operák
- 4. Salome alakja a művészetekben (képzőművészet, költészet, zene)
- 5. Oscar Wilde drámája
- 6. Richard Strauss operája

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

- Batta András: Richard Strauss. Gondolat Kiadó, Budapest, 1984.
 Boyden, Matthew: Richard Strauss. Ford. Borbás Mária. Európa Kiadó, Budapest, 2004.
 Friss Gábor: Richard Strauss: Salome in 55 híres opera. Móra Kiadó, Budapest, 1993. pp. 296–301.
 Derrick Puffett: Richard Strauss, Salome. Cambridge University Press, 1989 (2.: 1994).
 A szimbolizmus enciklopédiája. Corvina, Budapest, 1979.
 Zenei írások a Nyugatban. Zeneműkiadó, Budapest, 1978.
 Lányi Viktor: Opera- kalauz. Rózsavölgyi Kiadó, 1937.
 Sebestyén Ede: Magyar operajátzás Budapesten. Budapest, 1937.
 Gál György Sándor: Új operakalauz. Zeneműkiadó, 1978.
 The Complete Works of Oscar Wilde. Parragon, 1994.
 Burton D. Fisher: Richard Strauss's Salome. (*Opera classics library*). Opera Journeys Publishing, 2005.
 Del Mar, Norman: *Richard Strauss*. London: Barrie & Jenkins, 1962.
 Gilman, Lawrence: Strauss' Salome: A Guide to the Opera, with Musical Illustrations. J. Lane, 1907.

HT ÉRTÉ273 – A Biblia és a Korán

Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó	N: 30	Csütörtök 14:30- 16:00	Ld. mintatanterv	
Előadók fogadóórái: egyeztetés alapján: (opecsuk@yahoo.com)	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: 1	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelező	őszi		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy megismerkedjünk a Korán Bibliával kapcsolatos tanításával. Mohamed mekkai és medinai tartózkodása alatt is találkozott mind zsidókkal, mind pedig zsidókeresztyénnel, akiknek a Bibliával kapcsolatos történetei és gondolatai helyet kaptak a Korán lapjain is. A szemináriumi foglalkozásokon azokat a szűrákat fogjuk elolvasni és megbeszélni, amelyekben bibliai vonatkozású szakaszok vannak. Szemináriumi előadásokon és az azokat követő beszélgetéseken értékeljük ezeket. Lehetőség szerint törekszünk muszlim vendégelőadók bevonására is.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Megbeszélés szerint.

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók munkájának értékelése a szóbeli előadások minősítésétől (33%), az előadást összefoglaló és dokumentáló szemináriumi dolgozat értékelésétől (33%), és az órai aktivitástól (34 %) függ. A szeminárium 3 fő alatt nem indul. Maximális hiányzás 3 óra.

Kötelező és ajánlott irodalom:

J. Gnilká: *A Biblia és a Korán. Ami összeköti és ami elválasztja őket.* Budapest: Szent István Társulat, 2007.

Pregill, M. E.: „The Hebrew Bible and the Quran: The Problem of the Jewish ‘Influence’ on Islam” in *Religion Compass* 1/6 (2007), 643-659.

Reeves, J, (szerk.): *Bible and Quran: Essays in Scriptural Intertextuality.* Leiden: Brill, 2003.

Torrey, C. C.: *The Jewish Foundation of Islam.* New York: Ktav Publishing House, 1967.

HT ÉRTÉ274 - THE DEVELOPMENT OF CHRISTIAN POLITICAL THOUGHT FROM THE EARLY CHRISTIANITY TO THE REFORMATION

Course Supervisor: Dr. Horváth Erzsébet	Number of Lessons per Week: 2	Course Schedule: Tuesday 10:00-11:30	Prerequisites: Intermediate Level English Skills	
Instructor's Name: Dr. Gabor J Lanyi				
Consulting Hours: TBA	4 credit	Course's Semester: 2016/2017 Fall	Recommended Semester	Evaluation: „Gyakorlati jegy”
Language: English	Type of Course: Seminar			Method of Evaluation: see requirements below

Course Description: This course aims to illustrate the use of Christian theological arguments in political discussion from the patristic age to the early modern period. The participants can be acquainted with the most important theologians whose teachings shaped the development of the Christian social and political ideas, namely Ambrose, John Chrysostom, Augustine, Gelasius I, Justinian, Gregory VII, Bernard of Clairvaux, Thomas Aquinas, Thomas More, Erasmus, Martin Luther, John Calvin and Hugo Grotius.

Goals: A study of Christian political thought is useful for any student who wants to understand the Western tradition of government.

Requirements: Participating students will have to give a presentation in class with handouts, lead discussion about the presented topic, and submit a maximum 8 pages seminar paper at the end of the course.

Bibliography:

Textbook:

O'Donovan, Oliver and Joan Lockwood. *From Irenaeus to Grotius.* Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans, 1999.

Recommended Literature:

- Burn, James Henderson. *The Cambridge History of Medieval Political Thought c.350-c.1450*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
 Canning, Joseph. *The History of Medieval Political Thought*. London: Routledge, 1996.
 Canning, Joseph. *Ideas of Power in the Late Middle Ages, 1296–1417*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
 Gavin, Frank: *Seven Centuries of the Problem of Church and State*. New York: H. Fertig, 1971.
 Greenslade, Stanley Lawrence. *Church & State from Constantine to Theodosius*, Westport: Greenwood Press, 1981.
 Lane, Tony: *A Concise History of Christian Thought*, Grand Rapids: Baker Academic, 2006.
 Rahner, Hugo. *Church and State in Early Christianity*. San Francisco: Ignatius Press, 1992.
 Tierney, Brian. *Empire and Papacy--A Search for Right Order in the World?* New York: Random House, 1977.
 Tierney, Brian. *The Crisis of Church and State, 1050-1300*. Toronto: University of Toronto Press, 1964.
 Ullmann, Walter. *The Growth of Papal Government in the Middle Ages*. New York: Routledge, 2010.

ÉRTÉ275 – Peter and Paul: Representatives of Apostolic Authority

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Blokksított formában: október 17-21. 13-18h Minimum number of students: 10	Előtanulmányi kötelezettségek: -	
Tantárgy előadója: Szabados Ádám	N:30			
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: angol/English	Típusa: szv	őszi		Értékelés módszere:

Course description:

A study of the role of the apostle Peter and the apostle Paul in the formation of the authoritative apostolic tradition. The aim of the course is to help students get acquainted with the foundations of the Christian faith. It provides opportunity to study primary source texts and practise sound exegetical method of reading those texts. The course seeks to convey a vision of the missionary world of the first two centuries, in which the tradition of the apostles served to embody and safeguard the faith once for all delivered to the saints.

Course objectives and requirements:

Students are required to attend classes and participate in the conversations. Each student has to give a 5-minute presentation to the class on a subject assigned by the course instructor. Students are also expected to write a 5-page paper (between 10-15 thousand characters) on a chosen topic, decided in agreement with the course instructor. Students are expected to read all required literature.

Required literature:

To be announced.

Recommended literature:

To be announced.